

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění

Křesťanská výchova

Petr Věrný

**Snahy o vybudování nového kostela
v Otrokovicích**

Diplomová práce

Vedoucí práce: prof. PhDr. Miloslav Pojsl

Dějiny křesťanského umění
Historie

OLOMOUC 2012

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem při tom jen uvedené prameny a literaturu.

V Otrokovicích dne 9. dubna 2012.

Petr Věrný

Děkuji profesorovi PhDr. Miloslavu Pojslovi za odborné vedení práce a poskytnutí cenných rad a podnětů, především při volbě literatury a uspořádání práce. Dále bych chtěl poděkovat otci Josefu Zelinkovi, Zdeňku Kvasnicovi, Pavlu Černoškovi a Ladislavě Horňákové za půjčení, popř. zpřístupnění všech dostupných materiálů a archiválií, Zdeňku Pokludovi za inspirativní a významné udání směru, PhDr. Janě Langové za vlídné přijetí na malenovickém hradě, Ing. Josefu Švehlíkovi za vypracování dokumentu „Technicko-organizační příprava výstavby kostela,“ zapůjčení chronologie a písemností ke stavbě kostela sv. Vojtěcha, archiváři Stanislavu Lapčíkovi za nadstandardní péči v Zemském archivu Opava, pobočka Olomouc. Za překlady děkuji: Jitce Turčínové a Silvii Turkové. Za korektury děkuji Mgr. Ivaně Maťátkové. Za konzultace děkuji: Mons. Eriku Pepříkovi, otci Vojtěchu Šímovi, panu RNDr. Aloisi Orlitovi, CSc., panu Ing. Antonínu Galatíkovi, Josefu Vyoralovi, Marii a Pavlu Čechovým. Za jinou poskytnutou pomoc děkuji: Mgr. Renatě Slováčkové, ThLic. Vítu Hlinkovi, Mgr. Vítu Němcovi. Zvláštní poděkování patří: Josefu Zelinkovi, Zdeňku Kvasnicovi, Ing. Josefu Švehlíkovi, Vítězslavu Gajdošíkovi a Bc. Martině Macíkové.

OBSAH

ÚVOD	6
HISTORIE OTROKOVIC	7
Z doby nejstarší.....	7
Od první zprávy do konce feudálního zřízení.....	7
Od zrušení poddanství ke vzniku Československa	12
Od vzniku Československa k novodobé historii	14
Výstavba kaple sv. Michaela	16
SNAHY O VYBUDOVÁNÍ NOVÉHO KOSTELA V OTROKOVICÍCH	17
Snahy před první světovou válkou	17
Od první světové války do příchodu Baťova koncernu	23
Snahy související s rozvojem Baťových závodů	25
Rok 1934.....	28
Rok 1935	30
Rok 1936.....	32
Rok 1937.....	39
Rok 1938.....	46
Rok 1939.....	48
Bohoslužby v kině Společenského domu v letech 1939 až 1957	55
Rok 1940.....	56
Rok 1941	57
Rok 1943.....	57
Architektonicko-urbanistická soutěž na řešení farního římskokatolického kostela a památníku Tomáše Bati v Otrokovicích – Baťově z roku 1940	58

Snahy iniciované Josefem Kunickým do roku 1950	59
Spolupráce s architektem Jaroslavem Čermákem.....	64
Snahy o výstavbu provizorní kaple na Baťově v letech 1946 - 1951	67
Snahy o nový kostel z let 1968 až 1970	70
Realizace stavby kostela v letech 1989 až 1995	78
Rozhodnutí o stavbě nového kostela.....	78
Představební jednání	79
Projekt přestavby a rozšíření kostela sv. Michaela	85
Projektová příprava stavby kostela sv. Vojtěcha	86
Zahájení stavby kostela.....	88
Dokončení stavby kostela	90
Posvěcení a kolaudace kostela	90
ZÁVĚR	92
Použité prameny a literatura	95
Seznam příloh	97
Seznam fotografií a obrázků	98
Přílohy	101
Obrazové přílohy	113

Úvod

„Kým je člověk mezi tvory, tím je kostel mezi domy.“

Na myšlenku věnovat se tématu „Snahy o vybudování nového kostela v Otrokovicích“ mě přivedl můj věřící kolega, když před lety poznamenal, že úsilí o postavení kostela trvají už bez mála sto let. Zmíněné téma mě zaujalo a rozhodl jsem se celou věc důkladně prozkoumat a popsat.

Při popisu historického vývoje snah o vybudování chrámu Páně v Otrokovicích jsem jako nejvhodnější metodu zvolil chronologický popis s prvky dynamického výkladu vycházející z dostupných, převážně archivních materiálů.

Jelikož se tímto tématem dosud nikdo hlouběji nezabýval, zdálo se zprvu, že k uvedené záležitosti nebude dostatek archivního materiálu, ale po vynaložení patřičné námahy se mé obavy naprosto rozplynuly. Naopak se ukázalo, že snahy o vybudování kostela byly velice živé a v určitých obdobích doslova „hýbaly“ celou farností. Důkazem toho je především bohatá korespondence, rozličné archiválie, ale i publikace, které byly v minulosti napsány.

Pro nejstarší archivní vrstvu bylo nutno sáhnout do spisů Arcibiskupské konzistoře v Olomouci. Třicátá léta dvacátého století jsou s důsledností sobě vlastní uložena v baťovském archivu ve Zlíně. Většinu materiálů jsem získal ze Státního okresního archivu Zlín-Klečůvka, kde je uložen archivní fond římskokatolického farního úřadu v Otrokovicích a archiv obce Otrokovice. Bohatou studnicí pro mé pátrání a studium byl také místní farní archiv a v neposlední řadě mě posloužily i soukromé materiály farníků.

Cílem práce bylo zmapovat délku a intenzitu jednotlivých snah, případně posunout a poopravit mylné datace, doplnit chybějící informace, jakož i vyvrátit různé tradované omyly. Především mi však šlo o to, ukázat, jak zajímavý fenomén kostel vlastně je a co pro věřící znamená a také, co všechno je nutné pro jeho výstavbu obětovat.

HISTORIE OTROKOVIC

Z doby nejstarší

„Co je v paměti, to žije.“

Krajina kolem dolního toku řeky Dřevnice byla poprvé osídlena již před mnoha tisíci lety. Při zakládání vesnic vyhledávali naši předkové příznivé polohy s úrodnou půdou a v blízkosti vodních toků. K místům s nevhodnějšími podmínkami pro zemědělské osídlení patřily tedy i terasy a návrší na obou březích Dřevnice, v oblasti kolem dnešních Tečovic, Malenovic a Otrokovice-Kvítkovic. Jedno z nejznámějších pravěkých nalezišť nacházíme v polní trati zvané Chmelín, ležící na levém břehu řeky nedaleko jejího soutoku s Moravou. Tato výrazná terénní vlna, situovaná východně od obce Kvítkovice, vystupuje přímo z údolní nivy meandrujícího dolního toku řeky, která byla v minulosti periodicky zaplavována.

Lokalita Chmelín u Kvítkovic, dnešní části Otrokovice, patří k nejvýznamnějším a také nálezově nejbohatším archeologickým nalezištím v oblasti středního Pomoraví. Jde o tzv. polykulturní lokalitu, což znamená, že se zde lidé trvale usazovali od příchodu prvních zemědělců v mladší době kamenné až do období raného středověku. K dlouhodobému, několik tisíciletí trvajícím, osídlení Chmelína bezesporu přispěla také jeho výhodná poloha na severním okraji Napajedelské brány, na trase pravěkých obchodních cest sledujících tok důležité komunikační tepny řeky Moravy.¹

Od první zprávy do konce feudálního zřízení

První písemnou zmínku o Otrokovicích nacházíme v listině olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka, pravděpodobně z roku 1141. Jde o listinu, která informuje o přenesení biskupství od staršího olomouckého kostela sv. Petra k nově postavenému kostelu sv. Václava. Součástí listiny je též seznam statků moravské církve, jehož mimořádná

¹ Např. Jantarová stezka. Srov. LANGOVÁ, J., *Cesta do pravěku*, Scénář výstavy, str. 2.

cena tkví v tom, že pro řadu moravských míst je první a nejstarší zmínkou o jejich existenci. Tak je tomu i v případě Otrokovic, jež jsou v listině uvedeny jako majetek kostela přerovského o jednom popluží.

Církevním majetkem byly Otrokovice ještě v první polovině 14. století, ale právě někdy v této době přešla ves do světských rukou a tvořila společný majetek s Tečovicemi, Buňovem, Lhotou, Loukami a Březovou. Centrem tohoto statku byla farní osada (tvrz) Tečovice, „po níž se psali“ bratři Milíč, Racek a Buň. Ti podle zápisu zemských desek z roku 1350 prodali své zboží Čenčkovi z Bechyně, který koupil toto zboží pro své syny Petra a Štěpána. Čeněk z Bechyně koupil také v téže roce zboží malenovické s vesnicemi Kvítkovicemi a Kračenovicemi od Vikana z Malenovic, a tím došlo ke spojení tečovického a malenovického statku v jeden celek. Již o šest let později, v roce 1356, odkázal patrně už jediný žijící syn Čenka z Bechyně Janáč své statky zděděné po otci moravskému markrabímu Janovi. Pod správou moravských markrabat zůstalo malenovické panství a s ním i Otrokovice a Kvítkovice po dobu následujícího půlstoletí. Centrem panství byla tvrz v Malenovicích. Po smrti markrabího Jana převzal statky patrně v roce 1375 nový markrabě Jošt. Ten odměnil za služby v domácí válce roku 1406 malenovickým panstvím Heralta staršího z Kunštátu, ale ke kunštátskému majetku zboží náleželo jen dva roky, neboť již v roce 1408 prodali synové Herolta staršího panství dětem Bohuše ze Šumvaldu. Koupené zboží za nezletilé sirotky spravovala nejprve jejich matka Anna, posléze bratři Hynek a Bohuš. Ale v té době se „po Malenovicích psal“ rovněž Mišík z Malenovic a z Podhradí, který po Husově upálení pečtil v Kostnici stížný list české a moravské šlechty.² V roce 1418 se sestry Eliška a Anna vzdaly svých nároků na hrad Malenovice a vesnice k němu příslušející ve prospěch Hynka ze Šumvaldu. Hynek se však ze svého majetku dlouho netěšil, poněvadž se na katolické straně zapletl do husitských válek a v roce 1420 zahynul v Zikmundových řadách v bitvě pod Vyšehradem.

Na počátku husitského období měla ves Otrokovice, stejně jako celé malenovické panství, šlechtu husitům nepřátelskou, a tak se statky staly v dalších letech cílem husitských výprav. V roce 1427 se husité vedle Napajedel, Zlína a Uherského Brodu zmocnili rovněž Malenovic. Patrně jako vojenskou kořist převzal panství jeden z předních představitelů moravské husitské šlechty Smil z Moravan. Ten učinil

² SCHULZ, J. „Od prvních zpráv do konce feudalismu“ in: BARTOŠ, J. – POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. - SKOUPÝ, A. – TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 14.

s právoplatnou dědičkou majetku po Hynkovi ze Šumvaldu, jeho sestrou Annou, jistou dohodu, kterou připomíná zápis v půhonné knize z roku 1446. Smilova epizoda vlády na Malenovicích však brzy skončila, neboť Anna ze Šumvaldu učinila roku 1437 spoluvlastníkem Malenovic a vsí příslušných k tomuto panství svého manžela Jana z Lichtenburka.³

V šedesátých letech 15. století „se psali po Malenovicích“ synové Jana z Lichtenburka Albrecht, Hynek a Štěpán. Spravovali zboží patrně společně, ale již před rokem 1464 se pravděpodobně o majetek rozdělili, přičemž Hynkovi připadly vesnice Otrokovice a Kvítkovice. Lichtenburkové spravovali malenovické panství až do počátku devadesátých let 15. století.

V roce 1492 zapsali bratři Půta a Albrecht z Lichtenburka tvrz Malenovice i s celým panstvím Vilémovi Tetourovi z Tetova. V Tetourech z Tetova získali Otrokovičtí novou vrchnost přibližně na příštích osmdesát let. Po smrti Viléma Tetoura spravoval majetek syn Jiřík Tetour, ve dvacátých letech 16. století to byl Václav Tetour z Tetova. Posledním Tetourem na malenovickém panství byl Burian. Za jeho vlády, někdy v šedesátých letech 16. století, se z malenovického panství vydělil samostatný statek otrokovický, protože již v roce 1570 se Burian Tetour „psal z Malenovic na Otrokovických“, stejně jako v deskových zápisech z let 1571, 1573, 1574.⁴

V sedmdesátých letech 16. století se tedy společné osudy Otrokovic a Malenovic rozešly a v držení otrokovického statku vystřídali Tetoury Kokorští z Kokor. V souvislosti s nimi se v roce 1576 poprvé dozvídáme o otrokovické tvrzi, panském dvoře s vrchnostenským pivovarem, mlýny a rybníky. V polovině osmdesátých let 16. století se vlastníkem otrokovického statku připomínal Jiřík Kokorský, po jehož smrti za nezletilého Jiříkova syna Václava spravoval panství jeho strýc Jan Kokorský. Od roku 1604 hospodařil na otrokovickém zboží konečně Václav Kokorský, který dne 13. května roku 1610 svůj statek, tvrz, dvůr a přináležející vsi prodal Kryštofovi Cedlarovi z Hofu. Kryštof byl synem zámožného rytíře Jana Cedlara, který již v roce 1589 koupil sousední zlínské panství. Kryštof po něm Zlín převzal v roce 1604. Koncem roku 1619 Kryštof Cedlar zemřel a majetek převzala jeho sestra Anna Cedlarová. Ona i zesnulý bratr byli po otci luterány. Kryštof Cedlar byl dokonce považován za jednoho

³ SCHULZ, J. „Od prvních zpráv do konce feudalismu“ in: BARTOŠ, J. – POKLUDA, Z. - SCHULZ, J. - SKOUPÝ, A. – TRAPL, M., *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 15.

⁴ Tamtéž, str. 18.

z nejdůležitějších vůdců stavovského povstání. Sestra Anna zase projevovala své sympatie k odboji vydržováním stavovského vojska. Tento postoj v konečném habsburském účtování nevěstil Cedlarům nic dobrého. Anna Cedlarová však roku 1622 zemřela. Z rozhodnutí kardinála Ditrichštejna byl majetek Cedlarů, neutěšený a zadlužený, zařazen mezi konfiskáty. Z rozhodnutí zemského soudu byl pak dřívější cedlarovský majetek předán do správy sedmi zmocněnců, z nichž ve druhé polovině dvacátých let vystupoval v roli poručníka a správce Kryštof Karel Podstatský, jehož vůli vykonával úředník Jiří Albrecht Krčma, který se na Otrokovicích připomíná ještě v roce 1630. Ve správě panství se postupně vystříдалo několik úředníků většinou nešlechtického původu. Vlivem jejich častého střídání a nevalného hospodaření pak zadlužený správce Podstatský dne 2. srpna 1641 otrokovický statek prodal za 36 500 zlatých Michalu Ferdinandovi z Altmanu. Ten však na otrokovickém zboží dlouho nehospodařil a již v roce 1649 prodal statek za 34 000 zlatých Janovi z Rotálu. Tím se osud Otrokovic, vsí Kvítkovic a Sazovic, spojil na příštích dvě stě let se sousedními Napajedly.⁵

Útrapy třicetileté války pocítilo obyvatelstvo kraje hned na jejím počátku, když roku 1620 prošlo územím vojsko drancujících Poláků. V roce 1626 zanechala za sebou spáleniště vojska Mansfeldova a konečně v letech čtyřicátých bylo vystaveno obyvatelstvo fyzickému ohrožení a ztrátám na majetku jak ze strany Švédů, tak i císařských.

Náboženské cítění procházelo proměnami již v době husitské a poděbradské, dle toho zda zboží držela šlechta pod jednou či pod obojí. Ve vsi zapustilo v 16. století kořeny učení jednoty bratrské a stejně jako v Malenovicích a ve Zlíně také v Otrokovicích existoval bratrský sbor. Lze soudit, že zanikl za Cedlarů, kteří byli protestanty a jejichž nekatoličtí predikanti byli na otrokovickém statku ještě v roce 1624, kdy byli císařským dekretem z Moravy vypovězeni. Obyvatelstvo bylo následně vystaveno tvrdé rekatolizaci, zvláště pak když byl otrokovický statek Rotály připojen k napajedelskému panství.⁶

Sotva se obyvatelstvo vzpamatovalo z útrap třicetileté války, stala se jihovýchodní Morava a také napajedelské panství v roce 1663 cílem útoků turkotatarských hord. Tyto akce se vyznačovaly mimořádnou brutalitou na civilním obyvatelstvu, řada poddaných byla tehdy odvečena do tureckého zajetí a některé grunty a podsedky ztratily své hospodáře.

⁵ SCHULZ, J. „Od prvních zpráv do konce feudalismu“ in: BARTOŠ, J. – POKLUDA, Z. - SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. – TRAPL, M., *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 21.

⁶ Tamtéž, str. 24.

Rotálové přišli na Moravu z Dolních Rakous. V roce 1611 zakoupil Jan Rotál panství Napajedla a byl povýšen do panského stavu. V dalších letech jeho potomci neobyčejně rozmnožili rodový majetek a stali se jedněmi z nejbohatších feudálů v zemi. Připojení Otrokovic k napajedelskému panství přineslo zdejšímu obyvatelstvu řadu nevýhod, stupňování robotního zatížení, ale také novou správu církevní. Od roku 1674 spravoval panství Julius Vilém Rotál, který po stížnosti poddaných z Otrokovic, Kvítkovic a Sazovic zmírnil celotýdenní robotu na tři robotní dny v týdnu. V duchu rotálovského rekatolizačního úsilí byla v roce 1687 v Napajedlech zřízena katolická fara a k jejímu obvodu byly připojeny rovněž Otrokovice a Kvítkovice, až dosud přiřazené do Tečovic. Vedle renty odváděné vrchnosti byli Otrokovičtí nuceni přispívat farním desátkem na svého duchovního správce do Napajedel.

Vojenskými útrapami bylo obyvatelstvo znovu sužováno v roce 1683, kdy na východní Moravě řádilo vojsko Tökölyho Kuruců využívající obležení Vídně Turky. Tehdy také táhla přes napajedelské panství armáda polského krále Jana Sobieského. V souvislosti s povstáním Františka II. Rákocziho pronikla kurucká vojska ze Slovenska na východní Moravu a také na Napajedelsko znovu na počátku 18. století.⁷

V té době již byl majitelem napajedelského panství František Helfríd Rotál, ale protože byl nezletilý, spravoval panství v letech 1691 až 1702 jeho strýc Jan Kryštof, pán na Holešově. Po Františku Helfrídovi byl otrokovickou vrchností v Napajedlech Jáchym Adam Rotál, za jehož nezletilosti spravoval panství ve skutečnosti vrchnostenský úředník František Vals. Po smrti Jáchyma Adama v roce 1746 přešlo panství do rukou holešovské větve Rotálů a v letech 1750 až 1762 byl jeho majitelem známý stavebník František Antonín, poslední mužský potomek rodu. Poslední držitelkou panství z rodu Rotálů byla Marie Anna provdaná za Quidobalda z Ditrichštejna, kterému roku 1767 v poslední vůli svěřila užívání napajedelského panství. Vlastní dědičkou však ustanovila svou neteř Marii Terezii, hraběnku z Monte l' Abbate.

Marie Terezie se provdala v roce 1774 za hraběte Jana Ludvíka Kobenzla, pozdějšího rakouského diplomata a státníka. Zemřel v roce 1809 bez mužských potomků. Marie Terezie Kobenzlová zemřela dne 21. října 1824 ve Vídni. Po její smrti se stala držitelkou napajedelského panství Františka hraběnka z Fünfkirchenu, neteř poslední

⁷ SCHULZ, J. „Od prvních zpráv do konce feudalismu“ in: BARTOŠ, J. – POKLUDA, Z. - SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. – TRAPL, M., *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 33.

držitelky. Ta postoupila polovinu majetku v roce 1840 svému druhému manželovi Jiřímu, hraběti ze Stockau.⁸

Až do konce feudálního zřízení byly Otrokovice čistě zemědělskou obcí bez průmyslových podniků. Počátkem nového věku byl pro Otrokovice den 18. červenec roku 1841, kdy projel obcí první, slavnostně ověčený, parní vlak z Břeclavi do Přerova.

Z počátku 18. století jsme také již podrobněji informováni o počtu obyvatel v Otrokovicích. V roce 1715 jich zde žilo 295.⁹ V roce 1791 bylo ve vesnici celkem 600 obyvatel.¹⁰ Podle soupisu obyvatelstva z roku 1843 žilo v Otrokovicích 804 obyvatel.¹¹

Od zrušení poddanství ke vzniku Československa

Výsledkem revolučního období let 1848 až 1849 bylo nejenom zrušení roboty, ale také poddanství.¹² To přineslo i zrušení dosavadní patrimoniální správy a zavedení nové správy státní. Otrokovice i Kvítkovice se staly součástí správního okresu, okresního hejtmánství v Uherském Hradišti a soudního okresu se sídlem v Napajedlích.

Obecní hospodaření v Otrokovicích bylo i po roce 1850 značně ovlivňováno napajedelským velkostatkem, a to nejen proto, že vlastnil velké množství pozemků, ale byl také největším daňovým poplatníkem. Ekonomická závislost otrokovických rolníků na odběru ječmene a později také i cukrovky napajedelskou sladovnou, hrála v obecním životě značný vliv. Změna přišla roku 1884 po smrti posledního majitele velkostatku z rodu Stockau – Bedřicha, syna hraběte Jiřího ze Stockau. Nový majitel Aristrades Baltazzi, manžel dědičky panství, mladší dcery Bedřicha ze Stockau, komtesy Marie (starší dcera se za finanční odstupné svého podílu zřekla), věnoval téměř celou svou pozornost dostihovým koním. Proto na počátku dvacátého století majetek Aristrida Baltazziho budováním a provozem hřebčince vykazoval ztrátu asi 7 milionů tehdejších rakouských korun. Napajedelský velkostatek tak započal s prodejem svých hospodářských podniků.

⁸ HOSÁK, L., *Napajedla minulost a současnost města*. Napajedla 1972, str. 42.

⁹ TESAŘ, P., *Výpis archivu napajedelského*, In *Archiv Skopalíkův v Záhlinicích*. Tlumačov 1923, str. 166.

¹⁰ PRASEK, V., *Paměti městečka Napajedel a dědin k panství Napajedelskému odedávna příslušných*, Velké Meziříčí, J. F. Šašek, str. 184.

¹¹ SCHULZ, J., „Od prvních zpráv do konce feudalismu“ in: BARTOŠ, J. – POKLUDA, Z. - SCHULZ, J – SKOUPÝ, A. – TRAPL, M., *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 40.

¹² V Rakouském císařství bylo poddanství zrušeno dne 7. září 1848.

Koncem 19. a počátkem 20. století nastaly ve vývoji obce Otrokovice změny, které byly vyvolány požadavkem moderní doby. Progresivnější vývoj je spojován se starostenským obdobím rolníka Karla Mrázka (1879 až 1912). V tomto období byla vy-
stavěna nová škola, zřízeno nádraží a pošta, zavedena kanalizace, zregulovány řeky Mo-
rava a Dřevnice (1906), probíhalo také zakládání prvních spolků. Hospodářský ráz obce
se však výrazněji nezměnil, stále dominovala zemědělská výroba. Hospodářská půda
tvořila roku 1900 v Otrokovicích velkou většinu z celkové plochy obecního katastru.
V obci si i nadále udržoval silný vliv napajedelský velkostatek, i když jeho vlastní hos-
podářství stále více upadalo. Správa obce byla i na počátku našeho století v rukou nej-
majetnějších rolníků.

Počet obyvatel v 19. století neustále kolísal, k relativnímu vzestupu došlo až
koncem století a počátkem století dvacátého. Téměř všichni obyvatelé obce byli české
národnosti. K německé národnosti se hlásilo roku 1880 pouze 8 lidí. Drtivá většina otro-
kovických občanů se hlásila k římskokatolickému náboženství, v roce 1880 bylo v obci
6 evangelíků a 6 židů. V roce 1910 už to byli jen 4 evangelíci a 5 židů.¹³

Počátkem 20. století se začalo měnit sociální složení vesnice. Ne sice v rolnické
části obce, kde majetky velkých a středních rolníků zůstávaly v podstatě stejné, ale
v ostatních vrstvách obyvatelstva. Rostl počet živnostníků a dělníků. Se zřízením želez-
niční zastávky v Otrokovicích roku 1882, na trati Břeclav – Přerov, část obyvatel za
prací dojížděla do Přerova, Brna a na Ostravsko, nezdávka i do Vídně. Rozhodující vliv
na Otrokovice měla výstavba železniční trati Otrokovice – Zlín – Vizovice. V obci byla
postavena nádražní budova a dne 8. října 1899 byl na trati zahájen provoz. Otrokovice
se tak staly železniční křižovatkou, jejíž význam rostl současně s růstem sousedního
Zlína. Mnoho zdejších obyvatel tak našlo uplatnění v rostoucích obuvnických a kožař-
ských závodech ve Zlíně a Malenovicích. Onou nečekanou a převratnou změnou bylo
pro region založení obuvnické živnosti sourozenců Baťových v září 1894.¹⁴

Poměrně konzervativním rázem vesnice otrásl příchod první světové války v létě
roku 1914. Ve válce tehdy padlo 19 otrokovických občanů a 11 jich bylo raněno tak
těžce, že brzy po návratu zemřeli. Konec války a převzetí moci Národním výborem při-

¹³ TRAPL, M. „Od zrušení poddanství ke vzniku Československa“ in: BARTOŠ, J. – POKLUDA, Z. –
SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. - TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha,
Teps 1981, str. 72.

¹⁴ ŠTÝBROVÁ, M., *Zlínsko*, Brno, 1995, str. 664.

vítali občané dne 29. října 1918 pláčem a radostí, zpěvem hymny a lampiónovým průvodem.¹⁵

Od vzniku Československa k novodobé historii

Otrokovice patřily po válce do soudního okresu Napajedla, který byl součástí politického okresu Uherské Hradiště. Při sčítání v roce 1921 měly Otrokovice 1 382 obyvatel a Kvítkovice 538 obyvatel. Ve Zlíně v Baťových závodech pracovalo tehdy asi 200 lidí.¹⁶

Zadlužené napajedelské panství i s přilehlými otrokovickými statky vzalo za své v roce 1923 parcelací a definitivně pak v roce 1933 v exekuční dražbě napajedelského zámku, který koupila firma Baťa jako svůj reprezentační objekt.

Mezníkem ve vývoji malé zemědělské obce Otrokovice byl rok 1929, kdy firma Baťa koupila od Marie Baltazziové pozemky Malý Haltýř, Dolní Podluží, Kučovaniny, Horní les, Rybníky a Bahňák, aby zde založila pomocné a přípravné závody, především papírny a koželužny. Od tohoto okamžiku mění převážně zemědělská obec radikálně svoji tvář. Starousedlíci tak mohli s úžasem sledovat, jak na místech dřívějších močálů a lužních lesů postupně roste mamutí komplex výrobních a pomocných provozů.

Stavba pomocných závodů byla zahájena v září 1930 a probíhala v rychlém tempu. Započaté dílo však bylo hned v počátku zmařeno dne 28. října velkou povodní. Po této katastrofě bylo rozhodnuto celý terén zabezpečit a zvýšit naplavováním zeminy z kopce Trestný na druhém břehu Moravy. Základní výstavba byla ukončena v roce 1934, ihned následovala výstavba leteckých závodů a plavebního kanálu (1934 – 1937). Souvisle s výstavbou závodu probíhala také výstavba obytných domů (1931 – 1937) a jiných objektů patřících k vybavenosti města např. školy (1932 – 33), koupaliště (1934), obchodní dům (1935), Společenský dům (1933 – 36) aj. Zatímco jiná města v důsledku hospodářské krize v tehdejší Československu stagnovala nebo upadala, zde docházelo k rozvoji. V průběhu deseti let se město Otrokovice třikrát zvětšilo a čtyřikrát vzrostl počet obyvatel. Od roku 1939 do roku 1946 nesla celá obec název Baťov.

¹⁵ BARTOŠ, J. „V letech 1918 – 1945“ in: BARTOŠ, J. - POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. – TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 90.

¹⁶ Tamtéž.

S koncem druhé světové války došlo k zásadní společenské změně – znárodnění. Z firmy Baťa a. s. se dne 27. října 1945 stává zestátněním Baťa národní podnik a od 1. ledna 1949 pak národní podnik Svit.

Po roce 1945 prošla obec Otrokovice několika etapami svého rozvoje. Od roku 1945 až do 1. ledna 1949 působila jako samostatná obec s vlastním národním výborem. V letech 1949 až 1954 byly spolu s Kvítkovicemi součástí Gottwaldova. Po roce 1954 až do roku 1960 se Otrokovice staly opět samostatnou obcí. V roce 1960 došlo ke sloučení Otrokovic s Kvítkovicemi a v roce 1964 byla obec Otrokovice povýšena na město. Svůj městský znak schválila rada MěNV dne 12. října roku 1970.

Sedmdesátá a osmdesátá léta minulého století znamenají pro celé Otrokovice prudký rozmach průmyslové výroby, zvláště v podniku Rudý říjen. Do města přichází tisíce nových obyvatel. V roce 1980 jich zde žilo už 18 067. Populační exploze vyvrcholila v letech 1974 až 1975, kdy se každoročně narodilo více než 400 dětí. Z Otrokovic se stalo dvacetitísíkové město. Překotná výstavba panelákových sídlišť fakticky zničila původní Otrokovice. Nové panelové domy se stavěly přímo v centru města, na území bývalé vesnice. V místech tradiční zástavby vyrostlo centrální sídliště a po demolici památných budov, loveckého zámečku a barokní sýpky dostala tato část města název „Střed“.

Výstavba kaple sv. Michaela

Před rokem 1760 nestála v Otrokovicích žádná sakrální stavba kromě malé kapličky postavené na místě Boží muky, zasvěcené Panně Marii bolestné, kterou vystavěl Josef Trunkát z Otrokovic někdy mezi léty 1740 – 1750.¹⁷ Tímto činem nejspíš inspiroval své spoluobčany, neboť v pamětní knize lze najít tento zápis: „*Kaplička, kteráž jsouc jedním občanem vystavěna, pobídala ostatní, aby všeci společně vystavili v dědině potřebám přiměřenou kapli, což se též po hromadném usnešení roku 1769 skutečně povedlo.*“¹⁸

Památným dnem se stal 4. červenec roku 1769, kdy se občané Otrokovic, tehdy za starostenství Jana Válka, rozhodli opravdu kapli vystavět. V archivu napajedelském k tomuto datu stojí: „*Obec Otrokovská se zavazuje vystavěti veřejnou kapli uprostřed dědiny ke cti sv. Michaela archanděla; na udržování její ze 4 měřic pole vedle za Lány ležícího užitku dávatí ročně při visitaci p. děkanovi 20 R; za 5 let bude toho 100 R a z úroků jejich má býti kaple zachovávána a opravována.*“¹⁹ Téhož dne dal svůj vrchnostenský souhlas i Quidobald Josef Ditrichstein.²⁰ Povolení z arcibiskupské konzistoře přišlo dne 10. července 1769 s upřesněním: „*Biskupský úřad tímto dovoluje, aby v obci Otrokovice, nákladem místní obce, kaple byla zřízena ke cti svatého Michaela Archanděla, podle přiloženého náčrtku a s ohledem na reverzy uložené pokladně kostela, a aby byl posvěcen nejen základní kámen, ale svým časem i sama kaple od faráře, který o to prosí, a aby v tento svátek Zjevení Sv. Michaela, v době posvěcení, za zemřelé, v úterý křížových dnů, jakož i v ty neděle a svátky, kdy obyvatelé místa pro záplavu do jiného kostela jíti nemohou, jestli ostatně náležitě bude vyhovovat, bez řádného předchozího rozhodnutí, farář kostela Napajedelského mši svatou sloužiti mohl.*“²¹

Otrokovičtí tuto větší kapli postavili obecním nákladem za 2 500 zlatých. V kapli byly instalovány tři zvony za 230 zlatých, dohromady tedy celá stavba stála 2 730 zlatých. Kapli vysvětil dne 11. října roku 1772 napajedelský farář Josef Liver. Duchovní správa byla administrována excurrento z Napajedel.

¹⁷ PALLA, F., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 36.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ TESAŘ, P., *Archiv Skopalíkův v Záhlinicích*. Tlumačov 1923, str. 339.

²⁰ Tamtéž, str. 339 a 340.

²¹ Dekret z biskupského úřadu v Olomouci ze dne 10. července roku 1769. Farní archiv.

SNAHY O VYBUDOVÁNÍ NOVÉHO KOSTELA V OTROKOVICÍCH

Snahy před první světovou válkou

„Vystavme si, co chceme a jak chceme, mějme, co chceme, kdybychom neměli kostela, bude ve všem chyběti, všeci po něm budou se ohlížeti.“

František Palla, farář otrokovský

Vůbec první snahu postavit v obci kostel zaznamenal už více než před 150 lety Gregor Wolný, když ve svém církevním místopise Moravském napsal: *„V roce 1780 bylo právě zde dojednáno vybudování samostatného filiálního kostela, ale protože sedláci chtěli postavit jenom hostinec a školu, mimo to chtěli dát kurátovi desátek, ale jinak nic, byl tento návrh v roce 1781 zamítnut.“*²²

Další myšlenka na stavbu nového, většího kostela je spojena s touhou založit otrokovickou farnost a můžeme ji vysledovat v roce 1848, kdy: *„Za střed sloužila vystavena kaple, jež prostranstvím byla přiměřeně k počtu obyvatelstva obnášejícímu jen asi 350 hlav, vystavená nevelká, stála od založení osmdesát roků, až na nepatrné opravy nezměněná. Obec však růstla, a obyvatelstva stále přibývalo přes obtíže robot, pod jejíž tíží Otrokovští sténali. Na zřízení však duchovní správy v místě pro nesnadné uskutečnění sotva kdo mysliti se osmělil, ačkoliv to bylo žádoucí všem, nebo cesta do farního kostela hodinu vzdáleného v Napajedlích nikomu lahodná nebyla. Rok 1848. přinesl ve směru tom neočekávaně a nenadále změnu, a sice velikým neštěstím, jehož se Otrokovští vhodně uchopivše, zavedení duchovní správy pro sebe vymohli.“*²³

Dne 20. června roku 1848 ve čtyři hodiny odpoledne přišlo na obec a okolí „strašné“ krupobití, které *„pole do země stlouklo; kroupy strom až z kůry seslekly, rato-*

²² WOLNÝ, G., *Kirchlich topographie von Mähren*, Brünn 1859, I. díl, III. svazek, str. 381.

²³ PALLA, F., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 2.

lesti s ovocem posůrážely. Lid neměl k živobytí ničeho, hrůza a strach přepadl všechny.“²⁴ Po této katastrofě byly postižené obce vyzvány k sepsání žádosti o státní podporu. Mezi občany nepanovala na případnou pomoc jednota. Učitel Karel Haldina vystoupil s názorem: „Sousedí! Nežádejme sobě žádné podpory ani na penězích, ani slámy, ani zrna ani nějaké jiné pomoci nebo ulevení. Máme z Otrokovic do Napajedel do kostela daleko. Děti a staří lidé za špatného počasí a v zimě nedostanou se na služby boží nikdy ani v neděli a ve svátky, o všedních dnech ani nemluvě. Žádejme sobě do Otrokovic o kněze, jestliže to prosadíme, s živobytím sobě zas pomůžeme.“²⁵ V pamětní knize je psáno, že tato slova byla pronesena z duše všech, a proto Otrokovičtí skutečně pak nežádali o žádnou hmotnou pomoc, nýbrž jen o zavedení duchovní správy. Bohužel se tenkrát neodvážili žádat o faráře, ale pouze o kněze. Jisté je, že občané podali žádost o zavedení duchovní správy k císaři Ferdinandu, který byl toho času na útěku z odbojné Vídně a pobýval v Olomouci. V památném císařském rozhodnutí, které přišlo dne 16. září roku 1848, bylo potvrzeno zřízení kněze k vedení duchovní správy a občané byli vyzváni, aby rozšířili kapli na kostel. Tato zpráva spolu se zrušením roboty byla přijata s nadšením.

Občané si nechali vyhotovit plán (viz obr. 1) i s rozpočtem a začali pořádat sbírky. Se stavbou se začalo 1. října 1849 a v listopadu téhož roku byla stavba hotova (viz obr. 2). Miloš Trapl naproti tomu v monografii *Otrokovice dějiny a současnost* uvádí, že farníkům šlo především o zřízení farnosti a stavbu nového kostela: „*Otrokovská obec žádala o zřízení fary a o povolení ke stavbě nového kostela. Povolení bylo státními i církevními úřady uděleno, ale pro nedostatek financí byla místo novostavby pouze rozšířena kaple z roku 1769 a opatřena věží za 1148 zlatých.*“²⁶

Prvním expozitou v Otrokovicích byl napajedelský kněz Josef Hronek od 19. března do 15. prosince 1851. Vystřídal jej, rovněž jako expozita, Pavel Král od 22. prosince 1851 do 27. ledna 1859. Za jeho duchovní správy jednaly Otrokovice o úplném osamostatnění. Žádosti bylo vyhověno 29. září 1859 na arcibiskupství olomouckém a 10. října na místodržitelství v Brně.²⁷ Prvním otrokovickým farářem, na faru zákonně investovaným, se stal Ondřej Budík, který v Otrokovicích sloužil od 29. září

²⁴ PALLA, F., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 2.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ TRAPL, M. „Od zrušení poddanství ke vzniku Československa“ in: BARTOŠ, J. – POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. - TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 60.

²⁷ PALLA, F., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 7.

1859 do 17. dubna 1882.²⁸ Po odchodu druhého otrokovického faráře Ignáce Sauera, který zde sloužil pouze krátce (1882 – 1883) nejprve jako administrátor a později jako farář, přichází dne 28. června 1883 do farnosti František Palla (1883 - 1915). Našel zde již založené **Dědictví sv. Michala na rozšíření a obnovení farního kostela v Otrokovicích. Tento fond byl založen 7. září 1882 Ignácem Sauerem.** První vklad činil 50 zlatých.²⁹ Fond byl původně určen na opravy kostela, ale později, jak dokládá zápis do knihy pamětní, i na jeho rozšíření: „*Dům boží stál sice obětavostí farníků uprostřed obce jako okrášlena nevěsta, a všecek lid pilně k službám božím se dostavoval, a tou příčinou se též ukazovala hlavní jeho vada: malá prostranost; nestačoval množství pojmut. V neděli a nejvíc ve veliké svátky panovaly tlačence, v nichž šaty se trhaly, ruce kdo zvěsil dolů, nemohl je více vzhůru vyzdvihnouti, modlitebních knížek upotřebiti. Kdybych den těžko pracoval, pravívali ti, kteří do veliké tlačence se dostali, nevystojím toli, co za hodinu v takovém tisku: kostel je malý, zněl jednohlasně úsudek všech. Váha těchto stížností nutila sama sebou lid i kněze přemýšleti vážně o rozšíření kostela.*“³⁰ Sbírali tedy farníci stále dobrovolné příspěvky na rozšíření kostela a „Bůh zachovával lid v dobrém smýšlení.“ V roce 1886 bylo pohromadě 1 003 zlatých a 43 krejcarů.

K zamýšlenému rozšíření, vyhotovení nákresu a rozpočtu byl povolán stavitel Jan Minařík z Napajedel. Uvažovalo se tenkrát ještě i o variantě p. Ignáce Sauera ve tvaru řeckého písmene T, ale tento návrh neprošel. Vítězný návrh Jana Minaříka předpokládal přistavění dvou lodí ke stávajícímu kostelu. Rozpočet byl stanoven na 3 111 zlatých a 43 krejcarů. Občané chtěli začít z jara 1887 stavět, a tak požádali svého patrona Aristida Baltazziho o příspěvek, ale ten je odbyl slovy: „*Stavte, až budete mě!*“³¹ Na to zklamání občané reagovali jen: „*Tolí jsme věděli, a prosit nemuseli.*“³² Ovšem právě tento neúspěch u vrchnosti přivedl Otrokovické na myšlenku stavět kostel nový. Iniciátorem byl opět Ignác Sauer, který vyslechnuvší jak farníci pochodili u pána patrona, pravil: „*Chytřejší bude, když rozšiřování necháte. Myslete na vystavení nového kostela. Nynější kostel jest velice nízký, proto se s ním nenechá nic dělat. Prodlouží-li se k předu neb zadu, bude sklep, a přistavějí-li se k němu boky, budou to nízké boudky. Sbírejte až*

²⁸ „Zakládací nadační listina“ ze dne 20. srpna 1859. Vyjadřovala vzájemné povinnosti a vztahy mezi obcí, církví a duchovním. Např. se v ní obec zavázala přenechat faráři dům č. 60 i se zahradou „na všechny budoucí léta.“ (viz obr. 3), farní archiv.

²⁹ OHAREK, F., *Pamětní kniha obecní od roku 1928, díl II.*, str. 15. Uložena: SOkA Zlín, obú Otrokovice inv. č. 42, evid. č. 42.

³⁰ PALLA, F., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 16.

³¹ Tamtéž, str. 17.

³² Tamtéž.

nasbíráte na pěkný nový kostel.“³³ Tento názor byl v obci všeobecně přijat a navíc právě zde má počátek úsloví „století snah“, neboť vědomí toho, že snahy o vybudování trvaly po tak dlouhé období, dodávalo potřebnou sílu a nadšení farníkům na sklonku totality k dovršení těchto snah.

Nastal tedy obrat v plánech, a to kostel již nerozšiřovat, nýbrž postavit nový. K tomu účelu bylo použito dosavadního jmění Dědictví sv. Michala. Sbírkami a dary v počáteční euforii narostl fond do roku 1889 na 1 922 zlatých a 39 krejcarů. Postupem času však frekvence darů klesala, a tak duchovní správce po dohodě s farníky určil každou neděli a svátek „*k obcházkce v kostele mezi mší svatou s talířem neb pokladnicí, aby každý sebe menší dar na nový kostel bez ostýchu odvésti se mohl.*“³⁴ Zároveň také s obecním výborem sestavil dne 27. února 1890 protokol, v němž se napříště určily zásady pro správu jmění Dědictví svatomichalského.³⁵ Nešlo o žádné oficiální stanovy, nýbrž jen o několik správních zásad a družstvo nebylo ani úředně oznámeno. Kněz po dohodě se starostou obce volil pět občanů na tři roky, ti každoročně ze svého středu volili dva „na obcházku v kostele“. Co se vybralo, předseda družstva účtoval a ukládal do otrokovické záložny. Ke konci roku se účetní kniha předkládala obecnímu výboru, kde se účty zkoumaly a podepisovaly. Takto vyřízené účty se odevzdávaly na faru ke kontrole. Na faře se také družstvo scházelo a rokovalo.³⁶ Jmění spravoval tzv. „konkurenční výbor“ čili výbor kostelní. Předsedou toho času byl otrokovický domkař František Rožňák.³⁷ Z výše uvedeného je patrné, že šlo v podstatě o soukromou sbírku farníků za vedení obce a farního úřadu.³⁸

Družstvo sv. Michala prosperovalo v poklidu až do dne 28. října 1893. Tehdy totiž zemřela jistá Františka Hradilová, „svobodná panna, počestná a zbožná,“ která odkázala na stavbu nového kostela 100 zlatých. Svou poslední vůli nechala sepsat notářem, který podle tehdejší obyčejné mluvy poznamenal prostě: „*Na kostel poroučím jedno sto zlatých.*“ František Palla k tomu poznamenal: „*V obci ovšem všeci věděli, že jest to na stavbu nového kostela, ale cizí nevěděli. Soudním vyřízením pozůstalosti přiřknut odkaz onen dle slovného znění závěti kostelu a nejdůstojnější konsistoř nařídila odvedené pe-*

³³ PALLA, F., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 17.

³⁴ Srov. Tamtéž, str. 18.

³⁵ SOkA Olomouc, fond ACO, sign. B-16, evid. č. 1422, inv. č. 197.

³⁶ Srov. SOkA Olomouc, fond ACO, evid. č. 4644, inv. č. 10.

³⁷ SOkA Olomouc, fond ACO, sign. B-16, evid. č. 1422, inv. č. 197.

³⁸ Tamtéž.

níze do vlastního jmění kostelního počítati.“³⁹ Na to se P. František Palla dne 26. ledna 1897 odvolal a žádal, aby peníze zůstaly v obci, potažmo ve fondu na nový kostel. Konzistoř požádala o předložení úřední listiny týkající se zesnulé Františky Hradilové a vysvětlení. Jakmile se duchovní správce zmínil o družstvu svatomichalském, byl okamžitě vyzván k předložení účtů a 17. března 1897 pak k uzákonění družstva. Konzistoriální nařízení ovšem narazilo v lidu na nebývalý odpor: „*Příkaz ten neobsahoval nic sbírce škodlivého, ale že vyšel od Konsistoře, byl pro Otrokovice oheň hozený na slaměnou střechu, způsobiv v obci veliký požár; nebo našel právě v tom čase hojnost hořlavé látky. 1) Mnozí v obci závistivým okem hleděli, jak kostelní sbírka pod správou duchovního správce krásně prospívá; úspěchem tím zdálo se jim, že jsou ve slávě zatemněni. Ti se sprotivili onomu nařízení jakoby hájili prospěch obecní, aby stali se oblíbenými a získali důvěru občanů. 2) U mnohých opět rozhodovalo zahnížděné svobodomyšlné smýšlení, že se postavili protiv konsistoriálnímu nařízení, aby nepřátelství protiv kněžím zjevně ukázali. Tito všeci svorně vystoupili protiv uzákonění družstva, a usilující všecken lid k odporu protivení za sebou strhnouti, buřičské řeči veřejně ve schůzích i soukromně v rozpravách rozsívali po celé obci.*“⁴⁰ Tak stál František Palla mezi dvěma tlaky: poslušně uposlechnout vrchnostenské nařízení, jak bylo do té doby zvykem, anebo vyhovět hlasu občanského odporu, který již požadoval obecní autonomii. On sám prosazoval uzákonění družstva, ale proti němu stál obecní výbor včetně starosty. Poznamenal tenkrát: „*Mela ta trvala několik neděl a neradno bylo v té době pronést opačné mínění, nechtěl-li za odvážlivost pýkat, co nepřítel a zrádce na společném zájmu všech občanů. Než zle jest stavěti budovu na shnilých základech dlouho státi nebude.*“⁴¹ Občané se obávali zdanění, poplatků, manipulace a ztráty peněz. V korespondenci ze dne 14. dubna 1897 konzistoř ujistřovala občany, že takové obavy jsou naprosto zbytečné: „*Farnímu úřadu sloužič k vědomosti, že v arcidiecési na mnohých místech, možná že na čtyřiceti takováto družstva jsou zřízena, a církevně, a státně potvrzena, a že nikde poplatků se neplatí. Co do účtování oznamujeme, že všude, kde zmíněná družstva se právoplatně nachází, se účty zcela zvláštní, které v nižádném spojení nejsou s kostelními účty, nejdůstojnějšímu ordinariátu předkládají, aby tento zvěděl, jak družstvo prospívá. Z toho vid-*

³⁹ PALLA, F., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 19.

⁴⁰ Tamtéž, str. 20.

⁴¹ Tamtéž, str. 21.

no, že obavy jsou bezpodstatny a že na farním úřadu jest, aby přesně se řídil daným rozkazem ze dne 17. března 1897.“⁴²

Málo platné, musel pater Palla 8. května 1897 za otrokovické občany arcibiskupské konzistoři oznámit, „že poslušen byl a namáhal se družstvo sestaviti, jež by úkolu svému vyhovovalo, avšak nebylo lze ani začátku učiniti. Nutnost tedy káže, aby dobrá věc neutrpěla škody, sbírku na vystavení kostela v Otrokovicích ponechati v tom stavu jak se nalézá tím více, an o úplné správné její vedení jest postaráno tím, že vše se vede ve farní budově pod dozorem kněze.“⁴³ Na to konzistoř dne 11. května 1897 reagovala, že takové počínání nebude mít požehnání těmito slovy: „Poněvadž farní úřad není s to, aby sjednal nařízením církevní vrchnosti platnosti, obáváme se, že dílo takto konané nepřinese požehnání. Tímto nařizujeme farnímu úřadu sub oboedientia canonica, aby každoročně v měsíci lednu byl účet sbírek k. a. konsistoři ku prozkoumání předložen.“⁴⁴

Družstvo tedy uzákoněno nebylo, zůstalo soukromou sbírkou, složení a správa byla ponechána v dosavadní zvyklosti. Navíc, z návrhu duchovního správce Františka Pally, zajeli starosta Karel Mrázek a předseda družstva Jan Havlík do Olomouce, aby konzistoři osobně vyložili přání lidu a vymohli tak na ní svolení. Jak je z výše uvedeného patrné, konzistoř tomuto nestandardnímu postupu vyhověla, ale napříště už bylo družstvo svatého Michaela označováno jako „mimořádné“.⁴⁵

Z farní kroniky je patrné, že pater Palla po těchto událostech na jakoukoliv další iniciativu ve věci stavby nového kostela prakticky rezignoval. Za více jak patnáct let už neučinil ohledně této záležitosti jediný zápis do kroniky. Do roku 1902 zasílal, jak mu bylo konzistoří nařízeno, vyúčtování a po tomto roce se i tato stopa ztrácí.⁴⁶

⁴² Srov. SOkA Olomouc, fond ACO, sign. G-1, evid. č. 4644, inv. č. 20.

⁴³ Tamtéž, sign. G-1, evid. č. 4644, inv. č. 21.

⁴⁴ Tamtéž, inv. č. 23.

⁴⁵ SOkA Olomouc, fond ACO, sign. G-1, evid. č. 4644, inv. č. 26.

⁴⁶ Pro zajímavost možno uvést, jak si družstvo stálo finančně:

Dne 7. září 1882 byl počáteční vklad 50 zl.

V roce 1886 – 1 003 zl. a 43. kr.	V roce 1898 – 7 199 zl. a 24. kr.
1889 – 1 922 zl. a 39. kr.	1899 – 7 892 zl. a 56. kr.
1895 – 5 000 zl.	1900 – 17 217,63 K.
1896 – 5 597 zl. a 83. kr.	1901 – 19 013,36 K.
1897 – 6 369 zl. a 12. kr.	1902 – 20 723,22 K.

SOkA Olomouc, fond ACO, sign. G-1, evid. č. 4644.

Od první světové války do příchodu Baťova koncernu

V roce 1913 byl kostel sv. Michaela stažen železnými pruty z obavy před zvětšujícími se trhlinami, zvláště ze strany cesty. Stažení pruty tehdy stálo 200 K. Ještě se rok čekalo, zda se trhliny znovu neobjeví, a pak byl kostel roku 1914 nově vymalován podle vzoru kaple kláštera v Napajedlích, malířem Hyacintem Poláškem z Napajedel ke všeobecné spokojenosti za 400 K. Leč krátce po vymalování se trhliny, na místech starých, objevily znovu.

Válečným rekvizicím se nevyhnuly ani Otrokovice. Dne 30. května 1917 byl rekvírován první zvon ulitý roku 1772 v Olomouci, zasvěcený Janu a Pavlu, o váze 95 Kg. Druhý zvon „Umíráček“, který nesl jméno P. Maria a sv. Josef, odlit rovněž roku 1772 v Olomouci o váze 23 Kg, byl sundán 26. září 1917. *„Když odeslán byl do Budapešti, do židovské továrny, byl rozlit a skalice použito ku stříkání vína uherského. Novinami prošla zpráva, že tato firma vydělala na zvonech kostelních 600 000 000 K.(!) To jest též ovoce války. K tomu sloužily Konsekrované zvony!“*⁴⁷ Po zvonech přišli na řadu varhany. Dne 3. června 1918 voják z „principálu“ vybral 14 největších, cínových píšťal (váha cínu 7 Kg, cena 15 K za kilo) a varhany tak pozbyly slavnostní zvuk.⁴⁸ Na své navrácení čekaly zvony až do roku 1925, kdy byly pořízeny 3 nové: velký sv. Michal, menší P. Maria a umíráček. Dodány byly o Velikonocích firmou Buřil, Švagerka a spol. z Kuklen u Hradce Králové za cenu cca 10 000 Kč. Svěceny byly spolu s pomníkem padlých občanů ve světové válce a zemřelým následkem válečných útrap dne 24. května roku 1925.⁴⁹

Dědictví sv. Michaela – fond pro stavbu nového kostela v Otrokovících, který spravovala obec, (účetním byl farář Bedřich Janíček), měl ke dni 12. ledna roku 1919 k dispozici 62 800 Kč.⁵⁰

Z jara roku 1923 byl kostelík opět důkladně opraven *„dvěma dlouhými železnými spojkami trhající se kostel po celé délce na obou stranách utažen, trhliny opraveny, zalitý cementem, a pak kostel nově vymalován. Celý zevnějšek nově zaomítán a zalíčen na*

⁴⁷ JANÍČEK, B., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 86.

⁴⁸ Srov. Tamtéž, str. 85-87.

⁴⁹ OŠŤÁDAL, J., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 96.

⁵⁰ SOkA Olomouc, fond ACO, sign. B-16, evid. č. 1422, inv. č. 240.

bilo do modrava. ⁵¹ Poznamenal do kroniky farář P. Ošťádal. Oprava tehdy stála 19 500 Kč a byla hrazena s fondu Dědictví sv. Michaela.⁵²

Aktivitu v tomto historickém období zhodnotil bez mála po šedesáti letech Josef Bartoš: „*Nedostatečné nadšení pro potřeby církve, které se zde projevilo i v tom, že úsilí o vybudování nového kostela (místo nevyhovující stavby dosavadního) nevedlo stále k cíli a skončilo jen opravou stávajícího v roce 1924.*“⁵³

Koncem roku 1926 farář Alois Kalmus zaznamenal, že družstvo mělo sbírkami a dary roční přírůstek cca 5 000 Kč s celkovým obnosem 75 321,88 Kč.⁵⁴

V roce 1928 byla konkurenčním (kostelním) výborem odhlasována elektrifikace kostela, oprava oltáře a jiné. Shledalo se, že je třeba opravit zvonici, křížovou cestu, okna i venkovní omítku. Vyvstala otázka, z čeho to zaplatit. Obecní rada poukazovala na majetek Dědictví sv. Michaela, ale jiní měli za to, že to jsou peníze určené na stavbu kostela nového, nikoliv na opravy. Na konec se nutné opravy provedly. Vyžádaly si celkový obnos 13 068 Kč, z toho např. elektrifikace 5 815 Kč, obnova oltáře 3 752 Kč, obrazů 1 000 Kč, nákup parament za 1 091 Kč a jiné. Největší částka 10 311 Kč byla uhrazena z Dědictví sv. Michaela, částku 2 622 Kč tvořily dobrovolné dary a 1 229 Kč se vybralo při nedělních sbírkách. Dědictví sv. Michaela pro stavbu nového kostela a nyní i opravu má z kraje roku 1929 hotovost 75 774 Kč a dva menší pozemky.

Fara elektrifikována nebyla, počítalo se s novou jednopodlažní budovou asi za 100 000 korun. Tento náklad však již čekal na svého nového patrona, jak se farář Kalmus mylně domníval.

⁵¹ OŠŤÁDAL, J., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 94.

⁵² Tamtéž, str. 99.

⁵³ BARTOŠ, J. „V letech 1918 – 1945“ in: BARTOŠ, J. - POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. – TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 98.

⁵⁴ Tamtéž, str. 99.

Snahy související s rozvojem Baťových závodů

Rok 1929 byl absolutním mezníkem nejen pro farnost, ale také pro všechny občany Otrokovic. Firma Baťa tehdy odkoupila od hraběnky Marie Baltazziové rozsáhlé pozemky mezi železniční dráhou a tokem Moravy. Na firmu tak přešla všechna patronátní práva i povinnosti dosavadního panství otrokovického i tlumačovského.⁵⁵ Ačkoliv se farář doposud ve většině případů obracel se svými požadavky na obec, přece jen skýtal nový patron jistou nadějí na oprávněné požadavky věřících po novém a větším chrámu Páně, neboť počet obyvatel se od roku 1920 do 1930 zvýšil více než o třetinu.⁵⁶ K 1. lednu 1931 měli Otrokovice 2 012 obyvatel, z toho 1 926 katolíků.⁵⁷ Kostel s maximálním počtem 250 míst, který dokázal při bohoslužbách pojmout až 400 lidí,⁵⁸ už nemohl v žádném případě vyhovovat!

Dědictví sv. Michaela v roce 1931 vykazovalo jmění 94 423, 38 Kč movitého majetku.

V zimě roku 1932 napsal farní úřad Baťovi první žádost či spíše prosbu, „*aby se při nových plánech stavebních u kapličky nezapomínalo na místo pro nový kostel a farní budovu.*“⁵⁹ Požádal také o pomoc Arcibiskupskou konzistoř, aby se vahou své autority u Bati přimluvila. Což se skutečně dne 26. ledna 1932 stalo. Arcibiskup Leopold Prečan žádal Tomáše Baťu těmito slovy:

„Nechci nikterak určovati, jakým způsobem bylo by Vám, velevážený pane továrníku, pečovati o duševní blaho osadníků nového města, ale jako arcibiskup olomoucký pokládám za svou povinnost poprositi Vás, byste své ušlechtilé snahy, v nichž je tolik čisté humanity, korunoval zřízením duchovní správy pro projektované město Otro-

⁵⁵ Patronát f. Baťa a. s. byl uznán v roce 1930, jak úřady církevními, tak i státními, dle přípisu arcib. Konzistoře ze dne 25. 4. 1934, na základě tržové smlouvy z 5. a 7. 8. 1929, kdy f. Baťa a.s. odkoupila pozemky od velkostatku Napajedla. S patronátem k farnímu kostelu a farnímu obročí v Otrokovicích nebyla spojena žádná břemena (ta převzala svého času obec Otrokovice), nemohl tedy farář uplatňovat u patronátu své požadavky, pouze skrze obec. MZA pracoviště Zlín, fond BAŤA a. s. Zlín (1894 – 1945) I/7 evid. č. 372, inv. č. 6., nebo: SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 23., nebo: KALMUS, A., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 126.

⁵⁶ BARTOŠ, J. „V letech 1918 – 1945“ in: BARTOŠ, J. - POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. – TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 99.

⁵⁷ KALMUS, A., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 112.

⁵⁸ Tento údaj se vztahuje k podzimu 1932, kdy si farář Alois Kalmus povzdechl nad neutěšeným stavem své situace, jak ohledně malého kostela, tak i nad stavem své „bídne“ fary. Reaguje tak na skutečný vzrůst Otrokovic, o kterém píše list „Našinec“ ze dne 25. 9. 1932, kdy v srpnu dosáhly 3 600 obyvatel, což byl nárůst ani ne za dva roky o 1 600 obyvatel, tj. o 78%. KALMUS, A., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 119.

⁵⁹ Tamtéž, str. 116.

kovice, hlavně abyste dobrotivě vystavěl novým osadníkům v Otrokovcích katolický chrám a faru a tím zajistil jim i jejich potomkům duchovní centrum a zdroj ctnostného a mravního života. Neračte, prosím, pane továrníku, zamítati této mé snažné prosby, za jejíž splnění budu Vám do smrti vděčný.“⁶⁰

Firma Baťa v nepřítomnosti zakladatele reagovala velmi vstřícně a dne 9. února 1932 poslala dokonce už i vypracovanou studii kostela (viz obr. 4).⁶¹ Proto mohl P. Kalmus zaznamenat do farní kroniky: „*Nový plán kostela zaslaný ze Zlína do Olomouce je velkolepý, moderní a (přesto praktický) i co do ceny stavební (360 tisíc prý). Podmínkou však prý bude prosperita závodů fy Baťa, jež také pociťují krizi.*“⁶² Je jisté, že Baťa s kostelem v urbanizačním plánu pro Otrokovice z roku 1930 počítal, ale prioritní to pro něj nebylo.⁶³

Tak byl v roce 1932 kostel znovu olíčen a uvnitř na mnoha místech opraven, nákladem 2 000 Kč opět z „dědictví sv. Michala.“ Na konci roku 1932, s ročním přírůstkem 4 794 Kč, dělala celková suma dědictví svatomichalského 97 217, 38 Kč.

V zimě roku 1933, se ukázaly nové trhliny na stropě, klenbě a také na bočních zdech i v presbytáři. „*Ukazuje se potřeba stavby nového kostela více, než tomu dosud bylo,*“ znamená P. Kalmus na počátku roku.

V únoru roku 1933 vyjeli farář Kalmus a starosta Krčma do Zlína na osobní intervenci. Přivítal je starosta Dominik Čipera jako patronátní zástupce panství zlínského. Vyslechl si jejich přání a stížnosti nad stavem kostela a fary a ustanovil komisi, která by ohledala skutečný stav budov, tento pak byl hlášen jak na okresní úřad, tak na konzistoř, kde bylo dne 11. března 1933 také osobně jednáno o možnosti novostavby.⁶⁴ Okresní komise shledala dne 21. března 1933, že je třeba kostel v základech upevnit cementovými patkami, vyměnit krov a dát novou střešní krytinu. Farář Kalmus si tenkrát položil zásadní otázku, zda „*tyto nákladné práce vyhoví potřebám vzrůstajících Otrokovíc, a shledává se, že výhodnější bude postavit nový kostel.*“⁶⁵ Na ten popud se konkurenční

⁶⁰ SOkA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 12.

⁶¹ Tento návrh římskokatolického kostela pro Otrokovice vypracoval Ing. Vladimír Karfík v roce 1930, jako jeden z jeho prvních úkolů, který vypracoval po příchodu k Baťům. VALÚŠEK, D., *Farní sbor Českobratrské církve evangelické Zlín*, Historie kostela [online], [citace 15. července 2011]. Dostupné na World Wide Web: <<http://zlin.evangnet.cz/historie-kostela>>.

⁶² str. KALMUS, A., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 117.

⁶³ Jde o Základní plán upravitelství Otrokovice – Baťov 1930. (Regulační plán)

⁶⁴ Srov. KALMUS, A., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 121.

⁶⁵ Srov. Tamtéž, str. 121.

výbor usnesl dne 12. dubna 1933 uspořádat velikonoční úpisovou akci, která byla doporučena i z kazatelny a na Boží Hod Velikonoční vynesla 53 373 Kč.⁶⁶

Podle plánů, které patronátní firma Baťa předložila ke schválení konzistoři pro novostavbu chrámu v Otrokovicích, byl postaven v ceně 375 000 Kč nový chrám v Petržalce u Bratislavy (viz obr. 5).⁶⁷ Farář Kalmus se starostou Krčmou uspořádali zájezd, aby tento kostel zhlédli, a pan farář pak svůj úsudek referoval dne 27. dubna konzistoři.

V červnu 1933 se za přítomnosti J. A. Bati, ředitele osobního oddělení V. Jaroňka a ředitele pobočných závodů v Otrokovicích J. Hlavničky konalo slavnostní sezení obecní rady. Usnesla se přejmenovat Otrokovice na Baťov,⁶⁸ a to na počest tragického skonu T. Bati.⁶⁹ Mnohé ulice dostaly moderní jména. Při zasedání obecní rady byla znovu přednesena přítomnému J. A. Baťovi prosba o stavbu nového kostela, což bylo slíbeno „až budou ještě naléhavější věci hotovy.“⁷⁰

Dne 3. října byl farář Kalmus za doprovodu zlínského rady a katechety Františka Úlehly přijat vdovou Marií Baťovou, již vyložil naléhavé důvody pro novostavby kostelní a farní. Výsledkem bylo, že se nebude s novostavbou kostela asi tolik spěchat, „neboť byl při stavbě školy překročen rozpočet a Dominik Čipera se o kostelu ani nezmínil. Také Antonín Baťa se již dříve vyjádřil, že jsou věci naléhavější.“⁷¹

Dědictví sv. Michala vykazovalo na sklonku roku 1933 jmění 103 415,58 Kč.

⁶⁶ Sbíрка na nový kostel probíhala „dům od domu“ ve dnech 16. a 17. dubna o Velikonočích v roce 1933. Iniciátorem byl starosta Josef Krčma. Sbíрку provedli členové obecní rady a obecního zastupitelstva. OHAREK, F., *Pamětní kniha obecní od roku 1928, díl II.* str. 229. SOkA Zlín, obú Otrokovice inv. č. 42, evid. č. 42.

⁶⁷ Jde rozhodně o zajímavý architektonický počín firmy Baťa, který projektoval Vladimír Karfík původně pro Baťov - Otrokovice v roce 1930, firma Baťa jej poskytla farníkům Petržalky jako dar. Stavba trvala dva měsíce od 12. 7. do 18. 9 roku 1932. Kostel je dlouhý 50. m., široký 16. m., kapacita 2000 lidí. Baťa tehdy po Karfíkovi požadoval využití typizovaných konstrukčních modulů, užívaných při stavbách továrních budov. Karfík navrhl římskokatolický kostel Povýšení Sv. Kríža jako jednoduché bazilikální trojlodí s nízkou věží nad vstupem. Charakteristickým rysem budovy jsou velké plochy čtvercových oken seskupovaných do rastrů (viz obr. 5) Stejný typ oken využil Vladimír Karfík také pro zlínský evangelický kostel (1935). VALÚŠEK, D., *Farní sbor Českobratrské církve evangelické Zlín*, Historie kostela [online], [citace 15. července 2011]. Dostupné na World Wide Web: <<http://zlin.evangelnet.cz/historie-kostela>>. Nebo: HORŇÁKOVÁ, L., *Fenomén Baťa zlínská architektura 1910-1960*, KGVUZ 2009, str. 258.

⁶⁸ Přejmenování obce se tenkrát nezdařilo. Ministerstvo návrh v roce 1933 zamítlo. Obecní zastupitelstvo podalo v průběhu let ještě několik žádostí, ale přejmenování bylo schváleno až za nacistické okupace dne 27. července 1939. SOkA Zlín, MěstNV Otrokovice, inv. č. 38, evid. č. 38, DOSTÁL, M., *Pamětní kniha obce Otrokovice*, str. 73.

⁶⁹ Zdůvodněním tohoto kroku bylo, že Baťovi zahraniční nepřátelé spojují název Otrokovice s osadou „otroků“; Bahňák je prý krajinou, kde tito otroci pracují, a vrch Trestný na druhé straně Moravy místem, kde si odpykávají tresty. Baťa zase na zasedání sliboval, že Otrokovice jako Baťov budou nejkrásnějším městem na Moravě a chloubou celého Československa. BARTOŠ, J. „V letech 1918 – 1945“ in: BARTOŠ, J. - POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. – TRAPL, M., *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 104.

⁷⁰ Srov. KALMUS, A., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 123.

⁷¹ Tamtéž, str. 124.

Rok 1934

Jelikož z Baťova patronátu nevyplývaly pro kostel v podstatě žádné povinnosti, ale vše záviselo pouze na blahovůli Baťova koncernu, do jehož finančních možností vkládali všichni své naděje, povzdechl si farář na počátku roku 1934, že „*dosud žádné jednání nevedlo k cíli*“.⁷²

Přesto farní i obecní úřad, a především firma Baťa intenzivně pracovaly na možnostech výstavby kostela. Tím nejvážnějším problémem v této etapě bylo místo, kde jej vlastně postavit. Pro Baťu by jistě bývalo nejjednodušším řešením postavit kostel na Bahňáku,⁷³ kde mu patřily pozemky, ale s tím pravděpodobně nesouhlasili starousedlíci v původní obci Otrokovice. Na Bahňák ze starých Otrokovic to byly necelé tři kilometry a pěší chůzí cesta trvala půl hodiny. Také návrh postavit nový kostel na místě starého kostela byl pro nedostatek místa zavržen. Farnímu úřadu se zdálo v první půli roku 1934 nejschůdnější variantou postavit kostel na vyvýšeném místě vedle měšťanky, u silnice směrem k Tlumačovu na místě Boží muky, kde doposud stávala kaplička. Zde se však ukázalo problematické umístění stávající farní budovy, která by byla poněkud vzdálená od zamyšlené novostavby.⁷⁴

V létě roku 1934 napsal farář Kalmus do farní kroniky: „*Opětná intervence u p. patronátního zástupce Dominika Čipery stává se pomalu křížovou cestou pro nový kostel.*“⁷⁵ Z toho je patrné, že toto místo nebylo pro Baťovo stavební oddělení to pravé. Varianta sama skýtala množství problémů. Především to byla malá parcela, která neumožňovala postavit v blízkosti kostela faru.⁷⁶ Podle předběžného plánu měly kostel těsně svírat dvě sbíhající se cesty směřující na Zlín (viz obr. 7). Se vzrůstajícím provozem by tato pozice učinila z kostela poněkud nebezpečné místo. Dále bylo potřeba vykoupit množství soukromých pozemků (viz obr. 8). Kvůli těmto skutečnostem se v baťovských a obecních kruzích od tohoto místa upustilo, ne však v kruzích farních.

⁷² KALMUS, A., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 126.

⁷³ Viz. F. L. Gahura – Baťov: Základní plán upravovací z března 1934, kde situoval kostel na Bahňáku v návrzích na dvě různá místa. Třetí tam, kde dnes stojí prodejna Lidl (jiho-západně od křižovatky z Otrokovic na Napajedla a od Zlína k Barumu). SOkA Zlín, obú Otrokovice 1934, inv. č. 216, evid. č. 98.

⁷⁴ Ani farář Kalmus nevěděl, co s farní budovou bude. Na jaře 1934 měl slíbenou opravu a přestavbu fary: „*Ani záchod a jiné hospodářské stavení nevyhovují a bortí se.*“ Sám uvádí, že raději počká s opravou nebo novostavbou fary, až bude stavěn kostel, aby se věc řešila společně. Srov. KALMUS, A., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 126.

⁷⁵ Tamtéž, str. 127.

⁷⁶ Stavební místo bylo projektováno v šířce od 15 m do 25m, plošně od 450m² do 750m². SOkA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 8.

V červnu roku 1934 vypracoval František Lýdie Gahura svůj Základní plán upravovací obcí Velkého Zlína pro Bařov a Kvítkovice (viz obr. 9). Plán byl představen veřejnosti od 28. srpna do 28. září. Občané tak mohli s překvapením spatřit nový kostel situovaný na místě bývalého panského dvora,⁷⁷ zvaného sýpka, ve kterém státní hřebčinec Tlumačov provozoval chov vepřů (viz obr. 10).

Zástupce vedoucího Bařova právního oddělení Bohuslav Kristl⁷⁸ připravil 8. srpna 1934 ve Zlíně pro starostu Otrokovic žádost na Ministerstvo zemědělství se situačním plánkem ohledně postoupení dvora a sýpky v Otrokovicích, zároveň žádal starostu o projednání na obecní radě. Po podpisu měla být žádost i s plánkem poslána na Ministerstvo zemědělství, arcibiskupovi Prečanovi, na Ministerstvo školství a národní osvěty i na Okresní úřad v Uherském Hradišti. Doporučil vyzvat místní lidovou stranu, aby se obrátila na své předsednictvo, respektive na Msgre. Šrámka, od jehož přimluvy na ministerstvu si pan Kristl hodně sliboval. Zkrátka radil, aby se do žádosti o odstoupení dvora zainteresovalo co nejvíce činitelů.

Na jednání obecní rady dne 11. srpna 1934 byl jednomyslně přijat Bařův návrh jednání o odstoupení a případně i odprodeji dvora, ale pouze za velmi mírných podmínek. Žádost byla dne 14. srpna na výše uvedené adresy odeslána. Jedinou odpovědí byl dopis ministra zemědělství Milana Hodži panu arcibiskupovi Prečanovi dne 9. listopadu, ve kterém mu sděluje, že nemá zásadní námítky k navázání jednání o postoupení dvora za účelem výstavby nového kostela. Dále však pokračuje výmluvou, že jednání nelze začít, dokud nebude ukončeno jednání o odprodeji státního hřebčince v Tlumačově firmě Bařa, k němuž dala vláda dne 7. října 1932 souhlas. Teprve potom bude možno přistoupit k jednání o postoupení dvora Otrokovice. Arcibiskupství informovalo o Hodžově odpovědi dne 5. prosince 1934 farní i obecní úřad.

⁷⁷ V Otrokovicích stála od druhé poloviny 16. století tvrz, na ní sídlily v letech 1574 – 1649 rody Kokorských, Cedlarů, Podstatských a Althanů. Od první poloviny 17. století býval tento panský dvůr také někdy uváděn jako zámek, k němuž byla v závěru dlouhé vlády Rotálů před rokem 1767 přistavěna velká barokní sýpka. Ještě ve třicátých letech 20. století měl bývalý panský dvůr adresu: Lovecký zámek 67. POKLUDA, Z., *Otrokovice*, město Otrokovice 2002, str. 15 a17; TICHÝ, J., *Toulky minulostí Otrokovic*, Jiří Tichý 2000, str. 4; KLOKOČKA, P., *Otrokovice objektivem času*, město Otrokovice 2009, str. 18 – 24.

⁷⁸ Bohuslav Kristl instruoval a připravoval písemnosti pro obecní úřad Otrokovice při jejich jednání s ministerstvy aj. Byl u Bařů od 22. dubna 1926 do 24. února 1948. Budoval právní oddělení, od roku 1931 byl zástupcem vedoucího právního odd. Do jeho referátu spadaly věci pozemkové, tiskové a nekalá soutěž. Od roku 1937 byl vedoucím nemovitostního oddělení, kde měl na starosti mimo jiné nákupy realit, zejména při výstavbě sesterských závodů f. Bařa. MZA Brno, pracoviště Zlín, H 1134, k. 1076, inv. č. 32, poř. č. 8.

Mezi tím byl Ing. Karfík⁷⁹ pověřen vypracováním podrobného plánu zamýšlené novostavby kostela. Pro získání představy, jakého typu asi chrám bude, byla uspořádána exkurze do kostela sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci-Hejčíně na sv. Václava dne 28. září 1934.⁸⁰ Při té příležitosti občané na arcibiskupské konzistoři žádali o pomoc arcibiskupa Prečana, aby jejich žádost podporoval.

V listopadu farář Kalmus zaznamenal do farní kroniky: „*Na opětnou intervenci sdělil písemně p. starosta Dominik Čipera přípisem adresovaným faráři z 26. listopadu 1934, že doufá od ministerstva zemědělství a financí takové urychlení, aby na jaře 1935 mohlo býti započato se stavbou. O farní budově se nezmiňuje.*“⁸¹

Dědictví sv. Michala má koncem roku 1934 na hotovosti 108 866 Kč.⁸²

Rok 1935

Rok 1935 skýtal mnohé naděje a očekávání, leč Ministerstvo zemědělství se svým vyjádřením stále otálelo. Po starostově intervenci v Praze se ministerstvo otázalo, kolik může dát obec za stavební místo a jakým způsobem hodlá vyřešit záležitosti týkající se sýpek. Obecní zastupitelstvo reagovalo dne 5. dubna 1935 přípisem Ministerstvu zemědělství a na arcibiskupství. Současně byli vyzváni farář otrokovický, viceděkan malenovický a děkan napajedelský, aby osobně napsali arcibiskupovi a konzistoři. Byla požádána lidová strana a republikánská strana, poslanec Vičánek, aby intervenoval u Msgre. Šrámka a ministra zemědělství Hodži. Do věci měli být zainteresováni poslanec Martin Procházka a senátor Otmar Hrejsa, aby rovněž intervenovali na příslušných místech. Obec apelovala na Ministerstvo zemědělství tím, že stavba je ve veřejném zájmu a podle regulačního plánu, navíc že se ve stávajícím kostele objevily trhliny a hrozí jeho uzavření, ne-li zbourání. Nabídla jako nejvyšší obnos z veřejných prostředků a ze soukromých sbírek 50 000 Kč. Dále se zavázala zbourat stávající sýpky a z použitelného materiálu postavit na obecní náklady sýpku novou na místě, které jim správa hřebčína určí.

Na to oznámilo Ministerstvo zemědělství dne 31. května 1935 obci, že nabídnutá částka je nízká a že by se mohlo o odprodeji dvora jednat, pokud by ostatní ministerstva,

⁷⁹ Vladimír Karfík působil ve zlínské stavební a projekční kanceláři firmy Baťa v letech 1930 až 1946.

⁸⁰ Srov. KALMUS, A., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 129.

⁸¹ Tamtéž, str. 131.

⁸² Tamtéž, str. 130.

respektive ministerská rada souhlasila. Nevyhovující byla rovněž nabídka staveb náhradních sýpek.

Dne 11. července 1935 urgovala obec vyřízení s prosbou, že nabízený obnos 50 000 Kč je maximální možná částka a nepřijetí tohoto návrhu bude znamenat zne-možnění stavby kostela vůbec. Dále varovala ministerstvo, že kostel bude v nejbližší době okresní politickou správou z bezpečnostních důvodů uzavřen, poněvadž hrozí se-sunutím.

Nutno podotknout, že v těchto letních dnech se mnohým z usilujících počala do mysli vkrádat pochybnost o zdaru celé věci. Dominik Čípera v intervenčním dopise arcibiskupovi Prečanovi s povzdechem líčí, že celá záležitost se stavbou kostela ležela rok na Ministerstvu zemědělství, a když konečně přišla, znamenala v podstatě zamítnutí. Tím také Čípera arcibiskupovi vysvětluje: „*proč se stavbou kostela doposud započato nebylo, ani v dohledné době započato nebude.*“⁸³ Leopold Prečan mu s díkem potvrdil, „*že už je to jeho třetí intervence u pana ministra v této věci.*“⁸⁴ A přál si, aby měla dobrý výsledek.

Dne 3. srpna 1935 obec znovu obeslala arcibiskupskou konzistoř a okresní úřad v Uherském Hradišti, s důrazem na to, že dosavadní stav kostela nevyhovuje a hrozí jeho zřícení. Starosta Krčma se vzdal zodpovědnosti za bezpečnost lidí navštěvujících bohoslužby.

Téhož dne obecní rada navrhla ke schválení obecnímu zastupitelstvu členy stavebního výboru pro stavbu nového kostela. Obecní zastupitelstvo pak na své schůzi konané dne 24. srpna s nepatrnými změnami jmenování přijalo. Vedením výboru byl pověřen starosta obce Josef Krčma, jednatelem farář Alois Kalmus a členové Antonín Vlček, Josef Kotásek, František Vymazal, Rudolf Mlýnek, František Pospíšil, Tomáš Mrázek, Karel Koudela, Ignác Kotásek, Michal Mrázek a František Janů.⁸⁵

Dalším, kdo zřejmě zapochyboval, byl farář Kalmus, když počátkem srpna napsal Ředitelství Baťových závodů: „*Podepsaný zaslal 17. dubna 1935 ministerstvu zemědělství žádost o příznivé vyřízení ohledně novostavby kostela a dosud nedostal odpovědi, Dle informace p. starosty Krčmy, kdyby nebylo naděje na odprodej sýpky bylo by*

⁸³ MZA Zlín, fond BAŤA a. s. Zlín, I/7, evid. č. 535, inv. č. 252.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ SOkA Zlín, fond obů Otrokovice, HYÁNEK, J. *Zápisní kniha o schůzích od 6. 1. 1933 do 4. 6. 1936.*

přece nutno počítati s parcelou u měšťanky podle původního plánu pro tuto novostavbu.“⁸⁶

Odpověď přišla okamžitě: „*V záležitosti kostela jednali jsme s panem starostou. Je proto nutno, aby se stran obce, Vašeho úřadu, věřících vůbec, veškerých zainteresovaných stran byly podniknuty na příslušných místech, zejména na ministerstvu zemědělství energičtější zákroky, nežli se tak stalo dosud. Jsme přesvědčeni, že ministerstvo zemědělství jistě Vaší žádosti vyhová, ovšem musí z Vaší strany viděti skutečně snahu, že kostel nutně potřebujete.*“⁸⁷

V srpnu téhož roku se ve farním kostele sv. Michaela sešla komise, aby prozkoumala jeho bezpečnost a skutečný stav. Zúčastnili se jí zástupci Okresního úřadu v Uherském Hradišti, patronátní firma Baťa, zástupci obce a farního úřadu. Po dodatečném vyjádření Státního památkového úřadu pro Moravu a Slezsko v Brně bylo rozhodnuto, aby byl farní kostel v obci zachován jako jediná stavební památka a zabezpečen, případně kostelík upravit na památník padlých ve světové válce.⁸⁸

Pod vedením pana faráře se dne 18. září vypravila deputace k panu arcibiskupovi do Olomouce. Dne 26. září přišel z ordinariátu přípis, kde arcibiskup prosí kanovníka a poslance Františka Světlíka o intervenci u ministra zemědělství. Jeho nadmíru optimistická odpověď přišla dne 3. října, ve které uvádí, „*že asi do 3 neděl bude jednání skončeno.*“⁸⁹ Kanovník Světlík jednal jak s firmou Baťa, tak s ministerstvem zemědělství a obrátil se písemně také na nového ministra zemědělství.⁹⁰

Rok 1936

Dne 25. ledna 1936 přichází z Prahy dlouho očekávaná odpověď. Ministerstvo zemědělství ve shodě s Ministerstvem financí vyhovělo žádosti obce za těchto podmínek: Obec postaví státu náhradní budovy za sýpky v takovém počtu, rozsahu a provedení, aby státní správě nevznikly žádné výlohy. Mimo to obec doplatí státu případný rozdíl mezi vynaloženými náklady za stavbu náhradních budov a částkou 804 762,35 Kč, na

⁸⁶ MZA Zlín, fond BAŤA a. s. Zlín, I/7, evid. č. 535, inv. č. 252.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ SOkA Zlín, OÚ – ONV Zlín, 1370.

⁸⁹ KALMUS, A., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 135.

⁹⁰ Milan Hodža byl ve funkci ministra zemědělství nahrazen dne 9. listopadu 1935 Josefem Zadinou.

kteřou byl starý otrokovický dvůr odhadnut. Tento rozdíl bude celý uhrazen před podpisem tržové smlouvy. Pokud by náklady přesáhly zmíněný obnos, není státní správa povinná nahradit obci vzniklý náklad. Obec ponese ze svého veškeré výdaje spojené se sepsáním a knihováním, jakož i kolkové, převodní a další poplatky.⁹¹

Obec reagovala přípisem ze dne 14. února 1936, že na takové podmínky v žádném případě nemůže přistoupit a žádala ministerstvo, aby o její původní nabídce znovu jednalo a rozhodlo příznivějším způsobem. Zároveň obec zaslala arcibiskupovi Prečanovi opis rozhodnutí Ministerstva zemědělství s odpovědí obce a se žádostí o intervenci. Dominik Čípera rovněž informoval dne 26. března o celé věci poslance Františka Stanislava a žádal jej o intervenci.⁹² Arcibiskupská konzistoř dne 31. března sdělila, že opětovně a přímo prostřednictvím poslance Františka Světlíka intervenovala za příznivé vyřízení jak na Ministerstvu zemědělství, tak na Ministerstvu financí.

V dubnu odchází po deseti letech, pro Otrokovice tak bouřlivých, farář Alois Kalmus. Na jeho místo dne 1. dubna přichází, nejprve jako administrátor a od 1. června jako farář František Nerad. Ten vzal od počátku celou věc za svou a hned 1. dubna napsal dopis ministru Šrámkovi, v němž vylíčil stav zdejšího kostela: „*Jest' náš kostelíček tak ubohý, že jsem takového ještě neviděl, a velmi mne bolí, že poslední dělník od Baťů má příhodnější byt, než Božský Spasitel. Kostelíček v poslední zapadlé vesničce vypadá krásněji než u nás, v městě o 6.500 obyvatelích.*“⁹³

Farář František Nerad navázal rovněž čilou korespondenci se svým bratrem, pražským architektem Rudolfem Neradem, který měl své známé v parlamentu. A nejen to, oba bratři František a Rudolf měli ještě bratra třetího, Arnošta Nerada, ředitele oddělení Ministerstva zemědělství. Rudolf s Arnoštem celou věc v Praze intenzivně podporovali a Rudolf pak svého bratra Františka písemně informoval o průběhu jednání, radil mu, jak má dále postupovat a také pro něj vytvořil několik náčrtů kostela (viz obr. 11).

Vedoucí projekčního oddělení firmy Baťa ve Zlíně Ing. Vladimír Karfík zaslal farnímu úřadu v Otrokovicích dne 18. srpna fotografie situace kostela v Otrokovicích (viz obr. 12)⁹⁴

Stejněho dne 18. srpna sdělilo prezidium Ministerstva pro sjednocení zákonů a organizace správy Dominiku Číperovi, že Ministerstvo financí trvá na svých podmín-

⁹¹ Za ministerstvo zemědělství byl podepsán Dr. Otakar Frankenberger, sekční šéf ministerstva zemědělství a člen PÚ. Srov. MZA Zlín, fond BAŤA a. s. Zlín, I/7, evid. č. 535, inv. č. 252.

⁹² Pan František Stanislav byl poslanec Národního shromáždění a starosta města Strážnice.

⁹³ SOkA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 36.

⁹⁴ Osobně se domnívám, že jde o tento návrh (viz obr. 12).

kách. Ministerský rada a přednosta správního odboru Dr. Nermuth tehdy napsal: „*Obec Otrokovice neuvádí žádných takových skutečností, které by odůvodňovaly změnu stanovených podmínek, zejména nestačí její paušální tvrzení, že 'budovy dvora ani nové nemají tu cenu, která je ve výnose uvedena', když nejsou současně tvrzena určitá konkrétní fakta, z nichž bylo by možno souditi, že posudek státního technika není správný, nebo že nastala tu jiná změna okolnosti, která by odůvodňovala zmírnění prodejních podmínek, jak byly stanoveny.*“⁹⁵

Obec reagovala dne 20. srpna tím, že takovým stanoviskem jsou těžce poškozeny zájmy občanů města. Rekonstrukcí státní silnice jsou vážně ohroženy základy stávajícího kostela a pro chatrný stav hrozí jeho uzavření. Státní dvůr je nepoužívaný a nenese žádný užitek. Pokud by se odhadovala cena podle jeho výnosu, byla by daleko pod nabízenou částkou 50 000 Kč. Zdůraznila, že nemá v úmyslu koupit hospodářský dvůr, nýbrž snaží se získat vhodný pozemek na vybudování kostela pro své občany. Závěrem obec podotkla, že stát nemá žádný užitek ze starého dvora, a proto i kdyby toto místo přenechal na stavbu kostela zdarma, nebude tím státní zájem nijak poškozen.⁹⁶ Dominik Čípera však toto podání na Ministerstvo zemědělství zastavil a neodeslal. Poslal nejprve jeho opis Dr. Antonínu Nermuthovi, aby se vyjádřil k jeho účelnosti. Podtrhl v něm, že stanovisko, které Ministerstvo zemědělství zaujalo, se rovná zamítnutí, protože Otrokovice nebudou nikdy sto zaplatit 804 762 Kč za stavební místo pro kostel. Znovu dodal, že místo, na kterém stojí starý dvůr, nenese státu vůbec žádný užitek, a proto by nebylo žádnou finanční obětí, jestliže by stát poskytl místo na stavbu kostela zdarma.⁹⁷

Dne 31. srpna 1936 konečně přišla odpověď Ministerstva zemědělství na dopis obce ze 14. února, kde ovšem ministerstvo pouze sděluje, že nadále trvá na svých podmínkách a v podstatě opakuje to, co už napsal Dr. Nermuth panu Číperovi.

Z Prahy došla odpověď ze dne 19. září Dominiku Číperovi na dotaz o účelnosti podání panu Nermuthovi byla kvůli jeho nepřítomnosti vyřízena ministerským radou a přednostou prezidenta Dr. Fritzem slovy: „*Další podání, které obec hodlá zaslati ministerstvu zemědělství, nemůže sice nijak býti na škodu, ale vzhledem na tak značné rozpětí mezi cenou nabízenou a žádanou nebude asi možno naléztí řešení přijatelné pro obě strany. Proto by doporučovalo jinou eventualitu, zejména tedy hledati jiné místo pro*

⁹⁵ MZA Zlín, fond BAŤA a. s. Zlín, I/7, evid. č. 535.

⁹⁶ Srov. Tamtéž, I/7, evid. č. 535.

⁹⁷ Tamtéž.

*kostel, jestliže to ovšem místní poměry dovolují.*⁹⁸ Závěrem také podotkl, že na prodejních podmínkách trvá ministerstvo financí.

Ve dnech 14 a 15. října 1936 se v Praze uskutečnila deputace Československé strany lidové ze Zlína. Zúčastnil se jí předseda Okresní lidové jednoty Mons. ThDr. Theodor Vavruša, člen okresního výboru Karel Blažek, člen okresní finanční komise František Šerý a tajemník Václav Gajdoš. Navštívili předně ministra veřejných prací Ing. Jana Dostálka a ministra lidové strany Msgre. Jana Šrámka. Jednali také s poslanci Josefem Vičánkem, Františkem Janalíkem a Františkem Světlíkem. Prelát a poslanec Světlík otevřel diskuzi o stavu akce stavby kostela v Otrokovicích. Sdělil, že má o věc živý zájem, a z popudu arcibiskupa Prečana jednal v Ministerstvu zemědělství, kde má věc přidělenou ministerský rada Dr. Frankenberger. František Světlík radil, aby se znovu žádalo a podtrhl se především veřejný zájem, z jehož titulu by se dalo jednat o příznivější ceně pozemku. Ministr Šrámek ihned poté začal s otázkami po druhém kostele ve Zlíně⁹⁹ a novém kostele v Otrokovicích. Vyzvedl obrovskou zásluhu baťových závodů na rozkvětu Zlína i okresu a zdůraznil, že bude velkou zásluhou, ale i morální povinností, když firma k mnoha jiným dobrým skutkům připojí i tu zásluhu, že tyto dva kostely, na místech tak rychle vzrostlých, postaví.¹⁰⁰

Na srpnový dopis z ministerstva odpověděla obecní rada dne 19. října 1936 v několika bodech, především, že se z malé obce stalo známé průmyslové a obchodní středisko, které v budoucnu bude také význačné československé město přístavní. Nehodí se, aby starý dvůr stojící těsně vedle frekventované a přitom nedostatečné vozovky činil tamní křižovatku nepřehlednou, a tím i nebezpečnou. Proto je v dopravním zájmu, jakož i v zájmu veřejné bezpečnosti, aby byly budovy dvora odstraněny. V pěti letech má být v obci proveden nový regulační plán a státní dvůr je uprostřed moderního města jeho největší překážkou. Chovem vepřů, chlévem a hnojištěm, trpí město z hlediska zdravotního i estetického. Dosavadní kostelík o výměře 60 m² nestačí a hrozí sesutím. Proto je povinností státní správy, respektive Ministerstva zemědělství dvůr, který stát získal za nepatrný obnos, odstranit a pozemek věnovat obci v zájmu veřejném, tedy pro zřízení

⁹⁸ MZA Zlín, fond BAŤA a. s. Zlín, I/7, evid. č. 535.

⁹⁹ Rovněž ve Zlíně se už od třicátých let projevovala snaha o postavení druhého katolického kostela, ale vzhledem k nepříznivým okolnostem jako byla druhá světová válka a komunistická totalita se stavba nového kostela uskutečnila až na začátku 21. století. CEKOTA, V. *Římskokatolická farnost sv. Filipa a Jakuba ve Zlíně*, Historie kostela [online], [citace 19. srpna 2011]. Dostupné na World Wide Web: http://www.farnostzlin.cz/?ukaz=67_historie&IdMenu=67

¹⁰⁰ Zpráva o jednání deputace čl. strany lidové ze Zlína v Praze 14. – 15. října 1936. MZA Zlín, fond BAŤA a. s. Zlín, I/7, evid. č. 535.

parku a ke stavbě kostela.¹⁰¹ V podobném duchu obeslala obec dne 22. října i ministerstvo školství a národní osvěty.

Rovněž Dominik Čipera prosil dne 9. listopadu písemně o pozornost a zájem ministra školství a národní osvěty pana PhDr. Emila Frankeho. Vyjádřil v dopise obavu občanů, že stanovisko ministerstva není diktováno pouze hospodářskými důvody, ale také politickými.¹⁰² Ten mu dne 18. listopadu z Prahy odpověděl, „že se obrací na ministerstvo zemědělství se žádostí, aby byl vzhledem k veřejným zájmům vzat zřetel ke snahám obce, směřujícím k získání potřebného pozemku na postavení nového kostela od státního dvora v Otrokovicích.“¹⁰³

Za čtyři roky intenzivních snah, jednání a dopisů se znění obecních podání za pomoci všech zúčastněných, zvláště Patera Nerada a skvělých pracovníků firmy Baťa, vypracovala k velmi vytříbenému a stylisticky vybroušenému psanému projevu. To můžeme vidět např. na memorandu, které vypracoval farář František Nerad spolu s obcí a s baťovými advokáty Evženem Šallerem a Václavem Podlipským dne 13. listopadu (viz příl. 1)

Arcibiskupská konzistoř v zastoupení generálního vikáře Jana Martinů zaslala dne 24. listopadu 1936 ředitelství závodů Baťa a spol. ve Zlíně dopis, ve kterém František Světlík oznámil výsledek své intervence na Ministerstvu financí.

Sděluje:

„Na přání J. E. ndp. arcibiskupa požádal jste mě o intervenci v ministerstvu financí ve věci pozemku pro stavbu kostela v Otrokovicích. Záležitost vyřizoval min. rada Dr. Pavlík, který mně řekl: Na základě podání ministerstva zemědělství zamítl jsem nabídku obce Otrokovic, která je jenom prostředníkem fy Baťa – ježto dle řečeného podání ministerstvo zemědělství své budovy v Otrokovicích, o něž běží, potřebuje a musí žádati cenu, za kterou by je mohlo na jiném místě postavit. Sám budov neznám, neznám také poměrů a rozhodoval jsem se dle písemného podání ministerstva zemědělství, jehož údajům jsem musel věřit.“ Tolik min. rada Dr. Pavlík.

Nezbývá než znovu jednati s ministerstvem zemědělství, jehož dispoice ministerstvo financí schválí.

S radostí vzali jsme na vědomost sdělení farního úřadu v Otrokovicích ze dne 19. 11. 1936, že obec Otrokovice a tamní veřejnost hodlá podniknout větší akci prostřednictvím senátorů a poslanců, aby ministerstvo zemědělství a financí postoupilo sta-

¹⁰¹ Srov. SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 67-70.

¹⁰² MZA Zlín, fond BAŤA a. s. Zlín, I/7, evid. č. 535.

¹⁰³ Tamtéž.

rý dvůr v Otrokovicích pro veřejné účely za přijatelnou cenu. Doufáme, že společná tato akce, jíž účastní se také ndp. kanovník a poslanec František Světlík, přece jen bude mít příznivý výsledek.“¹⁰⁴

V neděli dne 6. prosince se konala v sále Zapletalova domu veřejná schůze občanů, svolaná obecní radou v Otrokovicích. Zúčastnili se jí příslušníci všech politických stran, kulturních a zájmových organizací. Na schůzi zazněly referáty o nutnosti vybudování náměstí, jakož i zbudování parku a nového kostela. Shromáždění občané poté schválili dosavadní podniknuté kroky a žádali, aby Ministerstvo zemědělství a financí znovu a co nejdříve projednalo žádost obecní rady v Otrokovicích o odprodeji dvora, který Ministerstvo zemědělství získalo z pozemkové reformy. Výsledkem této schůze byla písemně formulovaná rezoluce, která byla spolu s podpisy zástupců stran i většiny občanů, součástí „PAMĚTNÍHO SPISU OBCE OTROKOVICE PANU PŘEDSEDOVI VLÁDY“ (viz obr. 13). Tento výpravně provedený Pamětní spis hodlali předat zástupci obce osobně předsedovi vlády Milanu Hodžovi. Deputaci měl v Praze vyjednat Msgre. ThDr. Šrámek, který, jak víme z dopisu Rudolfa Nerada tak bohužel neučinil.¹⁰⁵ Rezoluci, která byla jádrem pamětního spisu, pak otrokovští rozeslali všem ministrům.¹⁰⁶

Protokolem ze dne 21. prosince 1936 okresní úřad ve Zlíně navrhl pro chartrnost, stavební závadnost a z důvodů bezpečnostních uzavření kostela sv. Michaela. Ve zprávě stálo: „*Jakékoliv opravy na budově kostela jsou neúčelné, drahé a nebezpečné, proto se doporučuje, aby dosavadní budova byla odstraněna a místo ní postavena na jiném vhodném místě nová*“.¹⁰⁷ Uzavření kostela bylo pravděpodobně součástí obecní taktiky jak donutit ministerstvo k podstoupení dvora. Jisté však je, že se minulo účinkem. Ovšem z důvodu opravdu špatného stavu, musel pak farní úřad a obecní rada, každý rok žádat okresní úřad o povolení k jeho užívání.¹⁰⁸

Zastavme se nyní nad korespondencí bratrů Neradových, neboť ona je vítaným pramenem k pochopení celé situace (viz obr. 14). Otrokovickým farářem je František Nerad, který usiluje o vystavění nového kostela. Otec František má bratra Rudolfa - zkušeného pražského architekta a oba mají ještě bratra Arnošta, který je ředitelem oddělení Ministerstva zemědělství. Jaká je to zvláštní konstelace v situaci, kdy farnost, obec

¹⁰⁴ MZA Zlín, fond BAŤA a. s. Zlín, I/7, evid. č. 535.

¹⁰⁵ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 150.

¹⁰⁶ Tamtéž, inv. č. 116, fol. 329.

¹⁰⁷ SOKA Zlín, OÚ – ONV Zlín 1370, fol. 76.

¹⁰⁸ Např.: SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 120.

i firma Baťa usilují o postoupení dvora, za účelem vystavění kostela, který drží právě Ministerstvo zemědělství!?

Věc nebyla vůbec jednoduchá. To, že byl bratr Rudolf architekt, nemělo na snahy obecní, iniciované firmou Baťa, žádný zásadní vliv, vyjma několika Rudolfových náčrtů a praktických rad bratru Františkovi, např. co se týkalo úpravy prostoru sakristie. Baťovým dvorním architektem byl totiž Ing. Karfík a ten měl na starosti veškeré plány kostela. A to, zda se bratrům Neradovým líbil Karfíkův unifikovaný a vrcholně funkcionalistický styl, hrálo vedlejší roli. Byl to bezpochyby právě Arnošt Nerad, který měl největší vhlad do zákulisí ministerských jednání. Jeho rady tlumočené bratrem Rudolfem měly klíčový význam pro další postup zúčastněných stran, ale nemohl pravděpodobně z titulu své funkce věc na ministerstvu nijak protěžovat. Postavit kostel na místě staré sýpky byla původně iniciativa firmy Baťa,¹⁰⁹ která se ovšem při jednáních musela postupně upozadovat, neboť právě to, že za celou věcí stojí tak bohatá a vlivná firma, bylo nejspíše trnem v oku obou zmíněných ministerstev. Pro tuto hypotézu jasně hovoří tak závratná cena a také značné nároky, které stát za sýpku požadoval. Proto se postupně vytrácela z korespondence každá, byť jen nepatná zmínka o případných zájmech firmy a naopak se maximálně zdůrazňoval veřejný zájem.

Z výše uvedené korespondence bratrů Neradových zde ještě uvedme jeden z ne-realizovaných návrhů arch. Rudolfa Nerada, který se nám dochoval v náčrtu i s popisem (viz obr. 15). Jednalo se v podstatě o tzv. „velkou rošádu“ - na místě fary postavit obecní úřad a na místě úřadu postavit kostel, vykoupit vedlejší pozemek a na něm pak postavit faru. Tento návrh může dnes vzbudit úsměv, ale nebyl úplně tak nesmyslný, když uvážíme, že dnes skutečně na místě staré fary stojí jedna z budov Městského úřadu.¹¹⁰

Na doporučení vedoucího právního oddělení pana Kristla začaly v roce 1936 vycházet jako podpůrný prostředek také novinové články.¹¹¹ Tyto články byly jistě dobré, informovaly o celém procesu širokou veřejnost, na druhou stranu je však rok 1936 bohužel posledním rokem, ve kterém firma Baťa opravdu usilovala o odkup státního dvora s možností následné stavby. Dokládá to složka věnovaná kostelu Otrokovice uložená

¹⁰⁹ Viz.: F. L. Gahura - Základní plán upravovací obcí Velkého Zlína pro Baťov a Kvítkovice (červen 1934).

¹¹⁰ Respektive, jedna ze čtyř budov, v nichž dnes sedí bezmála 180 úředníků.

¹¹¹ Např.: **O nový kostel v Baťově.** Ze schůze přípravného výboru pro stavbu kostela v Baťově – Zlín, číslo 23, pátek 5. 6. 1936; **Otázka nového kostela v Otrokovících – Našinec,** číslo 147, 28. 6. 1936; V rubrice Denní zprávy: **Požadavky Otrokovíc – Našinec,** 25. 11. 1936; **O místo pro náměstí a kostel v Otrokovících – Zlín,** 30. 11. 1936.

v precizně vedeném Baťově archivu. Pro ilustraci: k roku 1934 obsahuje složka kolem 30 stran archivního materiálu - dopisů, telegramů apod. V roce 1935 jde o 40 položek a v roce 1936 dokonce o bezmála 50 položek. Za to rok 1937 disponuje pouze třemi dopisy a následující léta zcela chybí. Pouze k roku 1940 je v archivu uloženo několik listů. Z této ztráty zájmu firmy o celou věc lze usuzovat, že firma Baťa přirozeně expandovala pouze tam, kde to šlo, a nepřekračovala určitou míru rezistence. Nebo měla jiné, privátní informace z vládních a ministerských kruhů, takže věděla o neprůchodnosti tohoto projektu. Možná také prostě jen chtěla celou věc přenechat na starost obci, případně faře. Je to pochopitelné, neboť v této době už úspěšně expandovala nejen v Československu a v Evropě, ale také v Asii, Africe, Kanadě a Americe.

Úspěšnost veškerých snah tak roku 1936 zhodnotil sice tendenční, leč jediný Josef Bartoš: „*O nedostatečné aktivitě katolíků svědčilo i to, že přes neustálé jednání o nutnosti postavit nový farní kostel nevedla tato snaha k úspěchu.*“¹¹²

Rok 1937

Jedním z prvních dopisů, který na počátku roku 1937 do Otrokovic přišel, byl z kanceláře předsednictva ministerské rady. Opakovalo se v něm, že suma 804 762 Kč je stále platná, protože obec dosud nevedla žádné skutečnosti, které by odůvodňovaly změnu stanovených podmínek a nevedla ani žádné fakta, z nichž by se dalo soudit, že odhad stavebního úřadu nebyl správný. Ministerstvo dodalo: „*že v nynější době naskýtá se možnost řešení této otázky v souvislosti směny s jistou realitou firmy Baťa, která by, pakliže se uskuteční, velmi napomáhala obci rychle získati dvůr Otrokovický pro zmíněný účel.*“¹¹³ Onou zmíněnou realitou byl napajedelský hřebčín, který Baťa odkoupil ve veřejné dražbě, spolu se zámkem dne 11. září 1935 za 3 160 000 Kč. Zřejmě šlo o neoficiální jednání mezi československým státem a firmou Baťa o výměně jednotlivých částí statků. Tedy o výměnu hřebčína v Napajedlích za některé statky tlumačovské, popřípadě sýpku, kterou vlastnil stát.¹¹⁴

¹¹² BARTOŠ, J. „V letech 1918 – 1945“ in: BARTOŠ, J. - POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. – TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 111.

¹¹³ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 141.

¹¹⁴ Nakonec Baťa propachtoval budovy hřebčína v Napajedlích i s dvorem v Pěnném státu. Hřebčín byl podřízen ředitelství státního hřebčína v Tlumačově a od 1. ledna 1937 přímo ministerstvu zemědělství pod názvem Státní plnokrevný hřebčinec Napajedla. UNGER, J. – HOSÁK, L. – ZEMEK, M. - BARTOŠ, J. -

Obec Otrokovice odpověděla ještě téhož dne 19. ledna, že nehodlá používat dvůr ani ve stavu dnešním, ani po případné adaptaci. Nemíní také ani parcely dvoru rozprodat soukromým subjektům, nýbrž že je nevyhnutelně potřebuje k rozvoji města v zájmu veřejném. V sedmi bodech odůvodnila své požadavky a vyzvala ministerstvo, aby pro veřejný prospěch dvůr obci konečně předalo.¹¹⁵

Farář Nerad vznesl dne 23. ledna dotaz na arcibiskupskou konzistoř o vhodnosti intervence u prezidenta republiky. Ta mu dne 26. ledna odpověděla: „*Vzhledem k postavení, jaké panu prezidentovi republiky naše ústava zaručuje, nutno podobné žádosti na pana prezidenta o intervenci u toho neb onoho ministerstva pokaždé dobře uvážiti.*“¹¹⁶ Farář František Nerad ovšem na tak zdrženlivou odpověď nečekal a Edvardu Benešovi intervenci dne 8. ledna zaslal.¹¹⁷

Z baťovského Zlína, přesněji z advokátní kanceláře Evžena Šallera a Václava Podlipského, přišel dne 2. února list Františku Neradovi. V dopise je jemu a starostovi kladeno na srdce, aby v žádném případě nebyly obecní a Baťovy soukromé záležitosti junktimovány.¹¹⁸ „*Čím důrazněji bude toto vytyčeno, tím myslím, že to bude prospěšnější,*“¹¹⁹ uvedl Podlipský.

Ne ten popud obec reagovala a dopsala předsednictvu ministerské rady, aby její záležitosti nebyly dávány do souvislosti se soukromou záležitostí firmy Baťa a prosila: „*aby ministerstvo zemědělství považovalo obec Otrokovice za opravdovou a jedinou kupitelku státního dvora v Otrokovicích, a to pouze pro účely v našem podání ministerstvu zemědělství ze dne 19. ledna 1937, zevrubně uvedené.*“ Na závěr zvláště prosila o přijetí deputace otrokovické obce ministerským předsedou, s udáním dne a hodiny, „*kdy by se tak státi mohlo.*“¹²⁰

Dne 4. února napsal z Prahy Rudolf Nerad dopis bratru Františkovi, kde mimo jiné v úvodu stojí: „*Že jsem neodpovídal, byla ta příčina, že jsem stále čekal či se předce Otrokovice na Prahu rozkévají, ale zase nic. Co se těch věcí týče, mluvil jsem as před 10 dněmi s Červenkou a pravil, že jsi mu poslal kopie těch žádostí, ale žádnou cenu,*

TRAPL, M. – PÍSKOVÁ, M. – KOŽELUHOVÁ L., *Napajedla minulost a současnost města*. Napajedla 1972, str. 119.

¹¹⁵ Srov. SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, fol. 140.

¹¹⁶ Tamtéž, inv. č. 116, fol. 146.

¹¹⁷ Srov. Tamtéž, inv. č. 116, fol. 28 a 151.

¹¹⁸ Junktimace - vázaný prodej- nedovolená praktika, při níž prodávající podmiňuje koupi jednoho druhu zboží či poskytnutí jedné služby odebráním jiného zboží. Viz.: ABZ slovník cizích slov. Dostupné na World Wide Web: < <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/junktimace> >

¹¹⁹ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 148.

¹²⁰ Tamtéž, inv. č. 116, fol. 143.

*tedy že se s tím takto nepohne, vysvětlil jsem, že to chcete ústně nabídnouti, když ale pořád do toho něco vlezte, a hned tu bude jaro, a když se s tím brzy nepohne tak je zase 1 rok ztracený.*¹²¹ Dále Rudolf píše, že když Dr. Šrámek nevyjednal audienci u ministerského předsedy, mají se otrokovští obrátit s prosbou o pomoc na poslance Vičánka a Červenku, aby i oni u předsedy o deputaci zažádali.¹²²

Bratrovo „*rozpráví*“ vyburcovalo otce Františka, který ještě ten den naspal ministerstvu zemědělství a financí srdceryvný dopis:

„Přišel jsem do Otrokovic před 10 měsíci jako farář Otrokovský. Doufal jsem, že záležitost nového kostela bude v brzké době vyřízena. Jsem zklamán. Denně s bolestí chodím do kostela, který svou ubohostí nemá sobě rovného na celé Moravě. S bolestí hledím, jak nedůstojný to stánek, v němž sám Bůh je dobrovolným vězněm. S bolestí patřím na věřící, jak v nedělích a svátcích mají pokleknouti do rozřídlého bahna na dlažbě kostela, [...] jak mrznou lidé v kostele, když po čas služeb Božích jsou dveře kostela otevřeny a stojí i venku. Jak trpí zdraví lidu i zaměstnanců kostela!

Kostel měl býti pro svůj chatrný stav už před Vánocemi úředně uzavřen. Jen na velikou prosbu se tak dosud nestalo, a stane-li se neštěstí, kdo za ně zodpoví? A co potom, když kostel skutečně bude uzavřen, a farnost o 6 500 duších bude bez chrámu, bez místa, kde by služby Boží mohly býti konány, neboť není v Otrokovicích k tomu účelu vhodné místnosti jiné.

Na tuto tíseň, již rovné není v celé čs. republice, račte, slovatný pane ministře, vzítí zřetel při projednávání záležitosti odprodeje Otrokovického dvora.¹²³

Dále František Nerad vyzdvihl cenu oběti a vybídl stát, zda by „*nedovedl obětovati jeden státní dvůr pro nasycení duší občanů, aby kulturní činnosti ve chrámu Páně byli uschopněni pro státotvorný život?*“¹²⁴

Odpověď na obecní žádost o přijetí deputace u Milana Hodži přišla dne 11. února. Osobní tajemník předsedy vlády zdvořile oznámil, že deputaci pro „*nával neodkladných vládních prací*“ nebude možné v dohledné době přijmout, a omluvil pana Hodžu. Podotkl, že pan předseda vlády je o celé věci podrobně informován a má o ni vřelý zájem. Na závěr obecní radě doporučil, aby preferovala písemná podání.¹²⁵

¹²¹ SOkA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 150.

¹²² Srov. Tamtéž.

¹²³ Tamtéž, inv. č. 116, fol. 153.

¹²⁴ SOkA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 153.

¹²⁵ Tamtéž, fol. 154.

Panu faráři Neradovi přišel dne 24. února také list z presidia ministerstva sjednocení.¹²⁶ Ministerský rada a přednosta presidia Dr. Fritz mu složitě vysvětlil jakým způsobem stát, potažmo Ministerstvo financí, nakládá s nemovitostmi. Nám zde postačí, že obcí kritizovaná vysoká cena „trhová“ v sobě zahrnovala jak cenu obecnou, tj. odhadní, tak všechny myslitelné náklady, které by státu případnou transakcí vznikly. Na výtku, že ministerstvo získalo dvůr levně, poznamenal, že i kdyby stát dostal nějakou nemovitost darem, nemůže ji státní správa poskytnout levněji ani zdarma, leda by na to přijala nový speciální zákon. Závěrem napsal, že jediný způsob, jak dosáhnout zmírnění prodejních podmínek, je jejich skutečně věcné odůvodnění.¹²⁷

Dne 27. února přišla odpověď na intervenci u Kanceláře presidenta republiky. Obecní radě Ing. Bohumil Člupek sdělil, že věc byla odstoupena dalšímu řízení předsnictvu Ministerské rady v Praze.¹²⁸

Výnosem Okresního úřadu ve Zlíně ze dne 3. března 1937 bylo stanoveno místní šetření ohledně špatného stavu kostela sv. Michaela. Komise navrhla opatření k jeho stabilizaci s tím, že pokud se zrealizují, nebude kostel uzavřen. Povolení k bohoslužebným úkonům bylo vydáno na půl roku, tedy do 15. září 1937.

V úterý 30. března přijela do Napajedel komise Ministerstva zemědělství a financí. Odpoledne zavítala také do Otrokovic, na prohlídku dvora a sýpky. Den na to, ve středu, podepsala firma Baťa s Ministerstvem zemědělství smlouvu o odprodeji pozemků Horního Podluží, které dříve patřily státnímu dvoru.

Obecní rada dne 5. dubna doručila Milanu Hodžovi písemně Pamětní spis obce Otrokovic. Vyzvedla v něm původní přání odevzdat spis osobně a při té příležitosti také tlumočit potřeby rostoucí obce, jakož i finanční oběti věnované veřejně prospěšným úkolům. Politovala skutečnost, že pro nával vládních prací nemůže předseda vlády deputaci přijmout. A prosila, aby tuto podpisovou akci Pamětního spisu, již se spontánně zúčastnily všechny místní politické strany a organizace a občané bez rozdílu, vzal ministr Hodža na vědomí, neboť obec je vedena pouze jedinou, nutnou a naléhavou potřebou – veřejným zájmem. Zopakovala, že chátrající dvůr znemožňuje Otrokovickým uskutečnit hodnoty „*neskonale veliké a trvalé*“, jakými jsou všeobecné dobro kulturní, sociální, zdravotní, komunikační a bezpečnostní. Poučila ministerstvo, že se kulturní stát, jakým je Československo, přece nemůže řídit heslem: „*Občané jsou kvůli státu, když opak je*

¹²⁶ Ministrem byl Msgre. Jan Šrámek.

¹²⁷ Srov. SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 163.

¹²⁸ Srov. Tamtéž, inv. č. 116, fol. 151.

pravdou: Stát je zřízen a má právo existence proto, aby dbal prospěchu občanů.“ A vyzvala stát, aby obci přispěl účinnou pomocí, buď snížením požadovaného obnosu, nebo subvencemi Ministerstva sociální péče, Ministerstva vnitra, školství, zdravotnictví a veřejných prací.¹²⁹

Z Prahy napsal dne 9. dubna Rudolf Nerad: „*Podle Arnoštovi informace u rady Tichoty v ministerstvu zemědělství by se mělo takto postupovati: (ovšem drž pramen v tajnosti!) Ministerstvo zemědělství nedá dalších proposit ohledně Otrokovic ani firmě Baťa ani obci Otrokovice.*“ Dále radí, aby obec nebo firma Baťa znovu pozvala do Otrokovic zástupce Ministerstva zemědělství, financí a veřejných prací. Dodává zkrátka, „*že by se měla na tu komisi ještě nějaká ta tisícovka obětovat, a když i toto ztroskotá, pak již nebrat na nic ohled a stavět třeba na tom bloku té Autostrády Baťov – Zlín. A tlač na to, aby to byla rotunda.*“¹³⁰ (viz obr. 16)

Ve středu 7. dubna byli pan farář a pan Mrázek člen výboru pro stavbu kostela telefonicky předvoláni do Zlína k panu Šallerovi, kde byl přítomen i biskup Stavěl.¹³¹ Dostávají zde pověření ke koupi pozemku na nový kostel. Jednalo se o místo U boží muky, které bylo řešeno již v roce 1934. Z korespondence mezi bratry Neradovými je zřejmé, že se o něm uvažovalo už dřív, ale mluvit nahlas se o něm začalo, až jednání o odprodeji dvora začala vážnout. Pověření panu faráři vydal ve středu 8. dubna Dominik Čipera. Uvažovalo se i o vykoupení přilehlých pozemků ze severu od Tlumačova, ale tam měl už některé pozemky vykoupené Baťa na zamýšlenou autostrádu a cena byla značně vysoká.¹³² Dne 12. dubna padlo rozhodnutí o zaměření pozemků dle regulačního plánu a pan Kristl měl vykoupit pozemky na stavbu kostela (viz obr. 17). Kupní smlouva byla podepsána 14. dubna 1937 (viz obr. 18). Kupující strana: římskokatolický farní kostel Sv. Michaela v Otrokovicích a strana prodávající: Václav a Cecilie Mizerovi (pozemek o výměře 1 877 m², cena 37 540 Kč); Josef Mizera (pozemek o výměře 731 m², cena 14 620 Kč); Anna a Josef Zůbkovi (pozemek o výměře 742 m² za cenu 14 840 Kč). Úhrnem stavební parcela na římskokatolický kostel v Otrokovicích stála 67 000 Kč. Dne 22. dubna jednal pan Kristl s panem Vlčkem, Tomášem Mrázkem, Drahem Mrázkovou a manželi Brázdovými o odprodeji pozemků z jihu. Na další den byla naplánována

¹²⁹ Srov. SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 115 - 118.

¹³⁰ Tamtéž, inv. č. 116, fol. 7.

¹³¹ Msgre. ThDr. Jan Stavěl (13. 4. 1869 – 6. 11. 1938) byl kanovníkem olomoucké kapituly a světicí biskup olomoucké arcidiecéze. Jeho časté návštěvy Zlína - Baťova města mu vynesly v řadách kněží titul „zlínský biskup“ PALA, J., ZLÍN *Farnost sv. Filipa a Jakuba*, farnost Zlín 2010, str. 29.

¹³² Srov. SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 214. (Zadní strana, poznámky P. Františka Nerada).

schůze v Otrokovicích s panem Hlavničkou, ale ten byl krajně zaneprázdněn a nic se s ním nedojednalo.

V novinách Naše Slovácko vyšel dne 24. dubna na adresu pana faráře Nerada, Michala Mrázka a lidovců značně rozhořčený a štvavý článek. Pisatel Hradil v něm píše o potřebě při vzrůstajícím počtu obyvatel vystavět a zdokonalit, případně i zvětšit různé budovy a zařízení, např. poštovní úřad, radnici a kostel:

„ Co se však stalo v poslední době v souvislosti se stavbou kostela, zasluhuje všeobecného rozsouzení, a také následky svého jednání ať si připočte lidová strana, resp. její činitelé, kteří byli na věci zúčastněni! Jak jsme se již výše zmínili, vyžaduje zvětšený počet obyvatelstva Otrokovic též stavbu nového kostela, neboť stará a malá kaple již dávno nevyhovuje. Obecní rada jako kostelní konkurenční výbor společně s firmou Baťa již delší dobu jednala o koupi místního dvora a na jeho místě chtěla vybudovat moderní náměstí a nový kostel. Jednání však stále nevedlo k cíli, neboť stát požadoval za staré budovy dvora spoustu peněz. V těchto dnech konečně vyměnila fa baťa se státem jen pozemky „Horní Podluží“ za dvůr „Pěnné“ (mimo jiné výměny, pro nás bez významu). Vyskytly se tedy návrhy, požádati firmu o darování části toho pozemku na stavbu kostela. Jistě že firma Baťa byla by pozemek také darovala. Zatím však zástupci lidové strany pan Mrázek a pan farář, ač k tomu neměli nejmenšího oprávnění, bez vědomí obecní rady jako konkurenčního výboru koupili pozemky pro kostel sami! A sice v bývalém pís-kovišti od pana Zoubka a Mizery (tchána pana Mrázka) za 20 Kč 1 m². A když bylo toto jednání panu Mrázkovi obecní radou vytýkáno, prohlásil tento, že obecní radě do toho nic není. Toto jednání vzbudilo v obci velké pohoršení a všechny strany v obci se rozhodly akci pro stavbu nového kostela za těchto okolností vůbec nepodporovati! Jest totiž důvodné podezření, že lidovcům se jednalo hlavně o to, překaziti přání obce, aby totiž kostel patřil obci a tím všem občanům a ne konzistoři, která by jistě kladla překážky jinověrcům při používání např. zvonů apod. Jedině správné bylo svolati před koupi pozemků schůzi všeho občanstva a společně se uraditi. Tím by se bylo předešlo všem neshodám a žádostí o pozemek u firmy Baťa, možná i ušetřil značný obnos, který mohl být použit na stavbu. Za zmínku také stojí, že pan farář, ač mluví v neděli z kazatelny o každé maličkosti, o koupi pozemku na kostel nezmínil se ani slovem.“¹³³

¹³³ SOkA Zlín, Obú Otrokovice, inv. č. 116. fol. 8.

Nebyla pravda, že firma Baťa o koupi nevěděla, vždyť ji sama zprostředkovala a nebyla ani pravda, že by obec nic nevěděla. Starosta byl zpraven určitě, otázkou však zůstává, zdali s koupí, místem pro stavbu a způsobem prodeje souhlasil.

Podle pokynů pana ředitele Čipery **byl pověřen 3. května Ing. Vladimír Karfík, aby vypracoval nové plány pro kostel** (viz obr. 19).¹³⁴ Ty pak Dominik Čipera dne 8. května předložil panu faráři k posouzení. O dobrozdání byl rovněž požádán Dr. Cibulka – profesor na filozofické fakultě v Praze.¹³⁵ Mezi tím dne 6. května Zemský úřad v Brně, informoval farní úřad o tom, že je potřeba zamýšlený projekt schválit z hlediska místní obce, tzn. po stránce regulační a polohové, jakož i z hlediska památkového úřadu a také po stránce celkového vzhledu budovy i jejího celého širšího okolí. Dne 10. května se konala v hasičské zbrojnici informativní schůze obecní rady jako kostelního konkurenčního výboru, výboru pro stavbu nového kostela a Dědictví sv. Michaela. Přítomen byl i patron kostela, ředitel závodů firmy Baťa, Josef Hlavnička. Po širší debatě vystoupil pan ředitel Hlavnička a pan farář František Nerad, který vzpomněl dřívějších jednání s ministerstvem zemědělství o koupi státního dvora, na jehož místě měl být postaven nový kostel. Závěrem shrnul, že **od vyjednávání s ministerstvem bylo upuštěno**, neboť v poslední době kostelní výbor zakoupil pozemek na stavbu nového kostela U boží muky od majitelů pozemků pana Josefa Mizery, Václava Mizery a Josefa Zůbka.¹³⁶

Dříve než měla arcibiskupská konzistoř schválit trhovou smlouvu ze dne 14. dubna, vyzvala dne 4. června farní úřad s ohledem na výnos zemského úřadu, aby bylo zjištěno, zda se zakoupená plocha hodí na stavbu kostela. Farní úřad měl požádat okresní úřad o nařízení komisionálního jednání, kde by se sešli zástupci farního úřadu, obce, patronátu, kostelního konkurenčního výboru, arcibiskupské konzistoře, Státního památkového úřadu, majitelé sousedních pozemků a nájemníci. Pokud by kupovaná plocha při tomto jednání vyhověla, měl farní úřad poslat trhovou smlouvu se znaleckými posudky kupních cen a zprávou, z jakých prostředků bude kupní cena 67 000 Kč hraze-

¹³⁴ Tento v Otrokovicích nerealizovaný projekt byl během let 1943 až 1949 zrealizován v Baťovanech/Partizánskom. (viz obr. 23, 24). Kostel v Partizánském se nepatrně lišil od původního návrhu. Je o 10 metrů kratší a liší se i v rozměrech skeletového modulu. Původní návrh měl rozměry 9020 x 6150 mm, v realizačním projektu je už modul upraven na rozměr y 9900 x 4500 mm. V návaznosti na to, se změnila proporcionalita všech dalších prostor. Srov. Kostol Božského Srdca Ježišovho (Partizánske) z Wikipédie. [online], [citace 20. února 2012]. Dostupné na World Wide Web: <[http://sk.wikipedia.org/wiki/Kostol_Božského_Srdca_Ježišovho_\(Partizánske\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Kostol_Božského_Srdca_Ježišovho_(Partizánske))>

¹³⁵ Profesor ThDr. PhDr. Josef Cibulka (1. 7. 1886 -2. 4. 1968) byl významný český historik umění, archeolog a vědec evropského formátu.

¹³⁶ Srov. SOKA Zlín, Obú Otrokovice inv. č. 6, *Obecní rada, Obecní zastupitelstvo, finanční komise. Zápis ze schůzí*, str. 81.

na, ke schválení.¹³⁷ Farní úřad 15. června okresní úřad ve Zlíně o nařízení komisionálního jednání skutečně požádal.¹³⁸

Nutno poznamenat, že architekt Rudolf Nerad nakreslil pro svého bratra Františka také několik návrhů kostela na místě U boží muky (viz obr. 20).

Obecní rada na schůzi konané ve čtvrtek 15. července 1937 projednávala dotaz Ministerstva zemědělství, zdali obec Otrokovice reflektuje na další jednání ohledně koupě státního dvora v Otrokovicích. Usnesení znělo – ano, ale za přijatelnějších podmínek.¹³⁹ Ovšem, když dne 17. července dopis psali, nic takového nezmnili. Potvrdili pouze přijetí dopisu a sdělili, že obec trvá na svých dřívějších podáních.¹⁴⁰

Počátkem září 1937 byly opraveny trhliny a farní kostel byl následně vymalován. Celou akci hradil patron kostela, firma Baťa. Okresní úřad tak mohl dne 25. září opět prodloužit lhůtu k jeho používání.¹⁴¹

Rok 1938

Na počátku roku dne 11. ledna 1938 konečně odpověděl okresní úřad ve Zlíně na půl roku starou žádost farního úřadu o zjištění vhodnosti stavebního místa. Odpověď hodná úředního šimla sdělovala farnímu úřadu skutečnost, že stavebníkem nového kostela bude obec Otrokovice, proto o vhodnost stavebního místa musí požádat obec, nikoliv farní úřad. Ten má pouze zařídit, aby stavebník kostela, tedy obec, o zjištění vhodnosti stavebního místa pro stavbu kostela zažádal.¹⁴² Na počátku roku 1938 přicházely v úvahu pouze dvě možnosti, kde by mohl kostel stát, buď na místě státního dvora, nebo vedle měšťanky u Boží muky. Prodej dvora se vlekl již čtyři roky a místo u Boží muky kvůli plánované baťově autostrádě nebylo rovněž ideální. Proto byl farní úřad nucen okresnímu úřadu napsat, že záležitost týkající se vhodného místa ještě není rozhodnuta. O měsíc později dne 10. února okresní úřad ve Zlíně zaslal svoji odpověď farnímu úřadu na tuto nedořešenou situaci ohledně stavebního místa:

¹³⁷ Srov. SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 126.

¹³⁸ Srov. Tamtéž. fol. 9.

¹³⁹ Srov. SOKA Zlín, Obú Otrokovice, inv. č. 6, str. 111.

¹⁴⁰ MZA Zlín, fond BAŤA a. s. Zlín, I/7.

¹⁴¹ Tentokrát už na rok, do 30. září 1938. Srov. SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 123.

¹⁴² Srov. SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 193.

„Ze shora uvedeného tamního sdělení jest patrné, že otázka místa pro stavbu farního kostela v Otrokovicích není dosud definitivně vyřešena, takže zjištění vhodnosti stavebního místa nepřichází zatím v úvahu. Vzhledem k tomu považuje zatím zdejší úřad tuto záležitost za bezpředmětnou do té doby, dokud o stavebním místě nebude konečně rozhodnuto, kdy necht' pak stavebník požádá o zjištění vhodnosti určeného místa pro stavbu farního kostela.“¹⁴³

Zatímco se celé Československo připravovalo na válku s Německem, píše dne 3. srpna 1938 František Nerad blahopřejný dopis k jmeninám Dominika Čipery. Tento dopis je vůbec jediný v roce 1938, který lze v archivech nalézt. Z toho lze usuzovat, že veškerá jednání toho roku ustrnula na mrtvém bodě. Dopis sám vykazuje znaky jisté familiárnosti a snad i drzosti. Nelze se tomu však divit, neboť za léta jednání vznikl mezi všemi zúčastněnými určitý vztah:

„V závodech Vašich ono heslo: žádný den bez práce – ve vysoce vystupňované výkonnosti se denně uskutečňuje, když byla dříve, všechna ta činnost prošla Vaší hlavou, mozky i nervy. Činnost větší než je zdrávo Vaší dobré osobnosti. To není již jen práce, jakou povinni jsme svému povolání, to je práce vyčerpávající samou mízu kořene života, jinými slovy řečeno přílišnou, dlouhotrvající den ze dne úmornou prací kopete svému tělu hrob, třeba že u toho hrobu Váš houževnatý duch staví nehynoucí pomník. [...]

Prosím, jak už tolikrát jsem učinil, o stavební místo pro Otrokovský kostel, neb jsem ujištěn že, bude-li místo, bude brzo i kostel. Kéž dnešního dne, právě o Vašem vzácném svátku, učiněn jest Váš rozkazující podpis, kterým stvrdíte své rozhodnutí, aby záležitost státního dvora v Otrokovicích byla už jednou pro vždy vyřízena tak, aby na jeho místě stavěl se ještě letos římsko-katolický kostel.

Vzhledem k 30 milionům, jež závody Vaše daly na brannost národa, a vzhledem i k velkomyslnému daru, který jste sám daroval, mohla by vláda – ministerstvo zemědělství a financí – býti povolnější ohledně ceny za dvůr v Otrokovicích. [...] Jedině na Vašem Blahorodí vše záleží, když v Praze mají tvrdou hlavu. Váš podpis zachrání ne jednu, ale tisíce duší v Otrokovicích, které se dnes vymlouvají, že z důvodů zdravotního namohou do starého kostela docházeti. Jak šťastný bych byl, kdybych mohl dnes slyšeti z vašich úst: „Dnes, na svůj svátek, svou duši spasím, štěstí duše své pro celou věčnost si zajistím – dnešní linií – svým podpisem.“

¹⁴³ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 194.

Míníte, že letos doba nevhodná pro stavbu kostela v Otrokovicích? Stavíme betonové kryty, vynakládáme miliony, abychom se zabezpečili proti možným škodám válečným. Opatrnost k tomu radí, ale pomůže to? Bude-li Bůh nás chránit, bude jeho ochrana bezpečnější každé jiné. Ukažme Pánu Bohu postavením důstojného kostela v Otrokovicích svou hlubokou víru v něho, důvěru a lásku k němu, a Bůh nás nezklame.“¹⁴⁴

Okresní úřad ve Zlíně dne 14. listopadu 1938 povolil používání kostela k bohoslužebným účelům vzhledem k jeho stavebnímu stavu do 30. září 1939.¹⁴⁵

Rok 1939

Bezprostředně po Novém roce dne 3. ledna 1939 využil František Nerad příležitost a odpověděl na vánoční přání od Marie Baťové. V dopise ji mimo jiné napsal:

„Obec Otrokovice v posledních letech netušeně vzrostla. Na severu přibýly rozsáhlé komplexy obytných domů pro zaměstnance od vily pana ředitele Hlavničky směrem k Tlumačovu, na jihu získává obec Otrokovice rozlehlé letiště, které dosud leželo v katastru obce Napajedel. Vezme-li se pak v úvahu, že v dohledné době mají býti k farnosti velkého Baťova přičleněny obce Žlutavy a Kvítkovice, rozšíří se naše farnost na velikou rozlohu, jejíž osa bude až 8 km dlouhá. Ze Žlutav by bylo ke kostelu, postaveném na místě státního dvora, celou i hodinu cesty, což dle nynějších poznatků duchovní správy jest velikou vadou, které jest se všemožně vystříhati.

Proto bylo by vhodným, postavit místo jednoho velkého kostela kostely dva menší, a to jeden na Baťově naproti vily pana ředitele Hlavničky, druhý pak v Otrokovicích poblíže obce Kvítkovic. Místo pro kostel v Baťově jest majetkem fy Baťa, místo pro kostel v Otrokovicích je bez velkých obtíží k dostání výměnou za sousední pozemek patřící obci. Jen tedy se dáti do stavby.“¹⁴⁶

František Nerad napsal 4. ledna také Janu Antonínu Baťovi. V dopise mu vůbec nejde o přání k Vánocům, ani nepřeje Janu Antonínovi vše dobré do nového roku, ale jde výhradně o zoufalou a naléhavou prosbu, kritiku a trpkou stížnost:

¹⁴⁴ Srov. SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 286 – 289.

¹⁴⁵ Tamtéž, inv. č. 116, fol. 320.

¹⁴⁶ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 200 – 202.

„Řekl jeden z Vašich lidí: Za třicet dnů třicet dělníků postaví budovu kostela v Otrokovicích. - Najde se v tomto roce 1939 těch 30 dnů, a z těch desíti tisíců zaměstnanců fy Baťa těch 30 dělníků, aby byl vybudován v Otrokovicích neb v Baťově nový kostel, o který 10. prosince 1937 tak upřímně Vás prosil pan generální vikář Olomoucký, prelát Dr. Martinů jménem pana arcibiskupa před shromážděným kněžstvem z Moravy, Čech i Slovenska? Tenkrát plány Otrokovského kostela byly vyloženy, ano i model toho kostela všemu shromáždění kněžstva k posouzení byl předveden, - i autorita církevního umění stavitelského z Prahy Dr. Cibulka byl k tomu schválně povolán, a sepsán protokolárně jeho posudek o plánech zamýšlené novostavby kostela v Otrokovicích, - a facit toho všeho: kámen do vody padl, a nic se nestalo. Mnoho kreslení, mluvení a jednání, ano až do Říma k Sv. Otcí plány kostela Otrokovského se dostaly, a skutek se nedostavil. Jediná toho druhu věc u Baťů, která není baťovská.¹⁴⁷

Okresní úřad ve Zlíně povolil farnímu úřadu dne 21. ledna 1939 další používání římsko-katolického kostela v Otrokovicích k bohoslužebným úkonům do 15. ledna 1940, za podmínek stavebních, kterým mělo být vyhověno do 1. května 1940.¹⁴⁸

Dr. Evžen Šaller ze Zlína podal obecní radě v Otrokovicích zprávu o intervenci na Ministerstvu zemědělství a Ministerstvu financí v Praze, ohledně prodeje státního dvora v Otrokovicích a doporučil, aby byla podána nová žádost. Obecní rada vzala toto na vědomí a dne 21. února 1939 se usnesla a novou žádost o koupi dvora podala.¹⁴⁹

Duchovní správce František Nerad zaslal dne 14. března přání k svátku centrálnímu řediteli firmy Baťa Josefu Hlavničkovi. Více než o přání se jedná o zcela pragmatickou žádost:

„Máte v této přetěžké době hrozné postavení, nesmírnou zodpovědnost ohledně závodů firmy Baťa. A přece ještě Vás obtěžuji záležitostí kostela v Otrokovicích. To proto, že právě nyní je doba vhodnější než jindy.

Nesporno, že nyní potřebujete mimořádnou pomoc Boží k obezřetnému vedení závodů. Zajistěte si ji mimořádně dobrým skutkem, když svým osobním vlivem z peněz firmy Baťa zakoupíte horní polovici Otrokovského dvora pro katolický kostel. V Tlumačově to vypočítali na tři sta tisíc Kč, mám však za to, že svým okamžitým zásahem v ministerstvu zemědělství to koupíte za 250.000 Kč.

¹⁴⁷ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 293 – 296.

¹⁴⁸ Srov. SOKA Zlín, Obú Otrokovice, inv. č. 10, str. 46.

¹⁴⁹ Tamtéž, inv. č. 10, str. 45.

[...] Presentujte tedy Sv. Josefu k jeho oslavě v neděli 19. března hotovou věc, zakoupený díl Otrokovského dvora. Ochrana a přímluva Sv. Josefa bude Vám i celé vážené Vaší rodině na prospěch. Učiňte to, prosím o to vřele.¹⁵⁰

Dne 4. dubna napsal znovu František Nerad panu Hlavničkovi. Jedná se snad o nejtvrdší a nejtrpčí kritiku, jakou v historii snah duchovní správce vznesl:

„Uplynul únor a březen, a se stavbou kostela v Otrokovících se ani nezačalo, ba ani místa ještě není. Byl jsem v závodě, a nepustili mne k vám, - psal jsem Vám, a nedostal jsem ani odpovědi, telefonoval jsem Vám, ani mne s Vámi nespojili.

Už i Vy, pane centrální řediteli, hodil jste Otrokovský kostel do koše zbytečnosti? Hořko mi v duši. Pro všechno se u Baťů najde místo, peníze se na všechno najdou, i čas se najde, i schopné lidi, aby to provedli, jen pro Pána Boha, pro jeho chrám není ani místa, ani času, ani peněz, ani lidí schopných, kteří by to provedli.

Přes tři roky chodím do Vašich závodů k vůli jediné této záležitosti, žebrám a prosím jako nejposlednější žebrák čekající celé hodiny, prosím pro Pána Boha a jeho chrám, prosím ty, jimž tento Bůh dal víc než jiným, prosím a zapřísahám, aby mu dali ne povinnovaný desátý díl, ale jen nepatrného půl %, - a prosím marně, už se mnou ani mluvit nechtějí.

Řekněte tedy otevřeně, že fy Baťa, resp. představitelé fy Baťa nemáte zájem o Otrokovský kostel, napište mi, že v Otrokovících mají občané volnou ruku postavit si kostel, kde chceme a jaký chceme, dovozte aspoň, abychom za těch 150 tisíc K, co jsme nasbírali v kostele, rozšířili nynější kostel a dřevěnou boudu, aby když nemožno pro Pána Boha postavit důstojný kostel, aspoň pro ty lidi, kteří do kostela chtějí, udělali boudu, aby na ně nepršelo.

[...] Řekněte, že není vhodná doba, 6 roků budete Baťov, desítky milionů jste zde postavili, a kostel zbudovat nedovedete? [...] Své dítky máte tak rádi, že se bojíte je do kostela posílati, aby neutrpěli na zdraví ve zkaženém vzduchu přeplněného kostela, a my ostatní, kteří každou neděli se tísníme i u svatostánku, můžeme dýchatí otrávený vzduch, a vydávati se nebezpečí smrtelného úrazu při panice?

Ukazujete-li vzácným hostům vzdušné dílny, byty, různá zdravotní opatření, učiněná pro své zaměstnance, zdržte hosty na neděli, a zaveďte je do Otrokovic do kostela na devátou mši svatou, a řekněte jim, že v tom kostele se musí tak tísnit vaši zaměstnanci, jejich manželky a dítky. [...]

¹⁵⁰ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 297 a 298

Není-li snad možno nyní odkoupiti polovici státního dvoru v Otrokovicích, jak jsem si Vám o tom dovolil psáti, rozkažte postaviti kostel na prostranství před domem p. starosty. Místo sice trochu stísňené, ale přece lepší než nic.

Aneb postavte provisorní, dřevěný kostel na obecním pozemku proti faře. Sebe jednodušší kostel, jen když budou moci lidé se vněm pohodlněji účastniti služeb Božích.

Sám jste ráčil přiznati, že je to ostuda s tím kostelem v Otrokovicích. A ostuda tím větší, čím déle trvá. Chystáte velikou expozici na výstavu do Ameriky. Dokažte na té výstavě, že dovedete vedle pěkných botů a botiček, velkých mrakodrapů a Společenských domů a školních paláců postaviti také slušný kostel pro Otrokovice, a že na té výstavě bude ne model kostela, ale miniatura postaveného už kostela Otrokovského, firmou Baťa zbudovaného.¹⁵¹

Téhož dne napsal farář František Nerad také Janu Antonínu Baťovi:

„Píši v zoufalé situaci. Prosím Vás, přijďte se podívat aspoň kteroukoliv neděli na devátou mši sv., abyste posoudil sám, zda je to neříkám slušné pro lidi, nemluvě ani o uctivosti domu Božího, ale zda je to čestné pro Vás, budovatele blahobytu celého kraje, aby v Otrokovicích Vaši zaměstnanci a jejich rodiny musili se v kostele ještě dále tak uboze nouzovati.

Nikde na celém světě, a Vy víte, jak jest svět veliký, nemusí se lidé v kostele tak mačkat jako v Otrokovicích, že nemohou ani kapesník z kapsy vytáhnout, aniž by při tom nevráželi do osob vedle stojících.

Nastavěl jste pro své zaměstnance pohodlných bytů, nádherné Společenské domy o prostorných sálech, kavárnách a kinech, dovedl jste stavěti vedle velkých továrnických budov též velké Obchodní domy, - ale nedovedl jste za 6 let v Otrokovicích postaviti pro katolické své zaměstnance tolik potřebný kostel, když tě dosavadní kostel je naprosto nedostatečný.

Vím, že nejste proti tomu, ale jedno hlavní jste dosud neřekl. Termín, do kdy musí býti kostel v Otrokovicích postaven. O Baťově zatím nemluvím, tam si postavíte kostel nádherný reprezentující nejen Pána Boha, nýbrž i velikého Tomáše Baťu.

Místo na břehu řeky Dřevnice u mostu a státní silnice je sice pěkné, ale nízko položené, tak že by místo a navážka stála nejméně 250 tisíc. Račte přidati k těm 250 tisícům ještě 50 tisíc, a zakoupíte za to hořejší polovinu státního dvora v Otrokovicích, a bude to to nejideálnější místo pro kostel v Otrokovicích.

¹⁵¹ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 303.

Ustanovte datum, do kdy musí býti dvůr vykoupen /za tu cenu možno dvůr koupiti/, a stanovte datum, do kdy musí býti kostel postaven úplně hotový, a jistě to bude do podzimu.

A bude-li kostel, bude i fara, neboť obec chce stavěti faru, jakmile bude jisto, kde bude kostel. Dosavadní fara Otrokovská je shnilá, v níž musíme bojovati i s potkány na půdě, stavba mokrá se špatnou střechou, prší do fary až do kuchyně, jídelny a komor na mnoha místech, i na lůžko, a třeba stavěti lavory na peřinu, když prší. Tři roky tu bydlím, a doplácím na to svým zdravím. Ustrňte se nad Otrokovícemi.¹⁵²

Reakce na takový styl otce Františka Nerada nebyla firmou Baťa vlídně přijata, proto se dne 7. června 1939 advokát fy Baťa Evžen Šaller vůči němu ohradil slovy: „*Musím Vám, veledůstojný pane faráři, připomenouti, že veškeré naše akce v zájmu postavení římsko-katolického kostela v Otrokovících velmi ztěžujete ne právě vhodně voleným způsobem korespondence na chefa zlínských závodů pana Dra. Baťu.*“¹⁵³

Na schůzi obecního zastupitelstva konané dne 7. června bylo projednáno sdělení Min. zemědělství, které stále ještě trvá na podmínkách daných v roce 1936 ohledně prodeje státního dvora v Otrokovících. Zastupitelstvo se tenkrát usneslo nechat zatím vše v klidu, poněvadž obec neměla dostatek finančních prostředků na odkoupení dvora.¹⁵⁴

Dne 19. června se na Obecním úřadě v Otrokovících sešli za státní hřebčinec v Tlumačově ředitelský rada Dr. Neumann a vrchní komisař Ing. Dušek, za obec Otrokovice starosta Josef Krčma a farář František Nerad. Předmětem jednání bylo zhodnocení potřeby náhradních budov za případně předaný otrokovický dvůr. Zástupci ředitelství hřebčince požadovali: náhradní sýpky na obilí v hodnotě 450 000 Kč; dva náhradní domky o čtyřech bytech pro osm rodin za 200 000 Kč; adaptaci dílen se stájí Na Skalách v ceně 30 000 Kč; přenesení kůlen na stroje za 25 000 Kč; nový seník v hodnotě 40 000 Kč; vepřinec za 100 000 Kč a novou instalaci vody, elektriky a hromosvodu v ceně 35 000 Kč. Úhrnem tedy za 880 000 Kč. Obec nemohla tak vysokou cenu akceptovat, a navrhla pouze třicet procent z uvedené ceny.¹⁵⁵

¹⁵² SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 301.

¹⁵³ Tamtéž. fol. 335

¹⁵⁴ SOKA Zlín, Obú Otrokovice, inv. č. 7, str. 68.

¹⁵⁵ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 327

V červnu roku 1939 nebyla záležitost stavby stále rozhodnuta. Rozhodnutí záviselo na Ministerstvu zemědělství a Ministerstvu financí. O stavbě s nimi jednala bezvýsledně od roku 1932 také arcibiskupská konzistoř. Proto dne 3. července doporučil Dominik Čipera jako ministr veřejných prací Františku Neradovi, „*aby bylo přikročeno ke stavbě na jiném místě, a to mezi Kvítkovicemi a Otrokovícemi.*“¹⁵⁶

Na druhou stranu, v dopise ze dne 27. června, který napsal pan farář Dominiku Čiperovi, můžeme číst: „*Velice mě potěšilo, když pan starosta Krčma mě řekl rozhodnutí Vaše: Stavíme v Otrokovících kostel.*“ A připomíná mu, že by to byl pěkný dárek ke zlatému jubileu kněžství Olomouckého arcibiskupa Leopolda Prečana, kdyby „*se mu dostalo ujištění, že záležitost Otrokovického dvora, a tím i záležitost místa pro stavbu kostela v Otrokovících je příznivě skoncována.*“¹⁵⁷

V létě, dne 22. července postihlo Otrokovice ničivé krupobití.¹⁵⁸ Následkem této události podnikl farář Nerad novou vlnu intervencí jak u Dominika Čipery, tak u ministerského předsedy protektorátní vlády Aloise Eliáše.

Na schůzi obecní rady se v Baťově dne 22. srpna 1939 obecní rada jednohlasně usnesla na tom, aby obec Baťov koupila státní dvůr od Ministerstva zemědělství za cenu 400 000 Kč. Do této částky nebyly zahrnuty budovy, které si Ministerstvo zemědělství, pokud by je potřebovalo, samo odklidí. Úhrada měla být provedena z běžných příjmů obce.¹⁵⁹

Dne 6. listopadu 1939 podepsal ministr financí Josef Kalfus rozhodnutí, jímž dávalo ministerstvo financí souhlas Ministerstvu zemědělství k odprodeji Otrokovického dvora do majetku obce Baťova za cenu 484 500 Kč, tj. 1 m² za 35 Kč.

Na schůzi obecního zastupitelstva konané dne 13. prosince 1939 se mimo jiné jednalo i o tom, že Ministerstvo zemědělství v Praze prodá obci Baťov státní dvůr v Otrokovících za cenu 484 505 Kč. S tím, že materiál ze zbouraných budov si odebere na postavení náhradních budov. Starosta však sdělil, že při zájezdu do Prahy domluvil na Ministerstvu zemědělství a financí koupi dvora za cenu 400 000 Kč. Obecní zastupi-

¹⁵⁶ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 326.

¹⁵⁷ Tamtéž, inv. č. 116, fol. 305.

¹⁵⁸ Kroupy byly jako velká pěst, o váze ½ Kg, „*Padaly s velkým rachotem na celý kraj ze strany Žlutav do údolí Zlínského. Škody způsobeny nesmírně: střechy domů rozbity, úroda, kudy proud krupobití procházel zcela zničena. Kostel i fara byly kroupami těžce poškozeny.*“ NERAD, F., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 139.

¹⁵⁹ NERAD, F., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 98.

telstvo se poté usneslo všemi hlasy, aby byl dvůr odkoupen za podmínek stanovených Min. zemědělství a za cenu 400 000 Kč.¹⁶⁰

Proto na základě usnesení zastupitelstva František Nerad napsal dne 16. listopadu panu ministru Dominiku Čiperovi:

„Takto uzavírá se kapitola Otrokovického dvoru čili hledání místa pro nový kostel, kapitola zahrnující léta 1934 – 1939. Ale zároveň obrací se nový list pro výstavbu Baťova, na němž psáno: Stavba kostela v Baťově na místě dvora roku 1940. – Jak těšíme se na to my všichni katolíci v Baťově. Nedovedete sobě ani pomyslit, slovutný pane ministře, jak toužíme po novém kostele. Kéž na slavnost sv. Michaela, archanděla, jemuž v ochranu původně farnost a kostel v Baťově byly dány, dne 29. září roku 1940 bude vykonáno slavné posvěcení nového chrámu Páně v Baťově. [...]

Nebudiž mi zazlíváno, když poprosím zároveň i o novou farní budovu, v níž bychom útulek našli všichni kněží ve farnosti působící. Snad by mohla býti postavena na místě nynější zahrádky Otrokovského dvora, vedle hájenky fy Baťa.“¹⁶¹

Nepochybně poslední snaha, kterou ve třicátých letech farnost podnikla, byla žádost na Ministerstvu veřejných prací v Praze o subvenci na stavbu kostela. Avízo přišlo z Olomouce dne 11. prosince roku 1939 od generálního vikáře Dr. Augustina Ozynuly, který v dopise uvedl, že Ministerstvo veřejných prací v Praze bude na konci roku z přebytků udělovat subvence. Vyzval tedy Františka Nerada, aby okamžitě, nejpozději však do 15. prosince o tuto subvenci na opravy a případně i novostavby zažádal.¹⁶²

Díky této žádosti, kterou František Nerad dne 13. prosince skutečně do Prahy zaslal, můžeme nahlédnout, jaké byly tehdy plány, představy a potřeby farní obce. Předně, František Nerad uvádí počet obyvatel Baťova tedy 8 800 obyvatel z toho 8 000 katolíků. Dále, stávající stav: zchátralý „pramaličkový“ kostel na 60 m² s povolením k užívání do 15. ledna 1940. Proto nezbývá nic jiného, než vybudovat nový farní kostel. Náklady na stavbu byly odhadnuty na 700 000 Kč. Na vnitřní vybavení pak 600 000 Kč. Fond Dědictví svatého Michaela měl poskytnout 150 000 Kč. Farníci, kteří se před léty upsali na stavbu kostela, nashromáždili dary v hodnotě 53 000 Kč. Dále, jak František Nerad uvádí, lidé z pětitisícového Bahňáku to mají do farního kostela daleko a proto je třeba i tam postavit kostel - filiální. Jeho náklad byl odhadnut na 500 000 Kč. Na stavbě těchto kos-

¹⁶⁰ SOKA Zlín, Obú Otrokovice, i. č. 7, str. 103-104.

¹⁶¹ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 306 – 307.

¹⁶² Tamtéž, inv. č. 116, fol. 309.

telů mělo najít zaměstnání množství lidí a stavby měly být brány jako nouzové práce veřejné, tzn. plně zasluhovaly podporu z peněz Ministerstva veřejných prací.¹⁶³ Ministerstvem veřejných prací této žádosti nebylo dne 10. ledna 1940 vyhověno, ač byly důvody v žádosti uznány za oprávněné.¹⁶⁴

Bohoslužby v kině Společenského domu v letech 1939 až 1957

Na sklonku let třicátých v období nacistické okupace¹⁶⁵ měli Otrokovice více než 8 000 obyvatel. Farář Nerad se zmiňuje ve farní kronice o tom, že jenom místní část Bahňák „čítá na 5 000 duší.“¹⁶⁶ Z pastoračního hlediska byla tato situace neudržitelná. Proto požádal duchovní správce František Nerad v průběhu září 1939 pana Hlavničku o zapůjčení budovy Pokusné školy obecné a měšťanské v Baťově k bohoslužebným účelům církve římskokatolické. Nebylo mu přímo vyhověno, ale dne 9. října byl odkázán, aby se obrátil na tamní školní radu a vyčkal jejího rozhodnutí.¹⁶⁷ Žádost pravděpodobně nebyla kladně vyřízena neboť od 5. listopadu 1939 se začaly mše svaté sloužit ve zvukovém kině Společenského domu na Baťově. Bylo to provizorium, které se protáhlo na osmnáct let. Služby Boží se zde konaly až do října roku 1957, kdy je komunisté zakázali.¹⁶⁸

Pro bohoslužebné účely byl zakoupen skládací oltář s ostatky svatých, oltářní kříž, svícny i kalich a všechny další bohoslužebné předměty. Pořídilo se i starší harmonium pro doprovod mešních písní. Celý tento náklad 10 950 Kč uhradila patronátní firma Baťa v zastoupení centrálního ředitele Josefa Hlavničky.

Účast na bohoslužbách bývala velmi slušná. Více než pět set věřících, včetně mladých mužů a žen z Baťovy školy práce tam o nedělích vykonávalo svou nábožen-

¹⁶³ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 310.

¹⁶⁴ Tamtéž, fol. 314.

¹⁶⁵ Nacistická okupační vojska vstoupila do Otrokovic 15. března 1939 ze severu od Tlumačova, kdežto do Kvítkovic z jihu od Napajedel. BARTOŠ, J. „V letech 1918 – 1945“ in: BARTOŠ, J. - POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. – TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 136.

¹⁶⁶ NERAD, F., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 140.

¹⁶⁷ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 337.

¹⁶⁸ KVASNICA, Z., „Historie otrokovické farnosti“ in: *Farní občasník - Zpravodaj farního společenství v Otrokovících*, 29. 8. 2010, číslo 4, ročník XXI.

skou povinnost, aniž by přitom poklesla návštěvnost ve farním kostele, jak uvedl páter Nerad.¹⁶⁹

V ohláškách dne 12. listopadu 1939 František Nerad při mši svaté v sále zvukového kina mimo jiné pronesl:

„Vzácným darem pana patrona odpadla nám starost o zaplacení zakoupených věcí pro zdejší služby Boží. Proto tím radostněji dejme se do úkolu druhého: postavit zde – na Baťově – kostel. Hlavní věcí jsou peníze. Skládejme peníze na postavení kostela. Důvěřujme, že když pan patron uvidí poctivou snahu naši finančně stavbu kostela zajistiti, že potom i on přiloží ruku k dílu. Ukládejme tudíž ochotně každou neděli do pokladničky vám v době mše svaté předložené, kolik je vám každému možno. Kdo má málo, toho odmění Bůh i za malý dárek; kdo může obětovati více, ať pro tuto svatou věc dává hojně. Nabádejte i školní děti, aby šetřili, a ušetřený obnos věnují na stavbu kostela. Příležitostně každý i větším obnosem podpořte toto šlechetné dílo. Duchovní správa každé neděle po odečtení malého obnosu, potřebného na provoz služeb Božích, uloží nastřádaný peníz na **fond pro postavení kostela na Baťově**. Kdy se kostel bude stavěti, to z velké části bude záležeti na Vašem porozumění a obětavosti. Přičiňme se, aby to bylo brzo, - dej Pán Bůh, příštím jarem!“¹⁷⁰

Rok 1940

V létě roku 1940 podala obec Baťov žádost na tlumačovský hřebčinec, aby v kupní smlouvě, týkající se odprodeje státního dvora v Baťově, byla uvedena podmínka, že budovy dvora musí být zbourány v roce 1940 a sýpka v roce 1941. Na to hřebčinec reagoval zamítavě s tím, že bude v bourání a stavění náhradních budov pokračovat podle možností. Toto vyjádření bylo vzato dne 6. června obecním zastupitelstvem v Baťově na vědomí.¹⁷¹

Obecní zastupitelstvo se jednomyslně usneslo dne 12. prosince 1940 na tom, že cena 400 000 Kč za odkoupený státní dvůr v Baťově od Protektorátu Čechy a Morava bude převedena na vkladní knížku Ministerstva zemědělství v Praze. Mělo tak být učiněno ve zlínské spořitelně s touto vinkulační doložkou: „*Obnos tento slouží na proplacení kupní hodnoty dvoru Ministerstvu zemědělství v Praze a smí se s ním dispo-*

¹⁶⁹ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 311.

¹⁷⁰ Tamtéž, V 29, 1932 – 1942 Pořad služeb božích v Baťově (Bahňák), str. 3 - 4.

¹⁷¹ SOKA Zlín, Obú Otrokovice, inv. č. 8, str. 17.

novati jen se svolením Obecní rady v Baťově. Úrok z tohoto dočasně uloženého obnosu připadá obci Baťovu.“¹⁷²

Rok 1941

Státní Hřebčinec v Tlumačově sdělil obecní radě, že může ihned obci Baťov odevzdat část plochy dvora o velikosti asi 5 000 m².¹⁷³

V létě roku 1941 okresní soud povolil dle tržové smlouvy dané v Baťově dne 15. června roku 1940 a v Praze dne 25. února roku 1941 prodej dvora v Baťově za cenu 400 000 Kč. Prodávajícím (zcizitel) byl Protektorát Čechy a Morava kupujícím (nabyvatel) obec Baťov.¹⁷⁴

Státní dvůr byl tedy obcí definitivně odkoupen, ale kostel postaven nikdy nebyl. Pro zajímavost jen uvedme, že v roce 1941 obec vyhověla žádosti klubu fotbalistů upravit část koupeného dvora na hřiště,¹⁷⁵ a v roce 1943 bylo požito sklepů pod sýpkou jako válečných krytů.¹⁷⁶ V průběhu války byly sice zbourány některé budovy dvora, ale barokní sýpka spolu se zámečkem chátraly uprostřed města až do let sedmdesátých, aby nakonec ustoupily výstavbě sídliště Střed.

Rok 1943

Berní správa Uherského Hradiště zaslala farnosti dne 24. srpna 1943 výměr o nezaplacené dani z majetku Dědictví sv. Michaela. Dovídáme se tak, že na kontě Dědictví bylo v roce 1943 přesně 200 000 Kč.¹⁷⁷

¹⁷² SOkA Zlín, Obú Otrokovice, inv. č. 8, str. 57.

¹⁷³ Zápis o schůzi obecní rady, konané dne 27. ledna 1941. SOkA Zlín, Obú Otrokovice, inv. č. 11, str. 2.

¹⁷⁴ Zápis o schůzi obecního zastupitelstva, konané dne 26. června 1941. SOkA Zlín, Obú Otrokovice, inv. č. 8, str. 15.

¹⁷⁵ Tamtéž, str. 21.

¹⁷⁶ SOkA Zlín, Obú Otrokovice, inv. č. 9, str. 9.

¹⁷⁷ SOkA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 118.

Architektonicko-urbanistická soutěž na řešení farního římskokatolického kostela a památníku Tomáše Bati v Otrokovicích – Baťově z roku 1940

V roce 1940 vypsala firma Baťa architektonicko-urbanistickou soutěž na řešení římskokatolického farního kostela a památníku Tomáše Bati v Otrokovicích – Baťově. Památník měl být vybudován v místě letecké katastrofy zakladatele Tomáše Bati, který se zde zřítil i s pilotem Jindřichem Broučkem 12. července 1932 (viz obr. 28).

K architektonické soutěži byli vyzváni František Lydie Gahura, Josef Gočár, Karel Engel, Vladimír Karfík (viz obr. 51), Karel Madlmayer, Kamil Roškot, Otto Rothmayer (viz obr. 46), Jan Sokol, Josef Štěpánek (viz obr. 48) a Němec Josef Zasche. Soutěž ve složité válečné době měla na zlínské poměry a pragmatické požadavky klade- né na účelnost stavby nezvykle oslavný a monumentalizující charakter. S přípravami na soutěž se započalo již v roce 1939, ale s realizací se díky válce nejspíše přestalo počítat. Šlo tedy pravděpodobně o to, jak prostřednictvím F. L. Gahury legálně zdůvodnit fi- nanční ocenění zúčastněných tvůrců, kteří byli již dříve spojeni svými zakázkami se Zlínem a firmou Baťa.¹⁷⁸

Jednotlivé návrhy byly ukázkami rozdílného přístupu tvůrců k tomuto druhu stavby.¹⁷⁹ Vítězem soutěže na kostel a památník v Otrokovicích – Baťově se stal Jan Sokol (viz obr. 29),¹⁸⁰ který na soutěž vzpomenu- l ve své knize *Moje plány* (viz příl. 2). Druhé místo v soutěži obsadil Kamil Roškot (viz obr. 33). Třetí místo získal Karel Engel. (viz obr. 36) Jako čtvrtý se umístil Josef Gočár (viz obr. 38). Pátým byl František Gahura (viz obr. 41). Kdo obsadil místo šesté nevíme, ale sedmý byl Němec Josef Za- sche (viz obr. 49).¹⁸¹

Na tuto soutěž po letech vzpomínal, a ve svých pamětech ji i zaznamenal, ve- doucí Baťova stavebního oddělení Ing. Vladimír Karfík:

„Z veľkých súťaží možem uviesť súťaž na kostol a pomník v Otrokoviciach na mieste, kde sa zrútilo lietadlo s Tomášom Baťom. Súťaž bola vypísaná už po obsadení

¹⁷⁸ HORŇÁKOVÁ, L., *František Lydie Gahura 1891 – 1958, Projekty realizace a sochařské dílo*, KGVUZ 2006, str. 32.

¹⁷⁹ NOVÁK, P., *Zlínská architektura 1900 – 1950*, Grafia, a. s., Zlín-Louky 1993, str. 116.

¹⁸⁰ Otec současného filozofa Jana Sokola.

¹⁸¹ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116.

Sudet, ale pred protektorátom, a vyzvaní boli známi československí architekti – Gočár, Roškot, Štěpánek, Zasche, Sokol, Rothmayer, Madlmayer a ja. [...]

Ja som urobil návrh pre kostol, pripomínajúci vzdialenie anglickú gotiku: veľká veža bola umiestnená nad križovaním lodí. Táto verzia gotiky bola podaná pomocou odvážnej betónovej konštrukcie, takže som medzi súťažiacimi nevyzeral nemoderne. Prišla vojna a k nijakej stavbe nedošlo.¹⁸²

V roce 1942 byla vypsána firmou Baťa další arch. soutěž, tentokrát na římsko-katolický kostel ve Zlíně – Prštném. Soutěže se zúčastnil Vladimír Karfík, Otto Rothmayer, Kamil Roškot a Josef Štěpánek. Vítězný návrh Kamila Roškota ze soutěže na kostel ve Zlíně – Prštném, zahrnul pak do svého nerealizovaného projektu vjezd do Zlína od západu v roce 1943 také Bohuslav Fuchs.¹⁸³

Snahy iniciované Josefem Kunickým do roku 1950

Uprostřed války dne 12. dubna 1943 byl přemístěn do Polkovic u Kojetína dosavadní farář František Nerad. Jeho místo bylo prozatímně obsazeno páterem Kupkou ze Želechovic. Konzistoř vypsala konkurz na obsazení místa faráře v Baťově. Mezi přihlášenými byl také dosavadní kaplan Josef Kunický, který působil v Otrokovicích již od roku 1939. Přestože byl Josef Kunický ve farnosti všeobecně oblíbený a firma Baťa si jej pro znalost místní situace vysloveně přála, nebyl konzistoří investován s odůvodněním, že: „byly úřadem zemského presidenta moravského vysloveny pochybnosti.“¹⁸⁴

Nakonec se Josef Kunický dne 1. listopadu 1940 přece jen otrokovickým farářem stal, vždyť prožil v Otrokovicích ta nejhorší válečná léta a díky svým lidským kvalitám to byl kněz na správném místě.¹⁸⁵ Velmi pozitivně na něj vzpomíná páter Erich Pepřík, který přišel do Otrokovic krátce po svém vysvěcení dne 1. srpna 1946 jako kooperátor.

¹⁸² KARFÍK, V., *Architekt si spomína*, Bratislava SAS 1993, str. 116.

¹⁸³ HORŇÁKOVÁ, L., *Nerealizované vize – Zlín nepostavený* in *Fenomén Baťa zlínská architektura 1910-1960*, KGVUZ 2009, str. 104-105.

¹⁸⁴ MZA Zlín, fond BAŤA a. s. Zlín, I/4.

¹⁸⁵ O osobě P. Josefu Kunickém nejlépe vypovídá také to, že byl v nově vzniklém poválečném národním výboru druhým místopředsedou za stranu lidovou, což nebylo tehdy, a není ani dnes, pro faráře nijak častým jevem. SKOUPÝ, A., „Od osvobození k únoru 1945“ in: BARTOŠ, J. - POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. – TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 153.

Jednou z prvních akcí, kterou spolu Erich Pepřík a Josef Kunický podnikly, bylo hašení vápna na stavbu nového kostela. Jáma na vápno byla vyhloubena směrem k dnešní hlavní silnici poblíž starého dvora „Sýpky“, jak Erich Pepřík po letech vzpomínal:

„Farář Josef Kunický požádal zvláštním dopisem politické strany a různé organizace (Sokol, Orel, Junák) o pomoc při kopání jámy k uskladnění vápna. Strana komunistická tehdy odpověděla, že pro naléhavější úkoly by mohla poslat brigádníky ke kopání jámy jen v neděli dopoledne. Ani jinde neměl prosebný dopis spontánnější radostné odezvy. Přesto se s výkopem začalo. Rovněž objednáno vápno u firmy Jaroslav Novák v Kroměříži. Bylo přiváženo nákladními auty a hned hašeno. První náklad vápna skládali pan farář s kaplanem P. Erichem. Brzy se však přece našli jiní pomocníci. – Do konce roku 1947 bylo uhašeno a uskladněno 375,5 q vápna.“¹⁸⁶

Abychom pochopili, proč se ani v poválečném nadšení nepodařilo v Otrokovicích postavit kostel, musíme se vrátit do května roku 1938. Tehdy ve volbách do obecního zastupitelstva získali 26 mandátů z 30 zaměstnanci firmy Baťa. Po jednom pak sociální demokraté, živnostensko-obchodní strana, agráři a nepolitická skupina živnostníků. Starostou byl opět zvolen Josef Krčma. Oba jeho náměstkové byli tehdy vedoucí představitelé Baťových závodů a plně dvě třetiny obecního zastupitelstva tvořili zaměstnanci firmy Baťa.

Když v roce 1940 podepsal starosta Josef Krčma smlouvu s Protektorátem Čechy a Morava o koupi starého dvora, nikdo nepochyboval, že na jeho místě bude stát nový kostel. A je to naprosto pochopitelné, vždyť od roku 1934, kdy F. L. Gahura představil svůj Základní plán upravovací obcí Velkého Zlína pro Baťov a Kvítkovice, neprestala obec, firma Baťa i farnost usilovat o odkup tohoto dvora. Celých šest let vedli boj s ministerstvem zemědělství a financí, aby na jeho místě mohl vyrůst důstojný chrám, proto se obec mohla konečně, upřímně a spontánně zavázat ke slibu v tržové smlouvě ze dne 15. června 1940:

„Kupující strana se zavazuje, že koupených nemovitostí použije výhradně jen ke stavbě římsko-katolického kostela, fary a ke zřízení sadu a potřebných komunikací, jak v nynějším schváleném a tudíž právoplatném regulačním plánu jest zakresleno.

¹⁸⁶ PEPRÍK, E., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 145 - 146.

Kupující obec výslovně prohlašuje, že před podpisem této smlouvy vydala již závazné a neodvolatelné písemné vyjádření svého obecního zastupitelstva, řádně nadřízenými instancemi, jímž jest svěřen dozor nad hospodářstvím obecním, schválené, že prodaných pozemků v celé jejich výměře bude použito výhradně jen k uvedenému účelu, totiž ke stavbě římsko-katolického kostela, fary a ke zřízení sadu a potřebných komunikací.

V případě, že by se tak nestalo, vyhrazuje si strana prodávající se souhlasem strany kupující ve smyslu §u 1068 občanského zákona koupiti prodané nemovitosti opět zpět za v této smlouvě umluvenou kupní cenu.

Kdyby však kupující obec potřebovala koupených pozemků i k jiným veřejným účelům, resp. k jiným veřejnosti sloužícím stavbám, zavazuje se dříve jich neuskutečnit, dokud nedá k tomu ministerstvo zemědělství po souhlase ministerstva financí potřebný souhlas. Žádost takovou může obec vznésti teprve tehdy, prokáže-li, že změna původního regulačního plánu byla řádně schválena.¹⁸⁷

Po válce se ovšem situace radikálně mění. Nejprve dne 5. dubna 1945 vstupuje v platnost Košický vládní program, kterým se staly národní výbory nositeli státní moci, a nahradily tak „*starý buržoazní správní systém*“.¹⁸⁸ V Otrokovicích byl ustaven revoluční národní výbor měsíc před koncem války dne 8. dubna 1945. Výbor byl složen ze třiceti zástupců čtyř politických stran Národní fronty, převážně příslušníků protifašistického odboje, a předsedou se stal komunista MUDr. Jaroslav Fajkus. Do tohoto revolučního Národního výboru v Baťově byl také dne 18. května 1945 jednomyslně přijat za stranu lidovou i farář Josef Kunický.

Už v těchto prvních poválečných dnech, přesněji 22. května v roce 1945, žádal farní úřad v Baťově, aby Národní výbor v Baťově dal zásadní souhlas ke stavbě provizorního filiálního kostela na Bahňáku. V zápisu ze schůze stojí: „*Po delší debatě a se souhlasem člena Národního Výboru pátera Josefa Kunického usnází se Národní Výbor doporučit jmenovanému faráři, aby filiální kostel byl provizorně zřízen z jednoho dosud nedostavěného nouzového baráku fy Baťa a.s. v Baťově. V této záležitosti nechť se páter Kunický obrátí na fu Baťa ve Zlíně.*“¹⁸⁹

¹⁸⁷ Trhová smlouva, Katastrální úřad pro Zlínský kraj, pracoviště Zlín, Číslo deníku 1071/41.

¹⁸⁸ SKOUPÝ, A., „Od osvobození k únoru 1945“ in: BARTOŠ, J. - POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. – SKOUPÝ, A. – TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 152.

¹⁸⁹ Srov. SOKA Zlín, MěstNV Otrokovice, inv. č. 1, evid. č. 1, str. 24.

V květnu, přesně 25. května 1945 vznikl nový místní národní výbor, v němž měli komunisté 11 zástupců, strana národně socialistická 7, sociálně demokratická 6 a strana lidová také 6. V čele tohoto nově vzniklého orgánu stanul opět MUDr. Jaroslav Fajkus spolu s dvěma místopředsedy. Prvním byl Rudolf Polášek za stranu národně socialistickou a druhým místopředsedou byl zvolen farář Josef Kunický za stranu lidovou.

V této době ještě panovala jistota, že kostel na místě staré sýpky stát bude, s odvoláním na trhovou smlouvu z roku 1940, proto také farní úřad stále vybízel věřící ke sbírkám na nový kostel.¹⁹⁰ Jednu takovou „VELIKOU A ROZHODUJÍCÍ SBÍRKU U SVÝCH FARNÍKŮ NA NOVÝ KOSTEL“ dokonce schvaloval a povolil Okresní národní výbor ve Zlíně. Informuje nás o tom zápis ze schůze národního výboru ze dne 12. září 1945, na které navíc Josef Kunický prosadil ustavení Družstva pro stavbu nového kostela „Dědictví sv. Michala.“ Prakticky se jednalo o legalizaci, neboť družstvo na ten účel fungovalo již od roku 1882, ale zřejmě muselo dostat v této době od MNV schválení s tím, že obci Bařov nevzniknou z toho titulu žádné finanční výdaje.¹⁹¹

Na téže schůzi MNV dne 12. září 1945 byl Národní výbor v Otrokovicích reorganizován na základě paritního zastoupení. Podnět k tomu dali zástupci lidové strany. Jednotlivé politické strany jmenovaly do MNV každá po sedmi členech a dvě zbývající místa do 30 byla obsazena Janem Úlehlou, zástupcem partyzánů, a technickým odborníkem Bohumilem Černým. Předsedou zůstal i nadále MUDr. Jaroslav Fajkus.

Ovšem na schůzi dne 2. října 1945 se konaly nové volby, ve kterých opět zvítězil Jaroslav Fajkus, ale prvním místopředsedou byl zvolen Teodor Láník za sociální demokracii a druhým místopředsedou František Zaoral za národní socialisty. Tak po půl roce opustil užší vedení národního výboru páter Josef Kunický a vzdal se také kandidatury za stranu lidovou v místní národní radě. Skončila tak vzácná symbióza, kdy katolický kněz táhl s komunisty za jeden provaz, ale hlavně skončila praktická a bezprostřední možnost aktivně a pozitivně ovlivňovat politiku na komunální úrovni ve prospěch věřících.

Složení MNV na základě paritního zastoupení trvalo do konce června 1946, tehdy byl MNV v Otrokovicích znovu reorganizován, a sice podle výsledků červnových voleb do Národního shromáždění. Na ustavující schůzi dne 2. července 1946 získali komunisté 14 zástupců, národní socialisté 7, sociální demokraté 5 a lidovci 4. Novým předsedou byl zvolen komunista Jaroslav Fiala.

¹⁹⁰ „KDY ZAČNEME STAVĚT NOVÝ KOSTEL V NAŠÍ FARNOSTI?“ Nedatovaný dokument, farní archiv.

¹⁹¹ Srov. SOKa Zlín, MěstNV Otrokovice, inv. č. 1, evid. č. 1, str. 63 – 64.

Dne 23. srpna 1946 požádal římskokatolický farní úřad v Otrokovicích místní národní výbor a jeho prostřednictvím všechny politické strany i kulturní složky o spolupráci na přípravě a realizaci předběžných prací ke stavbě nového kostela v Otrokovicích (viz obr. 54) Tato žádost zůstala ze strany národního výboru zcela bez odezvy a žádosti se nezabývala ani na schůzích obecní rady.

V průběhu roku 1946 došlo ve třídách Pokusné školy měšťanské i obecné na Baťově k odstranění křížů. Rodiče dětí uspořádali podpisovou akci proti tomuto sejmutí křížů a předložili ji zemské školní radě. Věc však zůstala oficiálně neřešena. Na to reagoval 17. ledna 1947 farář Kunický vydáním letáku „Stržené kříže – Římskokatolické duchovenstvo v Otrokovicích svým farníkům na Baťově“, kde celou záležitost ostře odsoudil. Letáky otce Kunického způsobily v obci takový rozruch, že se dne 24. ledna 1947 sešla na půdě národního podniku Baťa schůze koordinačního výboru tří politických stran, kde bylo shledáno, že „*p. Kunický již jedenkrátě zapříčinil neklid v otrokovické veřejnosti, při příležitosti znárodnění našeho klíčového průmyslu urážlivými výroky o dekretu znárodnění, kde pan farář při projednávání této záležitosti přislíbil svým podpisem před svědky MNV, že napříště se vyvaruje jakékoliv kontroverze s místními občany.*“¹⁹² Zástupci závodních politických organizací strany komunistické, národně socialistické a sociálně demokratické národního podniku Baťa tímto žádali, aby záležitost pana faráře Kunického byla předmětem jednání na příští schůzi MNV.

Tak se také stalo dne 31. ledna 1947. Předseda MNV přečetl leták a sdělil stanovisko rady MNV. V nastalé rozpravě navrhl člen KSČ Josef Kružík, aby MNV požádal nadřízené církevní úřady o přeložení pátera Josefa Kunického. Při tajném hlasování byl poměr hlasů pro návrh 12 : 11. Návrhem pana Bedřicha Janečka bylo toto radikální řešení odloženo do příští schůze s tím, že celou záležitost ještě projedná koordinační výbor stran národní fronty. Na příští schůzi padlo rozhodnutí, aby byl farnímu úřadu poslán přípis protestující proti některým větám uvedeným v letáku. Protestní přípis datovaný dnem 11. února 1947 na otrokovickou faru sice přišel, ale farní úřad jej vrátil zpět s tím, že „*nebyl vzat adresáty na vědomí pro nevhodnou stylisaci a pro soudně stíhatelné urážky, obsahující nízkou a ničím nedokázanou pomluvu.*“¹⁹³ Na schůzi 4. března 1947 byla tato odpověď místním národním výborem vzata na vědomí.

¹⁹² Srov. SOKA Zlín, MěNV. OTROKOVICE inv. č. 325, fol. 21.

¹⁹³ Tamtéž, inv. č. 325, fol. 14.

Ze zprávy likvidačního měnového fondu¹⁹⁴ farnímu úřadu dne 31. prosince 1947 víme, že jmění Dědictví sv. Michaela bylo k tomuto datu 105 799,50 Kč.¹⁹⁵

Spolupráce s architektem Jaroslavem Čermákem

V roce 1947 začala čilá korespondence mezi páterem Kunickým a pražským Ing. Arch. Jaroslavem Čermákem.¹⁹⁶ Josef Kunický požádal Jaroslava Čermáka o spolupráci hned na několika projektech: Pomoc a odborné „připravení“ božích muk sv. Huberta honebního spolku, kultivaci poutního místa Svatá voda – „Kaménka“ a realizaci otrokovického kostela. Pro značnou vytíženost pana Čermáka a neurčitou představu honebního spolku, jak by měla boží muka s bronzovým reliéfem sv. Huberta vypadat, celá věc ztroskotala. Architektu Čermákovi se zasláné náčrtky vůbec nelíbily, zdály se mu slabé a bez myšlenky, skoro diletantské. Nelíbil se mu ani bronzový reliéf: *„Vždyť možná že by se barevná skleněná mosaika lépe uplatnila, než temná bronz, která po dešti pouští po fasádě nepříjemné černé štráfy“*.¹⁹⁷ Neuskutečnil se ani projekt zvelebení poutního místa Svatá voda, i když to pro něj, představovalo, jak napsal otci Kunickému, že je to *„krásný úkol, jehož by se velice rád ujal“*.¹⁹⁸ Nerealizoval se proto, neboť místně spadá Svatá voda do farnosti Malenovice (celý dopis viz příl. 3). Zbýval úkol poslední, zásadní a dlouho očekávaný – nový farní kostel v Otrokovicích.

Už od podzimu roku 1945 se stal staronovým tvůrcem regulačního plánu v Otrokovicích F. L. Gahura.¹⁹⁹ On sám protěžoval regulaci náměstí podle návrhu Klau-

¹⁹⁴ Zákon o Likvidačním fondu měnovém ze dne 2. 7. 1947, v účinnosti od 11. 8. 1947.

¹⁹⁵ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 118.

¹⁹⁶ Ing. Arch. Jaroslav Čermák (1901 – 1990) myšlenkový tvůrce „nového duchovnějšiho slohu“, který měl zaujmout prázdné místo po sociálně očištěném funkcionalismu. Jaroslav Čermák byl aktivní katolík, člen III. Řádu sv. Františka. V roce 1937 založil vlastní projekční „Hut“ specializovanou na sakrální architekturu a design. Mezi odborné poradce ateliéru patřili např.: Růžena Vacková, Josef Vágner, Ladislav Vachulka, Josef Zvěřina, Rudolf Heyduk, malíři František Tichý nebo Jan Zrzavý. Mezi jeho nejranější realizace patří kostel Božského Srdce Páně v Malém Beranově u Jihlavy (1937 – 1939), kostel sv. Vojtěcha ve Čtyřech Dvorech v Českých Budějovicích (projekt 1937, realizace 1938 – 1939). Jeho nejznámější a nejzdařilejší dílo je kostel Jana Nepomuckého v Praze – Košířích (1938 – 1942). Činnost Huti byla z politických důvodů ukončena v roce 1948. Z přednášky Mgr. M. Svobodové (z Ústavu dějin umění AV ČR), kterou pronesla v květnu 2007 v kostele sv. Jana Nepomuckého – Košířích, otištěné v Košířském farním listu ze 7 - 8 července a srpna 2007[online], [citace 27. ledna 2012]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.kosirska.farnost.cz/data/pdf/far10778.pdf>>

¹⁹⁷ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 118.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ F. L. Gahura podal nabídku na provedení opravy regulačního plánu obce Bařova za 66 000 Kč. MNV nabídku přijal na schůzi konané dne 30. 11. 1945. Srov. SOKA Zlín, MěNV. OTROKOVICE inv. č. 1, str. 82.

dia Madlmayera z Brna (viz obr. 55 - 57). Tento projekt by ovšem vyžadoval úplnou proměnu stávajícího náměstí, což bylo v té době s ohledem na finanční nároky nemožné. Naopak páter Josef Kunický uvažoval o místě pro kostel na dnešní volné ploše před sokolovnou. Právě tam, jak potvrdil i Erich Pepřík, kopali, hasili a ukládali vápno v roce 1946 spolu s Josefem Kunickým. Věcí zamíchal také návrh některých technických pracovníků MNV, kteří navrhovali umístit kostel na parcelu dnešní sokolovny, ale s tím u F. L. Gahury neuspěli. Nakonec dostal Josef Kunický v roce 1948 nápad postavit kostel na místě staré sýpky a využít k tomu účelu i stávající staré zdi. S obavou a ostychem šel s tímto nápadem za architektem Gahurou a byl překvapen z jeho pozitivní reakce: „Uvítal můj nápad s velkým jásotem, pravil, že dávno už přemítal, proč toto nikomu nenapadlo, že on sám už celou sýpku prolezl, zjistil jakost zdiva, že rozhodně tento návrh schvaluje a bude ho za každou cenu podporovat. V regulačním projektu to už prý dovede snadno vyřešit. Tím také padá, čeho jsem se nejvíc obával, plán Madlmayerův, který on doposud forsíroval. Gahury jsem se obával, že bude dotčen, nevezmu-li Madlmayera.“²⁰⁰ Takto píše páter Josef Kunický dne 21. července 1948 architektu Jaroslavu Čermákovi. Pan architekt mu v dopise ze dne 26. července napsal, že se už před dávnými lety rozhodl především sloužit a slíbil, že bude pracovat stejně svědomitě a se stejnou houževnatostí, jako kdyby měl k dispozici parcelu „*tabula rasa*“.²⁰¹

Jaroslav Čermák několikrát do Otrokovic v souvislosti s plánovanou stavbou zavítal. Býval hostem Josefa Kunického, zdržel se vždy několik dní a je velmi pravděpodobné, že se spolu oba spřátelili. Naposledy navštívil Otrokovice v neděli 1. srpna a zdržel se do středy 3. srpna 1948.

V sobotu dopoledne po svatebním obřadu dne 18. září 1948 byl přímo v kostele zatčen pan farář Josef Kunický. Byl odvezen do vyšetřovací vazby v Uherském Hradišti. Důvodem byly jeho styky s církevní hierarchií, která nepodporovala socialismus.²⁰²

²⁰⁰ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 118.

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² Dne 13. června 1948 se konala pouť v Blatnici pod Svatým Antonínkem. Poutní kázání (s pochvalou přítomného arcibiskupa Matochy) měl právě Josef Kunický. Kázání mělo u lidí velký ohlas a zmínil se o něm i státní rozhlas. Při obědě seděl páter Kunický vedle Josefa Matochy, což byl právě onen „trestuhodný čin“. Na pouti bylo přítomno 140 otrokovických farníků a mezi nimi jeden udavač. Srov. PEPŘÍK, E., *Neboj se a pojď!* Jiří Miček, Vsetín 1999, str. 40. Nebo také: PEPŘÍK, E., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 157 a 159.

Po zatčení pátera Josefa Kunického skončila prakticky možnost dotáhnout tuto snahu do zdárného konce a postavit v obci kostel. Mons. Erich Pepřík mi osobně sdělil, že on už později žádnou snahu nerozvinul.

Pouze jako provokaci lze chápat dopis z ONV Zlín, doručený dne 21. prosince 1948, ve kterém je okresním úřadem sděleno, že Zemský národní výbor v Brně výnosem ze dne 16. 11. 1948 zařadil novostavbu katolického kostela v Otrokovicích nákladem 6 000 000 Kč do kultovních staveb pětiletého plánu s 1. stupněm naléhavosti. Dopis dále obsahoval několik zbytečných dotazů, které měly být farním úřadem zodpovězeny nejpozději do 20. prosince 1948, s dodatkem, že pokud nebude podána zpráva do stanoveného termínu, bude mít ONV za to, že už farní obec na provedení této stavby netrvá.²⁰³

Různé farní vzpomínkové texty často uvádí, že tato nerealizovaná poválečná snaha skončila v padesátých letech rozkradením materiálu, který se za léta na stavbu nashromáždil.²⁰⁴ Archivně je doložen pouze štěrk, kterého bylo do roku 1948 uskladněno ve starém dvoře 714, 5 m³ za celkovou sumu 120 401 Kč.²⁰⁵ Tento štěrk začal být z rozhodnutí JNV Gottwaldov během léta a podzimu postupně odebírán a používán při opravách dlažby, nejprve na třídě 25. února a později Masarykova náměstí. Neznámé množství štěrku bylo odvezeno také do Mysločovic a Malenovic.²⁰⁶ JNV Gottwaldov odůvodnil odběr štěrku dne 16. září 1950 slovy: „*Protože na prostranství u dvora jest již několik let složen štěrk bez blízkého upotřebení, bude tento materiál technický referát JNV podle potřeby odebírat, o odběru se povedou přesné záznamy a v případě stavby kostela bude říční štěrk vrácen zpět k tomuto účelu přímo na stavenišť.*“²⁰⁷ Co se týká vápna, které hasil kaplan spolu s farářem v roce 1946, to když komunisti hledali, žádné už prý v zemi nenašli, uvedl v rozhovoru Mons. Erich Pepřík.

²⁰³ Srov. SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 118.

²⁰⁴ Tradičně je uváděno, že materiál (250 m² štěrkopísku, 600q hašeného vápna, cihly a dřevo) ukradli komunisti a použili na stavbu kravína a dalších staveb. Srov. Např. KVASNICA, Z., „Historie otrokovic-ké farnosti (2)“ in: *Farní občasník - Zpravodaj farního společenství v Otrokovicích*, 29. 8. 2010, číslo 5, ročník XXI.

²⁰⁵ SOKA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 118.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

Snahy o výstavbu provizorní kaple na Baťově v letech 1946 - 1951

Výnosem ministerstva vnitra ze dne 4. dubna 1946 se vrátila obec ke svému původnímu názvu Otrokovice. Pokud budeme tedy dále hovořit o Baťově, vždy je tím myšlena pouze místní část Otrokovic, která se nyní oficiálně nazývá Bahňák.²⁰⁸

Pastorační situace byla po válce taková, že větší počet obyvatel Otrokovic žijících na Baťově docházel na mše svaté do kina ve Společenském domě. Tím sice se odlehčilo farnímu kostelíku, ale i nadále trval stav provizoria a nouze. Prioritu v tomto období tak nabývá stavba provizorní kaple na Baťově.

Na podzim dne 28. září 1946 se v místnostech Společenského domu na Baťově uskutečnila schůze za účelem utvoření prozatímního kostelního výboru nebo jinak také akčního výboru stavby kostela. Po přivítání pan farář vyzval přítomné, aby ze svého středu ustanovili předsednictvo. Dále byl podán návrh na svolání všech katolíků, kde jim bude referováno o nutnosti stavby kostela na Baťově a všech problémech s touto stavbou souvisejících. Schůzi měl svolat akční výbor stavby. Do tohoto akčního výboru byli zvoleni pánové: Křístek, Horák, Edlmann, Pečiva, Slováček, Sova, Zbořil, Poláček, Vavris, Zich, Trnka, Galatík, Cholasta, Tománek, Ignác Horák a dámy: Váňová, Tomečková, Procházková, Honzová. Výbor byl koncipován jako volné sdružení, do něhož mohli vstupovat další občané, kteří chtěli a mohli být nápomocni při zdolávání potíží při stavbě kostela. Po zvolení akčního výboru byly provedeny volby do předsednictva prozatímního výboru, byli to: předseda: p. Horák, jednatel: p. Pečiva, pokladník: Hynek Cholasta, zapisovatelka: pí. Zíchová. Po volbách následovaly volné návrhy a debata. Širší katolická veřejnost měla být svolána v kostele oznámením po mši svaté a závodním rozhlasem.²⁰⁹

Dne 3. října obdržel farní úřad z národního podniku Baťa plány provizorní kaple v Baťově ve 4 kopiích s rozpočtem i technickým popisem (viz obr. 58). Celkové náklady na tento projekt byly odhadnuty na 955 086 Kč. Vše bylo již připraveno pro úřady k započetí řízení o povolení stavby. Pouze podpis stavitele s razítkem chyběl. Neznámý pisatel, který plány z plánografie fy Baťa poslal, sdělil: „*Plány ani rozpočet není pode-*

²⁰⁸ **Otrokovice – Baťov.** Jeden z prvních satelitů expanze firmy Baťa, s výstavbou se započalo v roce 1930.

²⁰⁹ Zápis ze schůze, in: složka „Kaple v Baťově (1946 – 1950), PROVIZORNÍ KAPLE VI“, farní archiv.

psán p. stav. Černým.²¹⁰ Je proto nutno, abyste si od p. stavitele tuto službu vyžádal.²¹¹ Plány zůstaly navždy nepodepsány a neoraženy.

Arcibiskupská konzistoř v Olomouci schválila plány provizorní kaple na Bahňáku dne 18. října 1946 a zaslala rovněž na žádost pana faráře i vzor normativních stanov ke zřízení družstva na stavbu této kaple.

Zemský národní výbor v Brně dne 11. března 1947 potvrdil právoplatně vznik spolku „Jednota pro vybudování kaple v Otrokovicích“.

Kaple měla stát naproti vily ředitele Hlavníčky, v lesíku podél silnice ke štěrko-
višti, v těsném sousedství památníku skonu Tomáše Bati. Stavba měla být z cihel, šířka 30 cm, uvnitř obložená heraklitem. Věžní konstrukce ze dřeva. Nad presbytářem prosklená půlkruhová střecha. Vedle presbytáře z jedné strany sakristie se skladištěm nahoře. Na druhé straně oratoř pro menší pobožnosti, nahoře pak čítárna a spolková místnost. Loď kaple se měla dát uzavřít posuvnými vraty tak, aby vznikla samostatná hala pro přednášky a kurzy. Kolem kaple měl být lesík upravený v park.²¹²

Roky 1947 a 1948 tvořily dvouletku hospodářského budování osvobozené republiky. Existoval zvláštní zákon, který upravoval svěcení svátečních dnů mimo neděle, ten umožňoval dělníkům účastnit se ve dnech zasvěcených svátků bohoslužeb, ale realita byla úplně opačná – práce jednoho dělníka byla závislá na práci dělníka druhého a tak bývala účast na bohoslužbách velice malá. Navíc ve školách se ve snaze utužit své společenství s dělnickou třídou rovněž o svátcích vyučovalo. Aby farní úřad zabránil úplné duchovní zkáze, začal uvažovat o konání mší svatých ve večerních hodinách.²¹³ Nadto zavedl páter Kunický tzv. „besedy inteligence“ nejprve v klubovně honebního spolku u Landsfeldů a později ve slovácké jizbě na Společenském domě.²¹⁴ Církvi se však v jejím působení navenek začaly zavírat dveře a nastávaly časy, kdy musela svoji činnost zvinitřit stejně, jako tomu bylo v prvních staletích. Lakonicky toto poválečné úsilí postavit v obci nový kostel uzavřel Arnošt Skoupý: „V kontextu nastalých těžkostí tady

²¹⁰ Bohumil Černý se po odjezdu Stanislava Karase do ciziny, stal roku 1940 předsedou stavebního odboru v Otrokovicích. Později se stal členem obecní rady. Pracoval jako vedoucí stavebního oddělení fy Baťa a.s., bydlel v Baťově.

²¹¹ Složka „Kaple v Baťově (1946 – 1950), PROVISONNÍ KAPLE VI“, farní archiv.

²¹² KUNICKÝ, J., Dopis arcib. konzistoři v Olomouci dne 7. 10. 1946. in: složka „Kaple v Baťově (1946 – 1950), PROVISONNÍ KAPLE VI“, farní archiv.

²¹³ PEPŘÍK, E., *Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898*, str. 151.

²¹⁴ Tamtéž, str. 153 – 155.

*sotva mohl být přijat požadavek místní fary o povolení stavby filiálního kostela v tovární čtvrti.*²¹⁵

Hned po 25. únoru byla rušena činnost katolických spolků. Nejdříve byl rozpuštěn Československý Orel a jeho jmění zabaveno. Dne 11. března muselo být převedeno dosavadní jmění tj. 60 000 Kč Jednoty pro vybudování kaple v Otrokovicích na účet farního úřadu.

Farní úřad se však nevzdal. V létě roku 1948 kontaktoval pražskou, již dříve oslovenou firmu Artisanat, která měla k dispozici plány, a požádal ji o výstavbu provizorní kaple na Baťově. Ta však dne 15. června s politováním oznámila, že se výrobou a výstavbou montovaných staveb už nezabývá a odkázala farní úřad na brněnské tesařství Josefa Jízdného.²¹⁶

Je pravděpodobné, že se už potom farní úřad do žádné aktivity ve věci stavby filiálního kostela na Baťově nepustil. A pokud ano, nemáme v tuto chvíli žádné materiály, které by toho byly dokladem. Spíše se veškeré farní síly soustředily na to, konečně postavit kostel na místě starého dvora zvaného „Sýpka“.

Dne 7. května 1951 byl předvolán dosavadní provisor Erich Pepřík na církevní oddělení JNV v Gottwaldově,²¹⁷ kde mu bylo tajemníky doporučeno, aby se na valné schůzi Jednota pro vybudování kaple v Otrokovicích usnesla na svém rozpuštění. Důvodem bylo, že Jednota již nemá dostatečný důvod ke své existenci a je tak vlastně spolkem bez cíle, protože veškerou péči o kostely v naší zemi převzal stát.

Valná schůze se sešla v kině Moskva na Bahňáku po mši svaté dne 27. května 1951, kde výbor s rozchodem spolku souhlasil. Jmění Jednoty připadlo farnímu úřadu na krytí běžných bohoslužebných potřeb.²¹⁸

²¹⁵ SKOUPÝ, A., „Od osvobození k únoru 1945“ in: BARTOŠ, J. - POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. SKOUPÝ, A. – TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981, str. 159.

²¹⁶ Z korespondence farního úřadu. Složka „Kaple v Baťově (1946 – 1950), PROVISONNÍ KAPLE VI“, farní archiv.

²¹⁷ Od 1. ledna 1949 byly ke Zlínu připojeny obce Jaroslavice, Kvítkovice, Malenovice, Otrokovice a Tečovice. Pro tento sloučený celek byl užíván název Gottwaldov. Zlín byl takto přejmenován na žádost zaměstnanců národního podniku Baťa podle prezidenta Klementa Gottwalda a byl řízen Jednotným národním výborem. Od tohoto data se stal Gottwaldov krajským městem. S účinností od 17. května 1954 byly od Gottwaldova odloučeny obce Jaroslavice, Kudlov, Kvítkovice, Otrokovice, a Tečovice. Město se pak s účinností od 1. ledna 1990 vrátilo ke svému původnímu názvu Zlín. ŠTÝBROVÁ, M., *Zlínsko*, Brno, 1995, str. 669 - 670.

²¹⁸ Převod 60 000 Kč byl uskutečněn 5. července 1951. Hotovost na farním účtu byla k tomuto datu 23 077,40 Kč. Složka „Kaple v Baťově (1946 – 1950), PROVISONNÍ KAPLE VI“, farní archiv.

Následujícího dne 28. května informoval farní úřad Jednotný národní výbor, přesněji jeho církevní oddělení v Gottwaldově, že se Jednota rozešla, jak bylo církevním oddělením JNV doporučeno. Jednotný národní výbor v Gottwaldově vzal toto oznámení dne 20. června 1951 na vědomí a provedl výmaz ze spolkového katastru.

Snahy o nový kostel z let 1968 až 1970

„Až se Vy jednou budete rozhodovat o stavbě nového kostela, postavte jej krásný, aby odpovídal plně svému poslání a účelu, jako chrám Boží. Nám se to nepodařilo. Vzpomeňte si na nás a pomodlete se za nás. Přejeme Vám od Všemohoucího všechno dobré a lepší časy.“

Dne 30. května L. P. 1967 otrokovický farník

V roce 1960 byl z otrokovické farnosti odvolán farář Ladislav Cibulka. Na jeho místo nastoupil Vojtěch Slouka, který však byl v roce 1961 také odvolán. Duchovní správu tak na sedm let přebírají kněží z Pohořelic.

Jaro roku 1968 bylo v Otrokovicích, stejně jako v celé Československé republice jarem naděje. Po čtrnáctiměsíčním hrdinném boji otrokovických farníků s úřady²¹⁹ bylo v Gottwaldově dne 8. dubna 1968 podepsáno povolení obsadit otrokovickou farnost knězem. Na faru tak přichází dne 1. září 1968 P. Vojtěch Frélich,²²⁰ který po osmnácti letech dostal státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti.

Deset dnů před jeho příchodem, dne 21. srpna 1968, byl farníky odeslán dopis adresovaný Městskému plánovacímu a stavebnímu odboru v Gottwaldově. V dopise konstatovali, že v přípravném zastavovacím plánu obce Otrokovice není projektován nový římskokatolický kostel ani fara a že není ani s těmito objekty v budoucnu počítáno. Žádali tedy technické vedení plánovacího odboru, aby byl příslušný plán v tomto směru upraven. Dále citovali výtah z tržové smlouvy uzavřené mezi obcí Otrokovice

²¹⁹ Jde o nesmírně zajímavou kapitolu dějin otrokovické farnosti, na jejíž protagonisty můžeme být právem hrdí, ale na kterou bohužel, v této práci nezbyvá místo. Více: FRÉLICH, V., *Kronika římskokatolické farnosti v Otrokovicích*, str. 1 - 5.

²²⁰ Vojtěch Frélich – Selesián Dona Bosca, v roce 1950 internován v Oseku, po třech letech vojenské služby pracoval přes tři roky jako brigádník dolu Hlubina, více jak tři roky byl vězněn, od listopadu 1960 pracoval jako skladový dělník u P. S. Gottwaldov až do roku 1968, kdy nastoupil dne 1. 9. 1968 do Otrokovic jako kostelník s právem vykonávat duchovní správu, a od 1. 10. pak jako administrátor.

a Min. zemědělství ze dne 15. června 1940 o koupi státního dvora, kde se píše, že se kupující obec Otrokovice zavazuje k tomu, že použije koupených nemovitostí výhradně ke stavbě římskokatolického kostela a fary, jakož i k zřízení sadu a potřebných komunikací. V případě, že by se tak nestalo, vyhrazuje si prodávající strana koupit prodané nemovitosti zpět. Sdělili také, že budou působit na místní městskou radu a místní plánovací a stavební odbor tím, že předloží pro obec závaznou povolující nadaci a dotační listinu, ve které se obec již před sto lety zavázala, že bude o tyto věci pečovat a starat se o ně i v budoucnu.²²¹

Dne 5. září 1968 odpověděl útvar hlavního architekta gottwaldovské městské aglomerace, že okolnosti uvedené v dopise vychází z neúplných a nepřesných informací. Sdělil, že Otrokovice již mají schválený „Směrný územní plán z roku 1959“, kde nebyl nový kostel orgány MNV Otrokovice ani schvalujícími orgány ONV Gottwaldov navržen. Doporučil, aby představitelé církevních orgánů projednali tuto záležitost s MNV Otrokovice s tím, že by se stavba mohla eventuálně vzít v úvahu při koncepci městského územního plánu. Odvolání k tržové smlouvě prohlásil náměstek hlavního architekta Jiří Čančík za právně problematické. Podotkl také, že umístění kostela je věcí projektanta městského území, který by otázku umístění konzultoval až v případě shodného stanoviska mezi farním úřadem a MNV Otrokovice.²²²

Koncem září roku 1968 se farnost pustila alespoň do opravy kostela sv. Michaela. Už dříve byla opravena střecha a nyní došlo i na vnitřek kostela. Ideový návrh interiéru vypracoval akademický malíř František Peňáz a stavební práce vedl pan Josef Zelík z Malenovic. Z kapacitních důvodů byl prodloužen kůr o 2 m a v kostele byla instalována akumulární kamna. Opravy byly dokončeny v červnu roku 1969. Odstraněna byla rovněž zchátralá kazatelna a zazděny boční dveře. Starý oltář byl nahrazen novým obětním stolem. Upraveny byly také boční oltáře a zrekonstruováno elektrické osvětlení. Mřížové dveře u zadního vchodu byly vyměněny za pevné a zasklené. Kovové tyče, které podélně zpevňovaly kostel, byly po dohodě s odborníky demontovány. Odstranily se i pokladničky, což umožnilo nechat chrám otevřený po celý den.

Římskokatolická farnost svatého Michaela archanděla poslala dne 13. února 1969 žádost radě městského národního výboru. Farní obec žádala o přidělení a zaplánování vhodné stavební parcely v Otrokovicích na stavbu kostela, fary a ostatního charitativního zařízení, přidělení bytu pro duchovního a navrácení vypůjčeného stavebního mate-

²²¹ Složka „SNAHY O NOVÝ KOSTEL“, farní archiv.

²²² Tamtéž.

riálu. Podstatné bylo, že v žádosti uvedli projektanty těchto staveb a to: „*Význačné brněnské architekty Korvase a Fuchse, úspěšné i v zahraničí, kteří jsou nám zárukou, že tyto stavby budou ozdobou našeho města.*“²²³ Kromě toho se znovu odvolali na trhovou smlouvu z roku 1940 a zopakovali požadavek na vrácení „odebraného“ materiálu z roku 1950. Dále připomněli, že v roce 1954 opravili farní budovu svým nákladem 52 834 Kč a odpracovali 4 399 brigádnických hodin. Když bylo vše opraveno, odebral tehdejší národní výbor v roce 1961 farnímu úřadu tuto budovu a přeměnil ji na školku pro děti. Bylo podotknuto, že se tak stalo protiprávně a v úplném rozporu se zakládací nadační listinou ze dne 20. srpna 1859, kde „*se obec Otrokovice zavázala a vložila na tento dům č. 60 včetně zahrady před i za mlýnským náhonem právo požívačné pro katolické duchovní navždy.*“²²⁴

Dne 18. února 1969 byla obec Kvítkovice přifařena k Otrokovicím. Město Otrokovice mělo v těchto letech asi 13 tisíc obyvatel. Jelikož se do „kostelíčka“ vešlo „pouze“ 300 až 400 lidí. Bylo nutné sloužit čtyři mše svaté v neděli a každý den ráno a večer.²²⁵

Odpověď na žádost z 13. února přišla z MNV v Otrokovicích dne 13. března 1969 a byla stručná. Rada města souhlasila a slíbila, že požádá útvar hlavního architekta o začlenění stavby kostela do zastavovacího územního plánu města. Tento souhlas však městská rada podmínila tím, že „*nebude narušena stavební kapacita investičních záměrů v našem městě tj. výstavba bytů, školy, polikliniky a kulturního zařízení.*“²²⁶ K dalším podnětům uvedených v žádosti se však už nevyjádřila.

Dne 16. dubna 1969 skutečně Josef Baný vedoucí odboru výstavby MNV Otrokovice požádal útvar hlavního architekta gottwaldovské aglomerace o začlenění stavby kostela do směrného územního plánu města Otrokovice.

Hned na druhý den 17. dubna oslovil útvar hlavního architekta, jmenovitě arch. Mil. Podzemného, také farář Vojtěch Frélich. Šlo mu o to, celou věc připomenout a trochu ji poposunout. Mimo jiné napsal: „*Doporučili jsme našemu projektantovi ing. arch.*

²²³ Složka „SNAHY O NOVÝ KOSTEL“, farní archiv.

²²⁴ Dům č. p. 60 na otrokovickém náměstí daroval dne 29. května 1854 tehdejší občan jménem Otradský, za účelem zřízení fary obci. Jednání bylo zdouhavé a teprve za 5 let, tedy dne 20. srpna 1859 bylo ukončeno dohodou. Obec Otrokovice se po té nábožensky osamostatnila. Srov. Složka „SNAHY O NOVÝ KOSTEL“, farní archiv.

²²⁵ FRÉLICH, V., *Kronika římskokatolické farnosti v Otrokovicích*, str. 9 - 11.

²²⁶ Složka „SNAHY O NOVÝ KOSTEL“ farní archiv.

Korvasovi z Brna, aby Vás v nejbližší době navštívil a projednal s Vámi vše potřebné.“²²⁷

Akad. arch. Podzemný odpověděl dne 22. dubna, že tento požadavek je možné akceptovat, ovšem v souladu s vyjádřením MNV Otrokovice. Jinými slovy – pokud nějaký kostel vůbec bude stát, tak pouze na tom místě, které mu odbor výstavby určí. Arch. Podzemný dále zdůraznil, že architektonické řešení takto významného objektu si žádá nekonvenční přístup, proto doporučil vypsání soutěže a navrhl administrátorovi hledat podporu ve Svazu československých architektů, kteří podle jeho mínění byli obvykle pověřováni organizační i odbornou přípravou soutěží.

Dne 26. května 1969 zaslal Městský národní výbor Otrokovice farnímu úřadu odpověď ve věci „Řešení majetkových vztahů mezi církevní správou a MěstNV Otrokovic.“ Sdělil, že byl požádán zpracovatel směrného územního plánu o začlenění farního územního požadavku. Dále uvedl, že bylo již v této záležitosti jednáno na ONV v Gottwaldově za přítomnosti kanovníka Přerovského a že byly učiněny i patřičné závěry. Např., že přidělení bytu pro duchovního mimo pořadník je zcela vyloučeno, neboť by to bylo v rozporu se zákonem o hospodaření s byty. (Národní výbor totiž vedl žadatele o byt v seznamu uchazečů a podle naléhavosti jej pak zapisoval do místního pořadníku.) K otázce vypůjčeného materiálu bylo dohodnuto, že požadovanou náhradu za stavební materiál si vyřeší církevní správa s organizací, která materiál upotřebila a to buď oboustranným jednáním, nebo v civilně-právním řízení. Na dotaz ohledně právoplatnosti nadační listiny vztahující se na dům čp. 60, tedy faru, sdělil: „*S hlediska dnešního právního řádu nemá právní relevanci, neboť i když některé nadace se zachovaly až do padesátých let, rozpočtové zákony na rok 1952 zmocnily vládu, aby učinila opatření ke zrušení, zlikvidování nebo jiné úpravě zbývajících fondů účelových jmění a nadací.*“²²⁸

Kapitulní konsistoř v Olomouci si dne 9. června 1969 vyžádala informace, jak probíhají jednání ve věci „Místo pro stavbu kostela a fary“. Vojtěch Frélich odpověděl dne 19. června, že o umístění parcely kostela a ostatního zařízení rada městského národního výboru nic nesdělila, ale od členů městské stavební komise vyšla informace, že kostel bude stát „*v dřívější sousední obci Kvítkovice, dnes ovšem sloučené s Otrokovicemi*“.²²⁹ Místo se nacházelo na jižním okraji této obce, takže tvořilo již skutečný okraj města. Umístění do této lokality bylo zdůvodněno blízkostí hřbitova. Vojtěch Frélich

²²⁷ Složka „SNAHY O NOVÝ KOSTEL“, farní archiv.

²²⁸ Tamtéž.

²²⁹ Tamtéž.

dále napsal, že farnost s tímto umístěním nesouhlasí a podá radě národního výboru odvolání, poněvadž: „*Jde o budovy celospolečenského významu, patřící do občanské vybavenosti města.*“²³⁰ S politováním poznamenal, že kanovník přerovský jednal s radou MNV, ale jemu o tom nebylo nic sděleno.

Z dopisu, který zaslala farní rada MNV - odboru výstavby v Otrokovicích dne 14. prosince 1969 se dovídáme, že práce na projektu Ing. arch. Mojmíra Korvase jsou zhruba skončeny a budou předány ještě do konce roku na odbor výstavby. Budova kostela měří přibližně 20 x 45 m. Farní budova pak s učebnami a příslušenstvím 15 x 20 m (viz obr. 74).

Dne 19. ledna 1970 zástupci římskokatolických farníků v Otrokovicích zjistili při zkoumání konceptu „Návrh zadání pro řešení centra Otrokovic“, že tam není ani zmínka o stavbě kostela a fary, kterou povolil předseda ONV soudruh Karel Kodovský dne 10. dubna 1969. Žádali tímto radu MNV – odbor výstavby o zdůvodnění.

Dne 28. ledna 1970 obeslala farní rada také akad. arch. Podzemného z útvaru hlavního architekta v Gottwaldově se stejnou stížností, ale s tím rozdílem, že podle ní je tím nejvhodnějším místem pro výstavbu kostela pozemek budovy starého státního dvora. Zdůvodnila to tím, že místo splňuje zásadní požadavek investora, tj. leží ve středu obce, rovněž arch. Korvas již vypracoval vhodný projekt zapadající do uvedeného prostoru.

Z Útvaru územního plánování odpověděl dne 23. února 1970 akad. arch. Adolf Zikmund. Jako „jednoznačné“ důvody, proč nebyl kostel zařazen do programu soutěže o nové centrum, uvedl, že: „*spočívají v potřebě optimálního využití staré části Otrokovic pro bytovou výstavbu a zvláště pak pro stavby jako obchody, objekty služeb, objekty kulturní a administrativní zařízení.*“²³¹ Dále potvrdil navrhovanou situaci kostela v dosud neschválené koncepci SÚP v prostoru obce Kvítkovice s odůvodněním, že tato poloha má značné výhody vzhledem ke klidové poloze kostela a blízkosti hřbitova. Přesná situace byla vymezena osou návsi a jejím zakončením v jižní zastavěné části, tedy hostince, který je určen i s celým okolím k asanaci. Hlavní architekt GA také upozornil na to, že již před několika měsíci bylo farní radě doporučeno, aby byla zastavovací studie zpracována panem Korvasem právě na toto místo. Na závěr dodal, že program na řešení centra Otrokovic formou soutěže byl již jednoznačně a jednomyslně schválen Radou MěNV Otrokovice.

²³⁰ Složka „SNAHY O NOVÝ KOSTEL“, farní archiv.

²³¹ Tamtéž.

Dne 25. května 1970 požádala otrokovická farnost o pomoc arcibiskupskou konzistoř v Olomouci. Ta zažádala dne 27. května útvar hlavního architekta o začlenění projektu stavby nového kostela, fary a ostatního zařízení do městského stavebního plánu.

Dne 19. června 1970 zaslala farní obec dva dopisy, jeden Radě MNV v Otrokovicích a druhý Útvaru územního plánování a architektury v Gottwaldově. Oba dopisy se nesly zhruba ve stejném duchu. Jádrem dopisu, adresovaného gottwaldovské aglomeraci bylo:

„Dne 23. února 1970 jsme obdrželi od Vás informace k situování nového kostela a příslušných objektů v Otrokovicích. Zkoumali jsme Váš návrh a dospěli jsme k názoru, že je pro nás nepřijatelný. I když projektujete ve staré části Otrokovic umístění co nejvíce bytů, obchodů a služeb, máme za to, že při dobré vůli se najde místo i pro kostel. Nedovedeme si představit, proč tento krásný objekt má státi v sousední obci, v blízkosti nyní pěkně opraveného původního kostela, když jej budeme stavět i používat my, občané z Otrokovic. Na této trase jsou naprosto nevhodné dopravní podmínky, zvláště pro starší občany (od trolejbusu 10 minut pěšky, trolejbus 1x s přestupem, od Společenského domu na Bahňák do Kvítkovic 3 km). Také pro děti, docházející nebo dojíždějící do náboženských hodin z tak rozsáhlé obce na tak excentricky umístěné středisko, by bylo málo vhodné, vzhledem ke krátkým časovým možnostem mezi jiným vyučováním, protože školy na Bahňáku jsou opravdu 3 km vzdáleny. V budoucnu se náboženství dle čs. vládního ustanovení ve škole učit nemá. Máme za to, že tyto náboženské objekty patří do občanské vybavenosti města a dle toho by měly být umístěny. Zvláště tento stavební objekt, jenž opravdu zkrásní vzhled naší obce, potřebuje klidnější, ale centrické a výhodné cestovní zařazení.“²³²

Farní rada požadovala osobní setkání a vysvětlení.²³³ Jestli k setkání někdy v budoucnu došlo, to nevíme. A nemáme bohužel k dispozici ani žádnou další korespondenci.

V případě druhého dopisu adresovaného Radě MNV v Otrokovicích bylo stěžejním bodem upozornění, že farnost sv. Michaela nikdy netvořila žádnou ilegální ani protistátní skupinu. Soudruh Kodovský odkázal před časem farnost ohledně odebraného

²³² Složka „SNAHY O NOVÝ KOSTEL“, farní archiv.

²³³ Pro zajímavost - členové farní rady: Josef Růžička, Josef Kedra, Josef Vondrák, Theodor Mikulec, Antonín Čech, František Gazárek, Karel Kotásek a Josef Pospíšil. Srov. Složka „SNAHY O NOVÝ KOSTEL“, farní archiv.

materiálu k civilnímu soudu. Ale farnost jako náboženská organizace, jež kolem sebe šíří porozumění a snášenlivost uvedla, že se nebude nikdy soudit, zvláště ne se svojí městskou radou.

„Mysleli jsme, že když ne slovy, ale skutky, plníme všechny své občanské povinnosti i státní, že nás Městská rada, jak jsme již několikrát upozorňovali, bude považovat za rovnoprávné občany, jako ostatní občanské skupiny.

Žádáme městskou radu, aby pozvala naše zástupce a upozornila nás, v čem dle jejího názoru chybujeme, abychom mohli i tuto poslední překážku odstranit, aby i stavba nového kostela mohla být uskutečněna.“²³⁴

V srpnu 1970 se dovídáme od Vojtěcha Frélicha, že soutěž na urbanistickou úpravu Otrokovic skončila dne 31. července 1970. Budova kostela do nové záměrové úpravy pojata nebyla, ač o ní byla Rada městského národního výboru žádána o celý rok dříve, než byla soutěž na úpravu a přeměnu určitých městských částí vyhlášena.²³⁵ Celá anabáze skončila tím, že páter Vojtěch Frélich v červenci roku 1970 vystavil za oknem farní kanceláře jako tiché memento maketu budoucího, plánovaného kostela podle návrhu architekta Ing. Mojžíry Korvase z Kvítkovic (viz obr. 70).²³⁶

Všem bylo jasné, že ze stavby nového kostela nebude zase nic, a po celé období normalizace již nebyly podniknuty žádné snahy.

Farní život se však nezastavil. V roce 1970 byla pořízena do stávajícího kostela nová křížová cesta. Vyrobito ji slovenské Výrobní řezbářské družstvo v Rájci nad Rajčankou. Autorem originálu byl řezbář Bača, který měl udělat kopii také pro Otrokovice. Družstvo se však s panem Bačou nepohodlo, přijalo otrokovickou objednávku, tajně si křížovou cestu ofotografovalo, vyrobilo a také ji dodalo. Jedno zastavení křížové cesty stálo 2 000 Kč.

V roce 1974 začala oprava fasády farního kostela. Dva týdny se oklepávala stará omítka a dne 22. června členové místního hasičského sboru ostříkali kostel čistou vodou, aby vyplavili prach a zbylou maltu. Omítání bylo dokončeno do konce července, kromě spodní části zdi, na kterou bylo vybráno pískovcové obložení. Při rekonstrukci

²³⁴ Složka „SNAHY O NOVÝ KOSTEL“, farní archiv.

²³⁵ Tamtéž.

²³⁶ Srov. FRÉLICH, V., *Kronika římskokatolické farnosti v Otrokovicích*, str. 16.

byla do sakristie přivedena voda, neboť se doposud nosila v kýblech. Ze stupňů hlavního oltáře bylo odstraněno teracové obložení a od 12. srpna se pokládalo obložení mramorové, které pocházelo ze zrušeného kostela sv. Josefa – Dona Bosca v Ostravě, který biskup Josef Vrana, potažmo olomoucká kapitula postoupila v roce 1973 k vojenským účelům a pronajala ho armádě na 99 let.

O prázdninách roku 1975 byl obložen sokl kostela pískovcovými deskami. Kamenné plotny byly z Ostroměře a práci provedl Vilém Snášel z Chropyně. V roce 1977 byly pořízeny do kostelní věže dva nové zvony: sv. Michael 380 kg a sv. Cyril a Metoděj 230 kg. V roce 1987 se kostel dočkal nových píštalových varhan od firmy Žlutek a Kubát z Kutné Hory. Interiér byl upraven podle návrhu architekta Josefa Indry z Prostějova. V kněžišti byl umístěn nový kříž. Korpus je dílem akademického sochaře Antonína Berky.

Realizace stavby kostela v letech 1989 až 1995

„Jsme to my, kdo vytváříme své budovy - vystaveny, jsou to ony, které utvářejí nás.“

Winston Churchill

Situace v otrokovické farnosti kolem roku 1989 byla taková, že nedělní bohoslužby navštěvovalo asi 700 věřících. Tento počet lidí se v neděli rozdělil na tři mše svaté. Problém však byl o velkých svátcích. Stávalo se, že lidé stávali venku, protože uvnitř nebylo k hnutí. Nedostatečné větrání a chybějící sociální zařízení mělo za následek, že mnozí občané ze zdravotních důvodů nechodili do kostela vůbec. Obtížné bylo i podávání svatého přijímání, kdy přistupující ke stolu Páně vycházeli přes obě sakristie ven a hlavním vchodem se opět vraceli do kostela. Navíc byla na protější stěně školy jeden čas nainstalována i snímávací kamera, kterou státní orgány „vykonávaly“ dohled nad svými občany.

Rozhodnutí o stavbě nového kostela

První podnět ke stavbě kostela dala paní Marie Knapková, když někdy v září roku 1989 pronesla v hloučku po mši svaté před kostelem sv. Michaela větu: **„Nešlo by už konečně něco udělat s tím kostelem? Je tady přece dost šikovných chlapů!“**²³⁷ Pronesená slova padla na úrodnou půdu a ujala se, neboť krátce po té začal vznikat okruh věřících, kteří nad daným tématem začali přemýšlet a diskutovat.

Formu vznikající iniciativě dal otec Vojtěch Šíma, který dne 8. října 1989 svolal schůzi farní rady. Na schůzi bylo přítomno 17 farníků: Josef Růžička, Bedřich Hradil, Pavel Čech, Josef Janota, Josef Divoký, Josef Honzík, Vladislav Rochovanský, Ing. Václav Bábek, Ing. Josef Švehlík, Ladislav Matějčík, Stanislav Mikel, Pavel Černošek, Josef Vyoral, Stanislav Knapěk, Zdeněk Kvasnica, Josef Čech a Ing. Antonín Galatík. Přítomní se jednomyslně dohodli usilovat o stavbu nového kostela v Otrokovících. Byly vzpomenuty starší nerealizované projekty, zvláště ten od arch. Mojmíra Kor-

²³⁷ ŠVEHLÍK, J., *Přípravné období v Otrokovících 1989 - 93 pro výstavbu kostela* (zpracováno pro potřebu této diplomové práce, prosinec 2011).

vase z let sedmdesátých. Diskutovalo se, jak by měl nový kostel vypadat, jakou by měl mít kapacitu a kde by měl stát. Byl zvolen užší výbor, který měl řešit vzniklé problémy a přípravné práce spojené se stavbou. Jeho členy byli pan Ing. Josef Švehlík, Ing. Václav Bábek, Ing. Antonín Galatík a pan Josef Divoký. Setkání probíhalo ještě v období totality, takže veškeré konání či společenské aktivity podléhaly ohlašovací povinnosti a schvalovacímu řízení. Proto bylo dohodnuto, že všechny dohody, záměry a plány zůstanou zatím v utajení.

Představební jednání

Dne 10. října zaslal páter Vojtěch Šíma dopis arcibiskupovi Mons. Františku Vaňákovi, ve kterém mu vylíčil situaci v Otrokovicích a poprosil ho, aby zahájil potřebná jednání se státními orgány. Arcibiskup dopisem ze dne 30. října tuto myšlenku podpořil a odeslal na Ministerstvo kultury ČSSR dopis se žádostí o sdělení jejich stanoviska. Události dalších dnů však způsobily, že vyjádření ministerstva už nebylo potřeba.

Mezitím farníci změnili taktiku a na přelomu října a listopadu se otec Vojtěch s panem Švehlíkem ohlásili před schůzí MěNV v kanceláři místopředsedy Zdeňka Štykara s požadavkem na projednání dislokace objektu nového kostela do právě zpracovávané urbanistické studie Otrokovice - Střed. Záměrem bylo, aby útvar hlavního architekta (ÚHA) zakomponoval budoucí místo pro kostel do urbanistické studie středu města a pak po jejím schválení národním výborem by se tento materiál stal závazným dokumentem pro budoucí vývoj a zástavbu města. Odpověď místopředsedy Štykara byla sice rozpačitá, ale nadějná ve smyslu, že by to šlo za předpokladu zpracování a předložení písemných podkladů, s následným projednáním na schůzi národního výboru.²³⁸ Tím se daly věci do pohybu. Nyní bylo potřeba zesílit tlak na správní orgány a urychleně připravovat všechny podklady k vyřizování.

Po „sametové revoluci“ dne 17. prosince bylo ustaveno Občanské fórum křesťanů v Otrokovicích (OFK), které si dalo do vínku prosazení a splnění celkem sedmi požadavků. Mezi jinými i náhradu za stavební materiál, který byl neoprávněně použit na stavbu kravína a jiných objektů v padesátých letech a přidělení vhodného pozemku na stavbu kostela v centru města.

²³⁸ Podotkněme, že okresní církevní tajemník byl zásadně proti stavbě nového kostela a doporučil pouze zvětšení oken, aby v kostele bylo více vzduchu. ČECHOVÁ, M., *Kronika římskokatolické farnosti v Otrokovicích*, str. 98.

Dne 2. ledna 1990 se opět sešla na faře schůzka přípravného výboru pro stavbu kostela. Diskutovalo se především o volbě nejvhodnějšího místa a kapacitě nového kostela. Byl navržen prostor v okolí současné farní budovy z důvodu připravované asanace budov na tomto místě a skutečností, že střed města má být nově celkově řešen, jak požadovalo OFK.²³⁹

Další schůzka přípravného výboru se konala 15. ledna. Bylo přítomno asi 30 farníků. Ing. Švehlík informoval o průběhu schvalovacího jednání. Na schůzi došlo k vytýčení základních parametrů: kostel pro 250 míst k sezení a 300 míst k stání, dvě učebny pro 30 a 20 posluchačů, šatny, WC, kancelář fary s malou čekárnou, archivem, knihovnou, společenskou místností, jídelnou, samostatným svobodárenským ubytováním pro 4 osoby s příslušenstvím pro provoz kuchyně a centrálním vytápěním. Otec Vojtěch Šíma položil také otázku patrocina. Bylo navrženo zasvěcení sv. Vojtěchu nebo sv. Anežce.

Dne 21. ledna 1990 se ve farnosti uskutečnila anketa „Komu zasvětime nový kostel?“ Zúčastnilo se jí 404 věřících. Na prvním místě se umístil s 203 hlasy sv. Vojtěch před sv. Anežkou, která získala 167 hlasů.²⁴⁰ V únoru byly zahájeny sbírky na stavbu nového kostela a první sbírka vynesla 30 160 Kč.

Na významném a rozhodujícím jednání zástupců MěNV Otrokovice, ONV Zlín a farním výborem pro stavbu kostela, které se konalo dne 26. února 1990,²⁴¹ bylo potvrzeno umístění budoucího areálu kostela v „dožívající jihovýchodní části zbytku přestavovaného otrokovického náměstí – severně od pekárny až po nově restaurovanou vinárnu.“²⁴² Bylo navrženo projektově připravit a odsouhlasit náhradní příjezd do stávajících

²³⁹ Přestavba města Otrokovice – střed byla rozdělena do pěti samostatných etap. První byla zahájena v roce 1972, řídila se schválenou urbanistickou studií a financoval ji státní fond. Do roku 1988 byly dokončeny celkem tři etapy a pro další dvě se zajišťovaly výkupy pozemků a nemovitostí. Stagnace bytového hospodářství se projevovala nedostatkem bytů za vykoupené nemovitosti, chyběly finanční prostředky na zahájení 4. a 5. etapy, nebyla zajištěna stavební připravenost a nebyl ani dostatek stavebních kapacit. Celá horní polovina otrokovického náměstí zůstala stát na půli cesty. Některé nemovitosti byly již vykoupěny do vlastnictví státu, některé však zůstaly ve vlastnictví soukromém. Další přestavba náměstí se mohla za dané situace zajišťovat pouze za předpokladu přehodnocení a redukce panelové zástavby podle tehdejší urbanistické studie. ŠVEHLÍK, J., *Přípravné období v Otrokovicích 1989 - 93 pro výstavbu kostela*, 2011.

²⁴⁰ Důvodem pro toto rozhodnutí bylo, jak uvedl Zdeněk Kvasnica, právě probíhající Desetiletí duchovní obnovy k miléniu sv. Vojtěcha v roce 1997. Paní Marie Čechová k této věci uvedla, že jméno „otec Vojtěch“ se v Otrokovicích již stává tradicí. Srov. ČECHOVÁ, M., *Kronika římskokatolické farnosti v Otrokovicích*, str. 100.

²⁴¹ Účastníci jednání: Zástupci MěNV: místopředseda Zdeněk Štykar, vedoucí odboru výstavby Josef Baný. Za ONV Zlín: místopředseda František Řezníček; UHA – Ing. Arch. Havliš; OFK Otrokovice: Páter Vojtěch Šíma, Ing. Josef Švehlík, Josef Čech, Ing. Jiří Stodůlka, Jiří Lindner, Ing. Antonín Galatík, Jindřich Zouhar a Tomáš Květák. Soukromé materiály a dokumentace Ing. J. Švehlíka.

²⁴² KORVAS, M., *Kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích „ZADÁNÍ“*, Říjen 1990, farní archiv.

provozoven OPS, pekárny a drogérie v termínu do 30. května 1990, dořešit majetko-právně výkupy nemovitostí pana Jana Čambaly a pana Jiřího Kadlece v termínu do 30. října 1990, do měsíce projednat s panem Hložkem návrh přeložky panelové vozovky a okamžitě dopracovat urbanistické studie území Otrokovic ve vztahu k realizaci zamýšleného záměru.²⁴³

Další společné jednání všech dotčených stran se uskutečnilo dne 22. března 1990. Bez výjimky byla potvrzena lokalita a navíc dohodnuto staveniště rozšířit o jeho jižní část, kde se vyskytovaly terénní nerovnosti a meandry ještě z dob neregulované Dřevnice. Tento krok znamenal v průběhu vlastní realizace obrovskou pomoc při ukládání suti a přebytečné zeminy. Dále byl investor vyzván k vypracování a předložení výkresové dokumentace formou soutěže do 15. června 1990.

Významnou událostí naší církve, ale také celého národa byla vůbec první historická návštěva papeže Jana Pavla II. Konala se ve dnech 21. a 22. dubna roku 1990 na Velehradě. V souběhu událostí měla tak otrokovická farnost mimořádné štěstí, když při pontifikální mši svaté posvětil dne 22. dubna Jan Pavel II. mezi jinými i základní kámen budoucího farního kostela. Kámen z černého syenitu zajistil Josef Švehlík, opracovalo kamenictví ve Starém Městě a textem jej opatřil zdarma Josef Hoza ze Zlína.

Dalším krokem bylo zadání soutěže o ideový návrh. Farní výbor vyspecifikoval základní parametry a předal je dne 15. dubna roku 1990 šesti kvalifikovaným architektům, kteří se přihlásili do soutěže. Pouze čtyři z nich však splnili stanovené podmínky a časovou lhůtu pro odevzdání. Z nichž se nakonec do nejužšího výběru dostaly pouze dva návrhy.

V květnu už bylo zřejmé, že nebudou splněny vytýčené úkoly z 26. února 1990, jejichž garantem měl být městský národní výbor. Důvodem byla jeho neschopnost zajistit finanční prostředky na soudní odhad a výkup nemovitostí p. Čambaly a p. Kadlece. Tím byl ovšem narušen předběžný harmonogram, který předpokládal začátek demolice v průběhu zimního období a přípravu staveniště pro zahájení prací v I. polovině roku 1991. Následně bylo na jednání zástupců MěNV a OFK dne 11. května 1990 kriticky poukázáno na to, že nebylo při jednání o výběru stanoviště upozorněno za strany MěNV na probíhající rekonstrukce v objektu bývalého obchodu a části domu p. Kadlece, kde se chystal provoz budoucí vinárny. Tato rušivá skutečnost mohla mít za následek odročení celého záměru výstavby, proto OFK navrhlo variantu umístění kostela do prostoru za-

²⁴³ ŠVEHLÍK, J., *Záznam ze společného jednání*, složka „Představební jednání – nový kostel“, farní archiv.

hrady v objektu bývalé mateřské školky a na parcele p. Vychodila, v jižní části dnešního náměstí 3. května. Zde již byly pozemky vykoupeny a stavba mohla začít okamžitě. Šlo tedy o výměnu poloh obou stanovišť, kostela a budovy NV. Předseda MěNV p. Ing. Kubíček navrhol ještě jiné místo, a to na severní straně náměstí, kde dříve stála restaurace „U Fárka“, čímž by se podle něj, celé náměstí uzavřelo. Na tomto místě byl již dříve uvažován také bazén, což se však rovněž ukázalo jako nevhodné. Ing. Švehlík v debatě upozornil na minulé zkušenosti s výstavbou v blízké oblasti, kde se vyskytují tekuté písky, a stavba by tak byla velmi obtížná.²⁴⁴

Nakonec zůstalo u místa za stávající farou, a to jak z důvodu estetického, tak i technického. Výškové převýšení terénu umožňovalo projektantovi ideálně zpracovat kompozici dvou samostatných podlaží: suterénu s učebnami, společenským sálem, dílnou, soc. zařízením, sklady, garáží a volně otevřeným prostorem pro letní zázemí. V přízemí pak umístění hlavní lodi kostela s krytým průchodem na faru. Otevřená jižní expozice s předpokladem následné parkové úpravy nabízela nezacloněný pohled na téměř nejvyšším místě otrokovického náměstí. Místo samo je pak průsečíkem hlavních pohledů od přístupových směrů do správního, řídicího a kulturního centra obce a podstatně zakrývá pohled na šedivé pozadí paneláků. Dnes už kostel tvoří důstojnou dominantu města viditelnou všemi návštěvníky přijíždějících z jihu (viz obr. 87).

Dne 8. června proběhla uzávěrka soutěže o ideový návrh kostela sv. Vojtěcha. Vzhledem k tomu, že doba na zpracování návrhů byla od 15. března do 8. června 1990 velice krátká a vezmeme-li v úvahu i fakt, že architektům nebylo v naší vlasti umožněno po celých 40. let svobodně rozvíjet sakrální umění, neměli dostatek zkušeností na tomto poli. Z této soutěže se nám zachoval pouze jeden návrh od Ing. arch. Pavla Hanulíka z Otrokovic (viz obr. 72). Pravděpodobně zůstal ve hře i starší plán Mojmíra Korvase z roku 1970. Všechny ostatní plány byly vráceny tvůrcům.

Nicméně po této neúspěšné soutěži došlo k osobnímu setkání s Mojmírem Korvasem, rodákem s Kvítkovic, který nabídku na vypracování ideového návrhu přijal. Při rozhovoru si pak také vzpomněl na léta společného vězení s bývalým otrokovickým farářem Josefem Kunickým.²⁴⁵ Společně si pak oba umínili, že pokud se u nás politická

²⁴⁴ GALATÍK, A., *Zápis z jednání na MěNV v Otrokovicích dne 11. 5. 1990*, soukromé materiály a dokumentace Ing. J. Švehlíka.

²⁴⁵ Na tuto událost upomíná malé kulaté okno s mříží ve tvaru kříže, které je umístěno vysoko ve výklenku za čelní pilířovou stěnou, nad plastikou sv. Vojtěcha v presbytáři kostela. Srov. GALATÍK, A., „Okénko z vězení,“ in: *Farní občasník - Zpravodaj farního společenství v Otrokovicích*, 28. 10. 2007.

situace změní a oni se dostanou na svobodu, postaví v Otrokovicích nový kostel.²⁴⁶ Na tomto místě je také možno podotknout, že pan Ing. Korvas všechny návrhy kostela vypracoval bez nároku na honorář a podle slov otce Vojtěcha Šímy pokládal si za velkou čest, že může na tomto Božím díle spolupracovat.

V říjnu 1990 zpracoval Ing. Mojmír Korvas pro investora – římskokatolickou obec v Otrokovicích tzv. „ZADÁNÍ“ tj. dokument, ve kterém byly stručně popsány rozhodující aspekty urbanisticko-dispozičních řešení, jako je umístění stavby, základní technické parametry, předpokládaný časový průběh výstavby a způsob financování. Dokument předala farní obec odboru výstavby s žádostí o vydání územního rozhodnutí, jakož i dalším zainteresovaným institucím k seznámení a fundované přípravě pro další jednání.

Dne 11. prosince 1990 reagoval vedoucí odboru výstavby Ing. Zdeněk Obdržálek negativně na žádost o vydání územního rozhodnutí s tím, že je třeba uvést do souladu textovou část zadání s nově zpracovanou grafickou částí, doplnit řešení komunikačního napojení pekárny, skladu Drogerie a Obnovy Zlín, doložit oprávnění projektanta k projektové činnosti, doplnit geodetické podklady a příslušná vyjádření k zadání. V prvním roce příprav bylo při sbírkách a z darů získáno 340 000 Kč.

Na počátku roku 1991 probíhala jednání především s dotčenými účastníky plánované stavby. Tím, že byla stavba kostela situována na náměstí s následným vybudováním klidové zóny v této jižní části, bylo potřeba tomuto záměru podřídit i další skutečnosti: zrušit příjezdové komunikace do organizací Obnova a Drogerie a nově vybudovat příjezdové komunikace po stávajícím náhonu bývalého mlýna, z východní strany společného nádvoří. Investorem této akce bylo město Otrokovice a předpokládaný termín zahájení stavby byl 2. pololetí 1992.²⁴⁷

V březnu 1991 požádal Vojtěch Šíma Městský úřad v Otrokovicích na základě zákona č. 403/1990 Sb. „O zmírnění následků některých majetkových křivd“ o vydání těchto nemovitostí, respektive o vyrovnání za již zastavené pozemky formou finanční náhrady, nebo výměnou za pozemky uvažované na stavbu kostela.²⁴⁸

²⁴⁶ GALATÍK, A., „Okénko z vězení,“ in: *Farní občasník - Zpravodaj farního společenství v Otrokovicích*, 28. 10. 2007.

²⁴⁷ ZÁPIS z jednání ve věci komunikačního napojení provozoven Obnova s. p. Zlín – provozovna 170 Otrokovice a skladu Drogerie v Otrokovicích ze dne 15. 3. 1991, soukromé materiály a dokumentace Ing. J. Švehlíka.

²⁴⁸ Také Státní plemenářský podnik Tlumačov uzavřel s farním úřadem dne 30. 8. 1991 předběžnou dohodu o provedení sdružené náhradní rekultivace za zábor zemědělské půdy. „ROZHODNUTÍ“ ze dne 30. 8. 1991, in: složka „Představební jednání – nový kostel“, farní archiv.

Během května vypracoval svou studii kostela sv. Vojtěcha také zlínský ing. arch. Josef Taťák (viz obr. 75) Jeho studie byla situovaná do již výše zmíněného prostoru zahrady v objektu bývalé mateřské školky a na parcele p. Vychodila, situované v horní části jižní poloviny náměstí 3. května vpravo z Hložkovy ulice (viz obr. 76).

Dne 17. června podal Farní úřad v Otrokovicích návrh na vydání rozhodnutí o umístění stavby „Kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích“. Uvedeným dnem bylo zahájeno územní řízení, které dne 3. září 1991 Městský úřad, potažmo odbor výstavby a životního prostředí v Otrokovicích za splnění určitých podmínek přijal.²⁴⁹

Dne 19. září 1991 vypracovalo Středisko Geodézie ve Zlíně geometrický plán, který zahrnoval pozemky, které měly být zabráný pro stavbu kostela. Na schůzi Městského úřadu v Otrokovicích, konané dne 30. září 1991 pak došlo k dohodě mezi Římskokatolickým farním úřadem a městem Otrokovice o výměně pozemků mezi oběma subjekty. Jednalo se o pozemky, které byly původně ve vlastnictví církve v lokalitě Nivy v Kvítkovicích, které však díky neexistenci restitučního zákona patřily městu Otrokovice, o celkové ploše 7 778 m² a o pozemky města zabrané pro stavbu kostela s celkovou výměrou 4 149 m². Za výkupy právě zmíněných pozemků a nemovitostí zaplatilo město Otrokovice 670 770 Kč. Město Otrokovice se rovněž zavázalo poskytnout farnímu úřadu v roce 1993 jako náhradu za odstoupení od nároků vyplývajících z případného schválení restitučního zákona dotaci na výstavbu kostela ve výši 30 000 Kč.²⁵⁰

V průběhu října 1991 přišel na farní úřad ideový návrh farního kostela od Ing. arch. Tomáše Černouška z Olomouce (viz obr. 79), ale farníkům se nelíbil stejně jako návrh pana Taťáka, takže zůstalo u návrhu Josefa Korvase.

Na schůzce výboru pro stavbu kostela v Otrokovicích konané dne 20. října 1991 bylo rozhodnuto, že projekt kostela sv. Vojtěcha by měl v celkové dispozici odpovídat návrhu, který předložil arch. Mojmír Korvas, tj. spojení kostela s náměstím průchodným ochozem v úrovni chrámové lodi s bezbariérovým přístupem a věží situovanou samostatně vlevo od kostela při pohledu z jihu, čelní stěnou, která je od jihu řešena architektonicky „pohledným“ způsobem, chrámovou lodí s půdorysem obdélníku (širší strana západ – východ), oltářem na severní straně a umístěním sedadel v přibližně půlkruho-

²⁴⁹ Mezi deseti stanovenými podmínkami bylo např. napojení inženýrských sítí, přeložení plynu, majetkoprávní vypořádání, atd. OBDRŽÁLEK, Z., *Územní rozhodnutí č. 16/9*, 3. 9. 1991, in: složka „Představební jednání – nový kostel“, farní archiv.

²⁵⁰ Výběr ze ZÁPISU z jednání 30. 9. 1991 na MÚ v Otrokovicích, Důvodové zprávy a „DOHODOU“ uzavřenou mezi městem a Římskokatolickým farním úřadem Otrokovice. Soukromé materiály a dokumentace Ing. J. Švehlíka.

vém rozložení. Návrh se vyznačoval jednoduchou konstrukcí. Kapacita lodi měla činit cca 200 sedících a 300 stojících účastníků, s volným průchodem k oltáři a s možností umístění až 850 lidí. Vnitřní prostor byl již řešený podle doporučení II. vatikánského sněmu, opatřený odděleným prostorem pro malé děti s výhledem na oltář, hovorňou, zpovědnicí a kaplí. V suterénu se měla nacházet provozní místnosti, učebny a hygienická zařízení. Návrh podle těchto závěrů vypracoval Ing. Josef Švehlík a kontaktoval arch. Mojžíra Korvase s žádostí o vypracování definitivního návrhu.²⁵¹

Projekt přestavby a rozšíření kostela sv. Michaela

I když bylo s přípravami se stavbou kostela sv. Vojtěcha vykonáno už kus poctivé práce, přece se stále některým farníkům vkrádala do mysli pochybnost o zdaru celého podniku. Věci nepřispíval ani fakt, že dosud nebyly uspokojivě vyřešeny majetkoprávní vztahy. Rovněž obava z návratu dřívějších pořádků a konec konců i finanční situace daly vzniknout myšlence - svým způsobem nejjednodušší a nejlacinější – přestavět kostel sv. Michaela. Tuto možnost prosazoval především Ing. Švehlík. Proto už na sklonku roku 1989, přesně 5. prosince, oslovil jménem celé farnosti pana Mojžíra Korvase. Nutno říci, že v té době se teprve hledaly možnosti a cesty, navíc to byla zcela legitimní a vůbec první myšlenka, jak celou situaci řešit.

V zimě roku 1991 se zdálo, že situace kolem kostela stojí na mrtvém bodě, proto Ing. Švehlík s podporou pana Korvase znovu oživil myšlenku přestavět a rozšířit starý kostel sv. Michaela. Architekt Korvas vypracoval v prosinci 1991 ideový návrh „RE-KONSTRUKCE KOSTELA sv. MICHAELA OTROKOVICE“ (viz obr. 81).²⁵² Na ten popud byli svoláni „muži farnosti“, aby se k této otázce vyjádřili a učinili konečné rozhodnutí. Při hlasování zvedla většina ruce pro přestavbu a rozšíření stávajícího kostela. S přestavbou ovšem nesouhlasili všichni a mezi těmi, kdo nesouhlasili, byl také otec Vojtěch Šíma, který po několika bezesných nocích svolal novou schůzi na 30. prosince 1991. Na schůzi otec Vojtěch uvedl argumenty, proč nesouhlasí, a náhled na celou situ-

²⁵¹ GALATÍK, A., Zápis ze schůzky výboru pro stavbu kostela v Otrokovicích dne 20. 10. 1991, soukromé materiály a dokumentace Ing. J. Švehlíka.

²⁵² Mojžíra Korvas vycházel při tvorbě tohoto ideového návrhu z již velmi precizně promyšlené a kvalitně vyvedené studie Ing. Josefa Švehlíka.

aci změnil, takže při novém hlasování bylo definitivně rozhodnuto, že se bude i nadále pokračovat v úsilí o stavbu nového kostela.²⁵³

Projektová příprava stavby kostela sv. Vojtěcha

Během ledna roku 1992 vypracoval architekt Mojmir Korvas svoji studii na „KOSTEL OTROKOVICE“. Jednalo se o variantu kostela bez věže, kdy věž jako součást fary byla v podstatě jakousi samostatnou vstupní branou do celého areálu (viz obr. 82).

Dne 18. února 1992 posuzovala tento návrh umělecká komise olomouckého arcibiskupství. Její členové však studii připomínkovali a doporučili zpracovat maketu kostela a tak bylo schválení odloženo.

Ing. Mojmir Korvas podle připomínek přepracoval a zhotovil maketu kostela tentokrát už s hranolovou věží umístěnou ve středu hlavní lodi (viz obr. 83). Model byl poprvé vystaven v kostele dne 15. března, „*kde jej farníci ze všech stran zvědavě prohlíželi a těšili se, až se z modelu stane realita.*“²⁵⁴

Dne 23. dubna 1992 se v Olomouci uskutečnilo další kolo schvalování studie ideového návrhu. Zasedání arcidiecézní umělecké komise se zúčastnil i Vojtěch Šíma. Předseda komise pan Ing. arch. Tomáš Černoušek se vyslovil v tom smyslu, že by měl být otrokovický kostel umístěn v jiné lokalitě a celá studie by se měla přepracovat. Vůči tomu se však Vojtěch Šíma tvrdě ohradil, „*že přece nelze od zeleného stolu rozhodovat o umístění stavby,*“²⁵⁵ vyzdvihl dosavadní vynaložené úsilí a pohrozil odstoupením od stavby. Do takto vyhocené situace vstoupil člen komise Ing. Josef Indra, znalý otrokovické situace a celé jednání zvrátil tak, že se nakonec navrhovanou studií podařilo odsouhlasit.²⁵⁶

Vypracováním projektu stavby kostela pověřila farní obec firmu S-PROJEKT Zlín a. s. Vedoucím ateliéru byl Ing. arch. Pavel Hanulík a hlavní projektant Ing. Libor Hejný. Projekt byl vypracován během června roku 1992 a v dalších měsících ho postupně schvalovali veřejnoprávní orgány a dotčené organizace.

²⁵³ Srov. ČECHOVÁ, M., *Kronika římskokatolické farnosti v Otrokovících*, str. 107.

²⁵⁴ Tamtéž, str. 109.

²⁵⁵ Více: ČECHOVÁ, M., *Kronika římskokatolické farnosti v Otrokovících*, str. 110.

²⁵⁶ Tamtéž.

Dne 17. srpna 1992 podal farní úřad žádost o odkoupení pozemků pro stavbu kostela na městské zastupitelstvo. Rada města žádost schválila dne 29. září 1992. Město prodalo farnímu úřadu pozemky o rozloze cca 3 163 m² za cenu 25 304 Kč. Bohužel se však nepodařilo vykoupit pozemky Jiřího Kadlece, který neustále zvyšoval své požadavky,²⁵⁷ až došla farníkům trpělivost a celou stavbu raději posunuly o tři metry východním směrem a o jeden metr severním směrem.

Nadšení a chuť farníků stavět nový kostel byla na podzim roku 1992 už tak silná, že dne 17. října se třicítka mužů pustila do čištění budoucího staveniště. Kácely se první stromy, bouraly se staré kůlny. Teprve za čtyři dny poté, dne 21. října bylo MÚ Otrokovice oznámeno zahájení řízení – povolení odstranění stavby.

Od toho dne se už nepřestalo na vytýčeném pozemku budoucího kostela pracovat, takže do konce roku bylo staveniště připraveno. Na sbírkách a darech bylo v roce 1992 vybráno 550 832 Kč.

Otec Vojtěch Šíma zažádal dne 15. února 1993 odbor výstavby při MÚ Otrokovice o zahájení stavebního řízení a vydání povolení k výstavbě objektů kostela a fary. Přístavba fary, resp. její nadstavba, však ještě nabyla do tohoto územního řízení pojata.

Farní úřad dne 12. března 1993 žádal o změnu územního rozhodnutí ze dne 3. září 1991 na stavbu Kostela sv. Vojtěcha. Změna spočívala ve vynětí pozemků pana Kadlece a přidání pozemků v jižní parkové části. Městský úřad Otrokovice tuto změnu povolil dne 2. dubna 1993.

Dne 15. dubna stavební úřad při Městském úřadu Otrokovice oznámil zahájení stavebního řízení a dne 19. dubna 1993 toto stavební povolení také vydal. Povolení se vztahovalo i na rekonstrukci fary, ačkoliv určité aspekty bylo nutné dořešit samostatným projektem farní budovy. Stavba kostela měla být dokončena nejpozději do listopadu 1994 stavebním nákladem 19 021 000 Kč.

Pro stavbu kostela sv. Vojtěcha byla vybrána, po velmi dobré zkušenosti z jiných staveb, stavební firma SOPOS z Dubu nad Moravou, jejímž majitelem byl pan Vítězslav Křesina. Zajišťovala dodavatelskou činnost a prováděla odborné práce. Sta-

²⁵⁷ Jiří Kadlec podmiňoval prodej nemovitostí za předpokladu splnění těchto podmínek za strany Města Otrokovice: Přidělení náhradního bytu 2+1s balkónem v Otrokovicích; přidělení bytu 3+1, dále byt 1+1, přidělení dvou pozemků, za účelem výstavby dvou garáží, přidělení pozemků do dočasného užívání o výměře do 400 m² za účelem zřízení zahrádky. Na náklady farního úřadu požadoval bezplatné zavedení plynové přípojky do domu, který nebyl předmětem prodeje, včetně vybudování dělící zidky mezi staveništěm a svými pozemky. Návrh smlouvy mezi Jiřím Kadlecem, Janou Kadlecovou, Janem Gabryšem a Městem Otrokovice. Soukromé materiály a dokumentace Ing. Josefa Švehlíka.

vební dozor měl na starosti Ing. Josef Zelík, Zbyněk Domanský a Josef Vyoral, který byl pověřen vedením, koordinací brigádnických prací a zajišťováním materiálů.

Vojtěch Šíma vyhlásil „hodinu modliteb za zdar díla“. Denně mohou přicházet od 17 do 18 hodin ti, kteří nemohou pracovat. Každou druhou neděli v měsíci se konají sbírky, které spolu s dary převyšují někdy i 100 000 Kč.

Zahájení stavby kostela

Na svátek svatého Vojtěcha dne 23. dubna 1993 ve 20 hodin, po slavnostní mši svaté, zahájil otec Vojtěch Šíma spolu s panem Vyoralem a s dalšími zástupci farnosti symbolicky stavbu nového kostela slavnostním výkopem části budoucího základu v místech presbytáře.²⁵⁸

V pondělí 26. dubna provedly dva buldozery skrývku orné půdy a během dne vyrovnaly plochu celého staveniště. Následně začalo hloubení a betonování základů. Ty byly hotovy během prvního měsíce, stejně jako kanalizace v suterénu kostela, betonáž podlahy, obvodové zdivo a zaarmování stropu suterénu.

V dalším měsíci stavby se již započalo s výstavbou vlastní chrámové lodi. Velmi rychle vzrostlo obvodové zdivo, schody ze suterénu a čtyři sloupy podpírající kůr.

Dne 11. června 1993 se konalo slavnostní uložení základního kamene, který byl posvěcen před třemi lety Janem Pavlem II. na Velehradě. Po slavnostní koncebrované mši svaté byl v průvodu přenesen na staveniště k hlavnímu vchodu, kde jej přizdil arcibiskup Jan Graubner do připraveného výklenku.

Do konce měsíce června bylo dokončeno obvodové zdivo, betonový věnec a oblouky nad hlavním vchodem. V srpnu dokončili zedníci vyzdívání obou štítových zdí. Dne 18. srpna pracovníci firmy Montáže Přerov pomocí velkého jeřábu vyzvedli svařený, natřený a 8 tun těžký ocelový nosník a usadili ho na nosné zdi. Během dalšího týdne pracovníci fy SOPOS pod vedením pana Luňáčka, spolu s brigádníky, upevnili pomocí jeřábu k tomuto nosníku deset lepených střešních vazníků a usadili je na boční nosné

²⁵⁸ Historie stavby kostela je dobře zdokumentována na webových stránkách římskokatolické farnosti sv. Vojtěcha – Otrokovice: <http://farnost.otrokovice.cz>. Kapitoly týkající se stavby kostela čerpají především ze zápočtové práce napsané na Katedře církevních dějin a dějin křesťanského umění CMTF UP v Olomouci: NEUBERGOVÁ, A., *Kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích*, a z dokumentu: KVASNICA, Z., *Kronika stavby kostela*.

zdi. V kostele bylo postaveno prostorové lešení a tesaři začali montovat příčné trámy mezi vazníky. Do jednotlivých polí přišly izolační tabule z polystyrénu a tesaři natloukli na střechní desky. Hned za nimi brigádníci přibíjeli lepenku. Střechní dokončili položením měděného plechu klempíři z Otrokovic (Jaroslav Valenta a syn). Paralelně pokračovala dostavba věže a betonáž podesty před kostelem. Do konce roku se podařilo dokončit omítání suterénu, vystavět oltářní stupně a zabetonovat podlahu v chrámové lodi. Za 14 měsíců od první brigády, na konci roku 1993, stála už téměř hotová hrubá stavba kostela, kde brigádníci odpracovali více než 20 000 hodin dobrovolné práce.

V lednu a únoru 1994 byla položena dlažba na záchodech v suterénu, dokončeno betonování podlah, včetně uložení rozvodů elektrického vytápění lavic. V březnu byla vybudována garáž a během května zedníci ukončili vnitřní omítky. V červnu a červenci pracovníci Jihomoravských dřevařských závodů z Otrokovic obložili strop dubovými palubkami. Dobetonovala se celá plocha podesty před hlavním vchodem a vápnem se vylíčili vnitřní zdi kostela. V sobotu 9. července bylo rozebráno a znovu lešenáři postaveno lešení, tentokrát zvenku po obvodu celého kostela na vnější omítky. Mezi tím elektrikáři zapojovali stovky drátů. Poslední akcí v červenci bylo vytažení a upevnění šestimetrového titanového kříže na věž kostela.

V srpnu byla kamionem přivezena z italské Verony mramorová dlažba. Zakrývaly se rámy oken, měděné okapy a části střechní folie z PVC. Instalovaly se hromosvody a v suterénu topenáři instalovali ústřední topení. Od pondělí od 22. srpna do 7. září se dělaly hrubé omítky. Současně s vnějšími omítkami pokládali pracovníci fy SAS Zlín mramorovou dlažbu v lodi a na schodech kostela.

Dne 19. září 1994 začala další etapa výstavby. Začaly se bagrovat základy pro přístavbu farní budovy. V dalších dnech byly vybetonovány základy, položeny drenážní trubky a odpadové roury. Do konce měsíce zedníci postavili obvodové zdi.

V říjnu byly dokončeny venkovní omítky a nátěry. Kostelní věž byla opatřena žaluziemi a následně se provedla demontáž lešení. V kostele osadili stolaři 17 dveřních zárubní dubovými dveřmi. Zároveň s nimi kameníci z Kroměříže pracovali na vyvýšeném kněžišti, které obložili mramorem. Započaly úklidové práce. Během měsíce října a listopadu provedli a dokončili zedníci fy SAS Zlín vyzdívání, betonáž a schodiště sklepů v přístavbě fary.

Prioritou v prosinci bylo dokončení prostoru kněžiště, kde byl původní termín dokončení stanoven do konce října. V prvním prosincovém týdnu přivezli kameníci

z Kroměříže pískovcové díly na obložení oltáře a červenou žulu na svatostánek, ale nedovedli si poradit s výrobou betonového jádra oltáře včetně barevného tónování betonu na jeho spodní části. Pro navržený tvar totiž neexistovaly žádné odpovídající moduly. Situaci vyřešili sami otrokovičtí brigádníci zhotovením potřebné formy jádra ze dřeva (bednění) a podle receptury pana Vyoralu přibarvili beton a výsledek byl vynikající. Kameníci pak toto jádro obložili pískovcovými díly.

V předvánočním čase zbývalo ještě zapojit poslední světla a udělat velký úklid, neboť svátky vánoční farnost slavila za veliké účasti již v novém kostele. Do konce roku 1994 bylo odpracováno 40 000 brigádnických hodin, prostavělo se 11 milionů korun, hrazených převážně s darů a sbírek věřících s dluhem pouhých 2 miliony korun.

Dokončení stavby kostela

Během prvních tří měsíců roku 1995, které ještě zbývaly do termínu posvěcení kostela, se udělalo velké množství práce. Byl dokončen oltář a celý prostor kolem. Obětní stůl a jeho čelní stěny byly obloženy pískovcem. Proběhla montáž svatostánku a stavba ambonu. V presbytáři byla položena mramorová dlažba. Bylo dokončeno zábradlí na kůru, obložení zpovědních místností, zasklení oken, zapojení světel a mnoho jiných drobných prací. Venku se provedly terénní úpravy, aby byl zajištěn bezpečný přístup do kostela. V březnu přišly z Kamenického Šenova čtyři velké lustry za 150 000 Kč. Muselo se znovu postavit lešení, aby mohly být zavěšeny. Pracovníci fy Vojtěcha Pecky z Prahy instalovali v kostele rozhlas. Na čelní zeď byl upevněn dubový kříž, který zhotovil Josef Divoký otec a Josef Divoký syn. Vyřezávaný korpus z dubového dřeva darovali farníci z Rymic. Posledním úkolem, který připadl otrokovickým ženám, bylo umýt a naleštit celý kostel od kůru až po suterén.

Posvěcení a kolaudace kostela

Slavnost posvěcení nového kostela proběhla 1. dubna 1995. Zúčastnilo se jí na dva tisíce lidí, z nichž se mnozí do kostela ani nedostali. Světitelem byl olomoucký arcibiskup Jan Graubner, který po promluvě uložil do oltáře ostatky svatých Vojtěcha a Klimenta. Potom pomazal olejem oltář, stejně jako zdi kostela v místech, kde jsou umístěny mramorové destičky s křížkem.

Další měsíce po slavnosti svěcení probíhaly ještě plně v pracovním duchu (viz obr. 88). V květnu a červnu byl vybudován spojovací tunel mezi kostelem a farou. V červenci a srpnu se prováděly omítky z vnější strany suterénu, v září byla položena dlažba před kostelem a v říjnu podél suterénu. V listopadu došlo na montáže okrasných mříží a lepení podlahovin rovněž v suterénu. V témže měsíci byla provedena i montáž elektrického otevírání oken světlíku v chrámové lodi a byly dodány lavice, které navrhl Ing. arch. Josef Indra z Prostějova.

Kolaudace kostela proběhla dne 15. prosince 1995. Ve farní kronice je poznamenáno, že členové komise byli rozpačití, neboť ještě nikdy nekolaudovali takovou stavbu. Vedoucí stavebního odboru tenkrát řekl: „*Jsem šťastný, že končím funkci vedoucího odboru právě kolaudací kostela.*“ Komise neshledala vážnější nedostatky.²⁵⁹

²⁵⁹ ČECHOVÁ, M., *Kronika římskokatolické farnosti v Otrokovicích*, str. 126.

Závěr

Postavit ve městě nebo na jiném konkrétním místě kostel není vždycky jednoduché. To, že je to záležitost nelehká a mnohdy i dlouhotrvající, dokládá mnoho staveb. Kupříkladu katedrála svatého Víta, Václava a Vojtěcha na Pražském hradě se stavěla s přestávkami od roku 1344 až do roku 1929, což je bez mála šest set let. Sagrada Família v Barceloně se staví již od roku 1882 a nikdo neví, kdy bude vlastně hotova. Abychom nešli pro další příklad příliš daleko, uveďme ještě alespoň kostel Svatého Ducha ve Starém Městě, kde se už nyní celkové náklady vyšplhaly na téměř 50 000 000 Kč. A to zde mluvíme pouze o problémech se stavbou, ale vůbec ne o tom, co všechno stavbě předchází.

Soudím, že k tomu aby mohl být postaven kostel je především zapotřebí odhodlání faráře, za kterým stojí celá jeho farnost. Dále musí být stavbě nakloněna obec, která může celé věci neuvěřitelně pomoci, ale také ji pořádně zkomplikovat, ne-li ji úplně zhatit. To všechno vychází, stojí a padá na kontextu doby, společenskopolitickém klimatu. A nakonec jde vždycky o peníze.

Pokud se podíváme na snahy o vybudování nového kostela v Otrokovicích, vidíme, že ty úplně nejstarší snahy, od stavby „větší kaple“ sv. Michaela (1769 – 1772) až do její přestavby na kostel do roku 1849, postrádají ještě skutečnou naléhavost. V roce 1791 žije v Otrokovicích celkem 600 obyvatel. Farnost je spravována excurrento z Napajedel. Otrokovice postrádají svého faráře, ten přichází až o deset let později, v září roku 1859.

Také snahy spadající do období duchovní správy pátera Františka Pally (1883 – 1915) nemají ještě onu naléhavost let pozdějších. Počet obyvatel sice stále rostl, ale ne nijak závratně. V tomto období je však už patrný opravdový zájem, skutečná snaha a také projevená aktivita. Vznikl fond na stavbu nového kostela „Dědictví sv. Michaela“, ale přišly i první překážky, problémy a protivenství. Jednak to byl negativní postoj patrona kostela Aristida Baltazziho, který měl vůči kostelu své patronátní práva a povinnosti, bohužel jeho statek stál již na pokraji bankrotu, takže nemohl farnosti výrazněji přispět. Dále to byla „zkouška ohněm“, kterou musel projít páter Palla, když mu konzistoř přikázala dědictví svatomichalské zaregistrovat a celá obec, včetně starosty Karla

Mrázka, stála proti. Můžeme v tom vidět nezralost a chybějící houževnatost, a proto vyvstaly překážky a vzniklá protivenství tyto snahy udusily.

Docela jiná situace nastala s příchodem Tomáše Bati. Tento muž naplnil srdce lidí takovou nadějí a přísliby, že se vše zdálo možné. Firma Baťa odkoupila od napajedelského panství v roce 1929 pozemky na stavbu svých pomocných závodů, s nimiž na firmu přešla všechna dosavadní patronátní břemena. Bylo více než pravděpodobné, že firma s budováním závodů a nového města postaví také nový kostel. Leč nestalo se tak. Můžeme vidět, jak tehdy stály spolu na jedné straně farnost, obec i patronátní firma Baťa, v jejichž možnostech bylo kostel postavit. Naproti tomu a zcela překvapivě stál československý stát. Náš stát zdržoval a kladl tak nepřijatelné podmínky prodeje starého státního dvora, až je to dnes nepochopitelné. Prodej z jeho strany trval celých 6 let a 5 let trvalo, než Ministerstvo financí snížilo cenu z 800 000 Kč na polovinu. Proč tomu tak bylo, se můžeme dnes jen domýšlet. V této době je možné vyzorovat také určitý zajímavý fenomén, totiž že ve dvacátých a zvláště ve třicátých letech dvacátého století nebylo postaveno na našem území mnoho katolických kostelů. Což ovšem paradoxně zrovna neplatí pro blízké okolí Otrokovic. Ve dvacátých letech byl realizován v puristickém duchu kostel svatého Antonína Paduánského v Míškovicích (1927) od architekta F. L. Gahury a v letech třicátých se zásluhou napajedelského děkana Baltazara Hřivý podařilo postavit kostel sv. Cyrila a Metoděje v obci Žlutava (1938 – 1939). Plány zhotovil tamní rodák František Čvela z Otrokovic. Firma Baťa věnovala na stavbu značný dar, arcibiskupská lesní správa přispěla stavebním materiálem.²⁶⁰

Architektonicko-urbanizační soutěž na řešení katolického farního kostela a památníku Tomáše Bati v Baťově z roku 1940 na místě, kde se 12. července 1932 zřítilo letadlo s Tomášem Baťou a pilotem Jindřichem Broučkem, poskytuje z dnešního pohledu pouze krásné a zajímavé návrhy. Soutěž ukázala rozdílné přístupy jednotlivých tvůrců k tomuto druhu staveb. Realizaci však zmařily válečné události.

Poválečné období charakterizuje vzrůstající vliv KSČ. Společnost do té doby spíše národní a demokratická se proměňuje v socialistickou. Naproti tomu všechno národně sociální a „lidové“ dostává pejorativní název „reakce“. Tak je tomu i v Otrokovicích a právě zde obzvláště, protože v tak rozsáhlém továrním komplexu, jakým byly Baťovy závody, od roku 1946 „Baťa, národní podnik“ a později od roku 1949 „Svit, národní podnik“, probíhala tzv. „socialistická revoluce“ zvláště agilně. A stejně tak

²⁶⁰ KOUTNÝ, A., *Vyprávění o Žlutavě*, MNV Žlutava 1985, str. 73.

i v zemědělské části obce, kde komunisté ve své propagandě a agitaci kladli důraz na „cíle hospodářského pokroku cestou socializace ve prospěch všech vrstev národa.“ V takovém klimatu bylo nemožné postavit katolický kostel a tím spíše ne pro tak charakterního, inteligentního a odvážného kněze jakým byl Josef Kunický.

Zajímavou etapou snah je bezesporu také krátké období z let 1968 až 1970. Tehdy si dne 8. dubna 1968 otrokovičtí farníci vymohli na svých „nadřízených orgánech“ dosazení kněze. Osobně se domnívám, že byli tímto úspěchem velice povzbuzeni a jistě také předpokládali, že pokud napřímí úsilí se stejnou silou i na možnost postavit k tomu ještě větší kostel a faru, bude to přirozeně řešení nejlepší a vlastně jediné možné. Bohužel, vpád „bratrských“ vojsk učinil přítrž i těmto snahám a na dalších 20. let negativně ovlivnil politickou orientaci v naší vlasti.

Své snahy zrealizovali Otrokovičtí v letech 1989 až 1995. Počátky spadají ještě do období před listopadem 1989 a po „sametové revoluci“ už proces nešlo zastavit. Doba dozrála, čas se naplnil. Po letech ústrků a perzekucí mohli věřící konečně projevit svoji touhu a společnost jí byla nakloněna. V důsledku toho, že se nepodařilo kostel dříve postavit na žádném vhodném místě, přirozeně se vyskytlo v dané chvíli místo nejlepší, totiž vedle stávající farní budovy, na krásném jižním okraji náměstí. Hnacím motorem celého procesu bylo „ohromné revoluční nadšení lidí“. Nadšení budovat, které dokládají vysoké počty brigádnických hodin, to stejné nadšení, které scházelo a schází bezpočtu nedostavěných staveb. Otec Vojtěch Šíma vzpomíná na stavbu kostela jako na prostředek, kterým se buduje farnost. Boží požehnání viděl především v tom, že i když se začalo stavět tak říkajíc „z ničeho“, potřebné finanční prostředky se vždycky našly. „*Boží vůle, souhlas biskupa a ochota lidí spolupracovat – pak se dějí zázraky a já jsem byl účasten zázraku,*“ uvedl otec Vojtěch v rozhovoru.

Použité prameny a literatura

Prameny:

Archiv římskokatolické farnosti sv. Vojtěcha v Otrokovicích.

Kronika římskokatolické farnosti v Otrokovicích.

Pamětní kniha farnosti Otrokovské od roku 1898.

Moravský zemský archiv v Brně, pracoviště Zlín, fond H 1134 Baťa a. s. Zlín.

Moravský zemský archiv v Brně, pracoviště Zlín – Státní okresní archiv Zlín, fond Římsko-katolický farní úřad v Otrokovicích; Městský národní výbor Otrokovice; Archiv obce Otrokovic.

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond ACO, farnost Otrokovice, B-16, 1422; G-1, 4644.

Literatura:

BARTOŠ, J. – POKLUDA, Z. – SCHULZ, J. - SKOUPÝ, A. – TRAPL, M. *Otrokovice, dějiny a současnost*, MěNV Otrokovice, Praha, Teps 1981.

GALATÍK, A., „Okénko z vězení,“ in: *Farní občasník - Zpravodaj farního společenství v Otrokovicích*, 28. 10. 2007.

HORŇÁKOVÁ, L., *Fenomén Baťa zlínská architektura 1910-1960*, KGVUZ 2009, str. 258.

HORŇÁKOVÁ, L., *František Lýdie Gahura 1891 – 1958. Projekty realizace a sochařské dílo*, KGVUZ 2006, str. 32.

HOSÁK, L., *Napajedla minulost a současnost města*. Napajedla 1972, str. 42.

KARFÍK, V., *Architekt si spomína*, Bratislava SAS 1993, str. 116.

KLOKOČKA, P., *Otrokovice objektivem času*, město Otrokovice 2009, str. 18 – 24.

KOUTNÝ, A., *Vyprávění o Žlutavě*, MNV Žlutava 1985, str. 73.

KVASNICA, Z., „Historie otrokovické farnosti“ in: *Farní občasník - Zpravodaj farního společenství v Otrokovicích*, 29. 8. 2010, číslo 4 a 5, ročník XXI.

LANGOVÁ, J., *Cesta do pravěku*, Scénář výstavy, str. 2.

- NOVÁK, P., *Zlínská architektura 1900 – 1950*, Grafia, a. s., Zlín-Louky 1993, str. 116.
- PALA, J., *ZLÍN, Farnost sv. Filipa a Jakuba*, farnost Zlín 2010, str. 29.
- PEPŘÍK, E., *Neboj se a pojd'!* Jiří Miček, Vsetín 1999, str. 40.
- POKLUDA, Z., *Otrokovice*, město Otrokovice 2002, str. 15 a 17.
- PRASEK, V., *Paměti městečka Napajedel a dědin k panství Napajedelskému odedávna příslušných*, Velké Meziříčí, J. F. Šašek, str. 184.
- ŠTÝBROVÁ, M., *Zlínsko*, Brno, 1995, str. 664.
- TESAŘ, P., *Archiv Skopalíkův v Záhlinicích*. Tlumačov 1923, str. 166.
- TICHÝ, J., *Toulky minulostí Otrokovic*, Jiří Tichý 2000, str. 4.
- UNGER, J. – HOSÁK, L. – ZEMEK, M. - BARTOŠ, J. - TRAPL, M. – PÍSKOVÁ, M. – KOŽELUHOVÁ L., *Napajedla minulost a současnost města*. Napajedla 1972, str. 119.
- VALÚŠEK, D., *Evangelický kostel ve Zlíně 1937 – 2007, 70 let*. Českobratrská církev evangelická, Zlín 2007, str. 25 – 27.
- WOLNÝ, G., *Kirchlich topographie von Mähren*, Brünn 1859, I. díl, III. svazek, str. 381.

Seznam příloh

Příl. 1: Memorandum otrokovických občanů. SOkA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116.

Příl. 2: SOKOL, J., *Moje plány – Paměti architekta*, Praha 2004, str. 230 - 232.

Příl. 3: Dopis architekta Jaroslava Čermáka otrokovickému faráři Josefu Kunickému z 11. července 1948. SOkA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 118.

Seznam fotografií a obrázků

- Obr. 1: Plán přestavby kaple sv. Michaela na kostel (1849)
- Obr. 2: Kostel sv. Michaela, současný stav
- Obr. 3: Stará farní budova č. 60
- Obr. 4: Vladimír Karfík – Návrh kostela v Otrokovicích (1930)
- Obr. 5: Vladimír Karfík – Kostol Povýšenia Sv. Kríža, Petržalka, exteriér (1932)
- Obr. 6: Vladimír Karfík – Kostol Povýšenia Sv. Kríža, Petržalka, interiér (1932)
- Obr. 7: Náčrt situace kostela U boží muky (1934)
- Obr. 8: Náčrt parcelace stavebního místa U boží muky (1935)
- Obr. 9: F. L. Gahura – Základní plán upravovací obcí Velkého Zlína pro Baťov a Kvítkovice (1934)
- Obr. 10: Umístění kostela na místě bývalého starého dvora zvaného „Sýpka“
- Obr. 11: Rudolf Nerad - Náčrt otrokovického kostela
- Obr. 12: Vladimír Karfík – Maketa kostela v Otrokovicích (1936)
- Obr. 13: Pamětní spis obce Otrokovice panu předsedovi vlády (1936)
- Obr. 14: Dopis arch. Rudolfa Nerada bratru Františkovi Neradovi (1936)
- Obr. 15: Rudolf Nerad – Návrh výměny městského pozemku za farní (1936)
- Obr. 16: Rudolf Nerad – Návrh rotundy na místě U boží muky (1936 - 1937)
- Obr. 17: Lokalizace místa U boží muky v katastrální mapě (1937)
- Obr. 18: Geometrický plán z kupní smlouvy parcel U boží muky (1937)
- Obr. 19: Vladimír Karfík – Návrh kostela v Otrokovicích-Baťově U boží muky (1937)
- Obr. 20: V. Karfík – Návrh kostela v Otrok.-Baťově U boží muky, podélný řez (1937)
- Obr. 21: Vladimír Karfík - Návrh kostela v Otrokovicích-Baťově U boží muky (1937)
- Obr. 22: V. Karfík - Návrh kostela v Otrokovicích-Baťově U boží muky, interiér (1937)
- Obr. 23: Vladimír Karfík - Kostol Božského Srdca Ježišovho v Partizánském (1943)
- Obr. 24: V. Karfík - Kostol Božského Srdca Ježišovho v Partizánském (1943 –1949)
- Obr. 25: Rudolf Nerad – Návrh kostela U boží muky (1937)
- Obr. 26: Rudolf Nerad – Návrh kostela U boží muky, interiér (1937)
- Obr. 27: Rudolf Nerad – Umístění kostela U Boží muky (1937)
- Obr. 28: Umístění soutěžních návrhů kostela a památníku T. Bati v Baťově - výřez situace Vladimír Karfík (1940)
- Obr. 29: J. Sokol – Vítězný soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově (1940)

- Obr. 30: J. Sokol – Vítězný soutěžní návrh kostela a památníku, půdorys (1940)
- Obr. 31: J. Sokol – Vítězný soutěžní návrh kostela a památníku, interiér (1940)
- Obr. 32: J. Sokol – Vítězný soutěžní návrh, pohled na památník T. Bati (1940)
- Obr. 33: Kamil Roškot – 2. místo, soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově
- Obr. 34: Kamil Roškot – Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově, interiér
- Obr. 35: Karel Engel – 3. místo, soutěžní návrh kostela a památníku v Baťově (1940)
- Obr. 36: Karel Engel – Soutěžní návrh kostela a památníku v Baťově (1940)
- Obr. 37: Karel Engel – Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově (1940)
- Obr. 38: Josef Gočár – Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově (1940).
- Obr. 39: J. Gočár - Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově, interiér (1940)
- Obr. 40: F. L. Gahura - Soutěžní návrh kostela a památníku, boční pohled (1940)
- Obr. 41: F. L. Gahura – Soutěžní návrh, celkový perspektivní pohled (1940)
- Obr. 42: F. L. Gahura – Soutěžní návrh, perspektivní pohled na kostel (1940)
- Obr. 43: F. L. Gahura – Soutěžní návrh, perspektivní pohled na památník (1940)
- Obr. 44: F. L. Gahura – Soutěžní návrh, interiér, pohled k oltáři (1940)
- Obr. 45: F. L. Gahura – Soutěžní návrh, interiér, pohled ke vchodu a na varhany (1940)
- Obr. 46: O. Rothmayer - Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově (1940)
- Obr. 47: O. Rothmayer - Soutěžní návrh kostela a památníku, půdorys (1940)
- Obr. 48: Josef Štěpánek - Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově (1940)
- Obr. 49: Josef Zasche - Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově (1940)
- Obr. 50: V. Karfík - Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově, celkový pohled k hlavnímu náměstí, alternativa č. 1 – větší odstup od silnice (1940)
- Obr. 51: V. Karfík - Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově, pohled od silnice, alternativa č. 2 – s malým nádvořím (1940)
- Obr. 52: V. Karfík – Soutěžní návrh, pohled k hlavnímu oltáři (1940)
- Obr. 53: V. Karfík – Soutěžní návrh, památník (1940)
- Obr. 54: Farář Josef Kunický žádá o pomoc Národní výbor v Otrokovicích a všechny politické strany, jakož i kulturní složky s přípravnými pracemi ke stavbě kostela v Otrokovicích (1946)
- Obr. 55: Karel Madlmayer – Návrh na regulaci náměstí v Baťově, 40. léta 20. století
- Obr. 56: Karel Madlmayer – Návrh na regulaci náměstí v Baťově, 40. léta 20. století
- Obr. 57: Karel Madlmayer – Návrh na regulaci náměstí v Baťově, perspektivní pohled
- Obr. 58: Provisorní kaple na Baťově (1946)

- Obr. 59: Mojmír Korvas – Ideový návrh kostela V Otrokovicích (1970)
- Obr. 60: Mojmír Korvas – Situace – Ideový návrh je řešen na ideální stanoviště (1970)
- Obr. 61: M. Korvas – Ideový návrh kostela v Otrokovicích, pohled na učebny (1970)
- Obr. 62: Mojmír Korvas – Ideový návrh kostela v Otrokovicích, suterén (1970)
- Obr. 63: M. Korvas – Ideový návrh kostela v Otrokov., pohledový řez k oltáři (1970)
- Obr. 64: Mojmír Korvas – Ideový návrh kostela v Otrokovicích, pohled s kůru do hlavní lodi (1970)
- Obr. 65: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, 3. verze, pohled jižní (1970)
- Obr. 66: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, 3. verze, situace (1970)
- Obr. 67: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, 3. verze, suterén (1970)
- Obr. 68: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, 3. verze, přízemí (1970)
- Obr. 69: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, 3. verze, 1. patro (1970)
- Obr. 70: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, maketa (1970)
- Obr. 71: Pavel Hanulík – Soutěžní návrh na kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích (1990)
- Obr. 72: Pavel Hanulík – Soutěžní návrh na kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích (1990)
- Obr. 73: Pavel Hanulík – Soutěžní návrh na kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích, půdorysy 1. a 2. patro (1990)
- Obr. 74: Pavel Hanulík – Soutěžní návrh na kostel sv. Vojtěcha v Otrok., situace (1990)
- Obr. 75: Josef Taťák – Studie kostela sv. Vojtěcha v Otrokovicích (1991)
- Obr. 76: Josef Taťák – Studie kostela sv. Vojtěcha, situace (1991)
- Obr. 77: Josef Taťák – Studie kostela sv. Vojtěcha, pohled východní (1991)
- Obr. 78: Josef Taťák – Studie kostela sv. Vojtěcha, 1. podlaží (1991)
- Obr. 79: Tomáš Černoušek – Návrh na farní kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích (1991)
- Obr. 80: Tomáš Černoušek – Návrh na farní kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích (1991)
- Obr. 81: Mojmír Korvas – Ideový návrh rekonstrukce kostela sv. Michaela (1991)
- Obr. 82: Mojmír Korvas – Studie kostela sv Vojtěcha v Otrokovicích, varianta kostela bez věže (1992)
- Obr. 83: Mojmír Korvas – Maketa kostela sv. Vojtěcha, pohled jižní (1992)
- Obr. 84: Mojmír Korvas – Maketa kostela sv. Vojtěcha, pohled severní (1992)
- Obr. 85: Mojmír Korvas – Ideový návrh kostela sv. Vojtěcha v Otrokovicích (1994)
- Obr. 86: M. Korvas – Ideový návrh kostela sv. Vojtěcha v Otrokovicích, situace (1994)
- Obr. 87: Farní kostel sv. Vojtěcha, současný stav
- Obr. 88: Farní kostel sv. Vojtěcha, interiér, stav před kolaudací (1995)

Přílohy:

Příloha 1: Memorandum otrokovických občanů. SOkA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 116, fol. 65 – 66.

MEMORANDUM

Podepsaní dovolují si poukázat na obtíže, jež se stavějí v cestu zdárnému rozvoji a potřebám města Otrokovice.

Malá kdys obec Otrokovice rozrůstá se dík pomocným závodům fy Baťa a. s. zde umístěným ve velké město průmyslové, obchodní a přístavní světového významu.

Obec, jsouc si toho vědoma, stará se, aby na břehu Moravy vyrostlo skutečně město moderní, vybudované dle účelného regulačního a stavebního plánu, s vhodnou komunikací, náměstím, kostelem a sady, město takové, na něž by naše republika čsl. byla hrda, město krásné, jež by ji čestně representovalo před cizinou.

Bohužel, ideální tento plán ve své realizaci naráží na překážku, již obec už po 4 leta marně snaží se odstraniti. Střed budoucího města zatarasen je budovou starého panského dvora, jehož majitelem je ministerstvo zemědělství.

Ministerstvo zemědělství koupilo dvůr v pozemkové reformě za cenu as 125.000 Kč. Budovy dvora jsou staleté, nevyhovující dnešnímu racionálnímu hospodaření. Je to panský dvůr zcela osamocený, bez polností, vzdálený od ostatních státních dvorů a pozemků, soustředěných ve státní správě v Tlumačově, více než 6 km.

Tento pro státní hospodaření nepříhodný dvůr v Otrokovicích vadí a znemožňuje rozvoj a kulturní potřeby rostoucího města Otrokovice. Jest nutno jej odstraniti:

- 1.) z důvodu komunikace a lidské bezpečnosti.

Na břehu Moravy na území katastru obce Otrokovice vyrostla nová osada Baťov s průmyslovými závody Baťovými o 3.204 zaměstnancích. Celá tato osada při

své čilé průmyslové, obchodní a školské vzestupné tendenci má jen jedinou, úzkou veřejnou, spojovací cestu s Otrokovicemi, jdoucí podél výše zmíněného státního dvora a u něho ústící v pravém úhlu na státní silnici, která obcí Otrokovicemi probíhá. Pro kopcovitost terénu, a zvláště pro stávající zde budovy dvora není na této křižovatce pražádného rozhledu. V těchto místech, kde ještě vyúsťuje i vjezd ze státního dvora, stávají se časté nehody motorových vozidel a těžké úrazy. Aby se učinil konec dalším úrazům a nehodám, jest nejvůš na čase, aby budovy dvora byly zbořeny, terén přiměřeně snížen a upraven, a zřízena nová, široká cesta, odpovídající veliké frekvenci.

- 2.) K tomu přistupuje i důvod veřejného zdravotnictví. Ve státním dvoře, aby zde vůbec něco bylo, je chov vepřů. Chlévy, hnojiště, výkaly, jakož i siláže šíří zápach uprostřed města, nyní už o 6.500 obyvatelích. Na tuto nepřístojnost se ze všech stran žehrá. Přechetní cizinci, kteří navštěvují závody Baťa a. s. – a je jich mnoho – projíždějící tudy, právem se pozastavují nad takovou hygienou a velmi se udivují, že vlastník tohoto podniku je čs. stát.

Že tím trpí i prestiž republiky československé, je samozřejmo, - a ostuda je tím větší, čím déle tento stav trvá.

- 3.) Oč vzácnější by bylo, kdyby parcela dvora byla proměněna v městské sady, kde by obyvatelé, zejména dívky, mohly rekreovati.
- 4.) Oč vzácnější, kdyby zde uprostřed města v sadové úpravě zřízeno bylo shromážděště, kde by veřejným projevům významu státního a národního dáno bylo důstojné prostředí, odpovídající jejich vážnosti a důležitosti.
- 5.) Oč více by vyzískal i stát v ohledu kulturním, kdyby na místě nepotřebného dvora vybudován byl římsko-katolický kostel, jehož Otrokovice tolik potřebují.

Dosavadní kostel vybudován původně jako kaple maličké osady, zvětšen později o přístavbu lodí, sloužil skrovně potřebám náboženským lidu obce o 700-800 obyvatelích. Dnes tento kostelíček, jehož loď čítá 60 m², nestačí pojati ani část věřících a nemůžže vystačiti občanstvu tak překotně rostoucího města tím méně v budoucnosti.

Kostelíček hrozí sesutím. Roku 1935 rekonstruoval stát státní silnici, probíhající naší obcí. Při tom snížil v úseku kostela niveau státní silnice, a tím znehodnotil slabé základy kostela. Mimo to rychlá poměrně jízda velkých autobusů a těžkých nákladních aut po státní silnici působí neblaze na kostel, že ač je již mnohonásobně zakotven, objevují se stále nové trhliny, a jsou obavy z úplného zřícení kostela. Tím ovšem naše početná obec – lidé – musili by choditi jako za dávných dob do kostela v Napajedlích, nebo do Malenovic a Tlumačova, vzdálených přes 6 km.

Než nejen s hlediska bezpečnosti, nýbrž i s hlediska zdravotního jest návštěva služeb Božích v tomto malém kostele znemožňována. Při službách Božích je kostel lidmi přeplněn, vydechovaný vzduch se sráží a celý kostel, zdivo i dlažba během prvých služeb Božích o nedělích a svátcích je mokrý. Nastává nedostatek čerstvého vzduchu v prostorách chrámových a lidé omdlévají. Aby tomu aspoň poněkud bylo odpomoženo, bývají dveře kostela otevřeny; vzniklým průvanem trpí zvláště lidé starší a odcházejí předčasně z kostela. Je samozřejmé, že tímto, jakož i hukotem aut, projíždějících kolem otevřených dveří kostela je pobožnost rušena.

Přemnozí věřící pak ani do kostela nechodí – ač by rádi – z ohledu na své zdraví, pro mdloby, nevolnost a průvan v kostele.

Těmto nesnázím ráda by obec odpomohla postavením nového kostela na místě stávajícího dnes státního dvora, neboť nemá vhodnějšího místa, které by účelu a významu kostela a potřebám lidu jak z původní osady Otrokovice, tak z nového Baťova lépe vyhovovalo, jako právě parcela státního dvora.

Hle, tolik důvodů: nedostatečná nynější komunikace, újma zdraví, nedostatečnost kostela hlasitě volají: zbořte dvůr, jenž dnešním poměrům nevyhovuje a je na závalu a staveniště proměňte v hodnoty všeobecné prospěšnosti, jimž jsou bezpečnost člověka i vozidel, nerušená jízda, zdraví lidu, a katolický chrám se svou vzdělávací a zúšlechťující činností.

Toho všeho rozvoj města a prospěch občanstva potřebuje a proto obec Otrokovice žádá od ministerstva zemědělství toto prostranství. Jednání se však bohužel protahuje

už 4 léta až dosud bezvysledně pro naprosto neodůvodněné požadavky ministerstva zemědělství, které požaduje za tento zchátralý dvůr po obci více než 800.000 Kč ač samo, jak výše uvedeno, dalo za tyto nemovitosti v pozemkové reformě přibližně jednu osmiinu.

Podepsaní prosí, aby P. T. veřejní činitelé uvážili spravedlivou věc a potřebu obce Otrokovic a svým vlivem dopomohli obci otrokovské, aby dosáhla toho, co je životním zájmem jejím, a čehož nutně je třeba k zdárnému rozvoji města i pro stát velmi významného.

Kulturní prospěch, jaký z toho počínu státu i lidu vzejde, bude nepřiměřeně vyšší, než mizivý hmotný prospěch, jaký může dáti veřejnosti bývalý panský dvůr.

V Otrokovicích, 13. listopadu 1936.

Podepsáni zástupci spolků a organizací: Dědictví sv. Michaela archanděla v Otrokovicích; Výbor pro stavbu kostela v Otrokovicích; Kostelní konkurenční výbor v Otrokovicích; Lidová Jednota čs. strany lidové v Otrokovicích; Místní družina Svazu lidových zemědělců v Otrokovicích; Jednota Orla čs. v Otrokovicích; Odbočka Svazu katolických žen a dívek v Otrokovicích; Ludmila v Otrokovicích – farní odbor Svazu Charity.

Příloha 2: SOKOL, J., *Moje plány – Paměti architekta*, Praha 2004, str. 230 - 232.

V té nejsmutnější době, jakou jsem až dosud prožil, kdy jsem za jasných dnů podzimu roku 1938 vídal ze svého okna pohraniční hory české, které se náhle octly v nepřátelské cizině, objevila se nová, nečekaná naděje. Firma Baťa se rozhodla postavit kostel na místě, kde zahynul Tomáš Baťa, v Otrokovicích, přejmenovaných na Baťov, a vyzvala k soutěži několik architektů a mezi nimi i mne. Byla to pro mne velká čest, protože vyzváni byli Gočár, Engel, Roškot, Zásche, Štěpánek a Gahura. Zajel jsem do Zlína v krutých zimních mrazech a setkal se zde s pražskými přáteli, kteří se v této napjaté době uchýlili do Zlína, kde našli útočiště v Baťově nové škole umění. S přáteli

v oné době tak srdečnými, později tak změněnými, když vítr se obrátil. A dal jsem se do další práce na svém kostele v betonovém plášti.

Plášť jak jsem jej vymyslel, zdál se mi hotovou věcí. Lehký, tvárný, o malé tepelné akumulaci, což jsem měl za výhodu při netopeném prostoru. Předpokládal jsem, že strop bude vyvozovat svislé tlaky a bude lehký, čemuž příhradovina odpovídala. Ale její eliptický obrys a styk s betonovou částí byl neuspokojivý. Dlouhé týdny jsem přemýšlel a zkoušel a nakonec jsem se rozhodl opustit eliptický půdorys. Potřebnou tuhost stěn mohou zajistit boční vlny, které lze zdůraznit. Současně jsem se rozhodl pro železobetonový strop, vetknutý do stěn a co nejvíce vylehčený, aby se rozpor zmenšil a naklonil jsem boční stěny dovnitř. A tu jsem si vzpomněl na nauku o zborcených plochách přírubových, o kterých jsem se něco dozvěděl na gymnasiu od deskriptiváře Marka. Mne takové plochy zaujaly tím, že prostým geometrickým postupem dá se docílit bohatý plastický tvar. Protože vznikají posouváním přímek, napadlo mne, že by se daly dobře sestavit ze železobetonu, běžným způsobem prkenného bednění. A tak jsem nakloněným zvlněným stěnám dal podobu řady konoidů, jejichž povrchové přímky spojovaly půdorysnou vlnovku s přímkovým krajem stropu. Strop jsem pak navrhl jako železobetonovou diagonální mřížovinu, vetknutou do okraje nakloněných stěn. Tuto podivuhodnou konstrukci dal jsem ověřit ing. Vocáskovi (později Veldenovi) a ten zjistil, že je po stránce statické velice výhodná a úsporná a dovoluje překvapující omezení hmoty, jak plyne z řezu, který k tomu nakreslil. Dnes se různých zborcených ploch v inženýrském stavitelství hojně užívá a jejich statická výhodnost je obecně známa. Ale tenkrát v roce 1940 bylo to něco zcela nového a k užití zborcených stěn jako prvku architektonického ještě nedošlo ani dnes. Tímto prostým geometricko-technickým prostředkem dospěl jsem k vnějšímu i vnitřnímu členění stěn překvapující mnohotvárnosti. Vyloučil jsem také okna jako u kostela strašnického a světlu dal přístup mřížovinou stropu, jež je stejnoměrně rozptylovala a bránila přímému pohledu na plochy skla. Ocelová konstrukce střechy nesla tak pouze krytinu a tvořila kolem dokola oporu pro zasklený pás nad vlastním stropem. Rovnoměrné intenzivní, a přitom vlastně nepřímé osvětlení prostoru bylo zamýšleno jako jeden z hlavních prvků působivosti interiéru. Slabou stránkou návrhu zůstala obě čela tohoto kostelního hangáru, která jsem nakonec navrhl jako masivní cihelné zdi, přičemž zeď za oltářem měla sloužit pro mozaiku, logicky navazující na strukturu režného zdiva. Požádal jsem Josefa Kaplického, aby mi mozaiku nakreslil. Učinil tak ochotně, ač docela nesplnil můj požadavek svázání obrazu se strukturou zdi-

va, což jsem nakonec sám alespoň náznakem doplnil, bez jeho vědomí. Ale jeho kresba mi přeci jen velmi pomohla. Samo nalezení vhodného měřítko obrazu bylo pro architekturu vnitřku podstatně důležité.

Místo, kde měl kostel stát, bylo dáno místem neštěstí, při kterém Baťa zahynul, nebylo vybíráno jako významná poloha pro kostel. Vytvořit zde památník bylo zcela úlohou architektury. Oddělil jsem proto věž od lodi a umístil ji do blízkosti místa katastrofy, kdežto kostel sám jsem situoval mezi nízkou obytnou zástavbu na druhé straně velké komunikace tudý vedoucí a tvořící hlavní přístup. Vznikla tak v místě neštěstí skupina budov, jakási brána, tvořící memoriál. K velkorysé okolní krajině širokého úvalu připojila se volná kompozice budov strohých forem.

Šikmý betonový plášť lodi zamýšlel jsem nastříkati cínem jako izolaci proti vodě (podobné věci se tenkrát dělaly, ač v menších měřících), uvnitř jsem si představoval, že zůstane vnitřní bednění dřevěné, jež se pečlivě provede a jehož povrch se nakonec nějak upraví, nebylo mi dost jasno jak.

Zbývalo ještě mnoho k dořešení a k dotažení této novátorské stavby, ale vcelku jsem měl pocit, že vše podstatné bylo vyřešeno, a co zbývá, že jsou již jen detaily. Byl jsem spokojen s tím, co jsem udělal, a byl jsem si dokonce jist, že je to dobré. A dodnes si to myslím. A co je podivnější, byl jsem si jist, že soutěž vyhraji. Také jsem ji vyhrál, dle protokolu velkou většinou hlasů poroty. Ale byla to taková baťovská soutěž. Každý zúčastněný dostal honorář za svůj projekt, cenou mělo být zadání prováděcích plánů. To by byla v normálních časech ta nejkrásnější cena, a proto jsem také zažil zprvu šťastné chvíle. Soutěž jsem vyhrál, můj návrh docházel uznání, stála za ním mocná a bohatá firma, a hlavně – byl jsem s ním sám spokojen. Co si přát více? Ale mé štěstí bylo krátké. Protektorát utužoval svou vládu, ve Zlíně převzali vedení Němci, přišli noví lidé s docela jinými zájmy než jak oslavit Baťu a stavěti kostel.

Příloha 3: Dopis architekta Jaroslava Čermáka otrokovického faráři Josefu Kunickému z 11. července 1948. SOkA Zlín, FÚ Otrokovice, inv. č. 118.

Důstojný pane faráři,

právě jsem chtěl zasednout k mašině a psát Vám, když se tu u mne objevila milá návštěva z Otrokovic – p. Franěk. Pozdrželi jsme se v družném hovoru na tolik, že jsem se dostal k tomuto dopisu až dnes. Mám před sebou všechny Vaše tři dopisy a zodpovídám je postupně, jak a o čem Vy sám píšete. Především však se Vám omlouvám, že odpovídám tak pozdě, ale nebylo to jen mým zaviněním. Zmýlil jste se, důstojný pane, o celý měsíc. Říkal jsem Vám totiž, že do konce června musím všechny své síly upnout na onu těžkou soutěž nuselského kostela, a že tedy až začátkem měsíce **července** budu schopen zase se ujmout svých ostatních prací. Soutěž jsem dokončil a skutečně v poslední minutě odevzdal (za 2 minuty 12 hod. 30. VI.!), ale div jsem se nezhroutil pod tíhou a množstvím práce. Květen a červen jsem pracoval jen na soutěži a to doslova ve dne v noci (spal jsem zpravidla jen 5 hod, někdy jen 4 nebo i pouze 3 hodiny denně, zřídka kdy 6 hodin). Poslední noc jsem nespal vůbec! Odpoledne jsem odjel na Svatou Horu na exercicie (6ti denní, poněvadž byly spojeny s přednáškami a poradami) techniků, které se letos konaly poprvé v našich zemích. Účast byla veliká, 50 osob, takže exerciční dům byl plně obsazen, a to ze všech zemí republiky: Morava byla hodně zastoupená, též Slezsko, ze Slovenska 8! Z toho bylo 75% studentů, ostatní hotoví inženýři. První dny jsem cítil, že dostávám zápal plic (měl jsem jej již po takových námahách třikrát!). Panna Maria však mne z toho – zdá se – „vytáhla.“ Po svátku sv. Cyrila a Metoda jsem našel doma stůl přímo zasypaný samými resty, z nichž některé byly velice důležité a musely býti odbaveny obratem, neboť mnoho věcí mám ve stavbě a ty nestrpí odkladu. První jen trochu možnou chvíli jsem měl přichystanu pro dopis Vám, - když tu Otrokovice se – k mé radosti – přihlásily osobně. Než k věci!

KOSTEL:

1 – Důstojnosti, za každou cenu uhajte pro kostel parcelu na náměstí, jak bylo původně projektováno. Je to jediné **možné** místo!!! Parcela bývalé Sokolovny naprosto nevyhovuje. Je sice dostatečně dlouhá (75 m) do hloubky, ale její úzkost, tj. šířka pouhých 20 m naprosto nestačí.

2 – Dále přístup ke kostelu v zadní části této parcely, tj. ze směru od nádražní cesty, pokud se pamatují, je nemožný pro veliké zvýšení úrovně parcely této nad cestou, asi – tuším – o 1 metr, což by vyžadovalo schodiště dost vysoké se stálým nebezpečím těžkých úrazů v době mrazů!

3 – Tento úzký pruh parcely je doslova přilepen na parcelaci drobných domků. Je to neregulační řešení, neurbanistické a nearchitektonické přímo klasicky! Jsem přesvědčen, že je-li na ZNV skutečný odborník, že by to určitě neschválil, neboť je to očividné a do očí přímo bijící nemožné řešení. Byl by tím porušen vzhled města, protože kostel by byl přilepen k něčemu cizorodému, byla by porušena architektonická rovnováha a nad to by se kostelu dostalo naprosto podružného místa, jeho závažnosti neodpovídajícího, nedůstojného.

4 – Toto bude musit být přirozeně rozřešeno zásadně a s definitivní platností, než bych se mohl pustit do vlastní práce.

5 – Prosil bych také – a to je, prosím, také předpoklad mého počátku na práci – komu bude kostel **zasvěcen**. Aby i toto bylo předem rozřešeno. (O této věci Vám při své nejbližší návštěvě řeknu ještě více. Uznáte-li to za vhodné svolati případně kostelní spolek, nebo alespoň několik význačnějších jeho členů, promluvil bych k nim o tomto a kostele vůbec pár slov, které by jistě zainteresovaly a probudily v nich větší a vnitřnější zájem o kostel.)

6 – Peníze jsem obdržel, Pán Bůh Vám zaplat'.

7 – Přijel bych k Vám buď koncem července, nebo – nejdéle – začátkem srpna. Do té doby se třeba mnohé vyjasní a bude možno učinit některá zásadní a definitivní rozhodnutí.

BOŽÍ MUKA – SV. HUBERT:

1 – Zaslané náčrtky na Boží muka nemohu „připravit“, neboť jsou velmi slabé, skoro diletantské. Nemají myšlenku a tím také ne ducha. A to je tak důležité při každé sebe-menší věci!

2 – Když byste si přáli, musil bych věc udělat znovu a – zdá se – že zcela jinak. Nyní však, když jsme již v druhé polovině stavební sezony letošní, kdy se dokončují všechny práce, které jsem připravoval během loňského podzimu, zimy a letošního jara, nemohl bych na této věci začít dříve, dokud zmíněné práce nebudou velkou většinou skončené, neboť mne zcela absorbují. Když by mohl spolek počkat – sdělil jsem to též p. Fraňkovi

– do jara příštího roku, tj. přes zimu, dá-li Pán Bůh, vše vyplánovat a na jaře začít se stavbou, tedy bych se mohl této věci ujmout. Jinak by to, Bohu žel, nešlo.

3 – Poněvadž je však letošní rok (zrušení roboty) jako jubilejní důležitý, navrhl jsem panu Fraňkovi, aby ještě letos na vybraném místě položili základní kámen s letopočtem, jej i místo posvětili, takže položení tohoto základního kamene bude v annálech rozhodující, nikoliv rok dobudování. Myslím, že je to dobré řešení.

4 – V případě, že bych byl pověřen vypracováním tohoto projektu, nemohl bych souhlasit s tím, aby předem byl dodán bronzový reliéf určitých rozměrů, které by mě svázaly do jisté míry ruce ve volném projektování. Po dohodě s p. Fraňkem píši mistru Žemličkovi dopis, jehož průklep Vám přikládám ad informandum.

5 – Konečně je ještě před vyhotovením definitivního projektu předčasné se rozhodnout jednostranně pro bronzový reliéf. Vždyť možná, že by se barevná skleněná mosaika lépe uplatnila, než temná bronz, která po dešti pouští po fasádě nepříjemné černé štráfky.

SVATÁ VODA:

To by byl velice krásný úkol, jehož bych se velice rád ujal. Musíme však o věci ještě více a podrobněji jednat, než to vyzraje na konkrétní úlohu se všemi nutnými předpoklady. Budu mít v této věci řadu jasných otázek, na něž budeme musit společně najít přesnou odpověď. Konečně také bez shlednutí místa, nemohu ani tyto otázky sestavit. Tedy i toto musí počkat, až přijedu k Vám. Budu si hledět udělat volno asi tak na dva dny, abychom mohli vše podrobněji probrat. Stejně to však neuděláme najednou, neboť nejsou ty věci tak jednoduché a není jich tak málo, aby to bylo možné. Nejsem z těch, důstojný pane, kteří hledají problému a věci komplikují, avšak po dvacetiletých zkušenostech vím již dobře, jak věci se vyvíjejí a co vyžadují. Naopak zase můžete v životě velice snadno poznat diletanty podle jednoho jednoznačného a markantního znamení: nemají nikdy a za žádných okolností sebe nepříznivějších naprosto žádných problémů! V tom se neliší! Je to jejich poznávací známka!

ČTYŘI DVORY:

Především Vám, důstojnosti, ze srdce děkuji za Váš upřímný posudek, kterého si velice vážím. Upřímnost je jedna z hlavních podmínek jakékoliv spolupráce a spolupráce na

kostele pak zvláště! Ještě větší radost mám však z bystrosti tohoto Vašeho posudku, jež velmi přesně vymezila věci a rozřídila tam, kam která patří. A toto právě je mi nesmírnou zárukou, že spolupráce s Vámi bude radostná, neboť bude založena na pochopení, které je tak důležité. Ani netušíte, důstojný pane, co vše a jak přesně jste vystihl! Před 11ti či 12ti léty, kdy jsem ten projekt dělal, stál jsem tu doslova jak ten kůl v plotě, bez opory, bez podpory, bez možnosti o někoho (kohokoliv) se opřít, ale s vědomím, že až co se dosud v sakrálních stavbách u nás dělalo, že se to dělalo bez výjimky špatně. To jsem skálopevně věděl, v to věřil a to také v celé plnosti duše cítil. Tehdy jsem si ještě ani dobře neuvědomil, že jsme vlastně na konci slohu, že vše staré doumřelo, že XIX. století (to bylo jediné, co jsem si uvědomil) svou impotencí a dekadencí, svou bezmyšlenkovitostí, která – jak jsem až později zjistil - vyplynula z odpadu a odklonu od Boha! – pohřbilo definitivně vše, co jen ještě dobrého se poněkud v našem výtvarném umění hýbalo. Konstruktivismus a utilitarismus (viz Baťa) to nebyli rozhodně ti praví. Od těch jsme nemohli očekávat obrození. I když měli někdy vkus, scházel jim přece jen duch Oživovatel. To jsem dobře vycítil. A tak, když jsem dělal svůj druhý kostel, nezbylo mně, než jako terciáři, žijícímu z ducha serafického Otce, obrátit se zcela a výhradně do vnitřku. (Je až s podivem, jak jste to přesně objevil a zjistil!) Můj první kostelík v Malém Beranově u Jihlavy (je vidět z dráhy Jihlava – Brno) je víc monumentální, neboť je zcela prostý, venkovský to kostelík, který moc dobře zapadl do celé obce a zcelil ji svou silhouetou. Zde však, ve 4 Dvorech to byla na tehdejší dobu moc těžká úloha, kterou v tehdejším svém stadiu, kdy jsem musil začínat s prázdnýma rukama na úplném úhoru, bych byl těžko zmohl. A přece jsem chtěl prorazit se svým heslem a smyslem celého našeho bytí, chtěl jsem slávu Boží. Věděl jsem, že interiér jest mnohem důležitější, než exteriér, a proto vrhl jsem se na něj s celým svým elánem a se všemi svými možnostmi i schopnostmi. Netušil jsem tenkrát - a dlouho ještě potom – před jakými úkoly budu stát a jak těžký úkol mi bude vložen na má bedra, totiž vytvořit **nový sloh**. Kdybych to byl tehdy věděl, byl bych se toho jistě předem vzdal ze strachu před vlastní slabostí a nedostatečností. Události však kvačily jedna za druhou a než jsem se nadál, byl jsem – jak se říká – v proudu, z něhož nemožno se vrátit, kde je nutno se prodírat v před za každou cenu, živ nebo mrtev!

Pak přišly **Košíře** (kostel sv. Jana Nepomuckého), kde bylo nutně třeba urbanistického (tedy vnějškového) řešení v široké soutěži. A tam se již jistá monumentálnost nesporně ukázala. Posílám Vám současně o něm článek ve Filosofické revui od pí Univ. Prof. Dr.

Vackové, který Vás jistě bude zajímat. Byl psán $\frac{3}{4}$ roku před tím, než jsme se osobně u P. Dra Urbana s paní profesorkou poznali. Netušil jsem, že tam již 2 roky (před naším seznámením) vodí své posluchače a vykládá jim o možnostech nového slohu. – A dále: přišla **Krč** (kostel sv. Františka z Assisi), dále **Kbely** (kostel P. Marie – Prostřednice všech milostí), **vinohradský** třetí kostel (Božího Těla) a přestavba **sv. Hostýna**. To byly již výlučně stavby monumentální, Bohu žel, že všechny jen v projektu. Pak: **Radotín** (kostel sv. Rodiny) a zvláště však **Kobylisy** (kostel sv. Terezičky), který byl až dosud mojí nejmonumentálnější stavbou (projektem). Mnoho lidí, kteří spatřili náčrty, přímo až mrazila jeho dramatičnost a heroičnost, která z nich zrovna vyzařovala dokumentující vlastní heroičnost této „malé“ svaté. A poslední projekt, soutěž na **nuselský** kostel P. Marie lasaletské, je nesporně monumentální jak svým vnějškem, tak i interiérem. (Abych se vrátil ke Kbelům: tento projekt si v ničem nezadá v členitosti a složitosti gotických katedrál, jak mi vysvětlili různí velmi povolání lidé z řad laiků i kněží!) Rád bych Vám, důstojný pane, tyto práce ukázal podrobněji, abyste si mohl učinit představu o tom, co se nového v našem století rodí v duchu Kristově. Dnes je více než jasno, že nový sloh bude jen takový, který ponese stigma Kristova ducha!!

Proč Vám toto vše píši? Všechna uvedená slova především nejsou moje, nýbrž lidí jiných, lidí citlivých a starostlivých o budování Kristova Království na zemi. A vybral jsem z nich ještě ta nejstřízlivější a i ta Vám píši s jistými rozpaky, neboť se týkají přímo mých vlastních prací, o nichž – věřte mi – tak nerad mluvím. Ale jest třeba jich vyslovit, když jde o budování Vašeho kostela, které se neobejde bez Vaší účinné a úzké spolupráce. Musíme si rozumět, vědět za čím jdeme, v nejužší součinnosti. Jen tak lze budovat, jen tak lze dosáti největšího úspěchu konečného cíle: **slávy Boží**. Váš bystrý a jasný úsudek mi k tomu dodal odvahy. Má pro mne však ještě jednu velikou cenu: nový sloh nebude, nebude-li **obecně** uznán a přijat!!! To je nesmírně důležité. A že je přijímán, že je chápán, že je mu rozuměno a že skutečně lid všeho druhu povznáší k Bohu, je mi tak velikým povzbuzením a tak značnou oporou, že Vám to nedovedu ani vypsát. Můžete mi plně věřit, že to nedělám kvůli sobě, to bych ne těch prací nenechával doslova krev a mízu svého života, nýbrž jen z lásky k lidem a z lásky k Bohu. Dokazuji to také tím, že si vychovávám řadu spolupracovníků z řad všech výtvarníků, že tolik jich povzbuzuji, aby se ujali mého úkolu, aby zde vyrostla další mocná generace, která bude budovat na základech, které jsem z vůle Boží a s Jeho pomocí položil a stále ještě pokládám a budu pokládat, dokud budu mít nějakou sílu a možnost. Věřím, že se to časem

podání. Nebude jistě bez významu – a to se teprve během let ukáže, až vyjasní se mnohé dnes tak spletené poměry – že toto vše vyšlo z naší země. Jistě sama Matka Boží stojí za tímto dílem! Vždyť to je země, která Ji zvláště ctí a uctívá nejrozličnějším způsobem!

Doufám, že jsem vše vyčerpал, co bylo třeba zodpovědět i říci. O svém příjezdu Vás uvědomím jistě asi týden předem. Prosím Vás o přimluvu u oltáře Páně a požehnání, jakož i o vzpomínku za uzdravení mé ženy, která až dosud je stále velmi nemocná. To znamená pro celou mou rodinu i moji práci velké těžkosti. Je však třeba i toto statečně nést, pokud člověk má síly. Bůh jich nám dá jistě tolik, abychom to překonali!

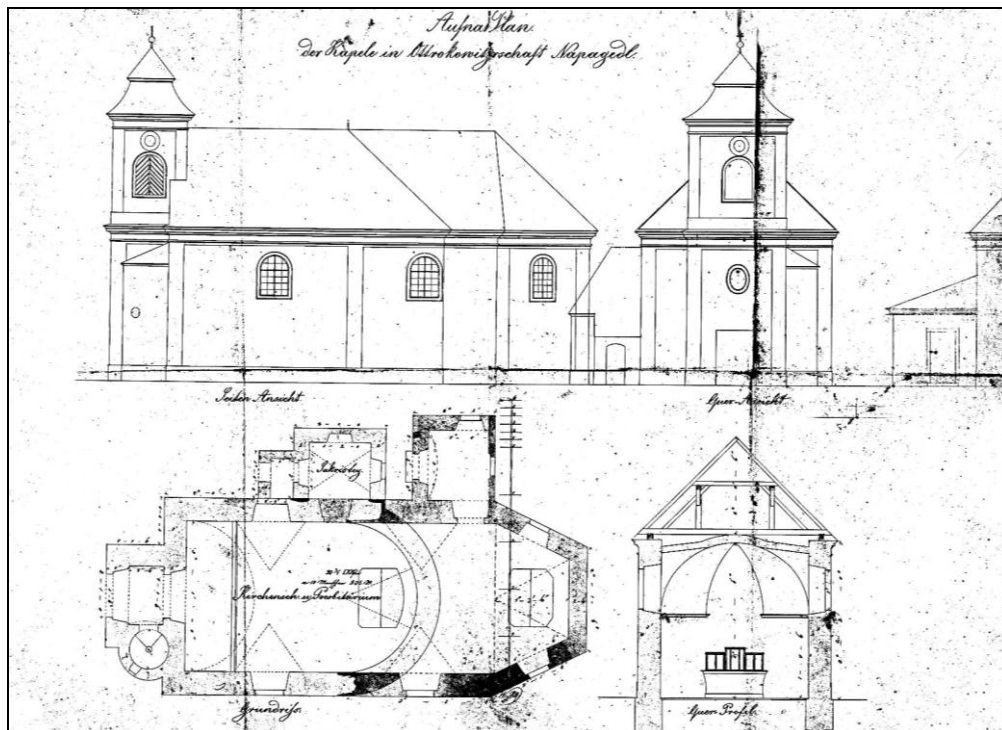
Těším se, velice se těším na spolupráci s Vámi i na řešení úkolů, které jste mi uložil. Očekávám od Vás zprávy, jak se rozhodnete stran Božích muk sv. Huberta, abych je mohl zařadit do svého programu na příští rok, neboť tento program se mi již pomalu plní!

Chvála Kristu!

Jaroslav Čermák

Obrazové přílohy

Obr. 1: Plán přestavby kaple sv. Michaela na kostel (1849)

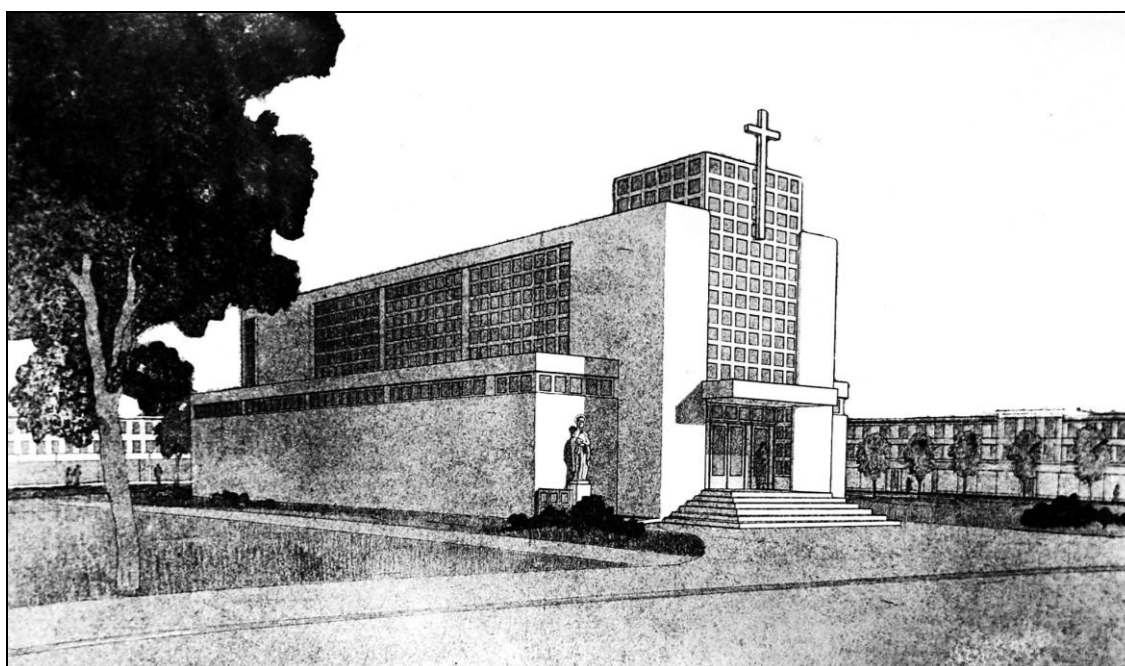
Obr. 2: Kostel sv. Michaela, současný stav

Obr. 3: Stará farní budova č. 60

Obr. 4: Vladimír Karfík – Návrh kostela v Otrkovicích (1930)

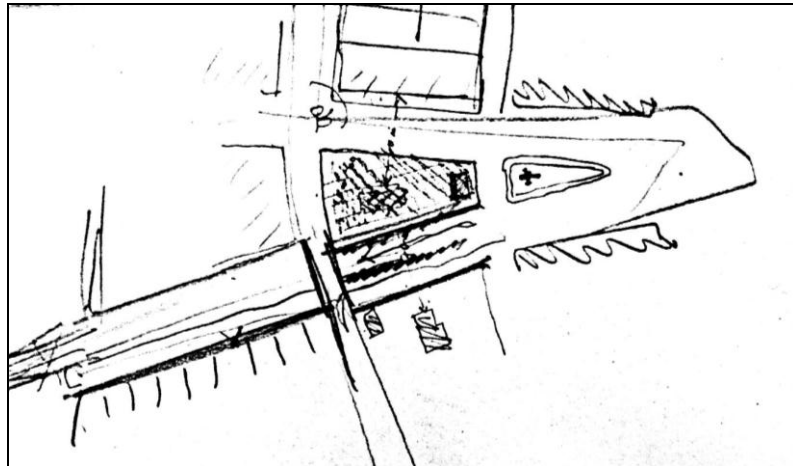
Obr. 5: Vladimír Karfik – Kostol Povýšenia Sv. Kríža, Petržalka (1932)

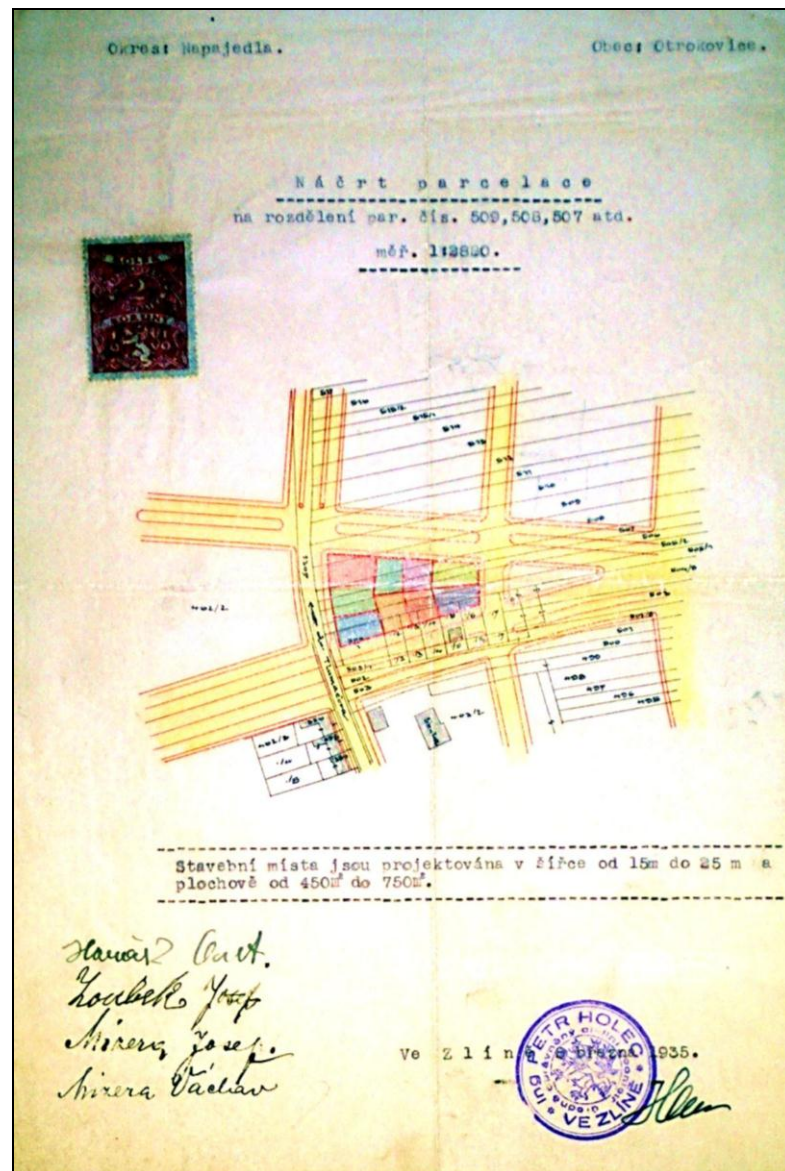
Obr. 6: Vladimír Karfik – Kostol Povýšenia Sv. Kríža, Petržalka, interiér (1932)

Obr. 7: Náčrt situace kostela U boží muky (1934)

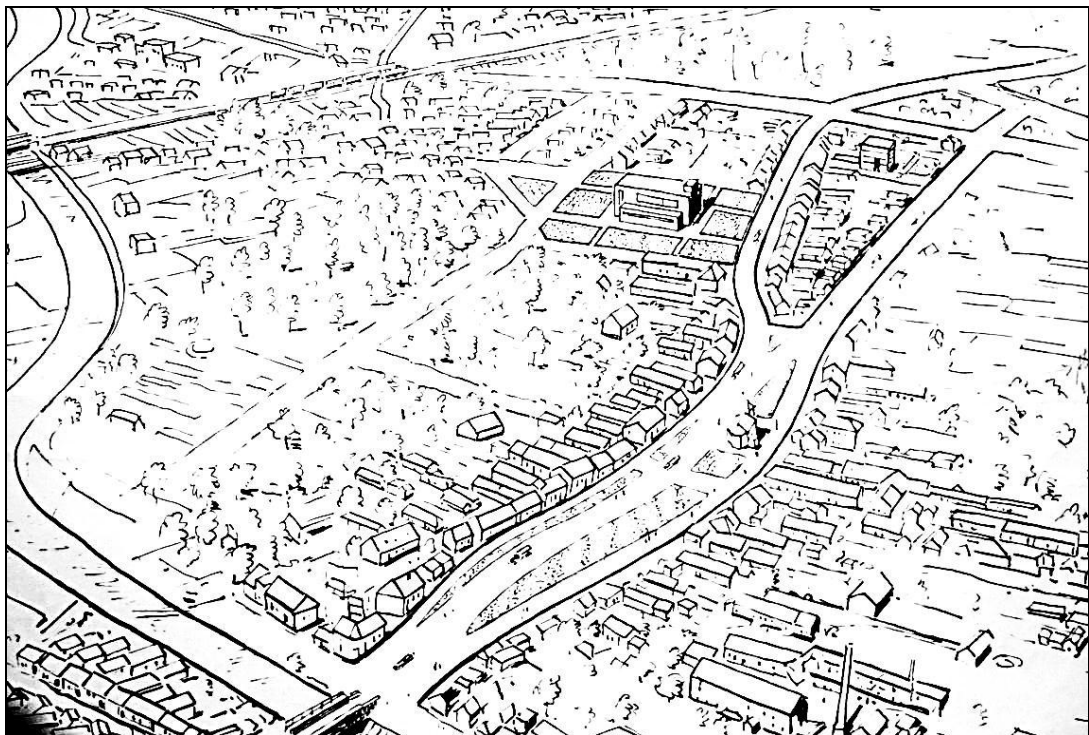
Obr. 8: Náčrt parcelace stavebního místa U boží muky (1935)

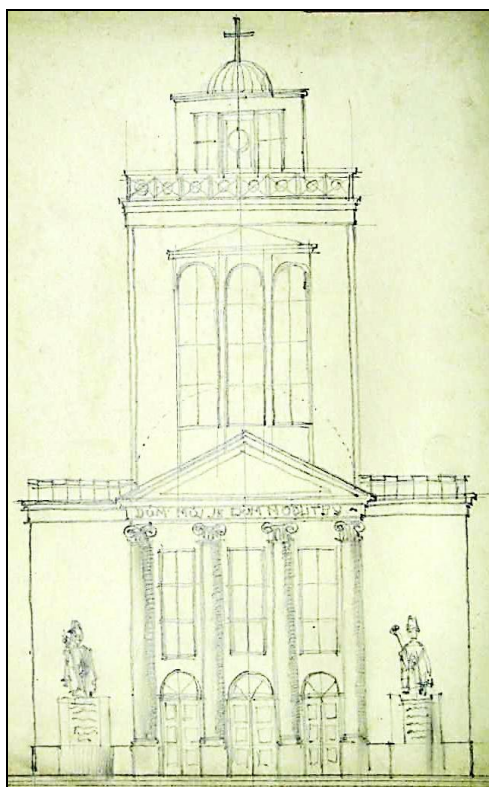
Obr. 9: F. L. Gahura - Základní plán upravitelství obcí Velkého Zlína pro Bařov a Kvítkovice, výřez centra Otrokovice-Střed. (1934)

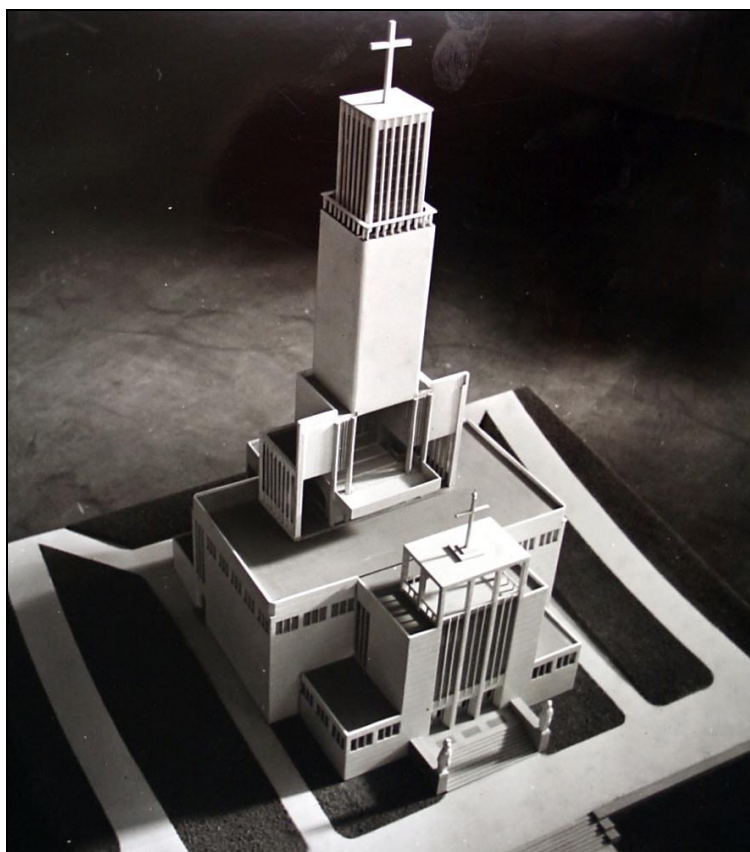
Obr. 10: Umístění kostela na místě bývalého panského dvora zvaného „Sýpka“

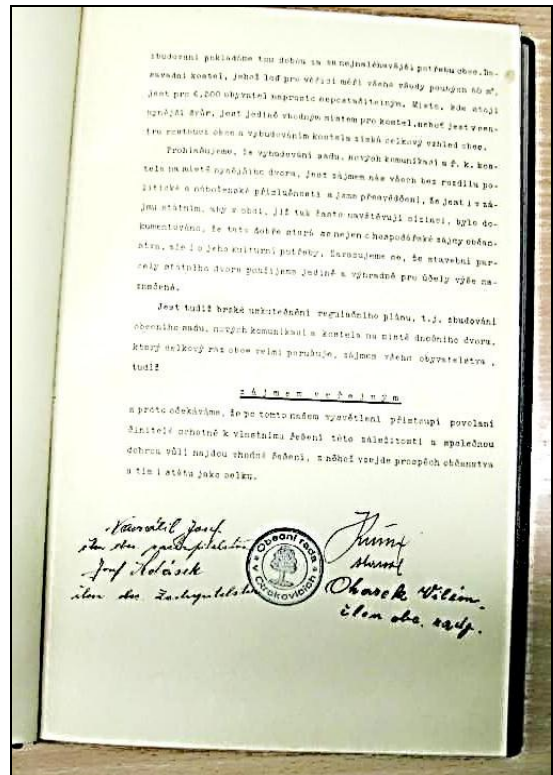
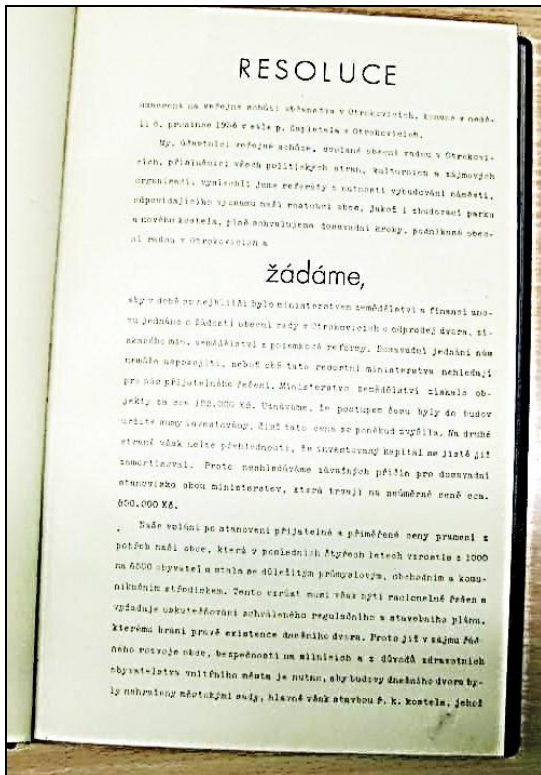
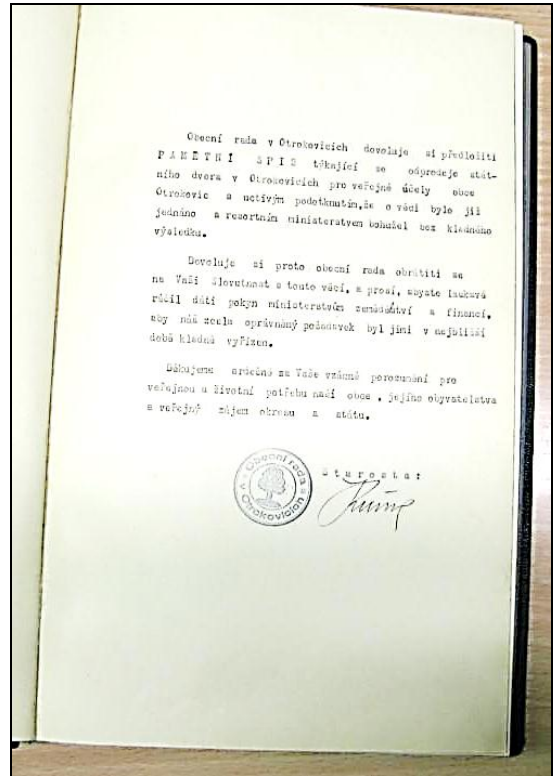
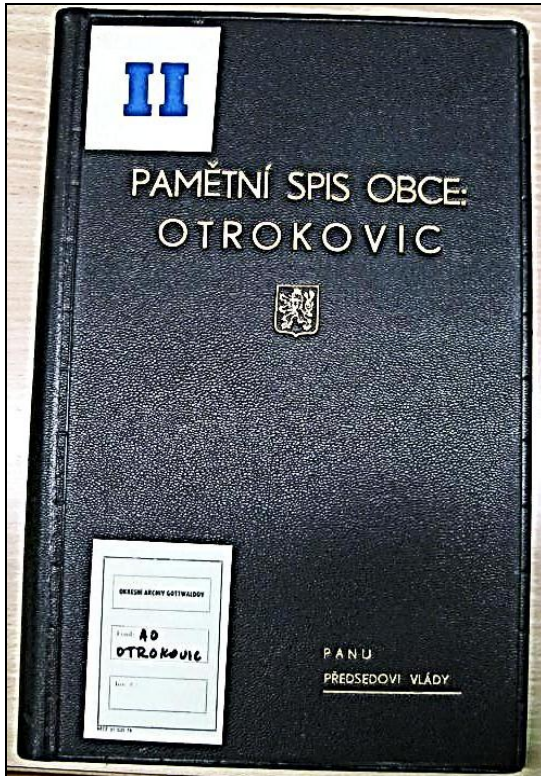
Obr. 11: Rudolf Nerad – Náčrt návrhu otrokovického kostela

Obr. 12: Vladimír Karfík – Maketa návrhu kostela v Otrokovcích (1936)

Obr. 13: Pamětní spis obce Otrokovice panu předsedovi vlády (1936)

Obr. 14: Dopis arch. Rudolfa Nerada bratru Františkovi Neradovi (1936)

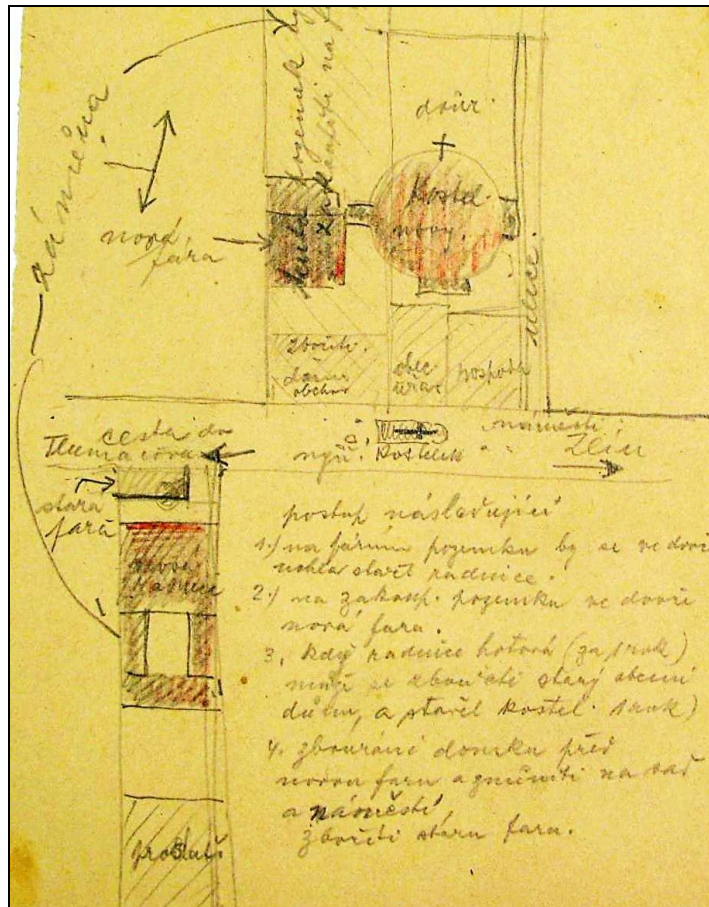
ARCHITEKT RUDOLF NERAD
PRAHA XIX. - DEJVICE, NA DIONYSCE ČÍSLO 5

Milý bratře Františku!
DNE 22. / 4. 36

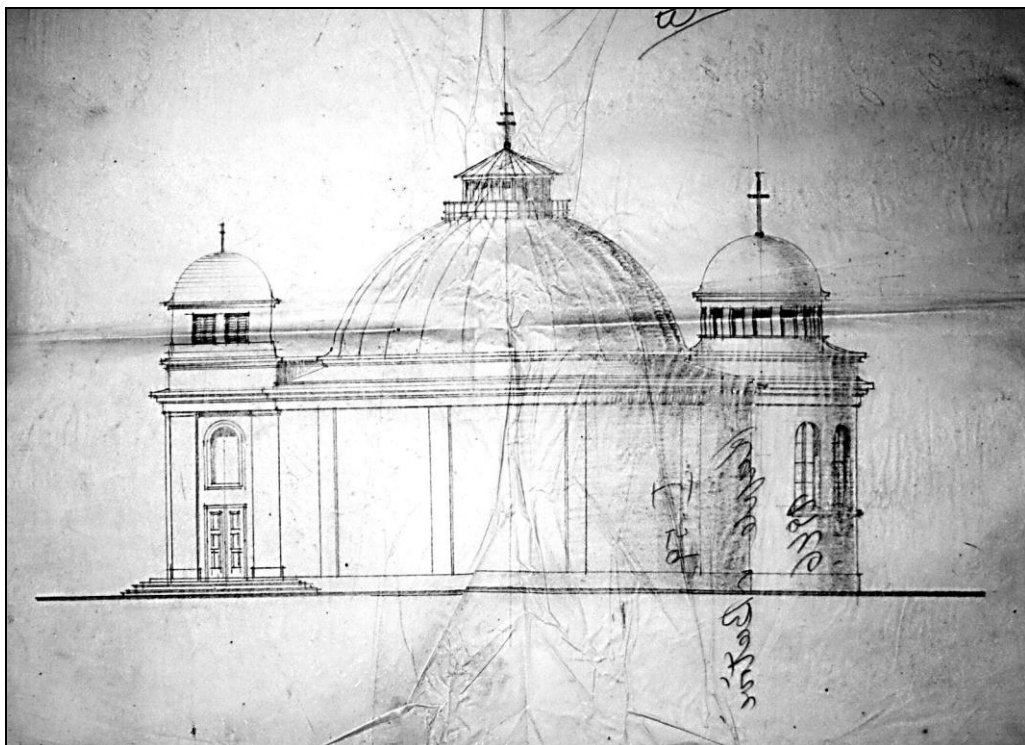
Pěkný Ti je mil. gratulace a listek. Šesť pám byl po 3⁴²
u církvy, konání jely - také vyloak Fotij:
1) vše při jito u mím jím, a je tem usnesení
data tu záležitost k vyřicení nejiparlamentní
Komisi, a 2, mím. padě, a nice spotatentim,
že ma být, za tem objekt požádova obecná lohnosti,
to znamená, že to nebude nijak snat předržení.
K tomu povotj'ku Č. že si nemá glázat rýj a
stěhati nerovj bude tu jisti chvili trvati a Č.
prijede v krátki době do Kapajedel, a stáv se v Těle
a da Ti patřicim instrukce; ani pry to jisti bude

nice potřibovati proto se ja gádnyjch obstarosti do
ničeho nepatij, dokud nemá všo činní na liden
a také finanční stránku ujas ním. Fieda jisti
kochu čekati. V mím. padě se to jist snat uplatit.
K nás není nic zlásthu. zbraatka miance jij
v počátku stronsky začínají Kvist, ale jabolani vynechali
přesomě, všom i smolke bude přísti tyden v plnem
krětu, jisti to neznámej sad snat nice jistano.
V pádu nice potřibují, tak jen napiš, kad Ti vylovim
(jakmile to dojde do čimaděloví tak Ti ihned
dám právu.
Srdceni Těle i al. br. gdrávicim a jist. Těle aml.
Rud. Nerada

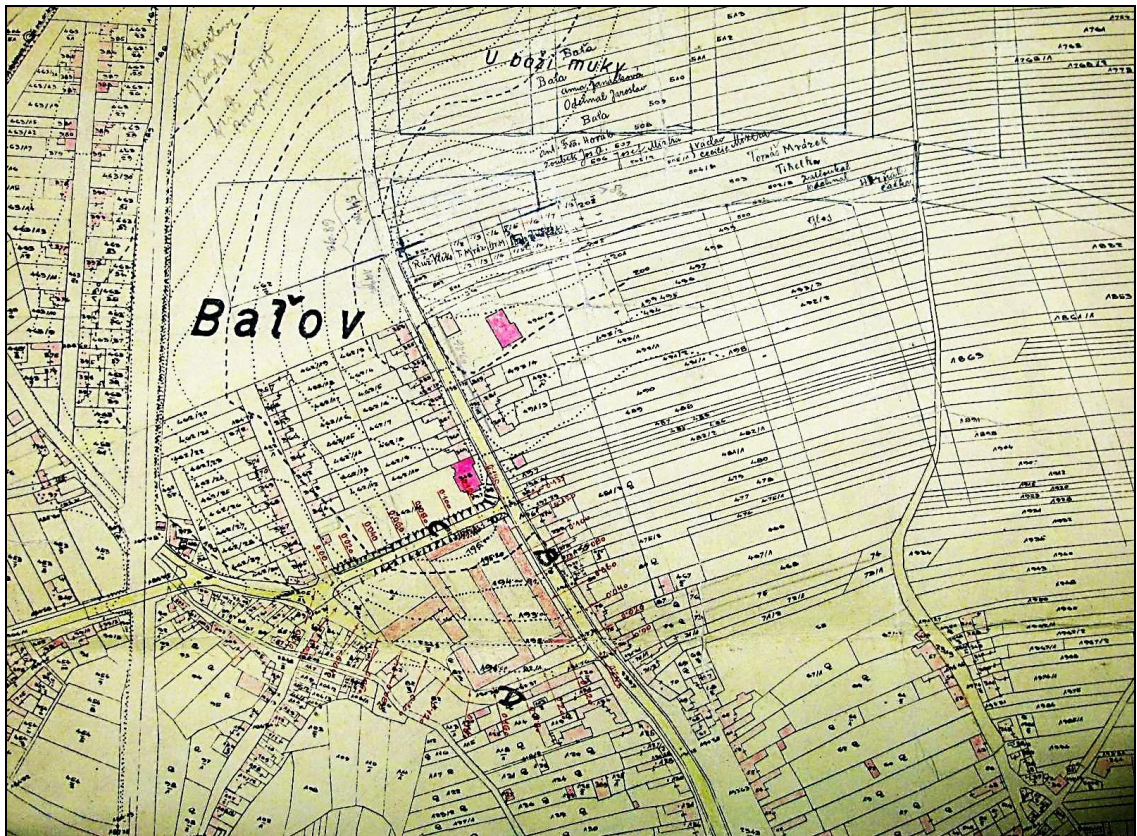
Obr. 15: R. Nerad – Návrh výměny městského pozemku za farní (1936)

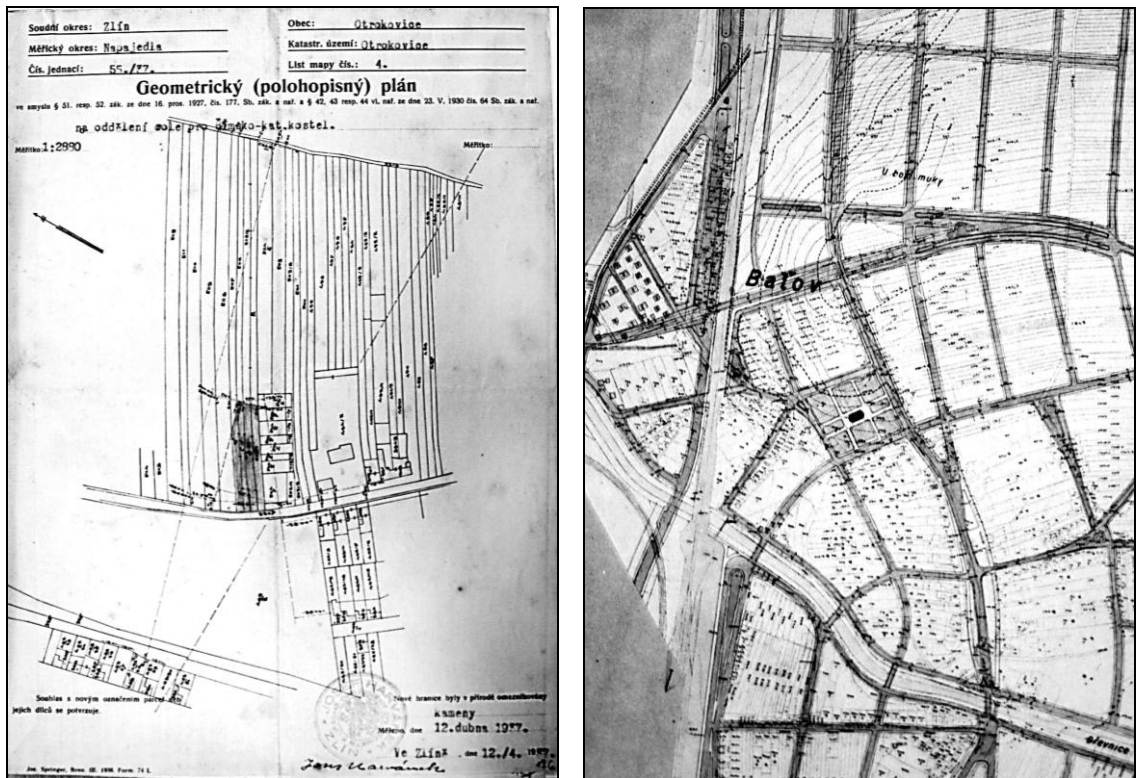
Obr. 16: Rudolf Nerad – Návrh rotundy na místě U boží muky (1936 - 1937)

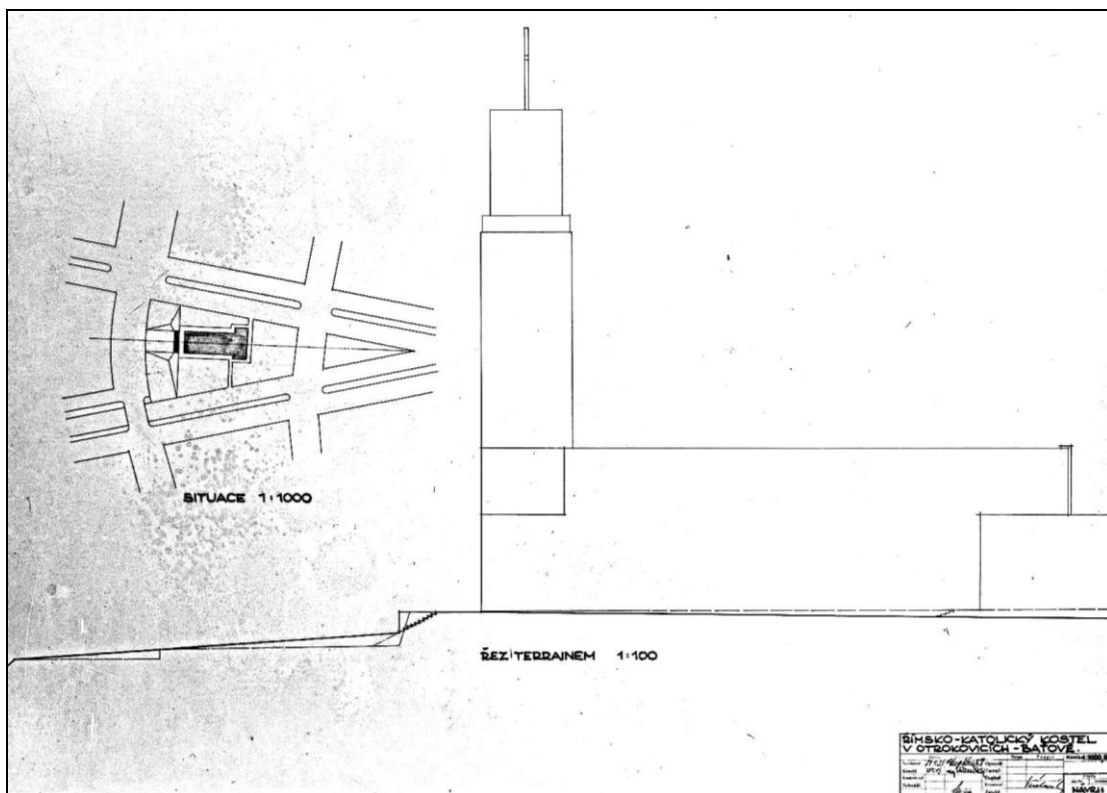
Obr. 17: Lokalizace místa U boží muky v katastrální mapě (1937)

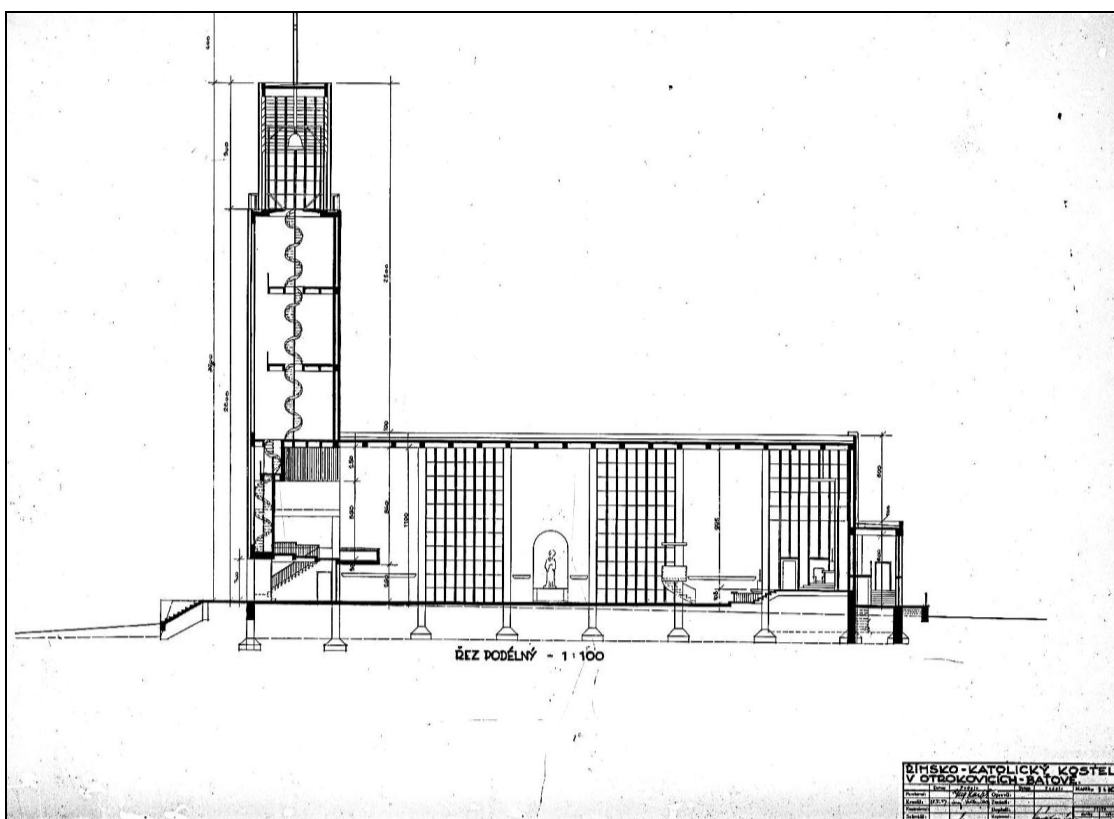
Obr. 18: Geometrický plán z kupní smlouvy parcel U boží muky (1937)

Obr. 19: V. Karfik – Návrh kostela v Otrokovcích-Baťově U boží muky (1937)

Obr. 20: V. Karfik – Návrh kostel v Otrokovcích-Baťově U boží muky, podélný řez

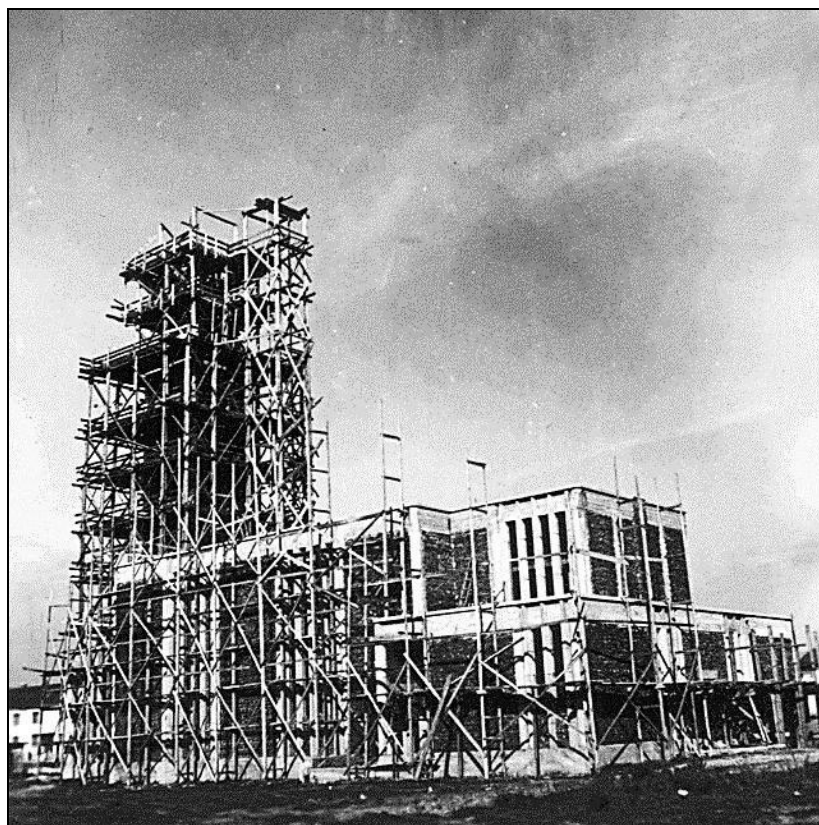
Obr. 21: V. Karfík –Návrh kostela v Otrokovcích-Bařově U boží muky (1937)

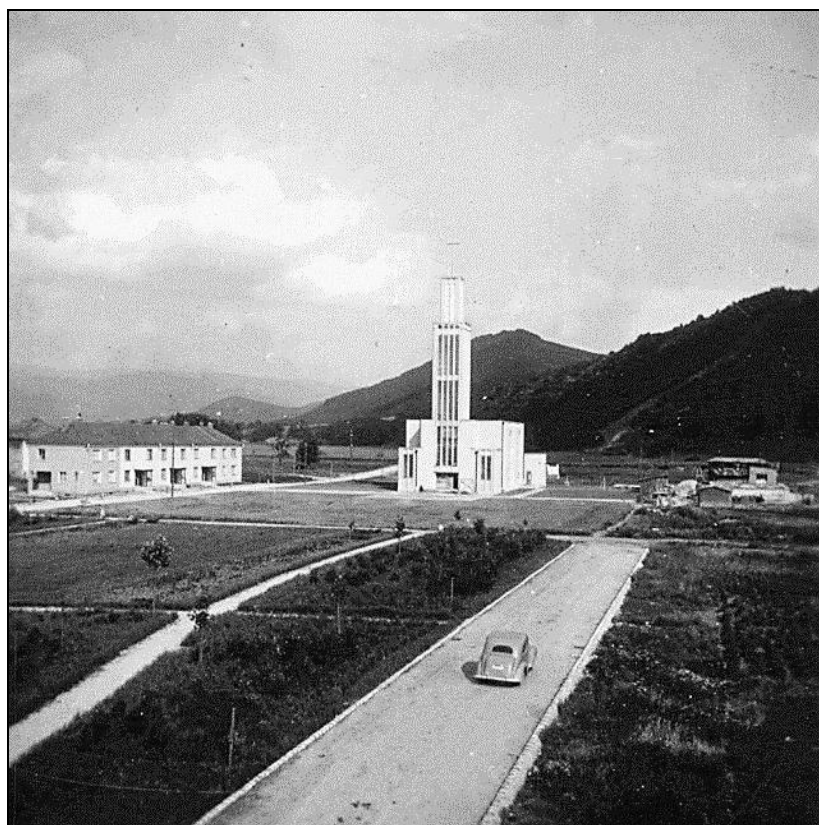
Obr. 22: V. Karfík - Návrh kostela v Otrokovcích-Bařově U boží muky, interiér (1937)

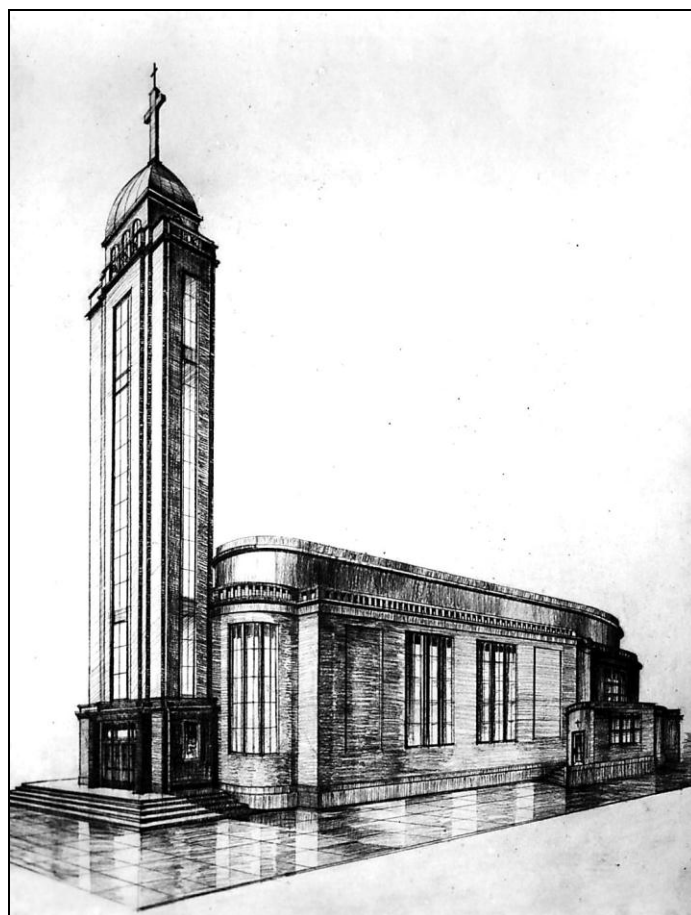
Obr. 23: V. Karfík - Kostol Božského Srdca Ježišovho v Partizánském (1943)

Obr. 24: V. Karfík - Kostol Božského Srdca Ježišovho v Partizánském (1943 –1949)

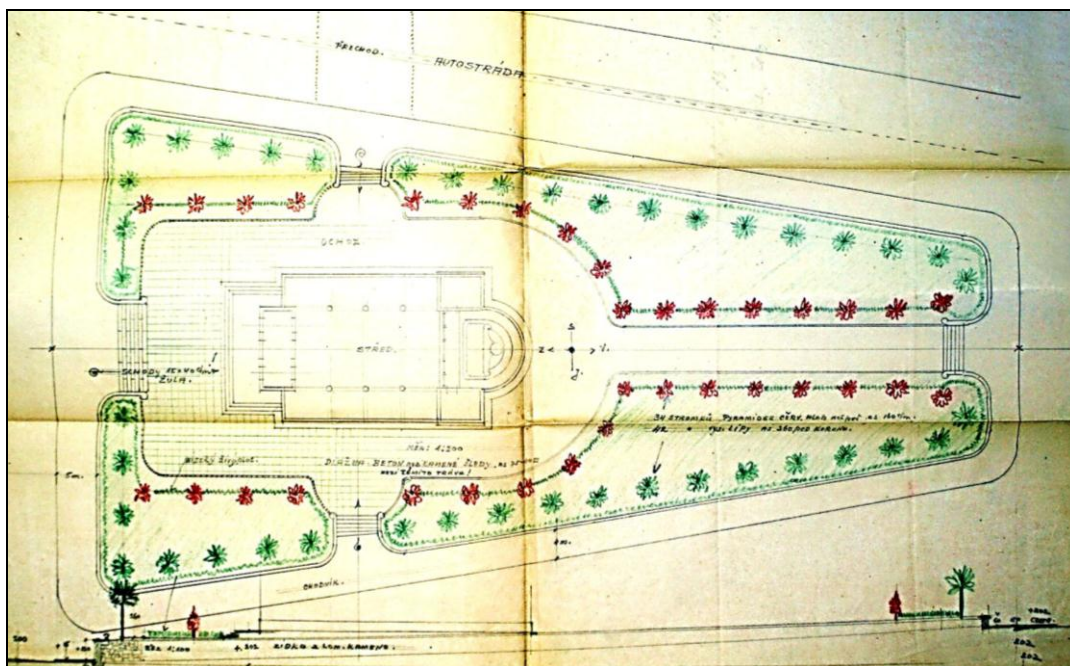
Obr. 25: Rudolf Nerad – Návrh kostela U boží muky (1937)

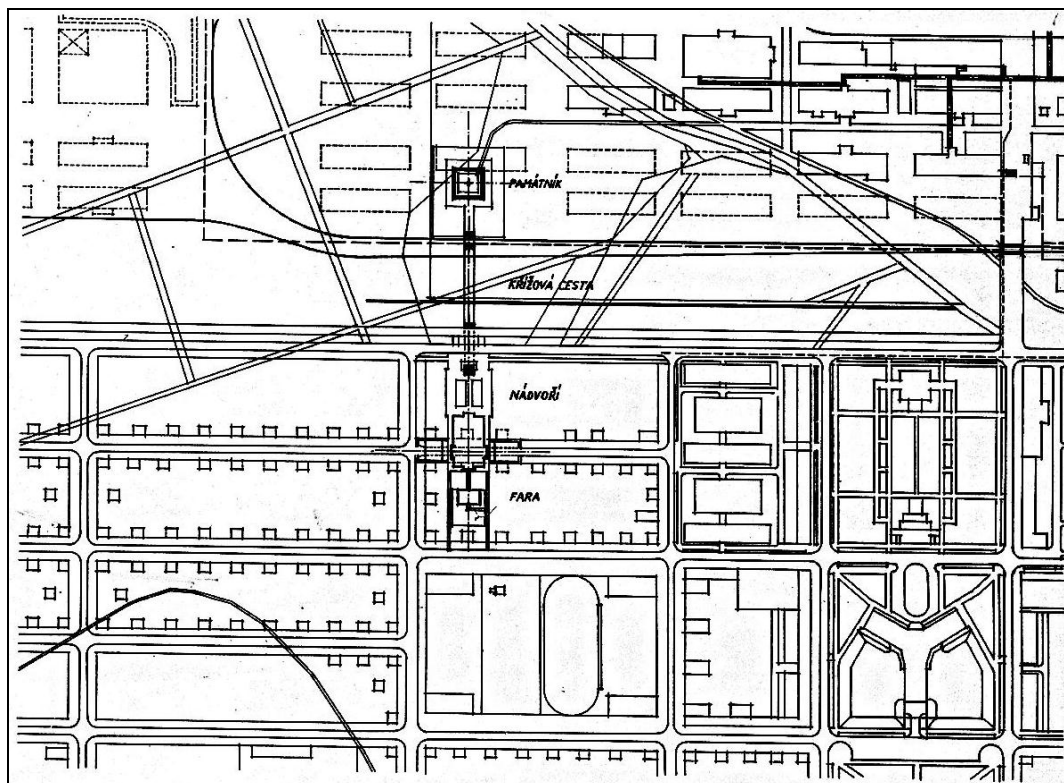
Obr. 26: Rudolf Nerad – Návrh kostela U boží muky, interiér (1937)

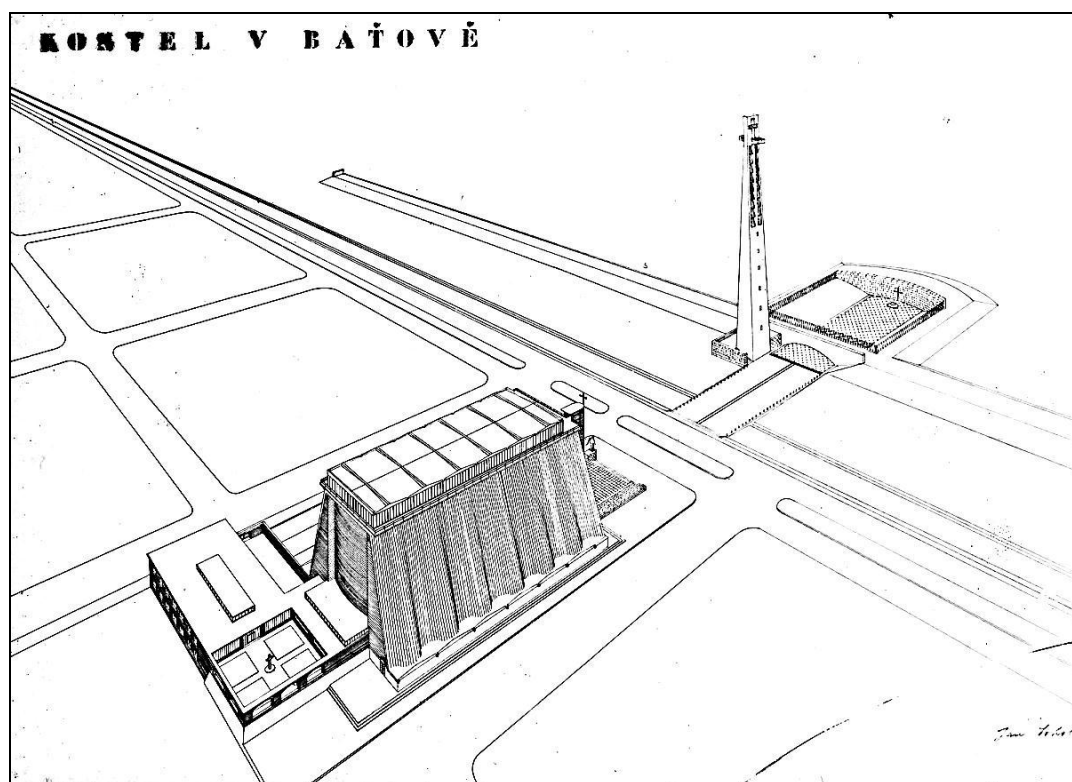
Obr. 27: Rudolf Nerad – Umístění kostela U Boží muky (1937)

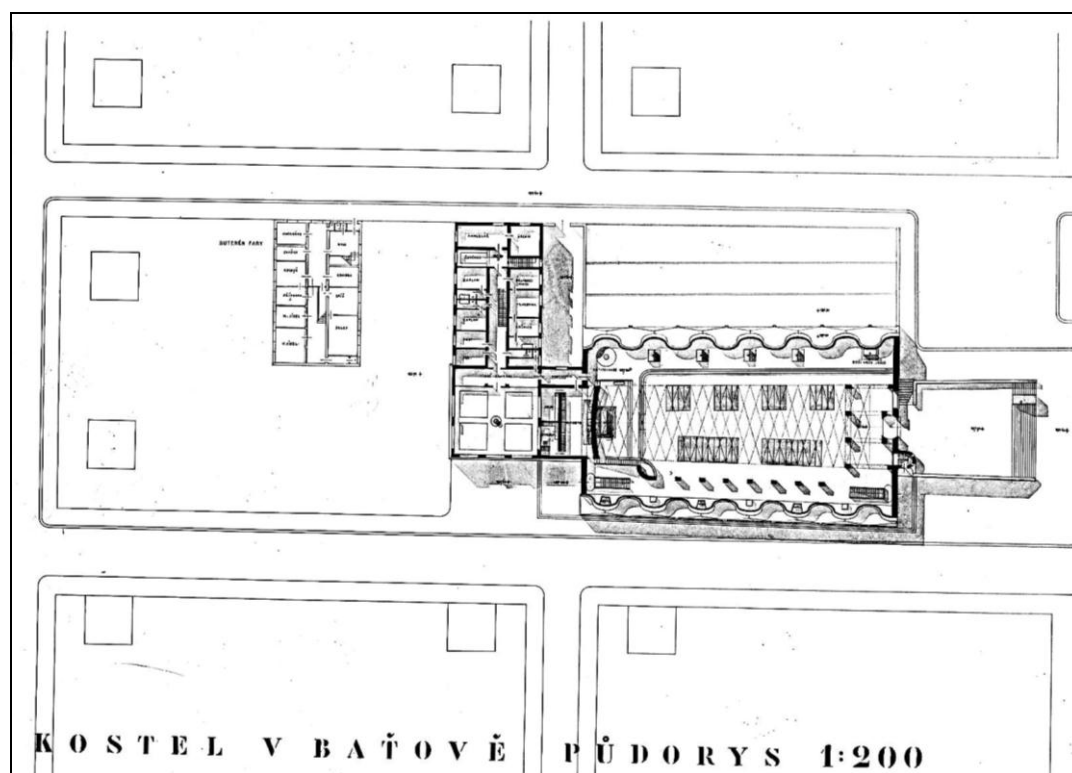
Obr. 28: Umístění soutěžních návrhů kostela a památníku T. Bati v Baťově - výřez situace Vladimír Karfik (1940)

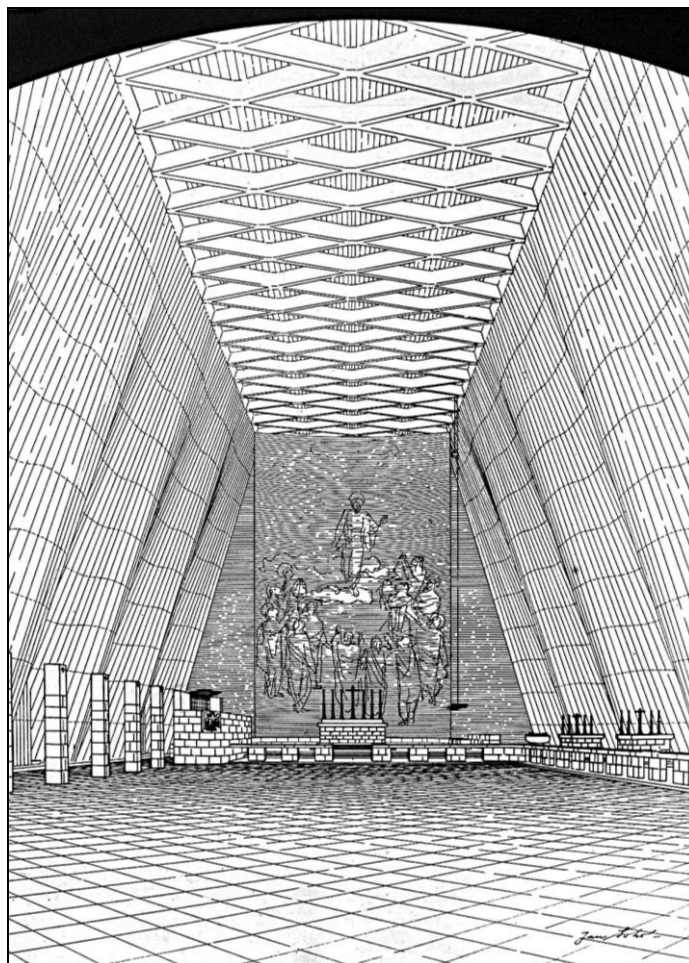
Obr. 29: J. Sokol – Vítězný soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Bařově (1940)

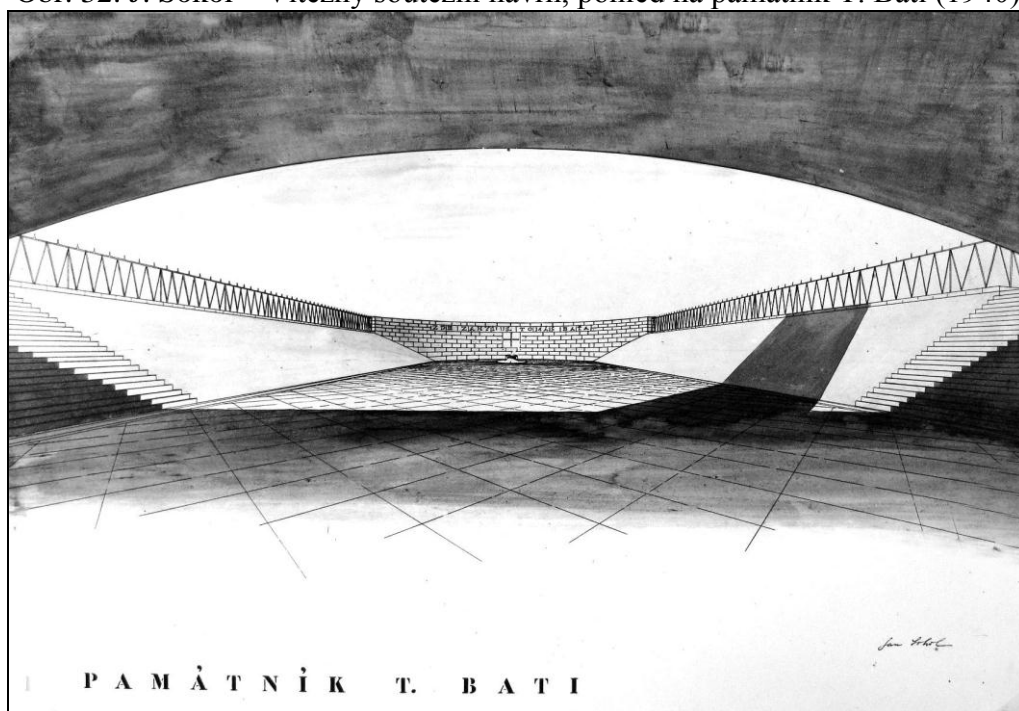
Obr. 30: J. Sokol – Vítězný soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Bařově, půdorys (1940)

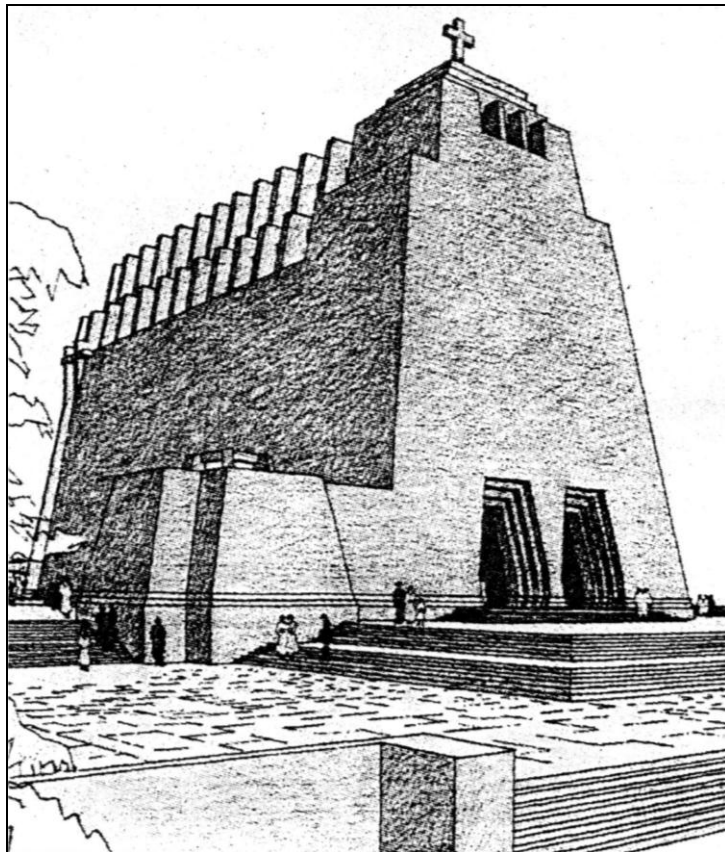
Obr. 31: J Sokol – Vítězný soutěžní návrh, interiér (1940)

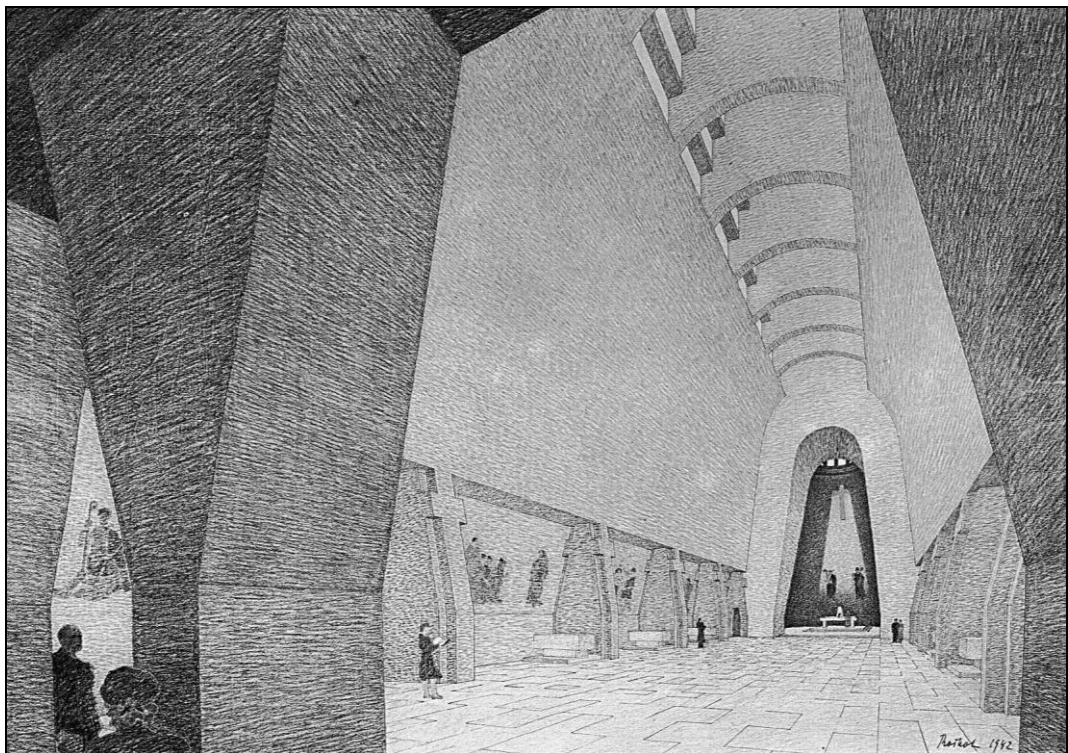
Obr. 32: J. Sokol – Vítězný soutěžní návrh, pohled na památník T. Bati (1940)

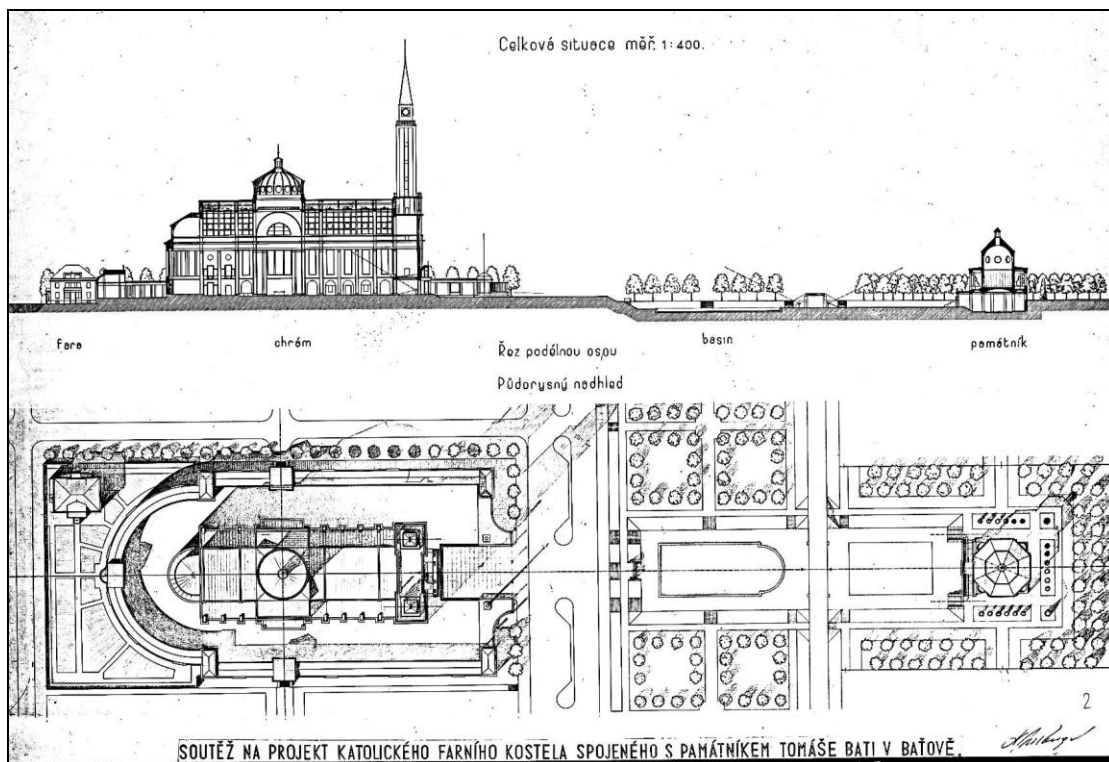
Obr. 33: Karel Roškot – 2. místo, soutěžní návrh kostela a památníku v Baťově (1940)

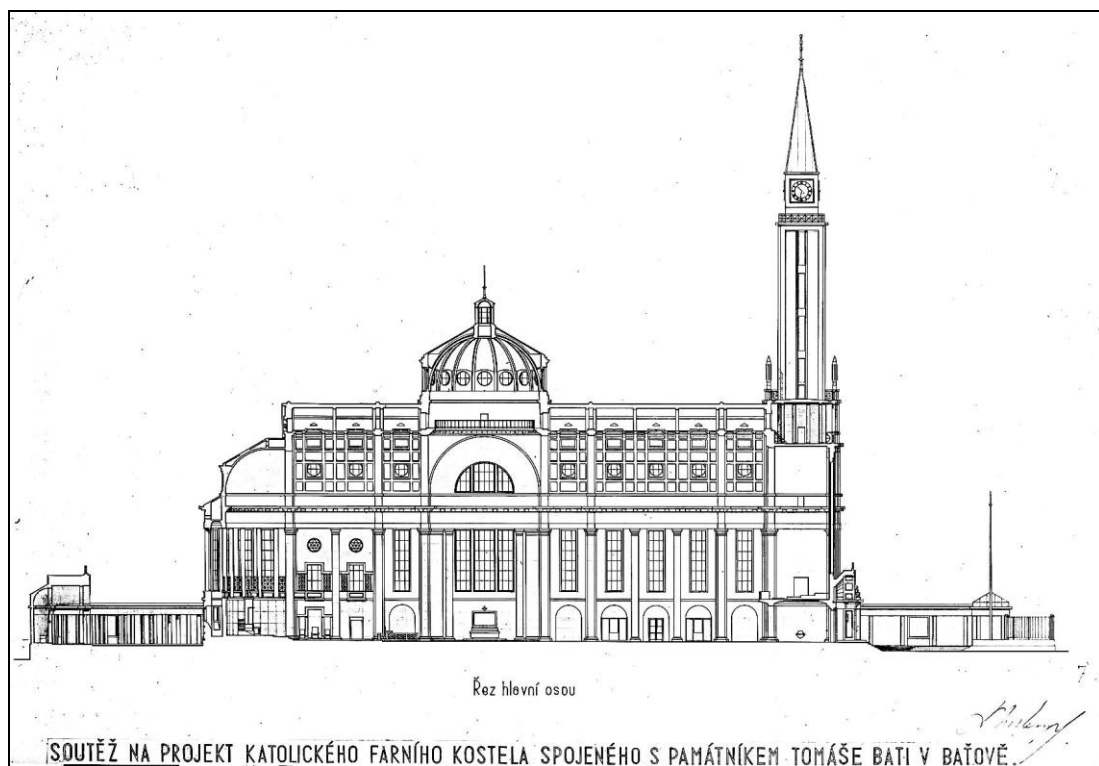
Obr. 34: K. Roškot – Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově, interiér

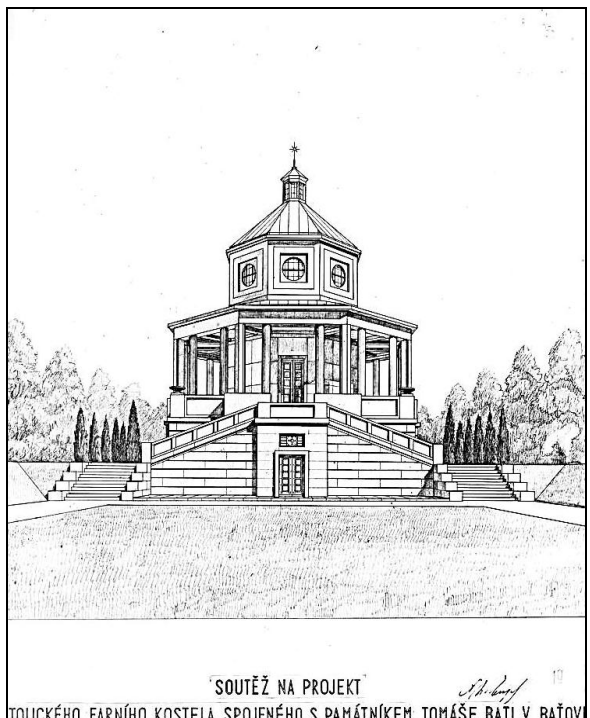
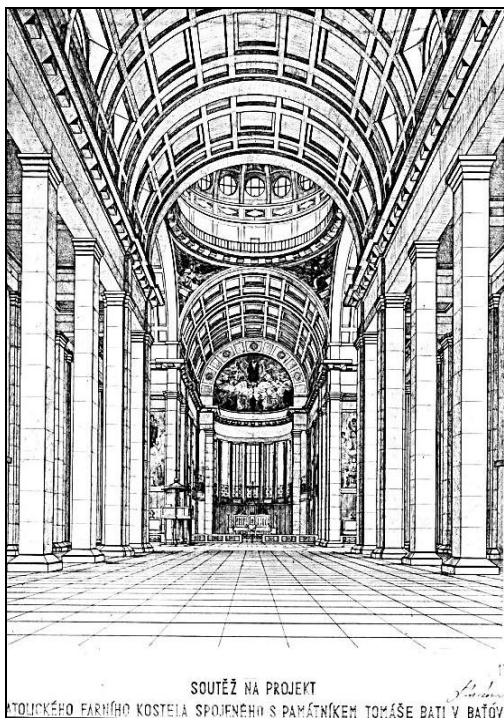
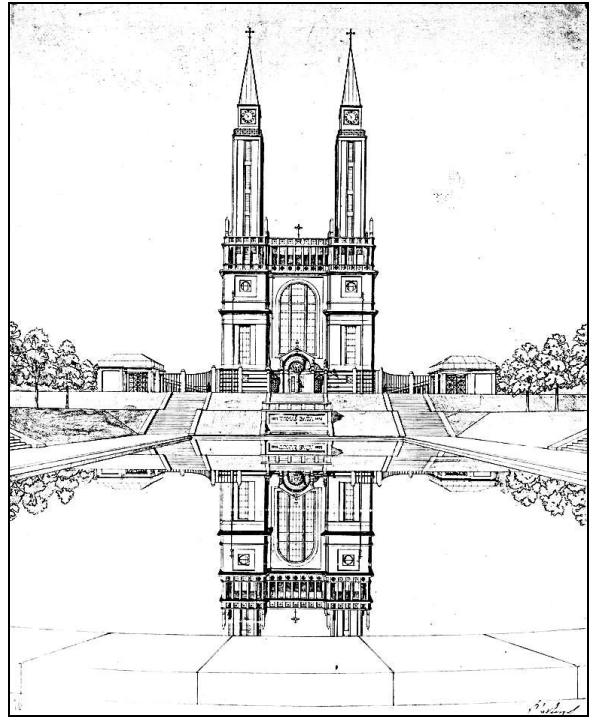
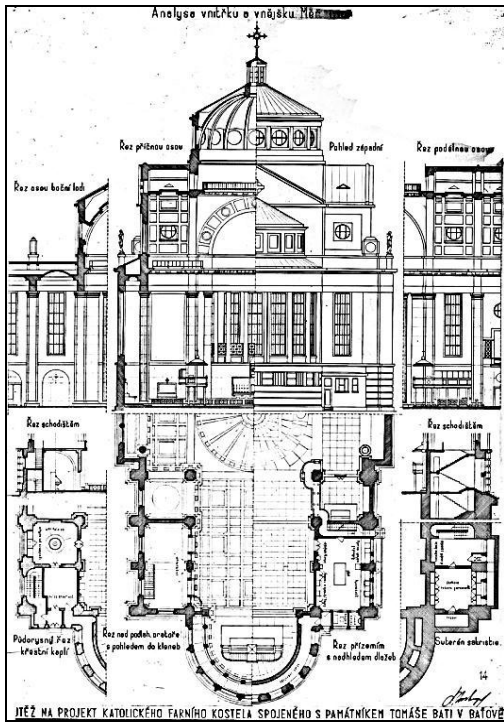
Obr. 35: K. Engel – 3. místo, soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově
(1940)

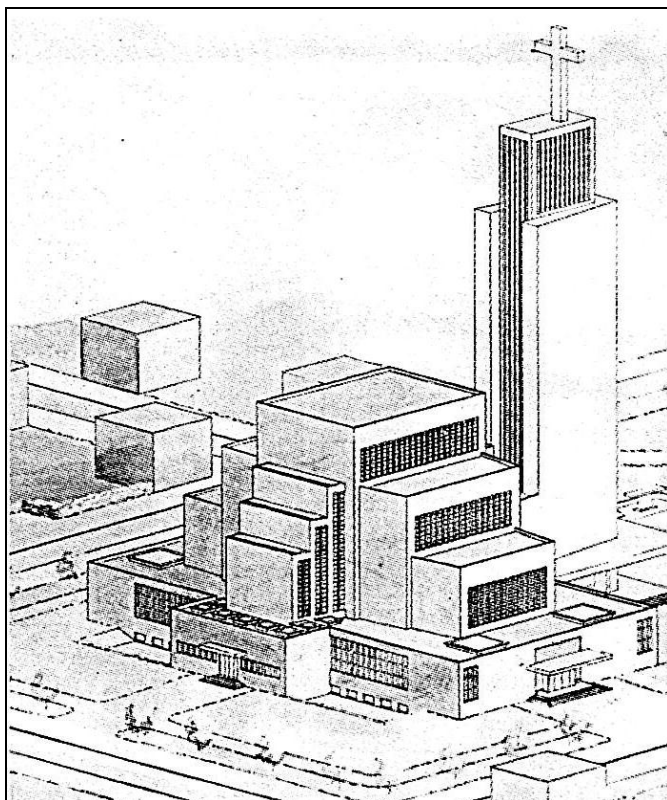
Obr. 36: K. Engel – 3. místo, soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově

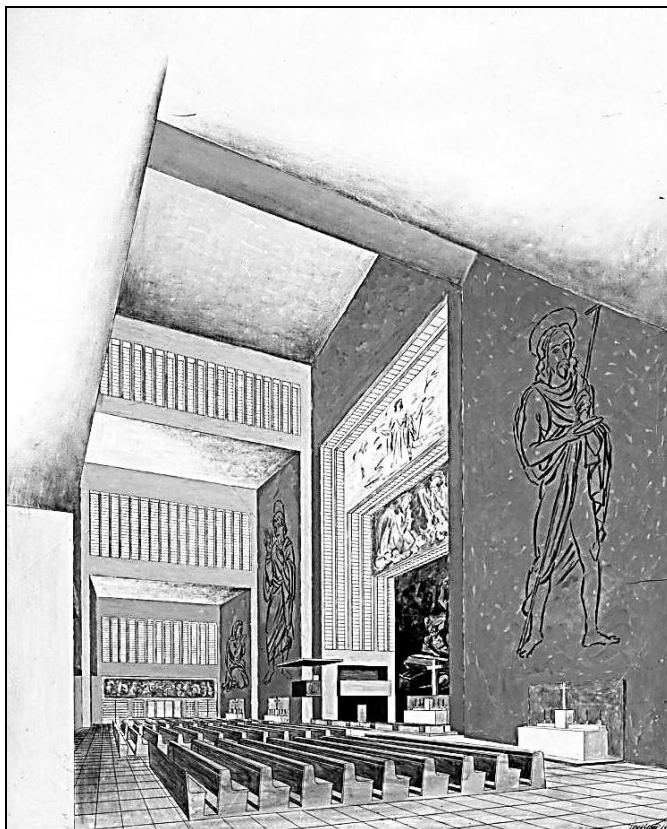
Obr. 37: Karel Engel – Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Bařově (1940)

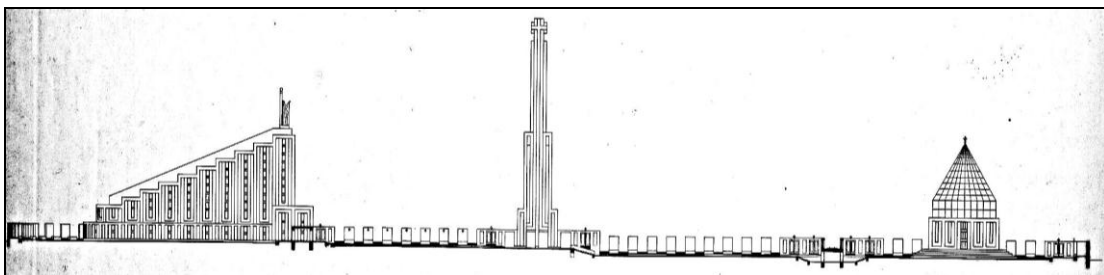
Obr. 38: Josef Gočár – Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově (1940)

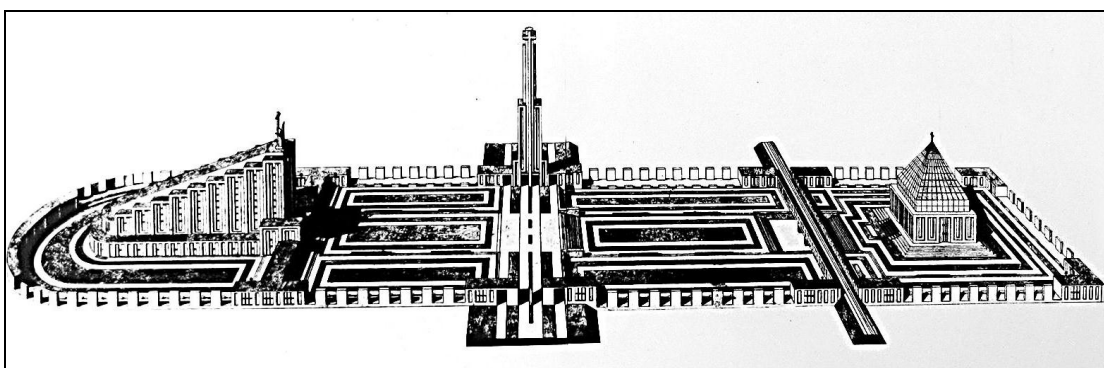
Obr. 39: Josef Gočár - Soutěžní návrh kostela a památníku, interiér (1940)

Obr. 40: F. L. Gahura - Soutěžní návrh kostela a památníku, boční pohled (1940)

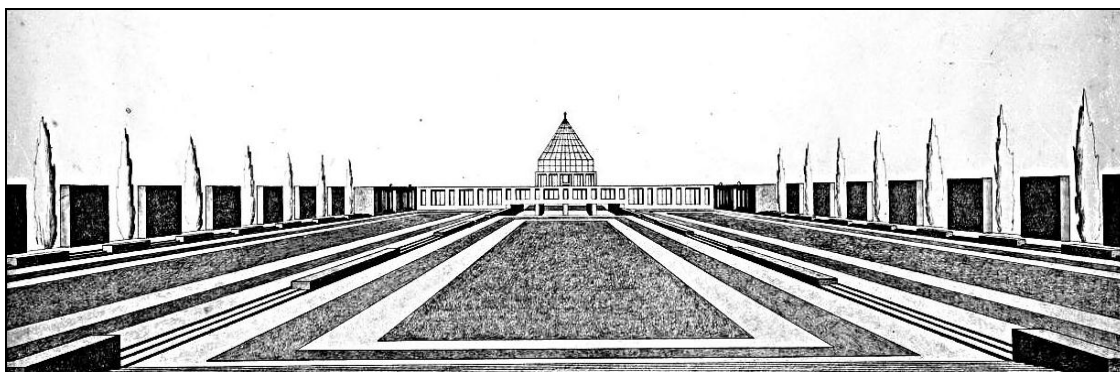
Obr. 41: F. L. Gahura – Soutěžní návrh, celkový perspektivní pohled

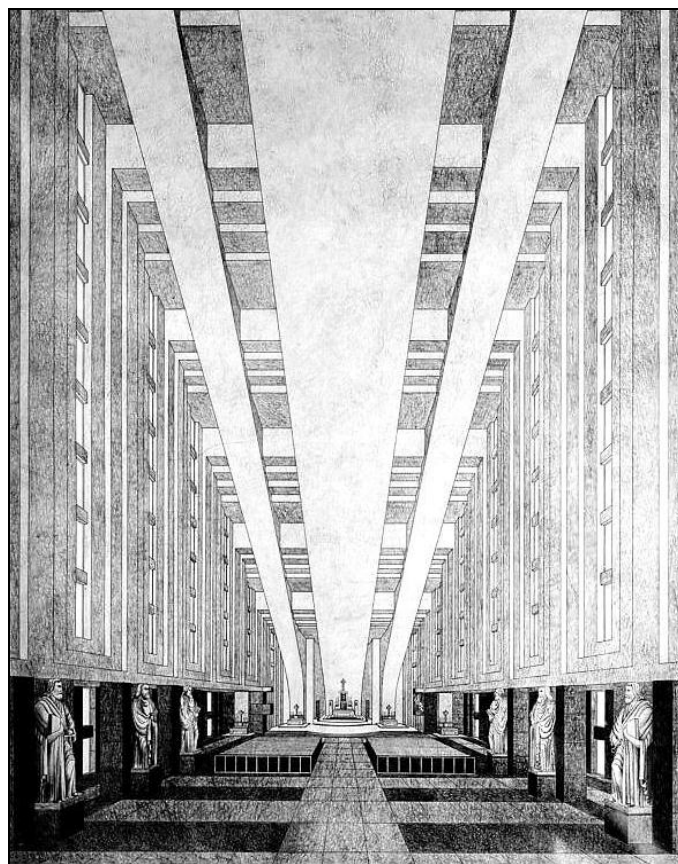
Obr. 42: F. L. Gahura – Soutěžní návrh, perspektivní pohled na kostel

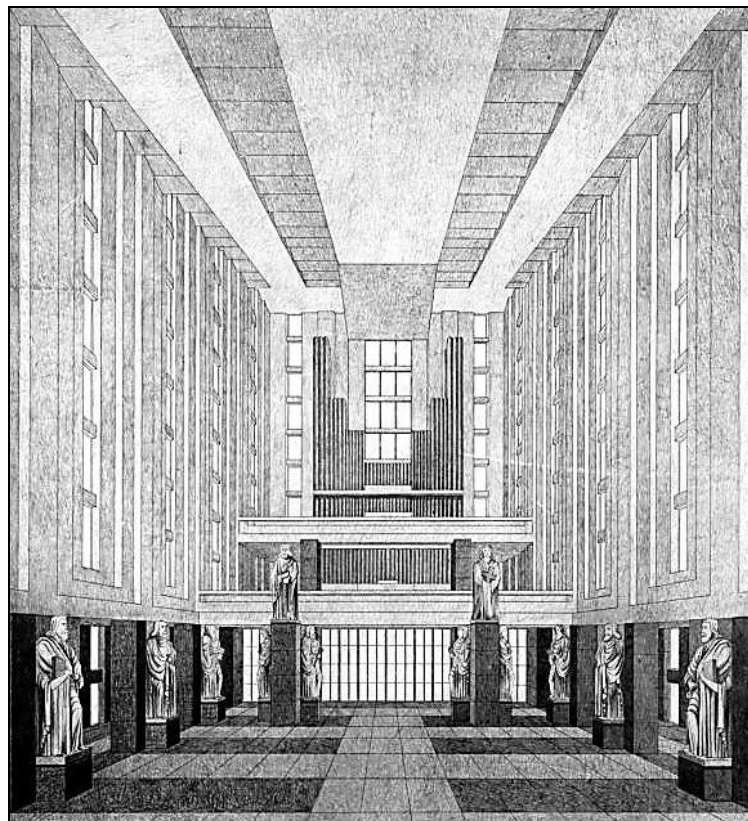
Obr. 43: F. L. Gahura – Soutěžní návrh, perspektivní pohled na památník

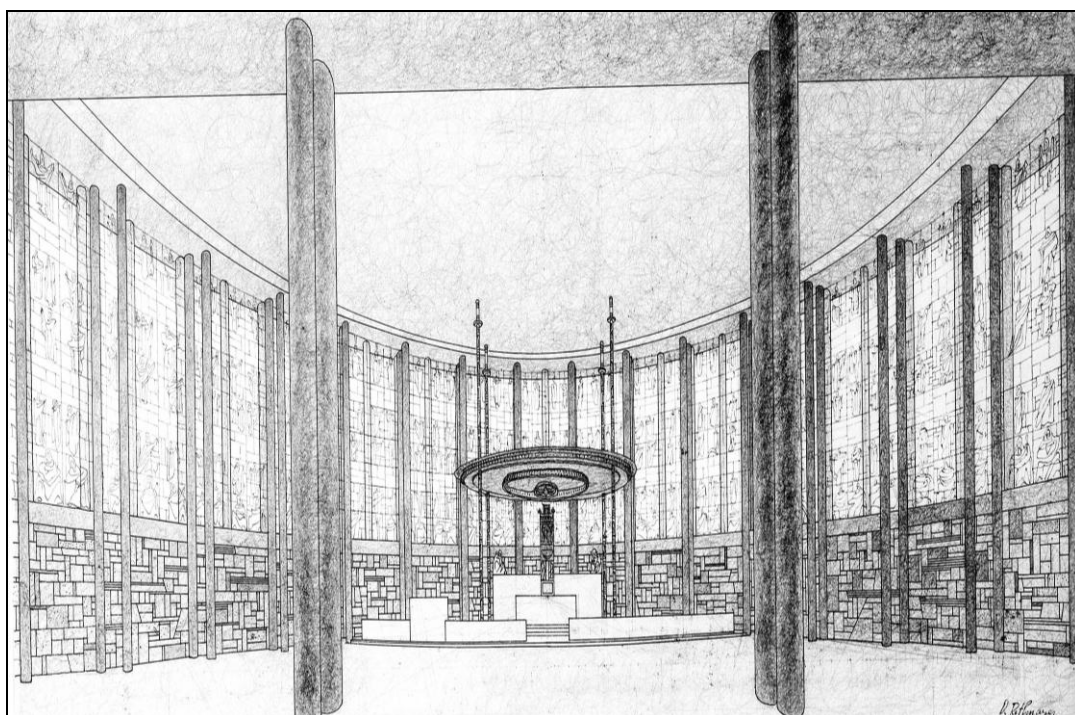
Obr. 44: F. L. Gahura – Soutěžní návrh, interiér, pohled k oltáři (1940)

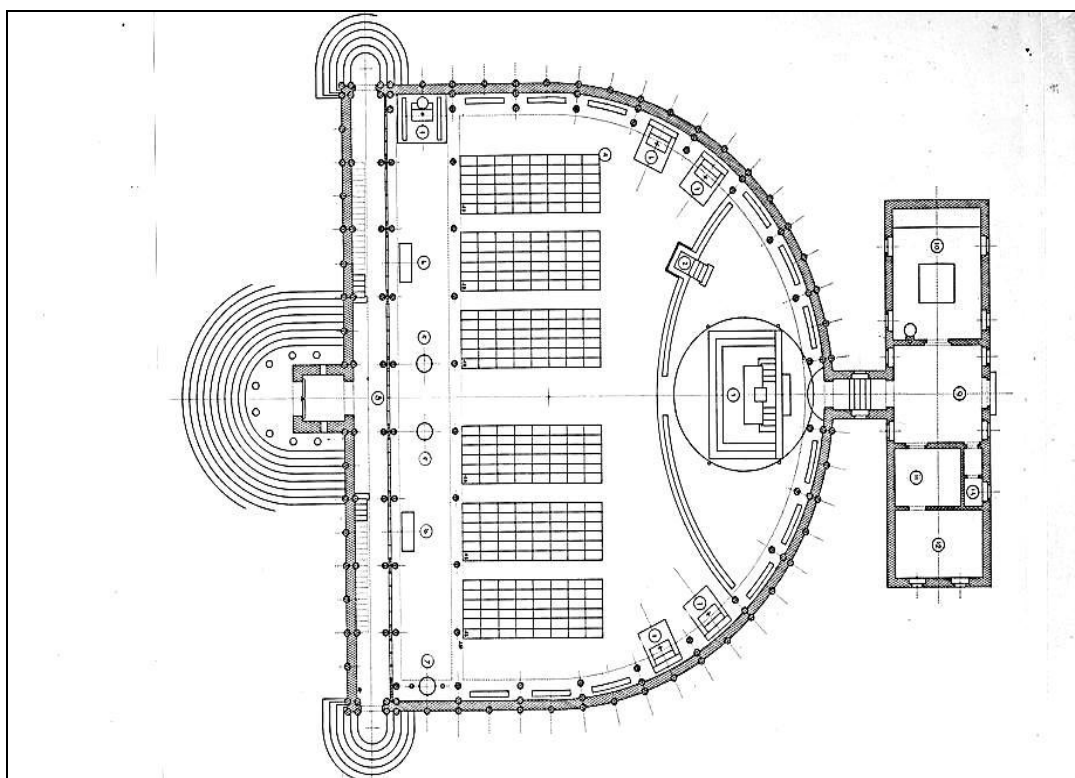
Obr. 45: F. L. Gahura – Soutěžní návrh, interiér, pohled ke vchodu a na varhany

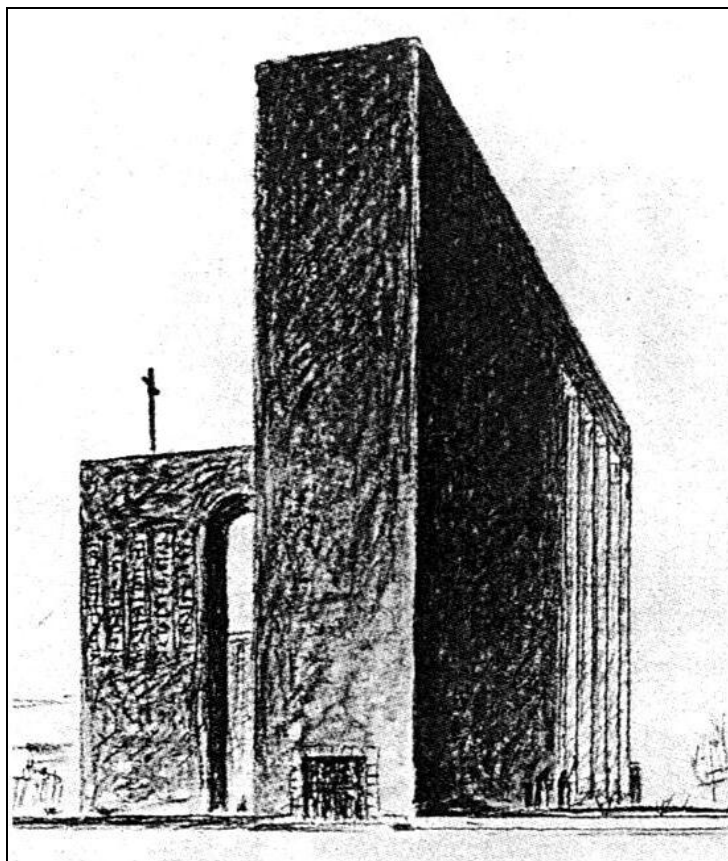
Obr. 46: O. Rothmayer - Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Bařově (1940)

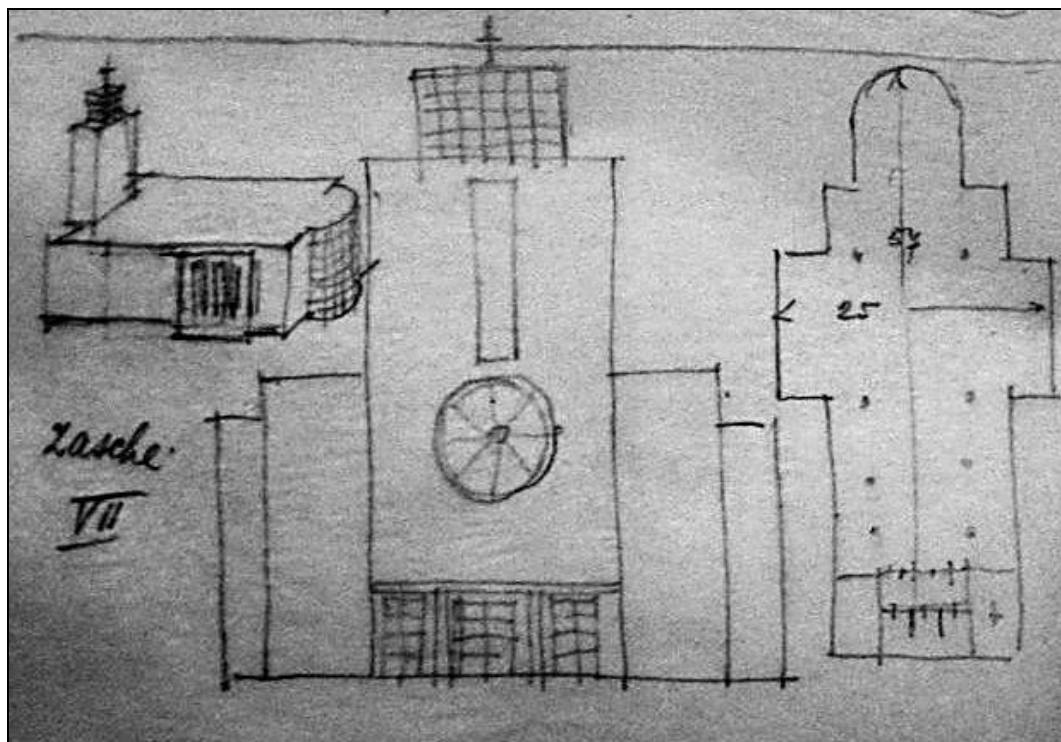
Obr. 47: O. Rothmayer - Soutěžní návrh kostela a památníku, půdorys (1940)

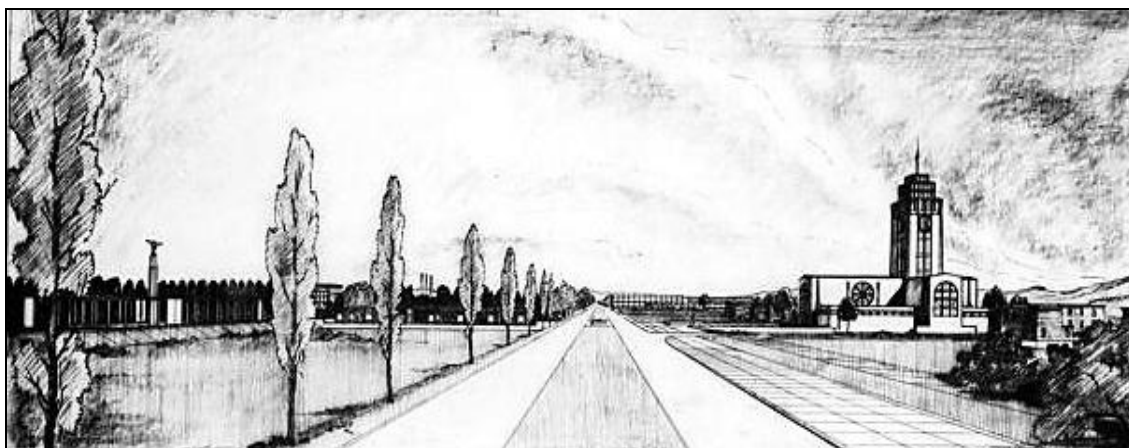
Obr. 48: Josef Štěpánek - Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově (1940)

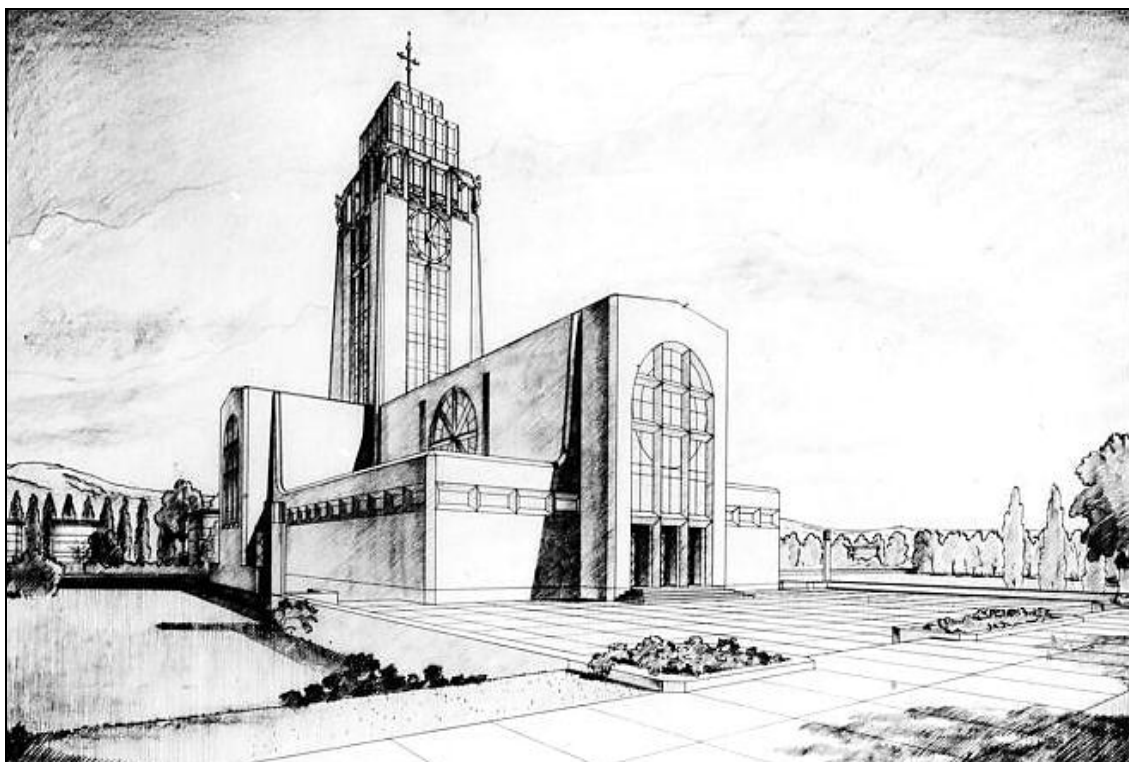
Obr. 49: Josef Zasche - Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Baťově (1940)

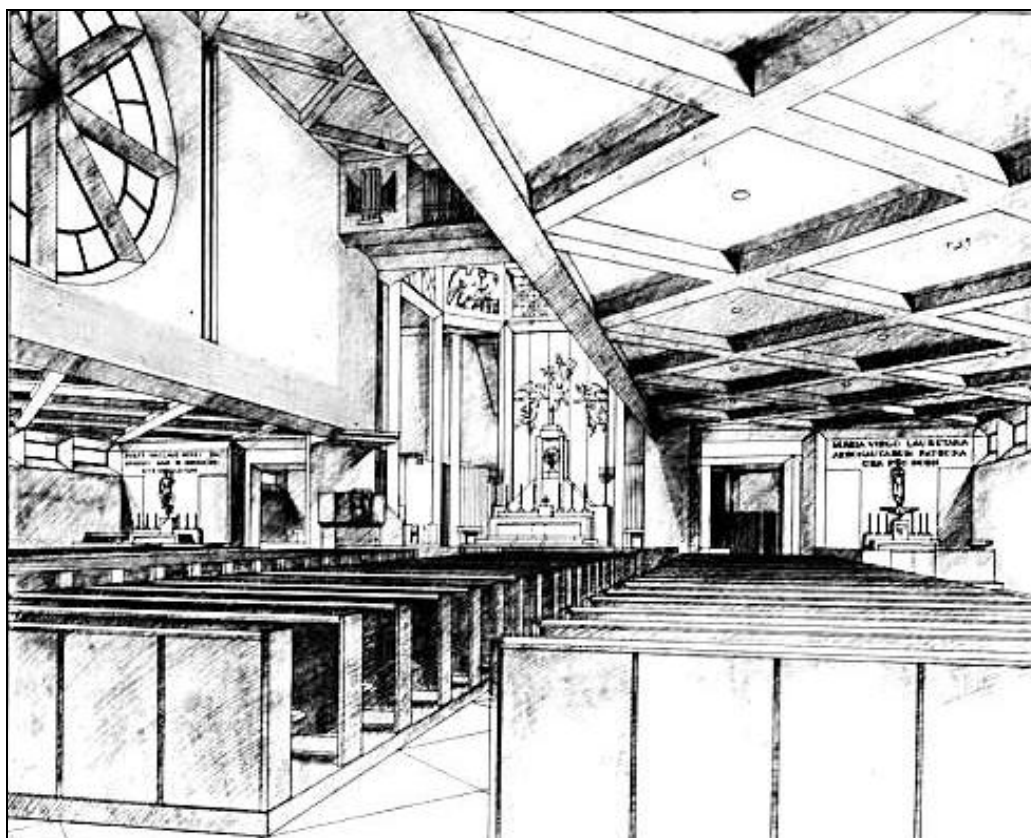
Obr. 50: V. Karfík - Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Bařově, celkový pohled k hlavnímu náměstí, alternativa č. 1 – větší odstup od silnice (1940)

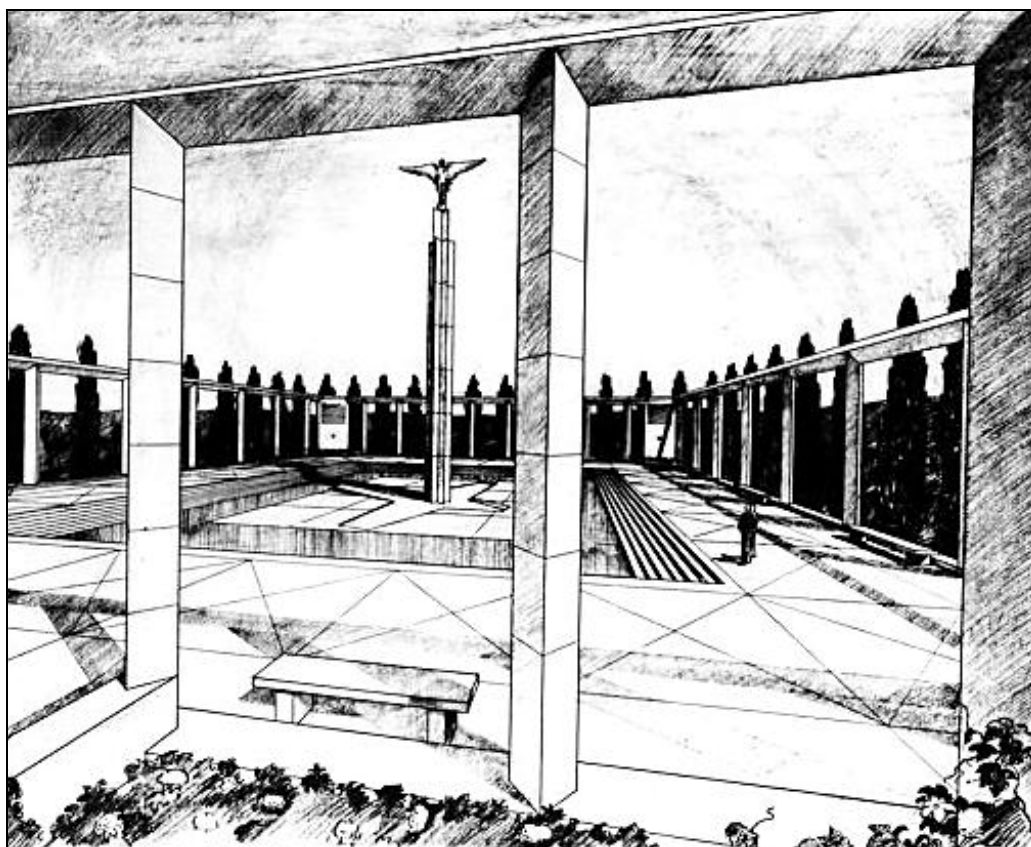
Obr. 51: V. Karfík - Soutěžní návrh kostela a památníku T. Bati v Bařově, pohled od silnice, alternativa č. 2 – s malým nádvořím (1940)

Obr. 52: V. Karfík – Soutěžní návrh, pohled k hlavnímu oltáři (1940)

Obr. 53: V. Karfík – Soutěžní návrh, památník (1940)

Obr. 54: Farář Josef Kunický žádá o pomoc Národní výbor v Otrokovicích a všechny politické strany, jakož i kulturní složky s přípravnými pracemi ke stavbě kostela v Otrokovicích (1946)

VIII

ŘÍM. KATOL. FARNÍ ÚŘAD V BAŤOVĚ | telefon č. 11

Čís. jedn.: 942/46.

Předmět: přípravné práce ke stavbě kostela
v Otrokovicích

V Baťově 23. srpna 1946.

Titl.:
Národnímu výboru
v O t r o k o v i c í c h .

Řím.katol.farní úřad v Otrokovicích připravuje předběžné práce ke stavbě nového kostela v naší obci. Dovoluje si tedy žádati místní národní výbor a jeho prostřednictvím všechny politické strany i kulturní složky o spolupráci na uskutečnění tohoto záměru všem občanům otrckovským tak blízkého. Budoucí kostel v Otrokovicích, obklopený vhodně upraveným parkem, který ve staré části naší obce je tak těžce postrádán, bude jistě chloubou všech upřímně smýšlejících občanů, kteří milují svoji obec. Běží o dílo věkovité, které máme zanechatí těm, kteří přijdou za námi a budou nás souditi dle toho, co jim svornou spoluprací zanecháme. Byli jsme potěšeni nikoliv řídkým zájmem i z řad občanů jiného náboženského vyznání o nový kostel. Prozatím můžeme začítí jen s přípravami. Farní úřad si přeje, aby toto dílo se nezdálo býti zájmem pouze jednotlivců a aby každý občan měl možnost projevití svůj názor, svoji radu, po případě pomoc morální i hmotnou.

Farní úřad připravuje všechny plány, které už v minulých letech byly pro náš nový kostel pořízeny, aby je na veřejné schůzi všeho občanstva mohl dáti MNV i občanům k posouzení s odborným vysvětlením všech případných okolností.

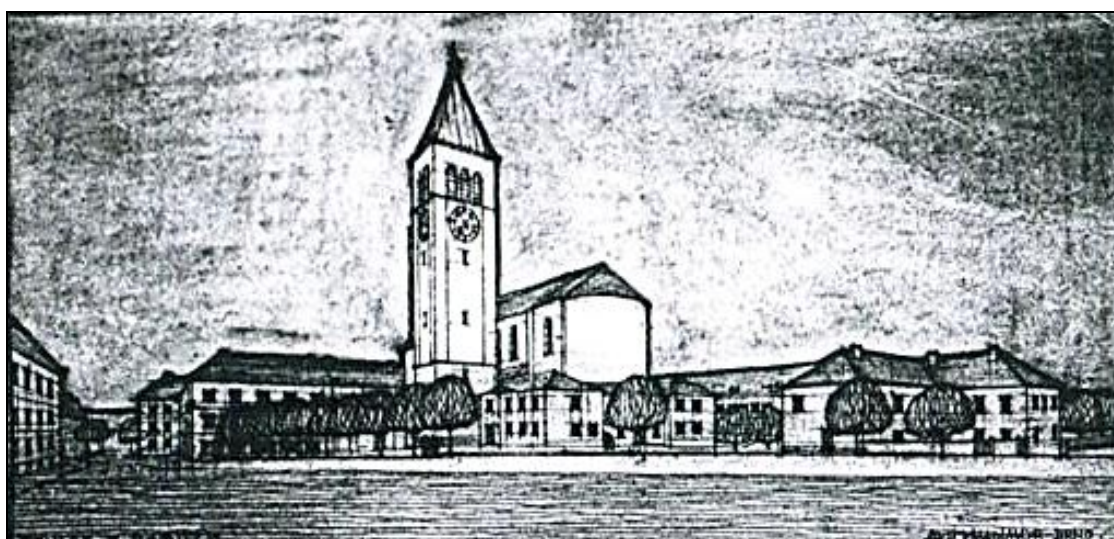
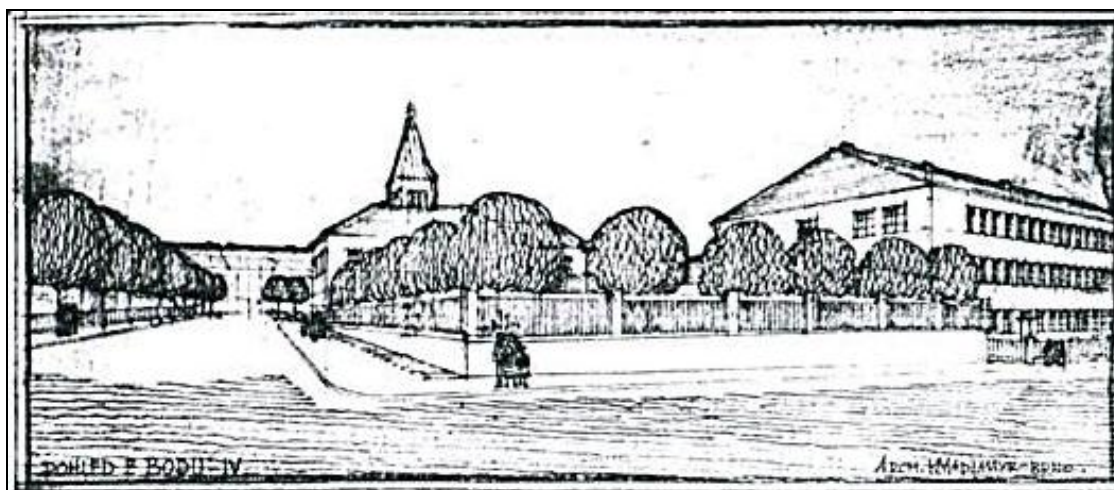
Děkuje za dosavadní vlídný postoj MNV k plánům a záležitostem místní duchovní správy

jsem za:

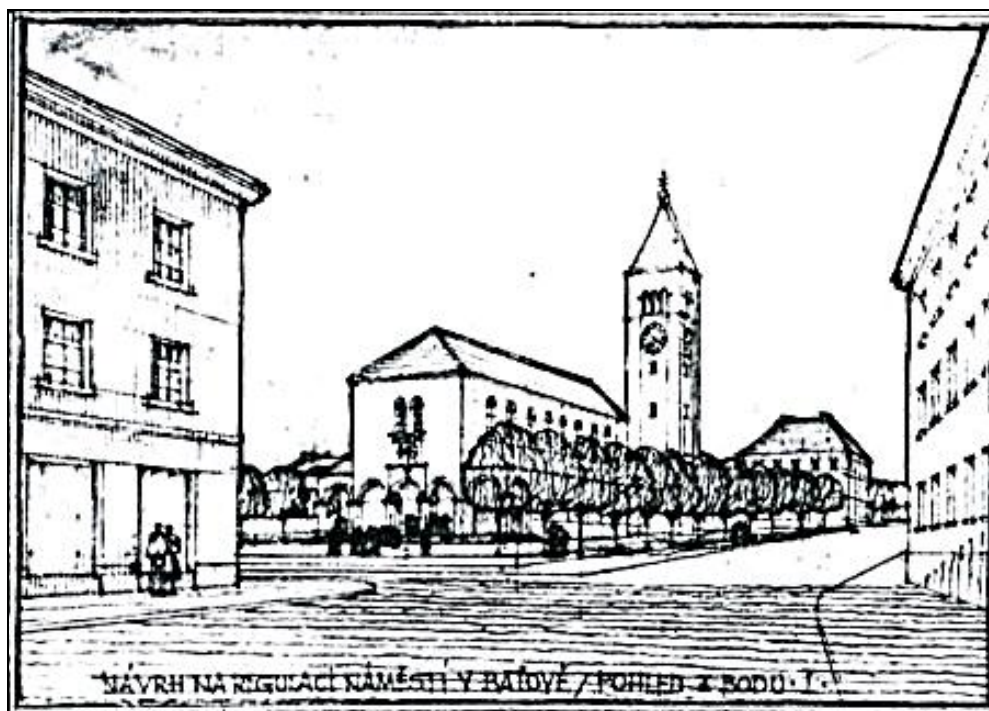
 farář.

76

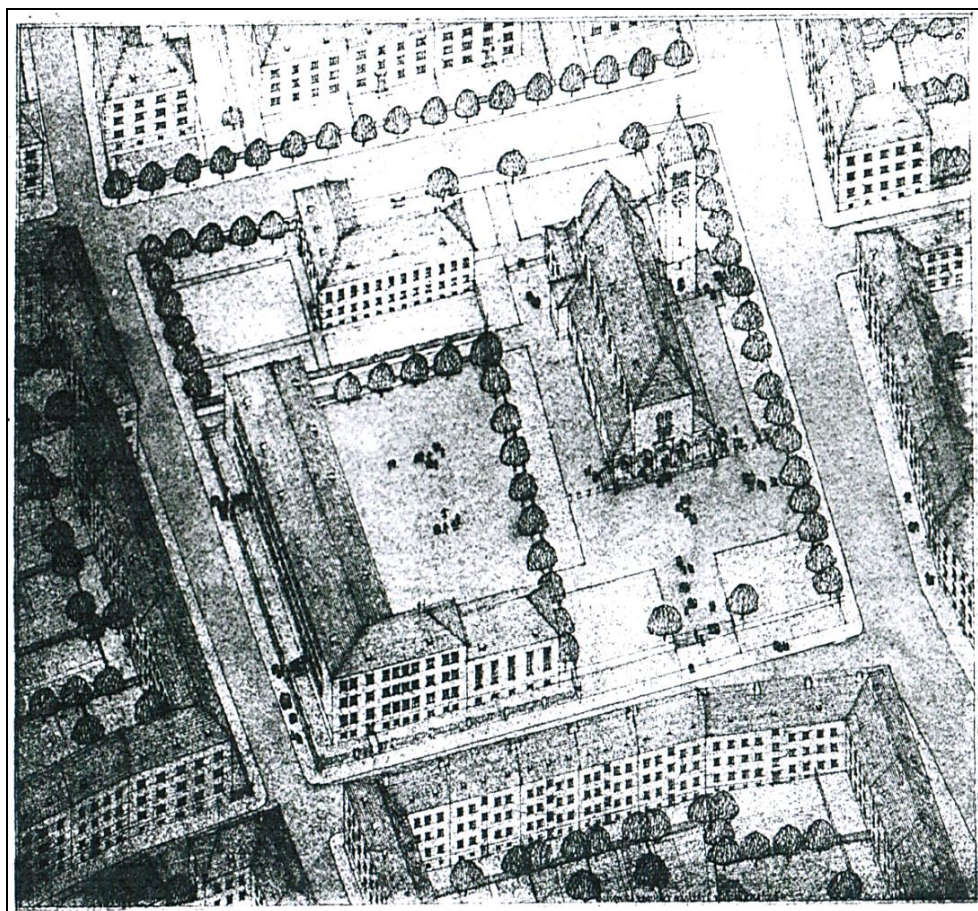
Obr. 55: Karel Madlmayer – Návrh na regulaci náměstí v Bařově, 40. léta 20. století

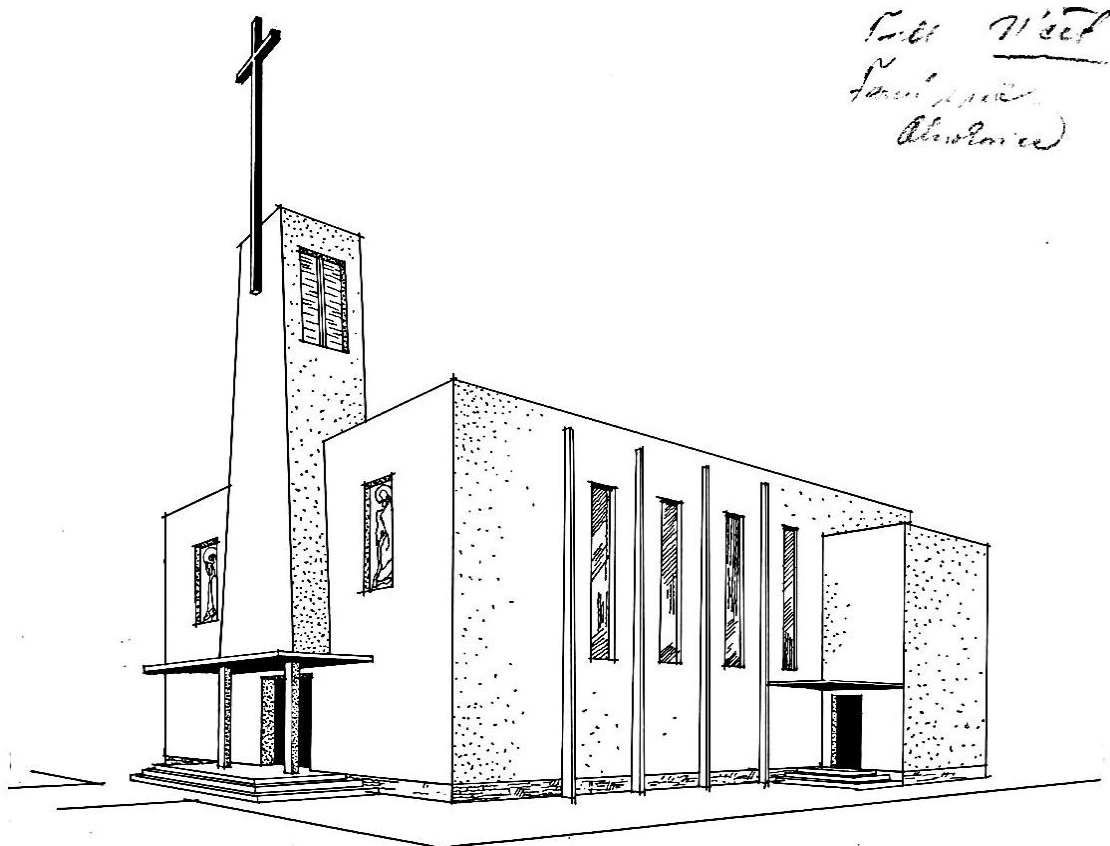
Obr. 56: Karel Madlmayer – Návrh na regulaci náměstí v Baťově, 40. léta 20. století

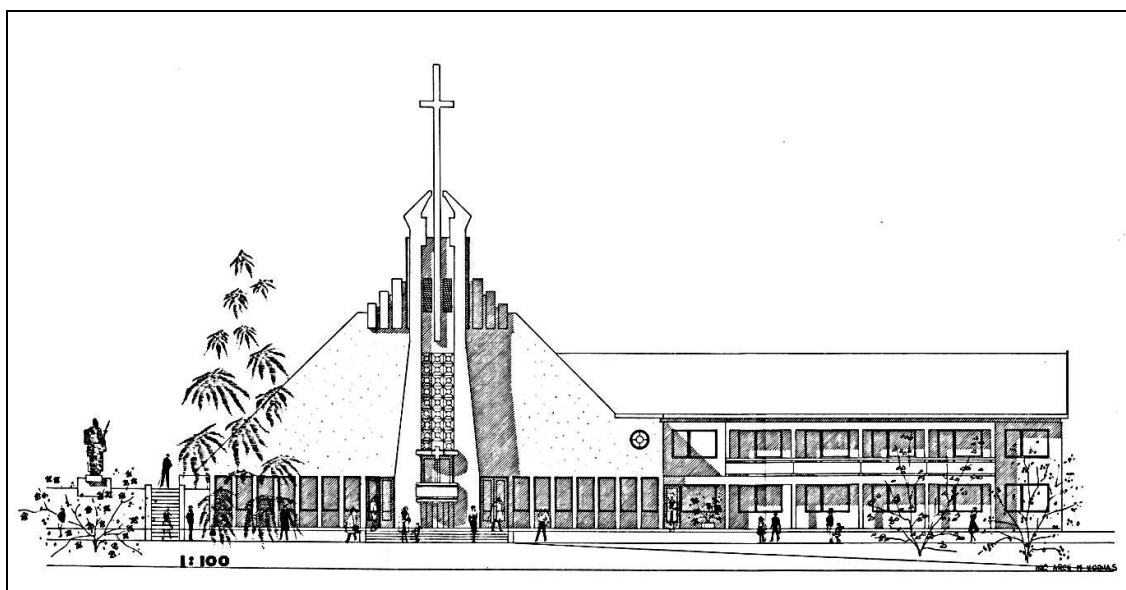
Obr. 57: Karel Madlmayer – Návrh na regulaci náměstí v Baťově, perspektivní pohled

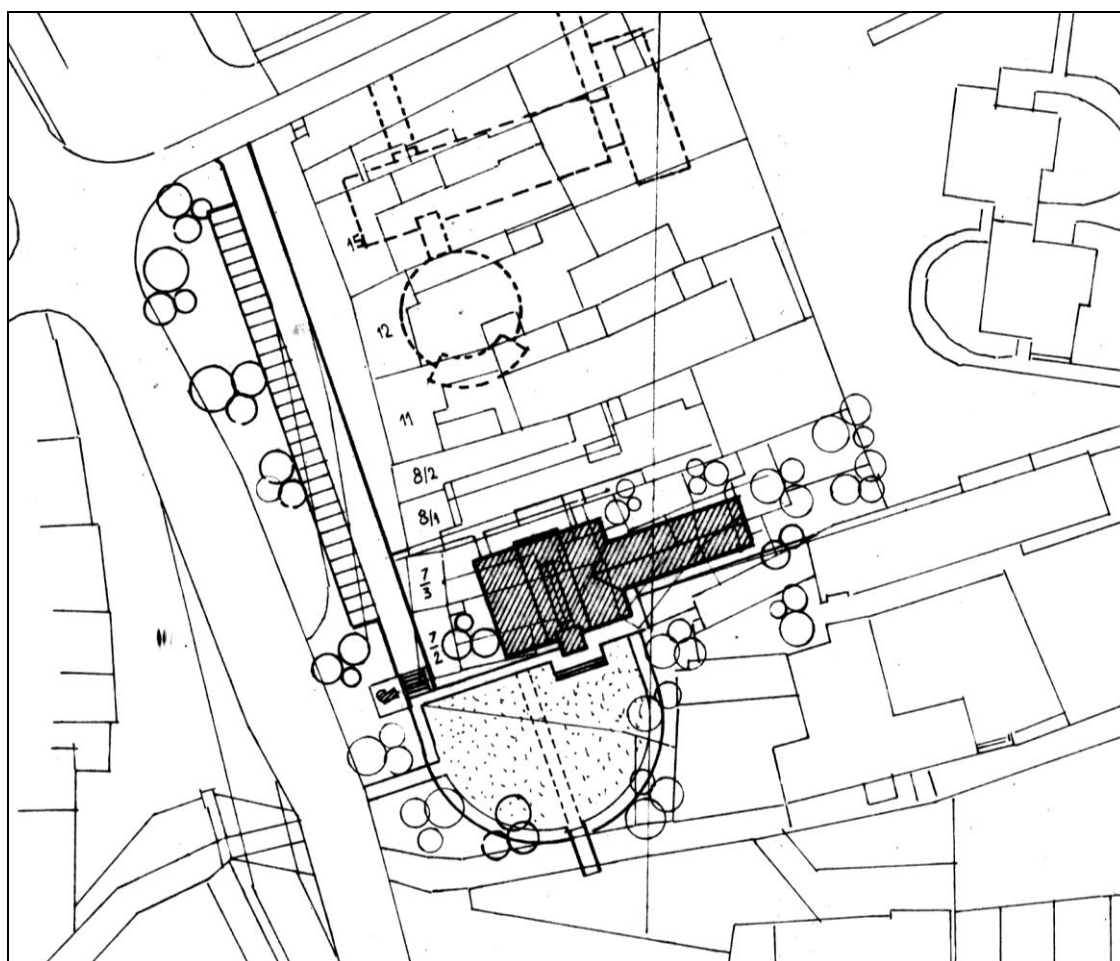
Obr. 58: Provisorní kaple na Baťově (1946)

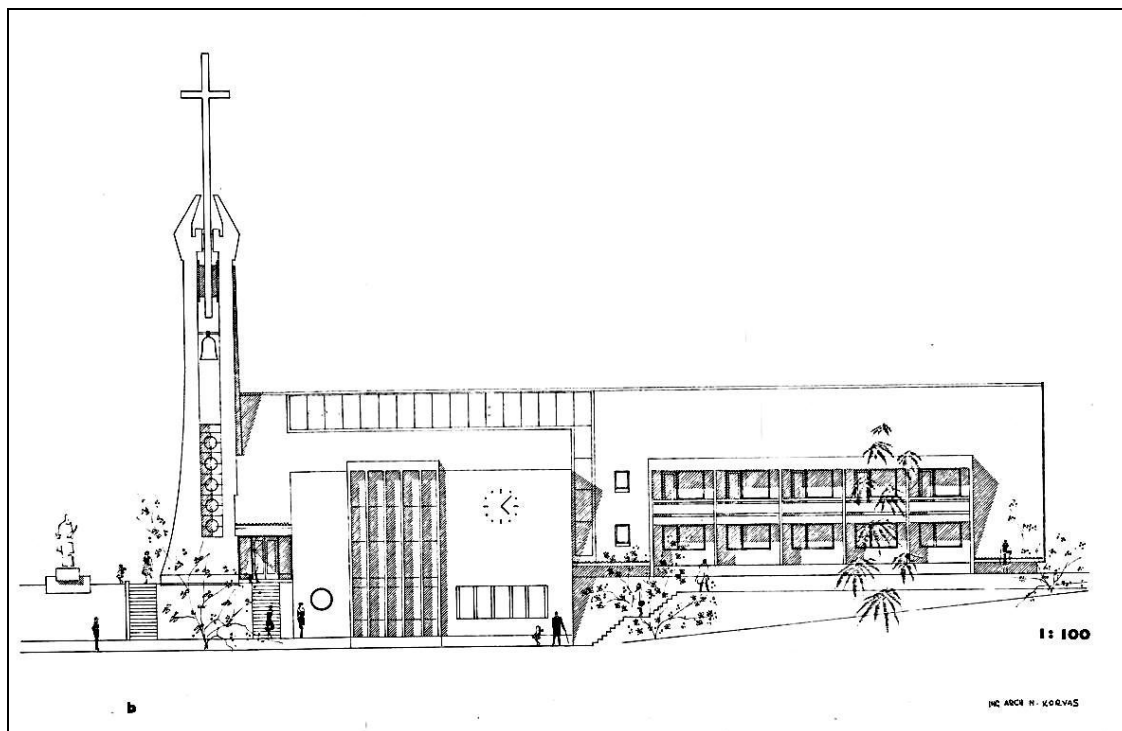
Obr. 59: Mojmir Korvas – Ideový návrh kostela V Otrokovcích (1970)

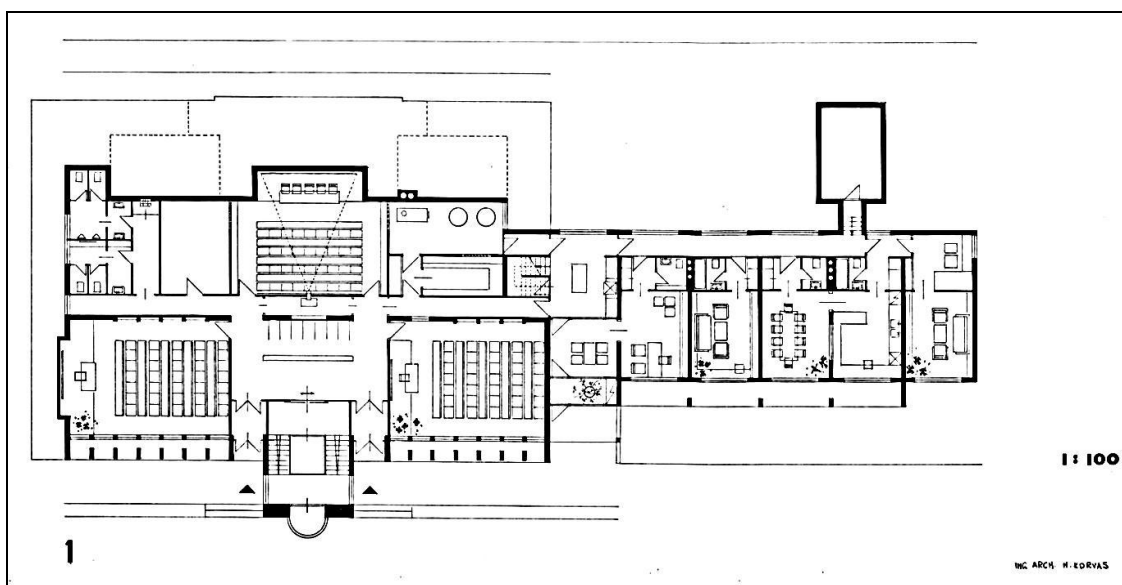
Obr. 60: Mojmir Korvas – Situace – Ideový návrh je řešen na ideální stanoviště (1970)

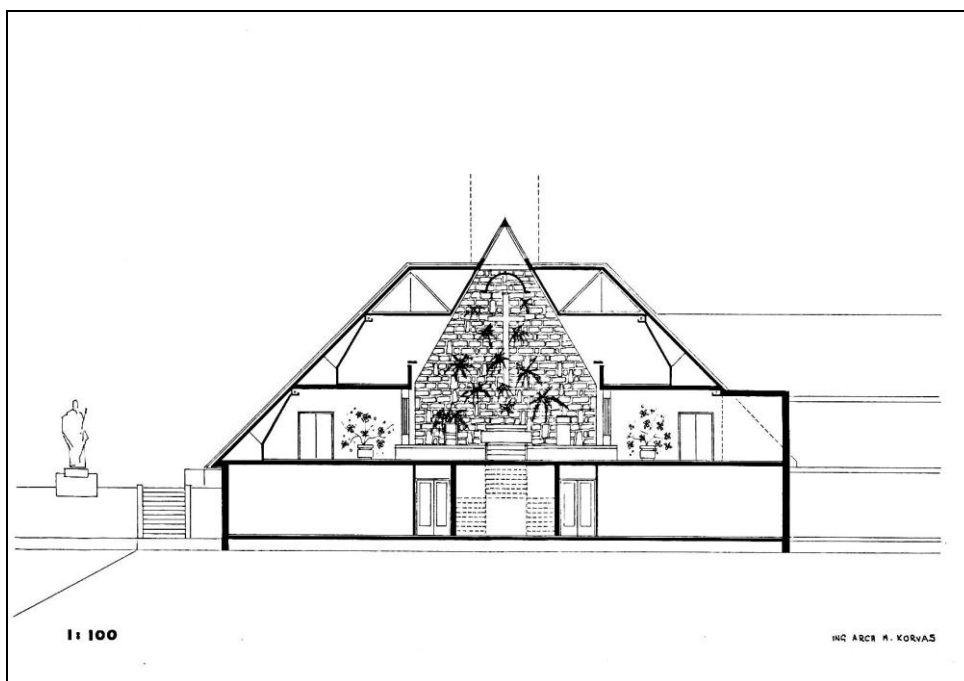
Obr. 61: Mojmir Korvas – Ideový návrh kostela v Otrokovcích, pohled na učebny (1970)

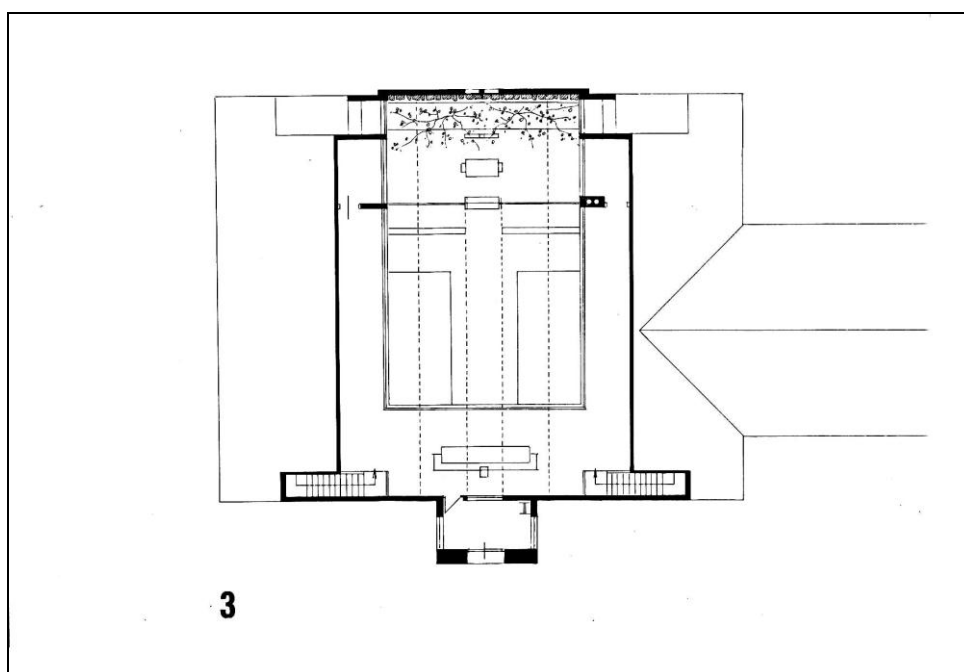
Obr.62: Mojmir Korvas – Ideový návrh kostela v Otrokovcích, suterén (1970)

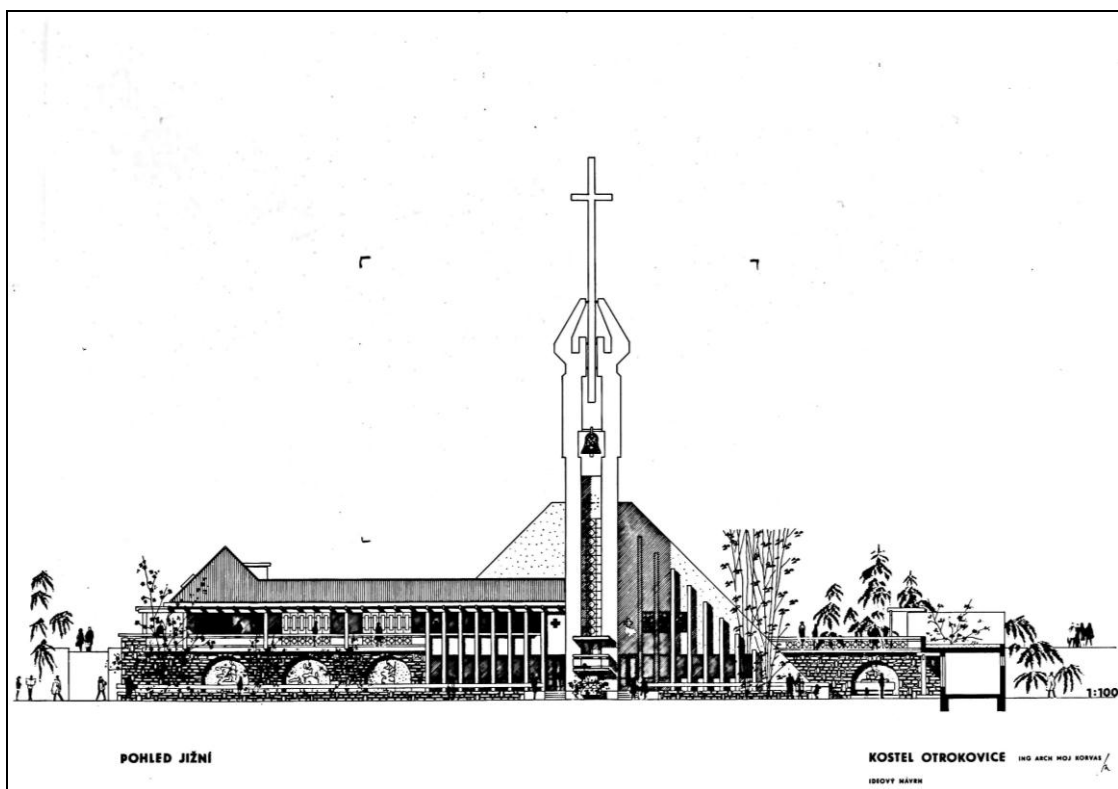
Obr. 63: M. Korvas – Ideový návrh kostela v Otrokovicích, pohledový řez k oltáři (1970)

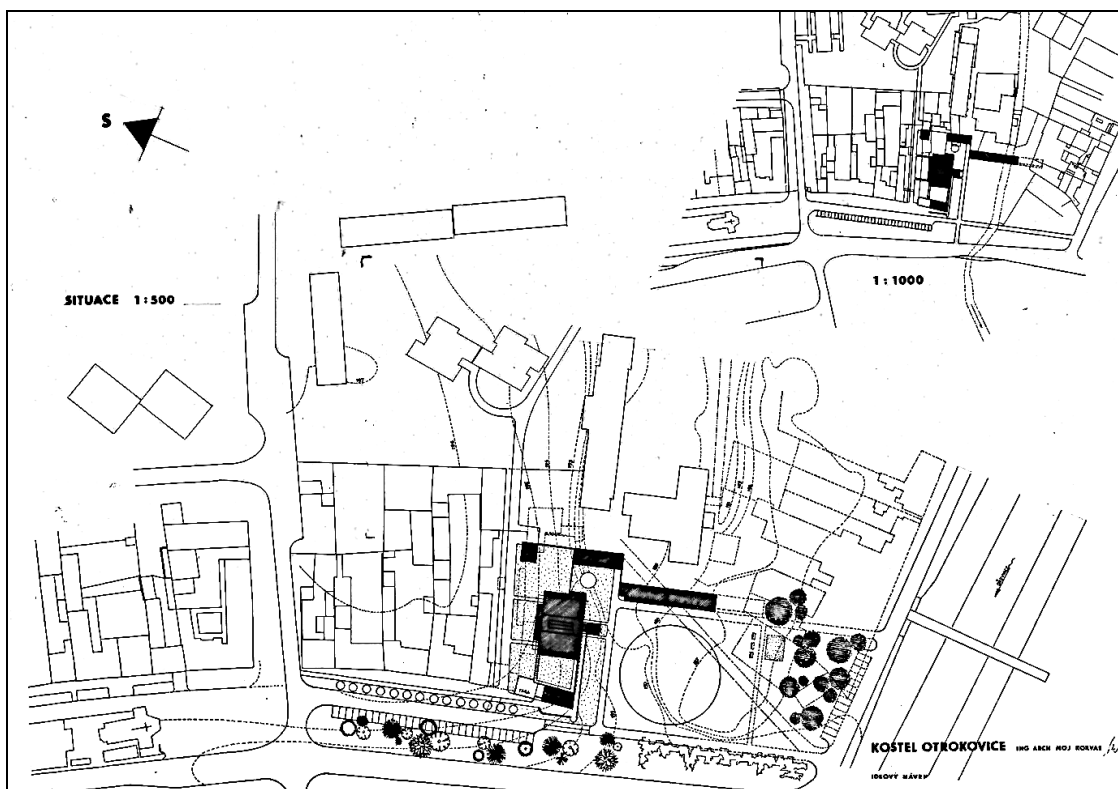
Obr. 64: Mojmír Korvas – Ideový návrh kostela v Otrokovicích, pohled s kůru do hlavní lodi (1970)

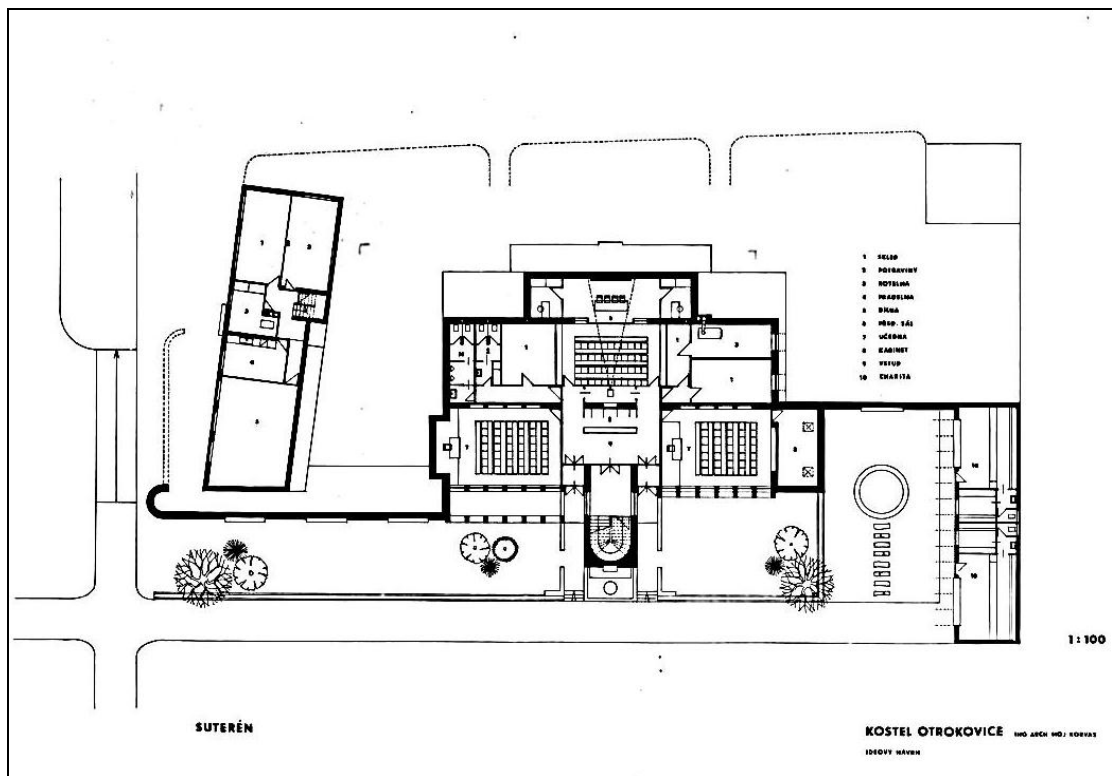
Obr. 65: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, 3. verze, pohled jižní (1970)

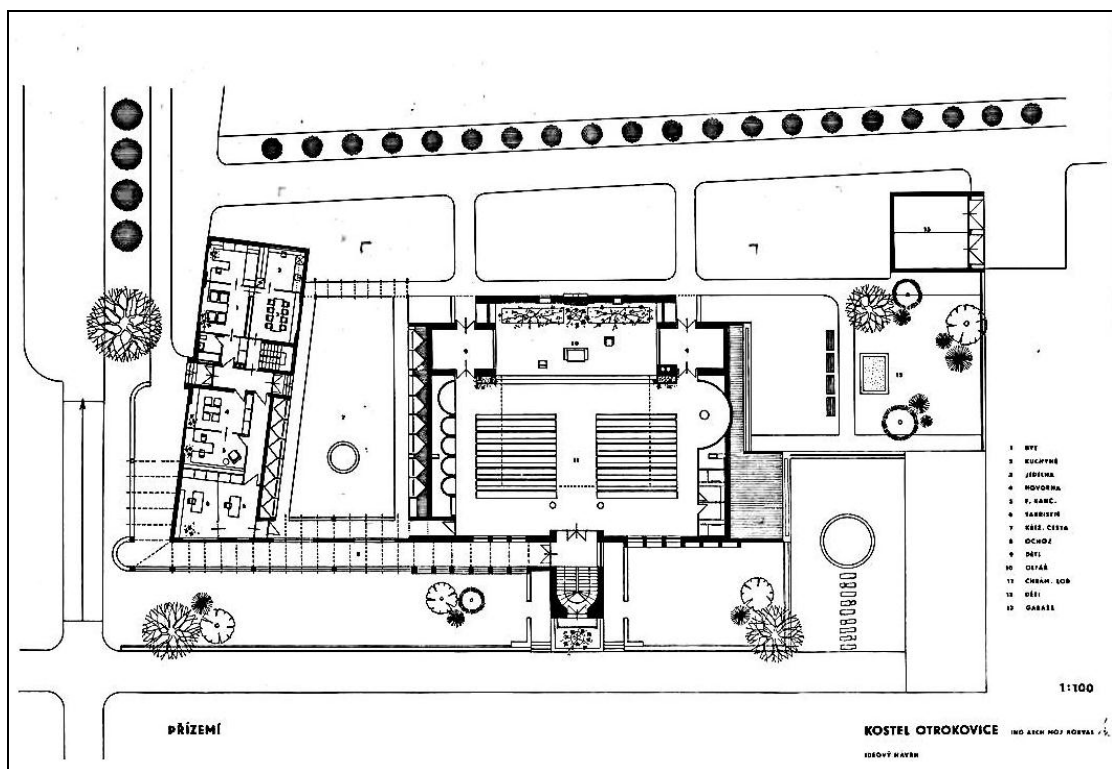
Obr. 66: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, 3. verze, situace (1970)

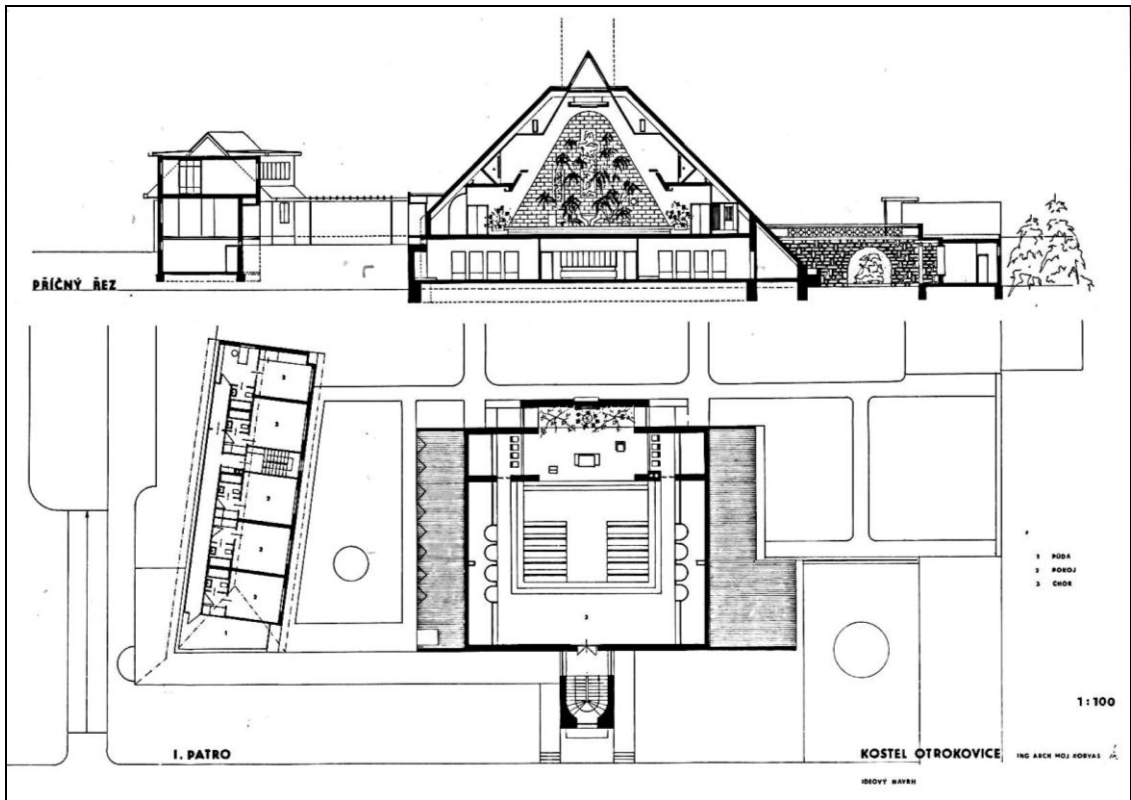
Obr. 67: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, 3. verze, suterén (1970)

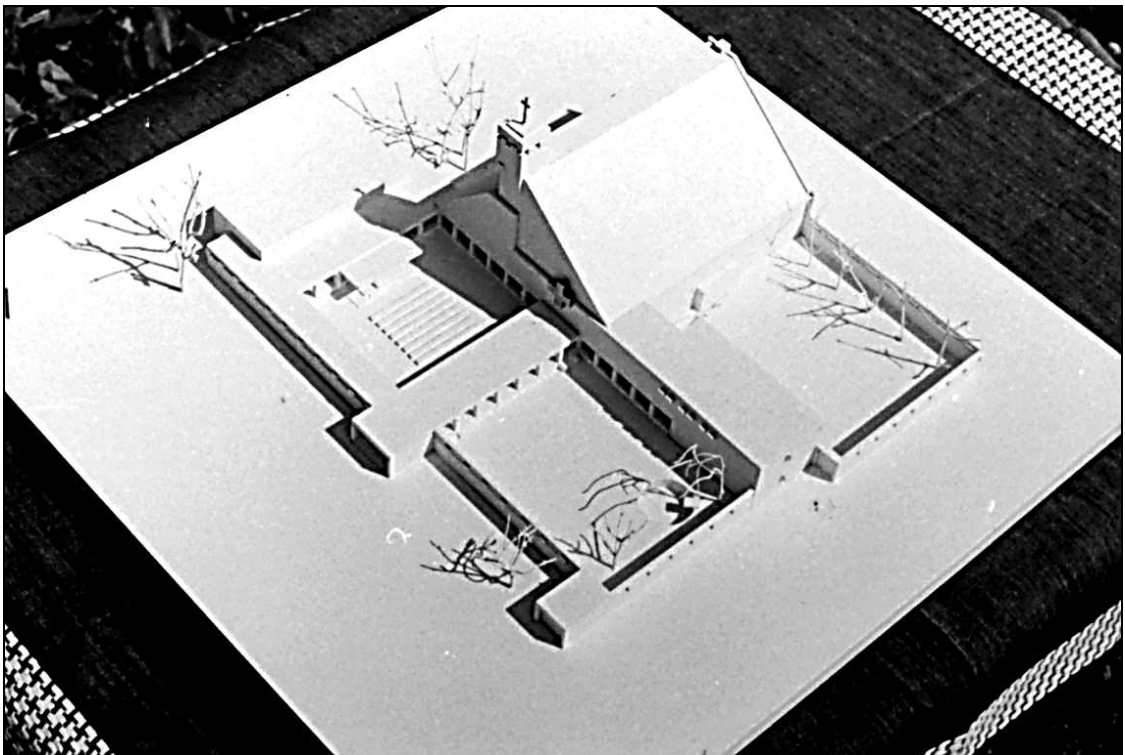
Obr. 68: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, 3. verze, přízemí (1970)

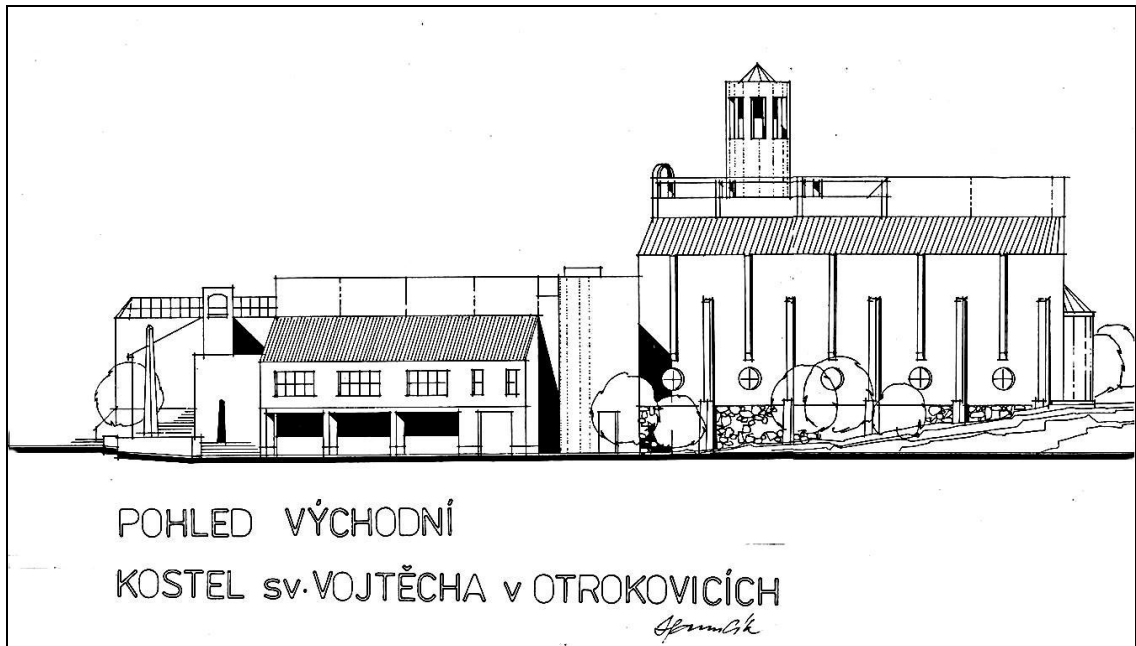
Obr. 69: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, 3. verze, 1. patro (1970)

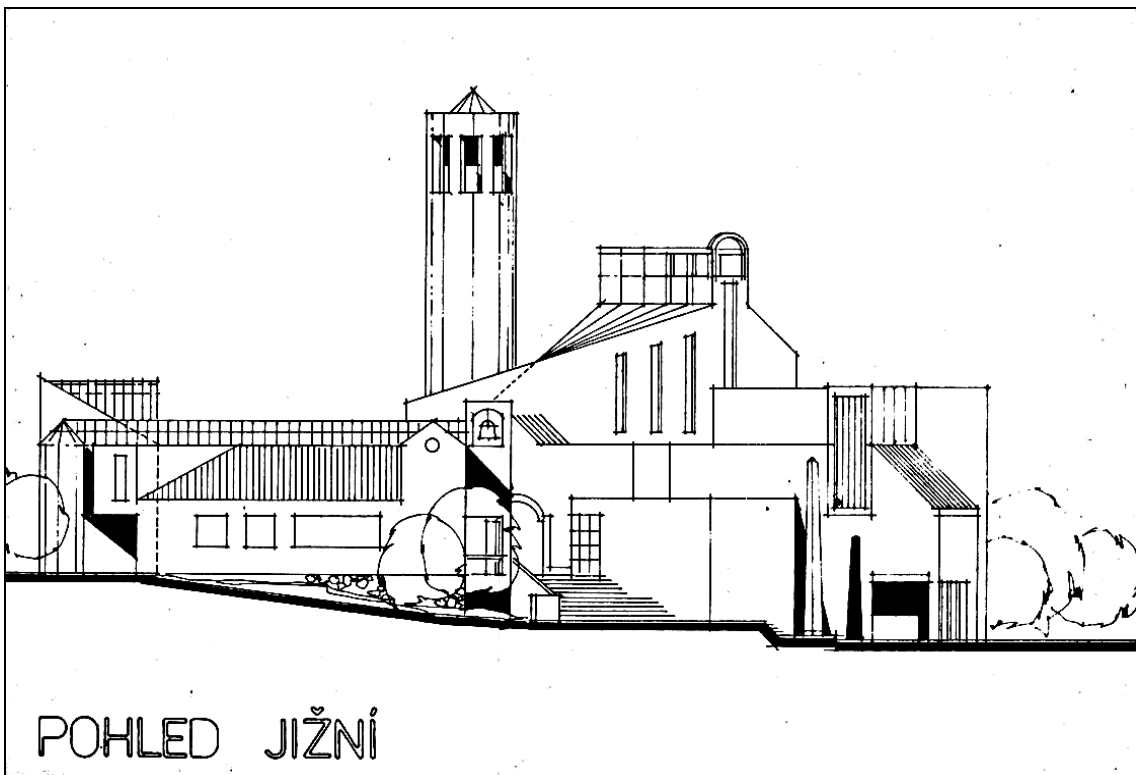
Obr. 70: M. Korvas - Ideový návrh kostela v Otrokovicích, maketa (1970)

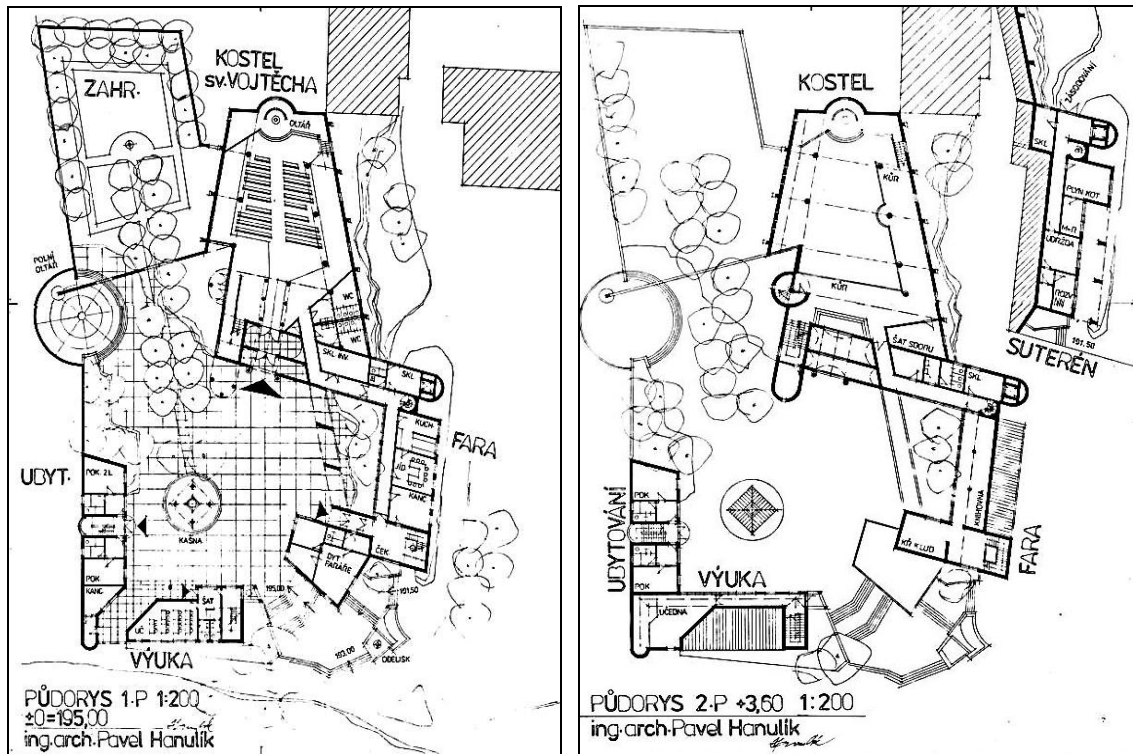
Obr. 71: Pavel Hanulík – Soutěžní návrh na kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích (1990)

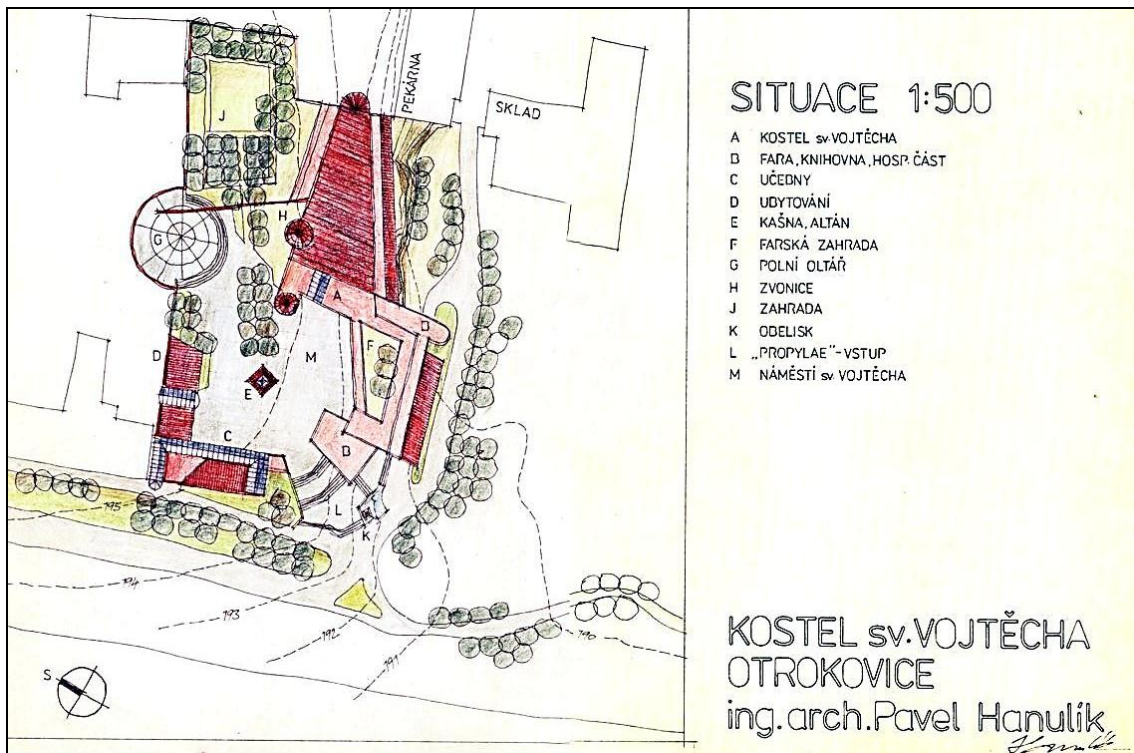
Obr. 72: Pavel Hanulík – Soutěžní návrh na kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích (1990)

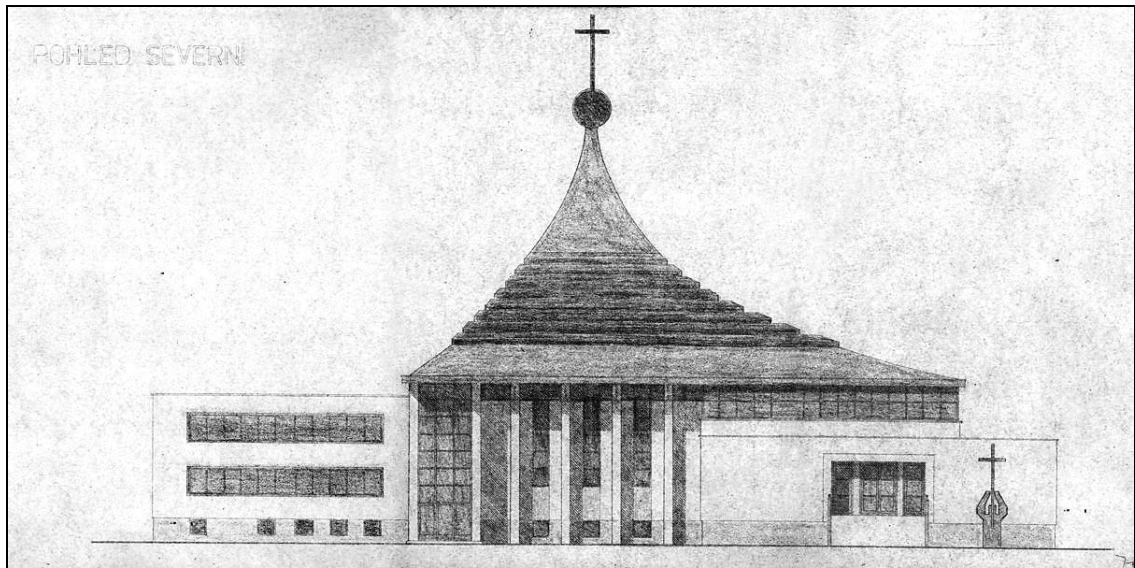
Obr. 73: Pavel Hanulík – Soutěžní návrh na kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích, půdorysy 1. a 2. patro (1990)

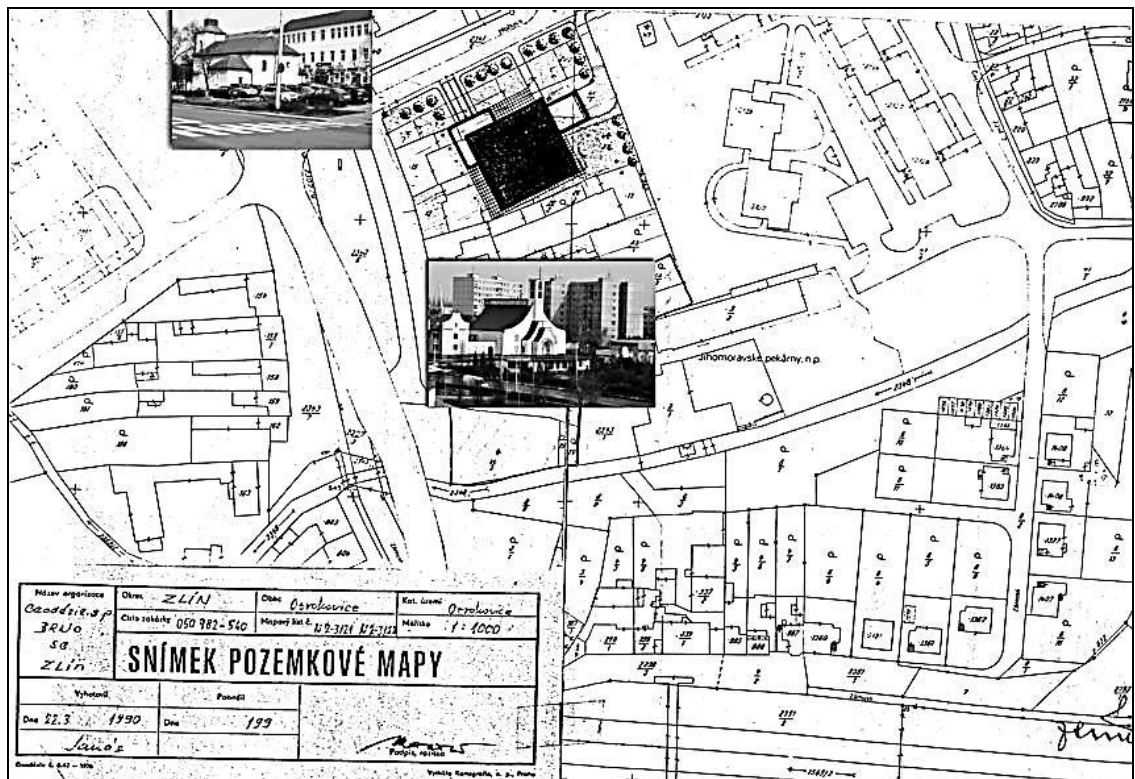
Obr. 74: P. Hanulík – Soutěžní návrh na kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích, situace (1990)

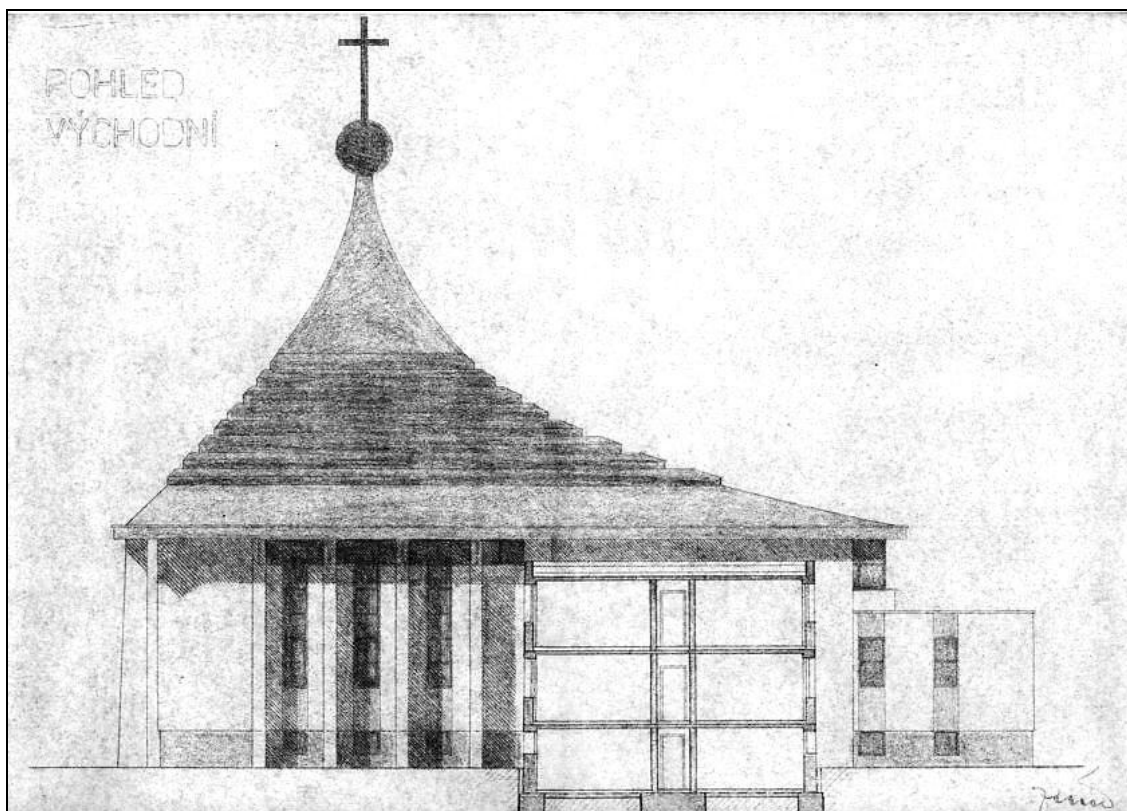
Obr. 75: Josef Taťák – Studie kostela sv. Vojtěcha v Otrokovicích (1991)

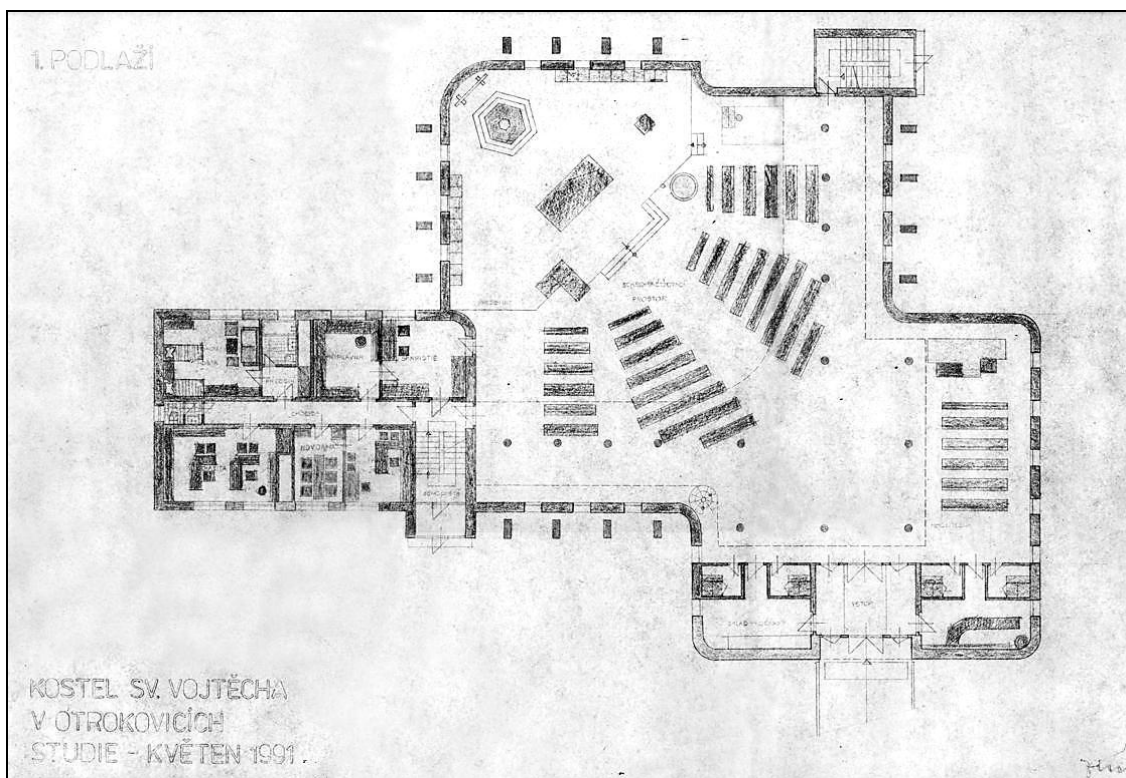
Obr. 76: Josef Taťák – Studie kostela sv. Vojtěcha, situace (1991)

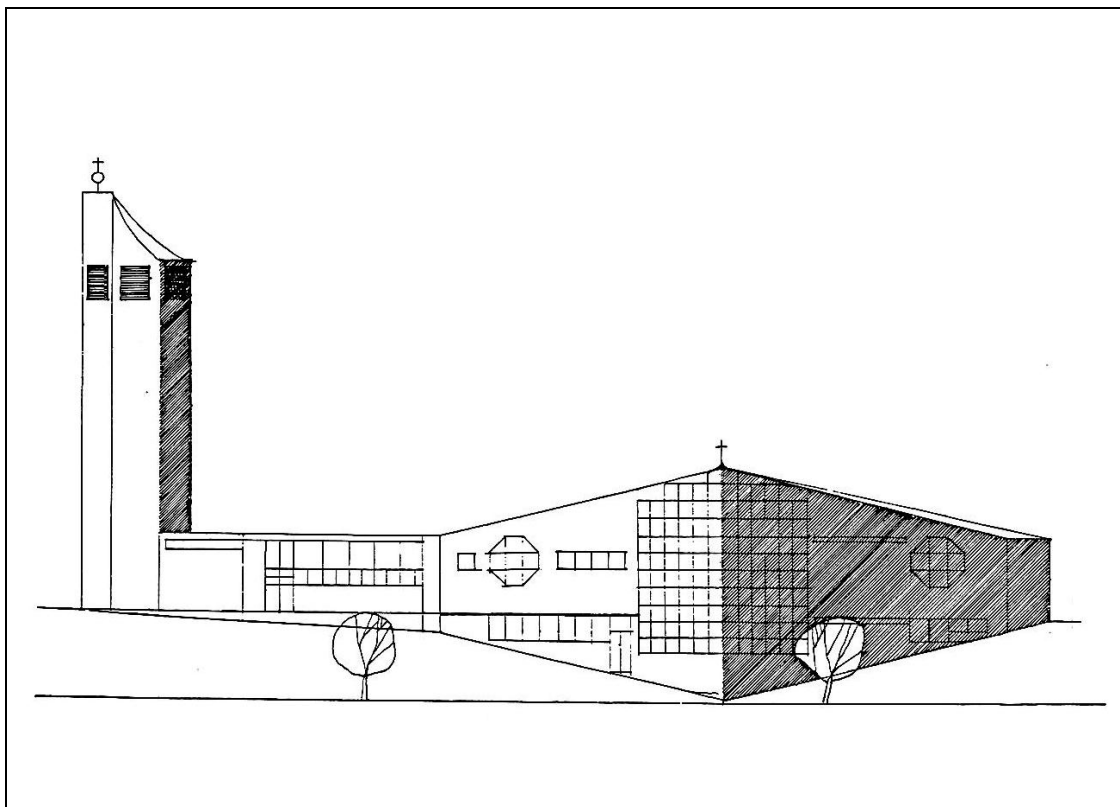
Obr. 77: Josef Tat'ák – Studie kostela sv. Vojtěcha, pohled východní (1991)

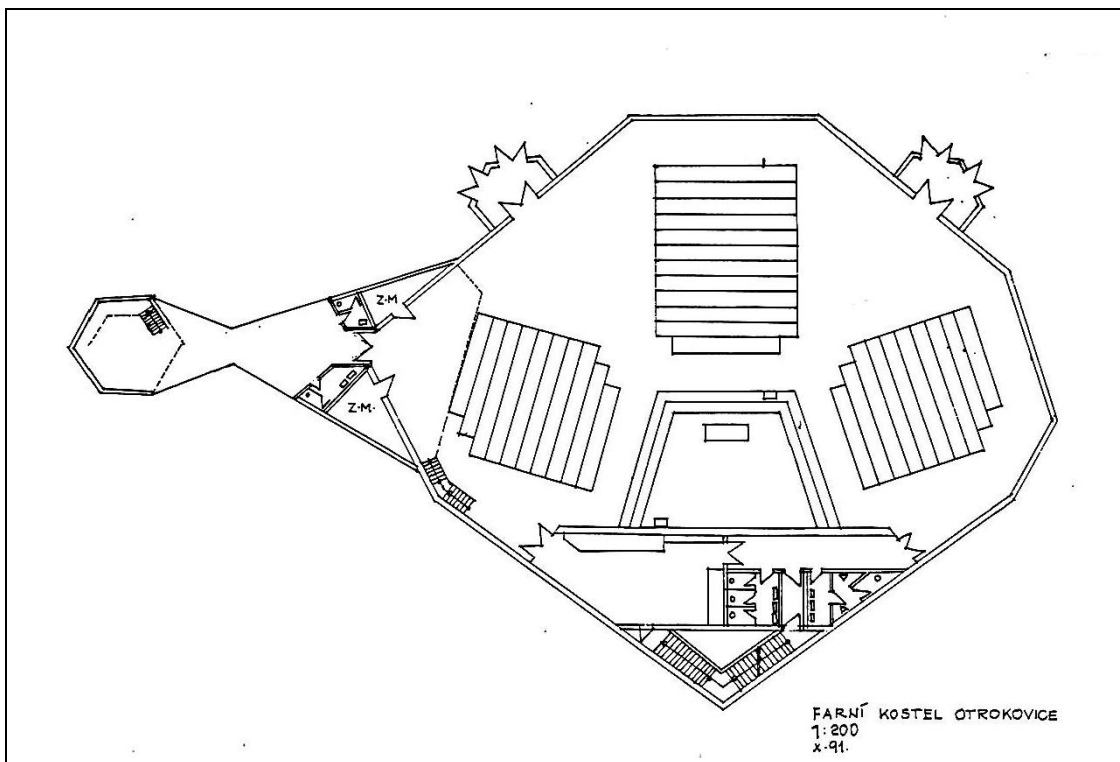
Obr. 78: Josef Tat'ák – Studie kostela sv. Vojtěcha, I. podlaží (1991)

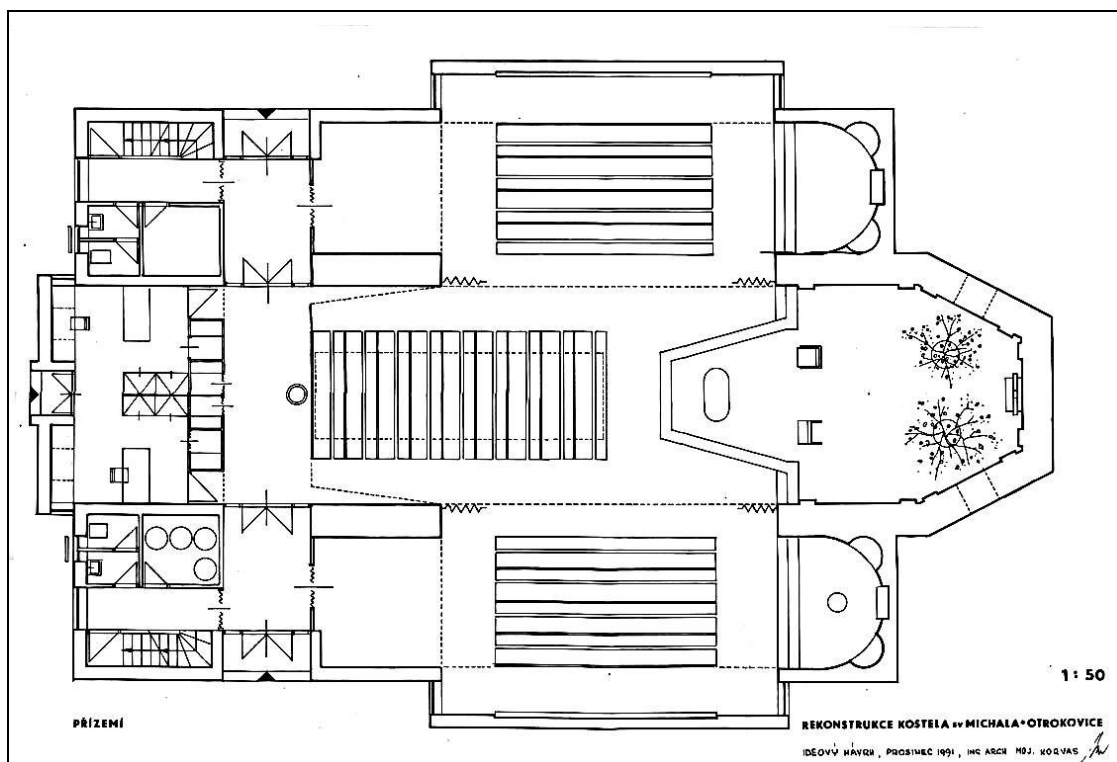
Obr. 79: Tomáš Černoušek – Návrh na farní kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích (1991)

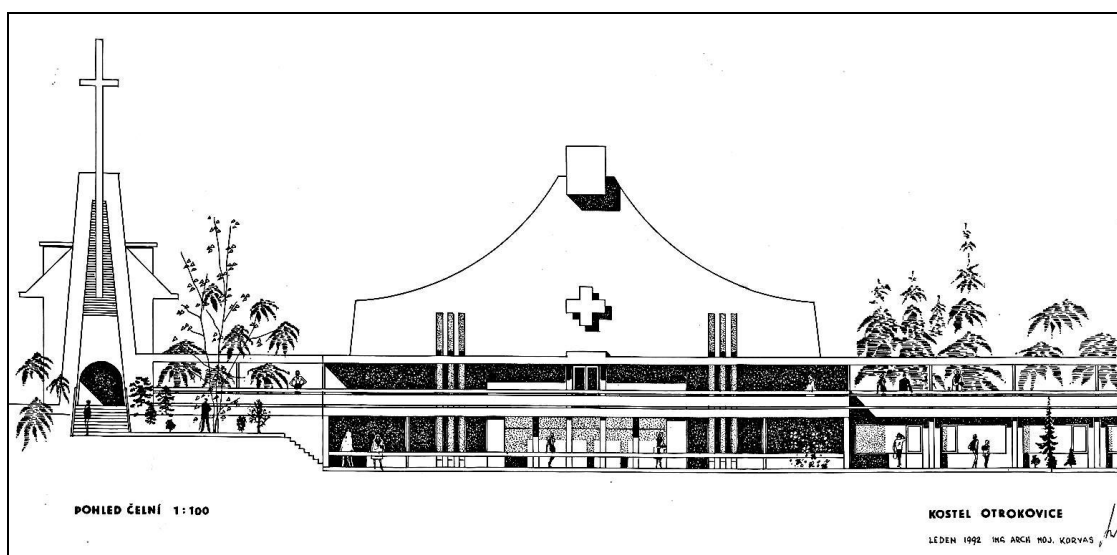
Obr. 80: Tomáš Černoušek – Návrh na farní kostel sv. Vojtěcha v Otrokovicích (1991)

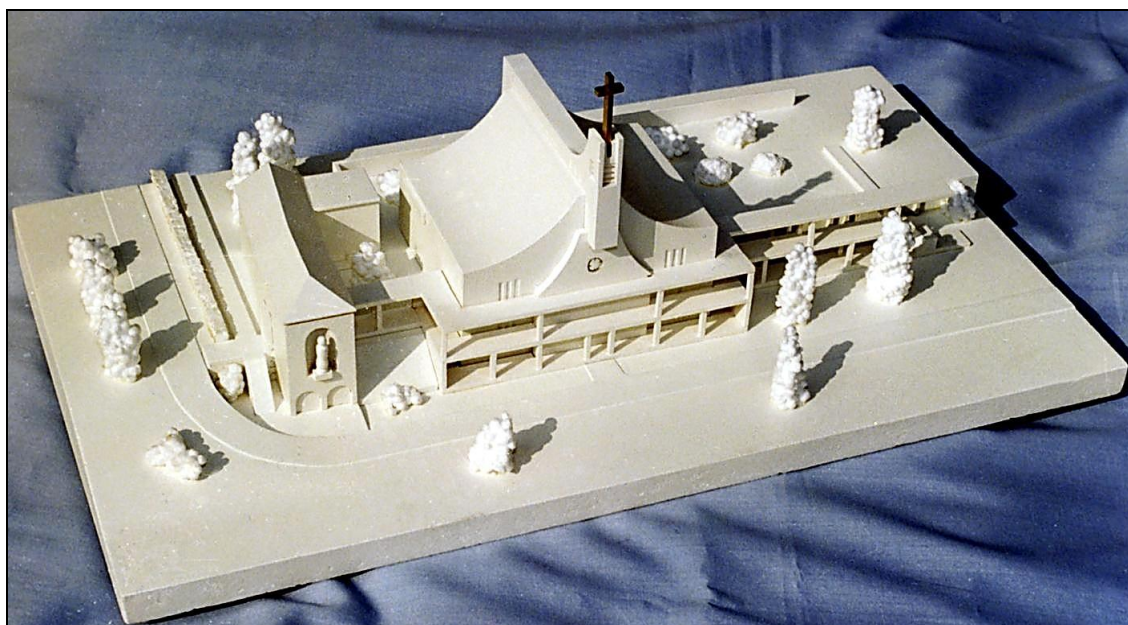
Obr. 81: Mojmir Korvas – Ideový návrh rekonstrukce kostela sv. Michaela (1991)

Obr. 82: Mojmir Korvas – Studie kostela sv. Vojtěcha v Otrokovicích, varianta kostela bez věže (1992)

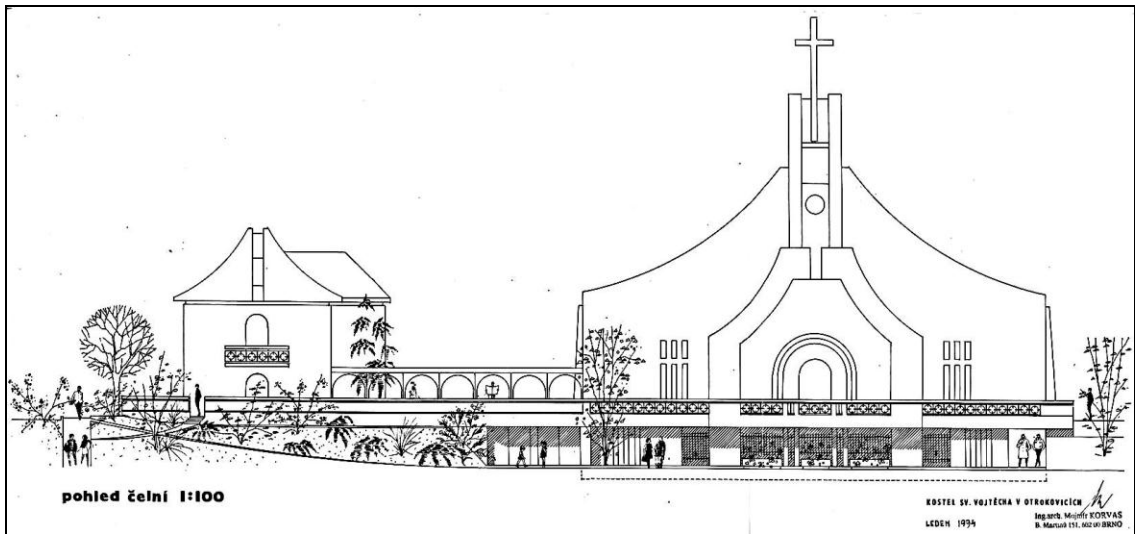
Obr. 83: Mojmir Korvas – Maketa kostela sv. Vojtěcha, pohled jižní (1992)

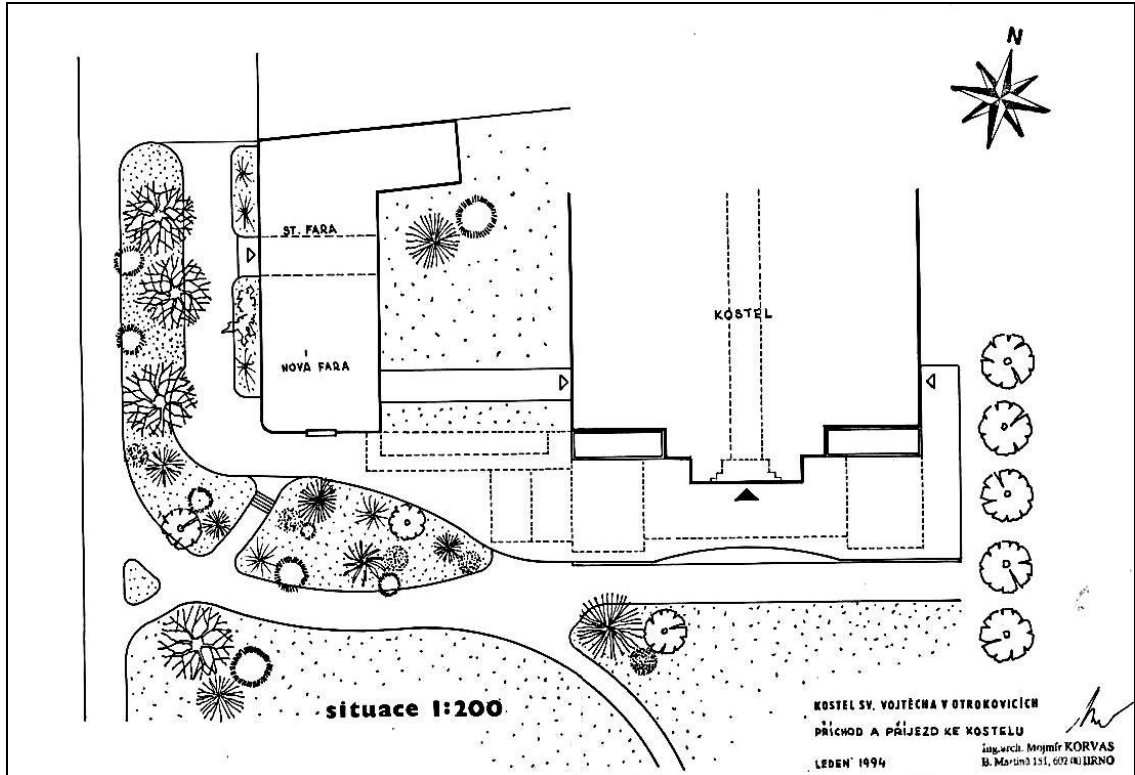
Obr. 84: Mojmir Korvas – Maketa kostela sv. Vojtěcha, pohled severní (1992)

Obr. 85: Mojmir Korvas – Ideový návrh kostela sv. Vojtěcha v Otrokovcích (1994)

Obr. 86: M. Korvas – Ideový návrh kostela sv. Vojtěcha v Otrokovcích, situace (1994)

Obr. 87: Farní kostel sv. Vojtěcha, současný stav

Obr. 88: Farní kostel sv. Vojtěcha, interiér, stav před kolaudací (1995)

